

Η ΦΟΡΝΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΟΡΗΣΙΣ

ΕΤΟΣ Α' ΑΡΙΘΜΟΣ 8-9
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ
ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡΧ. 1
ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΔΡΧ. 10

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ — ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΕΡΒΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΕΙ:

- Μελέτας εκλαϊκευτικὰς τῆς συγχρόνου ἐπιστήμης.
- Διατριβὰς εὐλήπτους ἐπὶ κοινωνιολογικῶν καὶ ἐπὶ φιλοσοφικῶν θεμάτων.
- Ἄρθρα ἐκπαιδευτικὰ καὶ παιδαγωγικά.
- Μελετήματα ἱστορίας, λαογραφίας καὶ γλωσσολογίας.
- Δημοσιεύσεις σημαντικῶν ἀνεκδότων χειρογράφων.
- Ἀναλύσεις καὶ εἰσηγήσεις εἰς ζητήματα τῶν Καλῶν Τεχνῶν.
- Λογοτεχνικά ἔργα, ἥτοι: ποιήματα, διηγήματα, περικοπὰς ἀπὸ ἐκτενεστέρας λογοτεχνικὰς συνθέσεις.
- Μεταφράσεις λογοτεχνικὰς ἐκ τῆς κλασσικῆς καὶ τῆς συγχρόνου ξένης λογοτεχνίας.
- Θρησκευτικὰς καὶ ἀρχαιολογικὰς εἰδήσεις ἐκ νεωτέρων ἐρευνῶν καὶ ἀνασκαφῶν.
- Κριτικὴν καὶ ἀναλύσεις τῶν ἐκδιδομένων ἑλληνικῶν βιβλίων.
- Γνωμικά, ἀποφθέγματα, παροιμίας.
- Ἀνακοινώσεις περιληπτικὰς ἐπὶ τῆς παγκοσμίου πνευματικῆς κινήσεως.

Συνεργάται τῆς «ΦΩΝΗΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ» εἶναι οἱ πλείστοι τῶν ἐπιφανεστέρων συγγραφέων ἐπιστημόνων, λογίων καὶ λογοτεχνῶν, ἐν οἷς οἱ κ.κ. Ἀδαμ. Ἀδαμαντίου, καθηγητῆς Ἑθν. Πανεπ. Μπ. Ἀννίνος.—Ἰω. Βλαχογιάννης.—Δημοσθ. Βουτυράς, —Κ. Γερογιάννης.—Α. Δελμούζος, καθ. Πανεπ. Θεσ/νίκης.—Δ. Εὐαγγελίδης καθ. Πανεπ. Θεσ/νίκης.—Ἰω. Ζερβός.—Π. Ζερβός, καθ. Ἑθν. Πανεπ.—Δ. Γρ. Καμπούρογλου, ἀκαδημαϊκός.—Ν. Καζαντζάκης.—Α. Καμπάνης.—Δ. Καλογερόπουλος.—Ε. Λαμπάδριος.—Ν. Μπέρτος.—Παῦλος Νιρβάνας, ἀκαδημαϊκός.—Κωστῆς Παλαμᾶς, ἀκαδημαϊκός.—Ζαχαρίας Παπαντωνίου.—Π. Δ. Παναγόπουλος.—Μ. Ροδᾶς.—Γερ. Σπαταλάς.—Στ. Σπεράντσας.—Α. Τραυλαντώνης.—Κ. Χαριτάκης.

Ἡ «ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ» ἐξησφάλισε πρὸς τούτοις τὴν συνεργασίαν ἐπιφανῶν ξένων λογοτεχνῶν καὶ συγγραφέων.

«Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ» κυκλοφορεῖ σὲ 50,000 ἀντίτυπα.

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΕΤΟΣ Α' ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ—ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ
ΑΡΙΘΜΟΣ 8-9 1931

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 4
ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 21-685

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΑΙ ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΟΙΚΟΝ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε.
ΑΘΗΝΑΣ

ΤΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΜΕΝΑ
ἢ ΜΗ ΔΕΝ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΝΤΑΙ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΤΗΣΙΑ ΔΡ. 10
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΤΗΣΙΑ ΔΡ. 25

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.		Σελ.
Ἰ. Ζερβού. Οἱ τρεῖς ἀφετηρίαι τῆς Ἡθικῆς.....	244	H. G. Wells. Οἱ ἐξωιστορικοὶ πολιτισμοὶ εἰς τὴν Ἀφρικήν—Ἀμερικανικὴν ἡπειρόν.....	276
Δ. Γληνοῦ. Ὁρθογραφικὴ ἀπλοποίηση.....	247	Ἰβάν Τουργένιεφ. Ὁ σκύλος.....	279
С. Руглиониси. Τὸ Φασιστικὸν σχολεῖον.....	250	Ν. Νομπού. Ὁ οἶκος ἀπὸ θρηπτικῆς καὶ ὑγιεινῆς ἀπόψεως.....	281
Τῆς παλιᾶς σοφίας πλούτια.....	252	Bürger. Τρίτη θαλασσινὴ περιπέτεια τοῦ Βαρώνου Μυνχάουζεν.....	283
Ἐκδοτ. Ὁργανισμὸς κύριος παράγων Κοινων. μορφώσεως καὶ ἐκπαίδ. προόδου.....	253	Γ. Καζαντζάκης. Οἱ πρόσκοποι.....	285
Ἐπίδρασις τῶν ὑδροθεραπευτ. μέσων ἐπὶ τοῦ ὁργανισμοῦ.....	255	Π. Παπαχριστοδούλου Τὰ Χριστούγεννα τοῦ τοῦ παπαΣτυριδῶν.....	288
Νεοελληνικὴ ποίησις.....	258	Bachmann. Ἡλεκτρονικὴς κινήσεις μη-χανῆς.....	291
Γνωμικά καὶ ἀποφθέγματα.....	259	Engels Ἱστορικὴ ἐπισκόπησις τοῦ θεσμοῦ τοῦ γάμου.....	293
Ἡ Ἀλεπού.....	260	Ἰ. Ζερβού. Ἱστορία τοῦ διδ. βιβλίου καὶ τῆς ἐκπαίδ. ἐν Ἑλλάδι.....	295
Α. Μελαχρινού. Μῦθοι τοῦ Αἰσώπου.....	264	Α' Σειρὰ Παιδικῶν Βιβλιοθηκῶν.....	298
Σπάνια βιβλία καὶ παλαιὰ χειρόγραφα.....	266	Β' Σειρὰ Παιδικῶν Βιβλιοθηκῶν.....	300
Τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ ἱατροῦ Παπαδάκη.....	267	Ἀγγ. Τανάγρα. Ἰούδας.....	302
Δρὸς Ὀμπρεντάν. Τὰ ἐγκληματικὰ παιδιὰ.....	269	Ἰ. Ζερβού. Κριτικὴ τοῦ βιβλίου.....	303
Ἡ παιδαγωγὴ πρὸς τὸν σεβασμὸν κατὰ τὸν Γκαίτε.....	270	Βιβλιογραφία.....	305
Παύλου Νιρβάν. Μία λέξις.....	272	Ἀλληλογραφία.....	306
Τὸ ἐγγλεζόπουλο Ρογήρος.....	273		

ΑΓΟΡΑΣΑΤΕ ΟΛΟΙ ΤΟ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

(Ἴδετε τὰ περιεχόμενά του εἰς τὴν σελ. 251 τοῦ φύλλου τούτου).

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧ. ΤΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ Καρ. Χατζην

ΗΜΕΡΟΜ. 29-9-78

ΑΡΙΘ. 23462

Οἱ τρεῖς ἀφετηρίες τῆς Ἠθικῆς

I. ΖΕΡΒΟΥ

Ἡ πολύτροπη καὶ τολμηρὴ συζήτηση γιὰ τὴν ἠθικὴ καὶ γιὰ τὴν αἰτιολογία τῆς δὲν εἶναι ξέχωρο γνῶρισμα τῆς ἐποχῆς μας. Πολυκοσκίνισαν κι ἀμφισβήτησαν τὶς ἠθικὲς ἀξίες σὲ κάθε ἐποχῇ, πού πληθαίνοντας οἱ φυσικὲς κι οἱ ἄλλες ἐπιστημονικὲς γνώσεις, ἄρχισε νὰ μὴ τις χωράει τὸ ἐπίσημο θεολογικὸ δόγμα. Γιατὶ πάντα, ὅταν μὲ τὸν ἐξακολουθητικὸ πολιτισμὸ ἐνὸς λαοῦ ἡ ὁμάδα λαῶν σχηματιστεῖ ἓνα σύνολο ἀπὸ γνώσεις σχετικῶς θετικὲς, ἀναπόφευχτα ἀπροσάρμοστες μὲ τὸ προτερινὸ δόγμα, βγαίνει τότε ἀπὸ κείνο τὸ σύνολο σὰ λογικὴ ἐπακολουθία του μιὰ νέα Μεταφυσικὴ ἢ καὶ πολλὲς νέες Μεταφυσικὲς—θεωρητικὲς δηλαδὴ αἰτιολογίαι τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου—στηριγμένες ὡς ἓνα σημεῖο στὶς ἐπιστημονικὲς γνώσεις τοῦ καιροῦ καὶ κατὰ τὸ ὑπόλοιπο συμπληρωμένες μὲ συλλογιστικὲς ἀναλογίες καὶ ὑποθέσεις. Καὶ κάθε νέας Μεταφυσικῆς ὑποχρεωτικὸ καὶ σχεδὸν αὐτοπρόβλητο πόρισμα εἶναι μιὰ νέα Ἠθικὴ, πού μεταρρυθμίζει ἢ καὶ ἀποκρούει τὴν ἐπίσημη καὶ δογματικὴ.

Ὁ ἀρχαῖος Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς, πού ἀπαλλιώως εἶχε καὶ πολὺ ἐλαστικὴ τὴ θεολογία καὶ τὴ δογματικὴ του πίστη, ὅταν σὲ μιὰ σύντομη χρονικὴ περίοδο προχώρησε πράγματι καταπληχτικὰ στὴ θεωρητικὴ γνώση, ἔφτιαξε γοργὰ κι ἀπα- νωτὰ τὴ μιὰ στὴν ἄλλη διάφορες Μετα-

φυσικὲς (γενικὲς κοσμοθεωρίες) καὶ κατὰ συνέπεια πολλὰ παρουσίασε συστήματα Ἠθικῆς, διαφορετικὰ καὶ κάποτε ἀντίμαχα τὸ ἓνα μὲ τὸ ἄλλο. Καὶ τόσα μάλιστα, ὥστε μὲ τὸν καιρὸ ἀπὸ τὰ ἀντιφερόμενα ἠθικὰ ρεύματα σηκώθηκε μιὰ μεγάλη δίνη, ἓνας βίαιος ἀνεμοστρόβιλος ἀνηθικισμοῦ, πού σάλεψε συθέμελα καὶ ρεῖπιωσε τὸν Ἑλληνιστικὸ πολιτισμὸ. Ἐκείνης τῆς ἠθικῆς δίνης τὶς συνέπειες, θρησκευτικὲς, κοινωνικὲς, πνευματικὲς, πολιτικὲς συνέπειες, τὶς ξαίρουμε ἀπὸ τὴν ἱστορία. Καὶ μάλιστα, κάποιες ἀπὸ τὶς συνέπειες αὐτὲς τὶς ἔχουμε ἀκόμη σὰ στατικὸς ἢ καὶ δυναμικοὺς παράγοντες μέσα στὸν πολιτισμὸ μας.

Ἀλλὰ οὐτ' ἐκείνη τὴν ἠθικὴ δίνη οὔτε τὶς ὡς τώρα συνέπειες τῆς πρόκειται νὰ ἐξετάσουμε. Καὶ μόνο τὰ ἀναφέραμε σὰν ἐξαγόμενα τῆς Μεταφυσικῆς γονιμότητος καὶ τῆς μεγάλης ἠθικολογικῆς συζήτησης πού πρόβαλαν στὰ περιφημότερα χρόνια τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, γιὰ νὰ δείξουμε κάποιες θετικὲς ἀναλογίες πού ἔχει στὴ Μεταφυσικὴ ἐκδήλωση καὶ στὴν Ἠθικὴ ἀνέλιξη τῆς ἡ δικῆς μας ἡ ἐποχὴ μὲ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη.

Γνώσεις πολλὲς καὶ μεγάλες, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς Ἀναγέννησης, ἀλλὰ κυρίως στὰ τελευταῖα ἑκατὸ χρόνια, πλάτηναν τὸν πνευματικὸ μας ὀρίζοντα. Ἀνακαλύψεις καὶ ἐφευρέσεις ἄλλαξαν τοὺς ὅρους

τῆς ζωῆς. Κι ἀπὸ τὴ θεωρητικὴ ἐπιστήμη κι ἀπὸ τὶς ἀνακαλύψεις κι ὅπο τὶς ἐφευρέσεις βγήκανε φιλοσοφικὰ συστήματα, γίνηκαν κοσμοθεωρίες, πλάστηκαν δηλαδὴ πολλὲς καὶ διάφορες Μεταφυσικὲς,—ἀπαλλιώως λίγο ἢ πολὺ ἀνάλογες μὲ τὶς ἀρχαῖες Ἑλληνικὲς πιὸ ἐπιστημονικὰ ὅμως διατυπωμένες: ἡ Θεωρητικὴ Μονοθεΐα, ὁ Πανθεϊσμός, ὁ Θετικισμός, ἡ Ὑλιστικὴ Θεωρία κ.λ. Σύμφωνα κι ἐπακόλουθα μὲ τὶς Μεταφυσικὲς αὐτὲς πλάστηκαν Ἠθικὲς, ἄλλες μονάχα μεταρρυθμιστικὲς τοῦ ἠθικοῦ κώδικα κι ἄλλες ριζικὰ ἐπαναστατικὲς.

Οἱ Μεταφυσικὲς, πού πολὺμορφα διατυπωμένες, βγαίνουν ἀπὸ τὴν ὑλιστικὴ ἀντίληψη, ἀναγκαστικὰ κι ἀναπότρεφτα βασίζονται στὸ θεμελιακὸ ἔνστικτο τῆς αὐτοσυντηρησίας, πού ἐπεκτεινόμενο φανερώνεται σὰν ἔνστικτο ἐπικράτησης. Ἀγῶνας τοῦ ἀτόμου γιὰ τὴν ὑπαρξὴ του—«ἀγῶνας γιὰ τὴ ζωὴ» ὅπως τὸν εἶπε ὁ Δάρβιν—καὶ σύγκαιρ' ἀγῶνας γιὰ ἐπικράτηση. Ἡ ἠθικὴ τοῦ Ἑγωτισμοῦ, ὅπως τὴ διατύπωσε ὁ Μάρξ Στίρνερ, εἶναι τὸ ἀληθινὸ καὶ ξεκάθαρο πόρισμα τῆς Ὑλιστικῆς Μεταφυσικῆς. Τὸ ἀτομικὸ Ἑγὼ κέντρο καὶ σκοπὸς τοῦ κόσμου. Κάθε προσθήκη πού γίνεται εἴτε ἀπὸ ἐπηρεασμὸ τῆς παλιᾶς ἠθικῆς, εἴτε γιὰ αἰτιολογία τῆς ἱστορικῆς ἀνέλιξης, εἴτε ἀπὸ ἀνάγκη συμβιβασμοῦ καὶ προσαρμογῆς μὲ τὸ ἀναμφισβήτητο φαινόμενον τῆς κοινωνικότητος, νοθεύει τὸ πόρισμα.

Οἱ Μεταφυσικὲς, πού, ἐπίσης πολὺτροπα διατυπωμένες, βγαίνουν ἀπὸ τὴ θετικιστικὴ φιλοσοφία—δηλαδὴ ἀπὸ τὴ θεωρία πού ἐρευνᾷ κι ἐξακριβώνει, πιστοποιεῖ καὶ ταξινομεῖ τὰ ὄντα καὶ τὰ φαινόμενα, ἀποκλείοντας κάθε ὑπερβατικὸ συμπέρασμα,—αὐτὴ παράλληλα καὶ ἰσοδύναμα μὲ τὸ φαινόμενο καὶ τὸ ἔνστικτο τῆς αὐτοσυντηρητικότητος τοποθετεῖ τὸ φαινόμενο καὶ τὸ ἔνστικτο τῆς διαίω- νιστικότητος. Κι ἀπ' αὐτὴ λοιπὸν τὴ φιλοσοφικὴ ἐποπτεία τοῦ Θετικισμοῦ βγαίνει ἀκέρια ἡ Σεξουαλιστικὴ ἠθικὴ. Ἐπεξεργασίες πάνω στὴν τέτοια Σεξουαλιστικὴ ἠθικὴ ἀντίληψη κι αἰτιολογίαι τῆς εἶναι οἱ διάφορες ἐπιστημονικὲς ἢ σὰν ἐπιστημονικὲς ἐρευνες καὶ γνώμες, οἱ ἀναφερόμενές στὸ ἔνστικτο τῆς διαίω- νιστικότητος ἐκείνο, πού τὸ θέτουνε σὰν πρωταρχικὸ κι ἐξηγητικὸ αἰ-

τιο τῶν ψυχικῶν καὶ ἐπακόλουθα τῶν κοινωνικῶν φαινομένων.

Ἀλλ' ἂν ἀφήσουμε κατὰ μέρος κάθε ἐκ τῶν προτέρων ἠθικὸ κανόνα κι ἀκόμα τὴν περίφημη ἐκείνη κατηγορηματικὴ προστακτικὴ τοῦ Κάντ, πού μᾶς λέει «κάνε ἔτσι, ὥστε οἱ ἀρχὲς τῆς βούλησής σου νὰ μποροῦνε πάντα νὰ ἰσχύουν ταυτόχρονα σὰ βάση καθολικῆς νομοθεσίας», δυνάμαστε τάχα, ἔστω καὶ μὲ τὶς δυὸ μαζὶ αἰτιολογίες, τὴν ἐγωιστικὴ δηλαδὴ καὶ τὴ σεξουαλιστικὴ, νὰ φτιάξουμε τὸν κανόνα, πού νὰ προσαρμόζεται στὴν ἠθικὴ ἐκδήλωση τοῦ ἀνθρώπου ἔτσι, ὅπως μᾶς παρουσιάζεται ἡ ἐκδήλωση αὐτὴ στὴν ἱστορικὴ ἀνέλιξη τῆς ἀνθρωπότητος καὶ μάλιστα στὴ σημερινὴ ἐξαιρετικὰ κοινωνικὴ ζωὴ τῆς; Ὅσο κι ἂν σπρώξουμε τοὺς συλλογισμοὺς μας, ὅσους μαιανδρισμοὺς κι ἂν κάνουμε στὶς αἰτιολογίες μας, ἀδύνατο μᾶς εἶναι μὲ μόνο τὰ δυὸ αὐτὰ ἔνστικτα νὰ ἐξηγήσουμε τὸ Ἠθικὸ φαινόμενον πού ἔζησε (δηλ. τὴν ἱστορία τῆς ἠθικῆς ἐκδήλωσης) κι ἀδύνατο ἐπίσης εἶναι νὰ προσχεδιάσουμε τὸ Ἠθικὸ φαινόμενον πού θὰ ζήσει.

Καὶ χωρὶς ν' ἀρνηθοῦμε τὶς δυὸ πασιδηλες ἀφετηρίες τῆς Ἠθικῆς ἀπὸ τὰ δυὸ θεμελιακὰ ἔνστικτα τῆς Αὐτοσυντηρησίας καὶ τῆς Διαίω- νιστικότητος, δὲν πρέπει ἴσως ν' ἀναζητήσουμε μιὰν ἄλλη τρίτη ἀφετηρία, ἐν ἄλλο ἀκόμα θεμελιακὸ ἔνστικτο, ἐπίσης δημιουργὸ τῆς ἠθικῆς;

Ἄν δεχτοῦμε τὴ νεώτερη κοινωνιολογικὴ ἀντίληψη, ὅτι πρέπει νὰ θεωροῦμε τὴν κοινωνία σὰν ἓνα βιολογικῶς ὁργανικὸ σύνολο, ἀναγκαστικὰ φτάνουμε στὸ συμπέρασμα, ὅτι ὑπάρχει μέσα στὸ κάθε ἄτομο τοῦ ὁργανικοῦ αὐτοῦ κοινωνικοῦ συνόλου ἓνα ἔνστικτο, πού τὸ συνδέει, τὸ συγκρατεῖ καὶ τὸ ἐναρμονίζει μὲ τὸ σύνολο: τὸ ἔνστικτο τῆς κοινωνικότητος. Ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν προχωρήσουμε τόσο στὴν ἀντίληψη τῆς κοινωνικῆς σύνθεσης, ἂν δηλαδὴ δὲ θεωρήσουμε τὴν κοινωνία ζωντανὸ κατὰ τὴ βιολογικὴ ἀντίληψη Ὀργανισμό, κι ἂν σταματήσουμε μαζὶ μὲ τὸν Ἀριστοτέλη μονάχα ὡς τὴν παρατήρηση ὅτι «ὁ ἀνθρώπος εἶναι ζῶον φύσει κοινωνικόν», πάλι φτάνουμε ἐμπειρικὰ στὸ ἴδιο περίπου συμπέρασμα, ὅτι ἓνα ἔνστικτο, μιὰ ἄμεση βιολογικὴ ἀνάγκη σπρώχνει τὸν ἀνθρώπο ὅχι

μόνο να ζει μαζί με τους άλλους ανθρώπους, αλλά να φροντίζει, να ενδιαφέρεται, να κοπιάζει και να ριψοκινδυνεύει για το κοινωνικό σύνολο. Το ένστικτο λοιπόν αυτό προκαλεί άτομική του ανθρώπου και κατόπι ομαδική πολλών ανθρώπων εκδήλωση, που μας δίνει κι αυτή 'Ηθικό κανόνα. Είναι δηλαδή τρίτη αφετηρία της 'Ηθικής.

Αλλά πώς οι τρεις αφετηρίες της 'Ηθικής, προερχόμενες από τις τρεις αυτές πηγές της ζωής, αντίθετες όμως ή μια στην άλλη, μπορούν και συνδυάζονται και αποτελούν ένα σύνολο όχι μόνο στη θεωρητική, αλλά και μάλιστα στην ήθικη πράξη; Η συνοπτική ανάλυση του τί προτάζει καθέν' από τα τρία ένστικτα και πώς κι ως ποῦ φτάνει ή προσταγή του, αυτή κυρίως μπορεί να μας δείξει και ως ένα σημείο να μας ξηγήσει τον τρόπο της αμοιβαίας προσαρμογής τους και της συνύπαρξής τους μέσα στην ανθρώπινη ενέργεια και συνεπώς μέσα στην ψυχή μας. Και λοιπόν:

Το ένστικτο της αυτοσυντηρησίας εκδηλώνεται πράγματι έτσι: «Εγώ και κατόπι όλ'οι άλλοι»· κι ακόμα σκληρότερα: «Εγώ κι ἄς χαθούν όλ'οι άλλοι!»· κι ακόμα ἐνεργητικώτερα με το παλιό εκείνο: «Ο θάνατος σου ζωή μου».

Το ένστικτο της διαιώνισης φανερώνεται διαδοχικά έτσι: «Κυρίαρχος της ζωής είναι ο έρωτικός πόθος μ'επακόλουθο του τη σεξουαλική απόλαυση». «Το αντικείμενο του έρωτικού πόθου κι η κατάκτηση του, μακρόχρονα ή λιγόχρονα σκοπός της ζωής» κι αργότερο ξετύλιγμα—ΐδια σαν ξεπέταγμα της πεταλούδας από το σκουλήκι:—«Αγάπη, στοργή, αφοσίωση στον απόγονο, με στέρηση του εγώ και μ'εξάντληση του ακό-μα, αυτός είναι ο προορισμός της ζωής μας». Αρχίζοντας δηλαδή παράλληλα και συντονισμένα με το ένστικτο του Έγώ, αποσχιζεται κατόπι απ'αυτό κι απομακρύνεται, ώσπου βρίσκεται σε αντίθεση προς αυτό: γιατί το άτομο, όσο αναπτύσσεται ή στοργή του στην οικογένεια, τόσο και περιορίζει τον έγωισμό του. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι το ένστικτο της διαιώνισης ούτε σε όλη την έκταση της ζωής του ατόμου εκδηλώνεται σαν πόθος, έρωτας, απόλαυση, στοργή, ούτε και σε όλα τα άτομα φανερώνεται με την ίδια

ένταση, κυρίως στην ούσιωδέστερη και πιο εξελιγμένη μορφή του—τη στοργή.

Το ένστικτο της κοινωνικότητας τέλος επιβάλλει: «Γνωιάζου για τους άλλους ανθρώπους με κόπο, με δαπάνη του εγώ σου,—ἀ γ ά π α τ ό ν π λ η σ ί ο ν σ ο υ ὡ ς ἑ α υ τ ό ν» και ακόμη: «Θυσίασε, αν χρειαστεί, τη ζωή σου για τους άλλους» κι ακόμη πλατύτερα: «Εργάσου με αυτό-θυσία για όλους τους άλλους που ζουν τώρα κι εκείνους που θα ζήσουνε κατόπι»· κάποτε και πιο έντονα: «Κινδύνεψε αδισταχτα το εγώ σου, θυσίασε τη στοργή σου,—πρόσφερε, αν χρειαστεί τον εαυτό σου και τους δικούς σου σαν εξιλαστήριο σφάγιο στο βωμό της ανθρωπότητας». Φιλανθρωπία, πατριωτισμός, κοινωνιοφιλία και κάθε αλτρουϊστική έκρηξη γερή ή νοσηρή, που δίνει τους μεγάλους ευεργέτες, τους ήρωες, τους άσκητές, τους μαρτυρικούς απολογητές των δογμάτων, τους ένσυνείδητα μελλοθάνατους αποστόλους ιδεών, απ' αυτό δα το ένστικτο της κοινωνικότητας προέρχονται. Αλλά πρέπει και αναφορικά με το ένστικτο αυτό να σημειωθεί, ότι έντονο κι ενεργό εκδηλώνεται σε λίγα μόνο άτομα και συνηθέστερα σε μια μόνο περίοδο της ζωής του.—Ο προσδιορισμός του δα και ή εξύμνηση του παρουσιάζεται πιο αίσθηματικά, πιο έντονα και πιο ζωντανά στη διδασκαλία και στη ζωή πολύ λίγων ανθρώπων μεγάλης ανωτερότητας. Και στην ιστορία των πολιτισμών βλέπουμε, ότι των τέτοιων υπερόχων ή οδηγία και το παράδειγμα ξύπνησε και δυνάμωσε το κοινωνικό ένστικτο και σε άλλα άτομα, δίνοντας έτσι νέα κατεύθυνση στις πίστεις, στις ήθικες, στις κοινωνικές σύνθε-σεις, στις πολιτικές διαμόρφωσεις.

Η βαθύτερη ψυχολογική έρευνα βρίσκει να συνυπάρχουν και τα τρία αυτά ένστικτα στο κάθε άτομο-άνθρωπο. Όχι όμως ισόμετρα σε όλους αναπτυγμένα. Ο κατώτερος άνθρωπος τύπος και ο μη ακόμη αναπτυγμένος (το παιδί) παρουσιάζουν υπερτροφία του ένστικτου της αυτοσυντήρησης, με πολλές μάλιστα νοσηρές παρεκκλίσεις (περιττότητες). Ο μέσος άνθρωπος τύπος έχει έντονωτερη την εκδήλωση του ένστικτου της διαιώνισης, ιδίως στην τελειωτική της φυσικής σκοπιμότητας εκδήλωση του—τη στοργή, με πολλές επίσης

παρεκκλίσεις (έρωτοπάθεια, φιληδονία, υπέρμετρη στοργή). Ο ανώτερος άνθρωπος τύπος μās παρουσιάζει άμεσώτερη κι επικρατέστερη τη δράση του ένστικτου της κοινωνικότητας στην τελειότερη εκδήλωση του—την κοινωνιοφιλία, με πολλές επίσης παρεκκλίσεις (άσκητισμούς, ήρωικούς φανατισμούς, μαρτυρικές αυτοθυσίες).

Οι τέτοιες λοιπόν αξιώσεις κι εκδηλώσεις που έχουν τα τρία θεμελιακά ένστικτα, παρατηρημένες και ταξινομημένες σε κάθε 'Ηθικολογία ανάλογα με τη Μεταφυσική θεωρία της εποχής, αποτέλεσαν διαρρυθμιζόμενες και αποτελούν και θ' αποτελούν την αφετηρία και την ουσία του κάθε Κώδικα 'Ηθικής. Οι αντιθέσεις που έχουν αναμεταξύ τους προσιζονται κι εξομαλύνονται με ήθικες προσαγές και με απαγορεύσεις, που δέν προέρχονται από καμιά υπερφυσική μυστηριακή υπαγόρευση, αλλά είναι περιορισμοί που, κατά κριτική κά-

ποτε δα και ώφελιμιστική εκτίμηση, επιβάλλονται στο ένα ένστικτο για να άφθεθεί όση υποτίθεται απαιτούμενη έλευθερία στην εκδήλωση ενός άλλου ένστικτου. Μια ρυθμισμένη συνοδοιπορία των ένστικτων στο δρόμο της ήθικης πορείας, ένας συμβιβασμός των ένστικτων με αμοιβαίες υποχωρήσεις. Κι οι υποχωρήσεις που καθέν' από τα τρία ένστικτα κάνει άπέναντι των άλλων είναι ανάλογες με τον πολιτισμό, που έχει κάθε κοινωνία, καθώς και ανάλογες με την περίοδο άκμης ή παρακμής που έχει.

Από το σύνολο του 'Ηθικού Κώδικα, που με τέτοιο τρόπο συναπαρτίζεται, ένα μονάχα μέρος περιλαμβάνεται σ τ α τ ι κ ά διατυπωμένο μέσα στους άλλους εκείνους Κώδικες, που τους διατυπώνει και τους επιβάλλει εξαναγκαστικά το κάθε οργανωμένο κοινωνικό συγκρότημα μέσα στη δογματολογία του, στα έθιμα του και στους νόμους του.

Όρθογραφική άαγοσίωση

Σημείωμα δεύτερο κ. Δ. ΓΛΗΝΟΥ

Οι τρεις τελευταίοι κανόνες, που έδωκα στο πρώτο μου σημείωμα, είναι κανόνες τονικοί. Μ' έρωτά λοιπόν κάποιος με το δικίο του, γιατί δέν προτείνω κι εγώ να καταργήσουμε τους τόνους και τα πνεύματα, για να ήσυχάσουμε μια και καλή από τους πολλούς και δύσκολους κανόνες, που αναγκάζουμε τα παιδιά να μαθαίνουν εξ αιτίας τους.

Η τονική μεταρύθμιση είναι μια από τις μορφές της όρθογραφικής άπλοποίησης και μάλιστα πολύ σημαντική. Την ανάγκη της τη νιώθουμε και οι καθαιρενουσιάνοι και ο κ. Χατζιδάκης τήνε πρότεινε κιόλας κάμποσες φορές. Μά οὔτε ο κ. Χατζιδάκης οὔτε κανένας άλλος καθαιρενουσιάνος δέν προχώρησε στην πραχτική έφαρμογή της τονικής μεταρύθμισης.

Απεναντίας πολλοί δημοτικιστάδες όχι μόνο προτείνανε την τονική μεταρύθμιση μά και συζητήσανε τα καθέκαστα, διαμορφώσανε συστήματα γραφής και δημοσίεψανε ολάκερα έργα με τη νέα όρθογραφία (Πάλλης, Φωτιάδης, Γιαννίδης. Και ο Ψυχάρης για λίγα χρόνια έγραψε με τη μετα-

ρυθμισμένη όρθογραφία). Μά και τουτοι δα βρήκανε μιμητές. Γιατί λίγοι έχουνε το θάρρος να ριψοκινδυνέψουν την επιτυχία ενός βιβλίου τους γράφοντας το με μίαν όρθογραφία, που μπορεί να διώξει άναγνώστες.

Είναι φανερό, πώς αν πρόκειται να κρατήσουμε το ελληνικό αλφάβητο, πρέπει χωρίς άλλο να προβούμε και στην τονική μεταρύθμιση. Μά εγώ πιστεύω, πώς το ζήτημα τουτο δέν μπορεί να το λύσει παρά μονάχα το κράτος. Έκεί όπου μπαίνουνε τόσα συμφέροντα στη μέση (έκδότες, τυπογράφοι, βιβλιοπώλες, συγγραφείς, δημοσιογράφοι), μόνο ή κρατική έξουσία μπορεί να γίνει ρυθμιστής.

Μά το κράτος, όπως είπα και στο πρώτο μου σημείωμα, δέν έχει σήμερα καμιά διάθεση να καταπιαστεί με τέτια ζητήματα. Γι' αυτό κι εγώ περιορίζω τις προτάσεις μου, που αποβλέπουνε σε μίαν άμεση έφαρμογή, σε όσα κατά τη γνώμη μου θα μπορούσανε να δεχτούνε και οι δημοτικιστάδες όλοι και το κράτος για τα άναγνωστικά

τῆς δημοτικῆς, πού ἐγκρίνονται γιά τὰ
σκολειά.

Σήμερα θα καταγίνω με μερικά ειδικότερα
ὀρθογραφικά ζητήματα, πού γεννοῦν ἀπο-
ρίες καὶ διπλογράφονται ἀπὸ πολλοὺς καὶ
προτείνω τ' ἀκόλουθα.

1. Τὰ ἀρσενικά οὐσιαστικά σέ-ας, πού
 ἔγιναν ἀπὸ τ'ἀρχαῖα τριτόκλιτα, λ.χ.
 ἁγῶνας, χαρακτήρας, μήνας, νὰ θεωρη-
 θοῦνε πῶς ἔχουνε τὸ-α μακρόχρονο καὶ
 νὰ παίρνουνε ὀξεία σέ ὅλες τὶς πτώσεις
 τοῦ ἐνικοῦ. Μερικοὶ θὰ βροῦνε δυσκολία
 γιὰ τὴν αἰτιατική, γιατί στὴν ἀρχαία καὶ
 στὴν καθαρῆουσα παίρνει περισπωμένη.
 Μὰ ἐδῶ θυμίζω τὴν Γ'. ἀρχή, πού ἔθεσα στὸ
 πρῶτο σημείωμα καὶ προσθέτω, πῶς ἔχου-
 με συμφέρο στὴν ὀρθογραφία τῆς δημοτι-
 κῆς ν'ἀποφεύγουμε, ὅσο μπορούμε, τὴν πε-
 ρισπωμένη. Ἀφοῦ λοιπὸν τὰ ὀνόματα σέ
 —ας, πού εἶναι στὴν ἀρχαία καὶ στὴν κα-
 θαρῆουσα πρωτόκλιτα (ταμίας, λοχίας),
 ἔχουνε τὸ α μακρόχρονο, θὰ δημιουργού-
 σαμε μιὰ σύγχυση διδάσκοντας, πῶς ὅσα
 προέρχονται ἀπὸ ἀρχαῖα τριτόκλιτα (καὶ
 ἐδῶ προσκρούομε στὴ Β'. ἀρχή), τὸ
 ἔχουνε βραχύχρονο, ὅπως γίνεται σήμε-
 ρα ἀναγνωστικά τοῦ κράτους καὶ στίς
 γραμματικὲς τῆς δημοτικῆς. Ἄν πάλι βά-
 ζαμε στὴν ὀνομαστικὴ ὀξεία καὶ στὴν αἰ-
 τιατικὴ περισπωμένη δημιουργοῦμε ἄσκο-
 πη καὶ βλαβερὴ ποικιλία.

Μὲ τὸν ἴδιο κανόνα συμμορφώνουμε καὶ
τὶς μετοχές σὲ—**ώντας** (τραβώντας, γελών-
τας κλπ.) καὶ τὶς γράφουμε πάντα μὲ
ὄξεία.

2. Ἡ κατάληξη -αν στο τρίτο ἐνικό καὶ πληθυντικό πρόσωπο τῶν ρημάτων νὰ θεωρηθεῖ πὼς ἔχει τὸ-α μακρόχρονο (εἶχαν, εἶπαν, ἦταν, τραβούσαν, κρατιούνταν). Ὁ κανόνας αὐτός εἶναι ἀναγκαστικός γιὰ νὰ ἀποφεύγουμε τὴ διπλογραφίαν, ὅταν προσθέτουμε στὰ ρήματα τοῦτα τὸ εὐφωνικό -ε (εἶχανε, εἶπανε, ἦρθανε, τραβούσανε). Καὶ ἐδῶ σημειώνω, πὼς τὴν προσθήκη τοῦ εὐφωνικοῦ -ε, ὅταν ἡ ἀκόλουθη λέξη ἀρχινᾷ ἀπὸ σύμφωνο, τὴν παραμελοῦνε πολλοὶ δημοτικιστὰδες χωρὶς λόγο. Εἶναι κακόφωνο τὸ «εἶχαν στραβά πόδια» καὶ διορθώνεται λαμπρὰ μὲ τὸ -ε «εἶχανε στραβά πόδια». Εἶναι ζήτημα καλοῦ ὕφους τὸ νὰ παραλείπει κανεὶς καμιά φορὰ τὸ εὐφωνικό -ε, ὅταν συμπίπτουνε πολλὰ ρήματα στὴν

ἀράδα, ὅταν ἀκολουθᾷ κόμμα ἢ τελεία καὶ σὲ μερικές ἄλλες περιπτώσεις. Τὴν ἴδια παρατήρηση μποροῦμε νὰ κάνουμε καὶ γιὰ τὸ εὐφωνικό—α στὸ τέλος τοῦ πρώτου προσώπου τοῦ παρατατικού τῆς μέσης φωνῆς (ἤμouνα στραβός, κοιμόμouνα γυρτός κ.τ.τ.) Προσθέτω ἀκόμα, πῶς ὀρίζοντας τὸ-αν στὸ γ'. πρόσωπο τῶν ρημάτων γενικά γιὰ μακρόχρονο, ἔχουμε ὁμοιομορφία καὶ μὲ τὰ περισπώμενα, ἀγαπᾶν, μιᾶν, τραβᾶν, ὅπου εἶναι μακρόχρονο.

3. Τὸ -α στὸ τέλος τῶν ἀπόλυτων ἀριθμητικῶν εἶναι μακρόχρονο (πενήντα, ἐξήντα, ἐβδομήντα) Πολλοὶ βάζουνε περισπωμένη χωρὶς λόγο.

4. Πῶς πρέπει νά γράφουμε τὰ ἐπίθετα τῆς δημοτικῆς, πού φανερώνουνε χρώματα; κανελῆς ἢ κανελύς; μαβῆς ἢ μαβύς; σταχτῆς ἢ σταχτύς; οὐρανῆς ἢ οὐρανύς; Στά ἐπίσημα ἀναγνωστικά καί τίς γραμματικές ἔχουνε κανονιστεῖ αὐτὰ σέ-ἡς -ιά-ι. Ἔχουμε ὅμως νά κάνουμε τήν ἀκόλουθη παρατήρηση. Τὰ ἐπίθετα τῆς δημοτικῆς, πού φανερώνουνε χρώματα συμφωνᾶνε σέ ὅλη τήν κλίση τους μ' ἐκεῖνα πού τελειώνουνε σέ-ύς (ὁ παχύς, ἡ παχιά, τὸ παχύ, ὁ μαβύς, ἡ μαβιά, τὸ μαβύ) ἐκτός στήν ἐνική γενική τοῦ ἀρσενικοῦ, ὅπου τὰ σέ-υς ἔχουνε καί μορφή σέ-ιοῦ, τοῦ πλατιοῦ.

Γιατί νά ἔχουμε τὴν ἄσκοπη αὐτὴ διπλο-
γραφίαν, ποὺ θὰ γίνηται ἀφορμὴ γιὰ λάθη;
Προτείνω λοιπὸν νά γράφουμε καὶ ὅλα
τὰ ἐπίθετα, ποὺ σημαίνουνε χρῶμα μέ-
-υ (οὐράνιυ, οὐρανιαῖ, οὐρανύ). Ὅμοια πρέ-
πει νὰ γράφεται καὶ τὸ ἀλαφρύς-ιά, -ύ.
5 Μιὰ σπουδαία πρὸς τὸν ἄνθρωπον

5. Μιά σπουδαία πηγή για άνορθογραφίες είναι τα διπλά σύμφωνα. Τέτια έχουμε και σε λέξεις παρμένες από την αρχαία και την καθαρεύουσα και σε λέξεις παρμένες από ξένες γλώσσες. Θά ήτανε μια σπουδαία ευκολία να τα καταργούσαμε παντού. Την άπλοποίηση αυτή την είχαμε εφαρμόσει στα Περιοδικά «Αναγέννηση», «Σχολική Πράξη» και «Νέος Δρόμος» και δεν είδαμε ούτε να χτυπάει πολύ στο μάτι, ούτε να προκαλεί γκρίνιες από τους αναγνώστες. Είχαμε κρατήσει μόνο το διπλό λλ στις λέξεις **Ελλάδα, αλλά και άλλος** (όχι όμως και στα παράγωγα του άλλος, γράφαμε **αλάζω, αλεπάληλος**). Κάνω λοιπόν την πρόταση να **καταργήσουμε τα διπλά σύμφωνα παντού, εκτός από τις λέξεις**

Ἑλλάδα, Ἕλληνας, ἑλληνικός, ἀλλὰ καὶ ἄλλος. Ἄν ὁμως αὐτὸ φαίνεται πολὺ, ποὺ δὲν εἶναι, θὰ πρότεινα νὰ μὴ γράφουμε διπλὰ σύμφωνα σ' ὅλες τὶς ξένες λέξεις (τουαλέτα, καπέλο, μίλι κλπ.) καὶ νὰ μὴ διπλασιάζουμε τὸ ρ στὴν αὐξηση καὶ τὴ σύνθεση (ἔραφα, ξεράβω, μεταρύθμιση κ.τ.τ.) Εἶναι κι αὐτὸ μιὰ ἀρκετὰ σπουδαία ἀπλοποίηση. Δὲ θὰ μπεῖ κανένας κανόνας στὴ γραμματική. Θὰ ἔχομε μόνο πολὺ λιγότερες λέξεις μὲ διπλὰ σύμφωνα, γιατί! Ἡ ὀρθογραφία μὲ τὰ διπλὰ σύμφωνα εἶναι καὶ τώρα ζήτημα μηχανικῆς μνήμης καὶ ὄχι ζήτημα κανόνα. Ἐπιμένω ὁμως, πὼς καλὺτερο εἶναι νὰ γλυτώσουμε μιὰ καὶ καλὴ ἀπὸ τὰ διπλὰ σύμφωνα.

6. Προτείνεται να καθιερώσουμε παντού, όπου γίνεται έκθλιψη ή συνίζηση του καί, να το γράφουμε ομοιόμορφα κι. Σ' αυτό άπάνω έχουνε γίνει μεγάλες συζητήσεις ανάμεσα στους σημαντικότερους δημοτικιστάδες (Πάλλη, Ψυχάρη, Φιλήντα, Γιαννίδη). "Ὡς τόσο ὅλοι τους συζητούσανε ἐπιστημονικά, μὰ ὄχι παιδαγωγικά. Δέχονται πῶς ἡ ἐπιστημονική ἐξήγηση μᾶς δείχνει, πῶς πρέπει νὰ γράφουμε κι ἄλλος, κι ὅλοι (συνίζηση) καί· κ' ἔχω, κ' εἶπα, κ' ἦταν (ἐκθλιψη). Ἔλα ὁμως νὰ τὰ διδά-

ξεις ὅλα αὐτὰ στὸ παιδί καὶ νὰ τὸ ἀναγκά-
 σεις, κάθε φορὰ ποὺ θὰ γράψει, νὰ θυμᾶται
 ποῦ εἶναι ἐκθλιψη καὶ ποῦ εἶναι συνίζηση,
 γιὰ νὰ γράφει ἀνάλογα τὸ καί. Νά μιὰ ἐπι-
 στήμη ποὺ βαραίνει τὴ ζωή. Ἐνῶ ἂν ἀκο-
 λουθήσουμε τὴν ἄλλη ἀρχή, ποὺ μᾶς λέει,
 πὼς δὲν ὑπάρχει ὀρθογραφία σὲ καμιὰ
 γλῶσσα τοῦ κόσμου χωρὶς συμβατικότητα
 καὶ πὼς ἂν πρόκειται νὰ ἐφαρμόσουμε κά-
 που τὴν ἀρχὴ αὐτή, πρέπει νὰ τὸ κάνουμε
 σύμφωνα μὲ τὴ βιολογικὴ καὶ παιδαγωγ-
 γικὴ ἀξίωμα τῆς ἀπλότητος, τῆς ὁμοιο-
 μορφίας καὶ τῆς εὐκολίας, τότες ἀποφασί-
 ζουμε νὰ γράφουμε παντοῦ κι, χωρὶς νὰ
 ἀπασχολοῦμε διόλου τὸ παιδί καὶ νὰ βα-
 ραίνουμε τὴ χρῆση μὲ δυσκολίες καὶ ἐν-
 δεχόμενα λάθη. Ἡ ἀντιλογία, πὼς τὸ
 παιδί θὰ διαβάζει ἀναλυτὰ κι-ένας, κι-εἶχα
 χωρὶς νὰ κάνει συνίζηση, δὲ στέκεται, γιατί!
 πρῶτα πρῶτα προηγίεται ἡ προφορικὴ
 χρῆση τῆς γλῶσσας ἀπὸ τὸ διάβασμα καὶ
 τὸ παιδί πρὶν νὰ διαβάει λέει: **κι ὅλας**
κι ἕνας, κι εἶπα καὶ ἔπειτα ὁπως διαβάζει
κι ἄκουσα καὶ ὄχι **κι-ἄκουσα**, ἔτσι θὰ πεῖ
 καὶ: **κι ἕνας** καὶ ὄχι **κι-ένας**.

Στὸ ἐρχόμενο σημεῖωμα θὰ ἐξετάσουμε καὶ μερικὰ ἄλλα ὀρθογραφικὰ ζητήματα.

ΚΕΡΔΙΖΕΤΕ ΜΕΧΡΙ 45 %

ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ εἰς τὰς
νέας ἐκδόσεις ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

ΠΑΡΩΜΗ ΕΙΣ ΜΗΝΙΑΙΑΣ ΔΟΣΕΙΣ

ΕΓΓΡΑΦΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΟΙΚΟΝ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε.—ΑΘΗΝΑΙ
ΚΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ

Ἡ 10δραχμος ἐτησία συνδρομή τῆς ΦΩΝΗΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ μόλις καλύπτει τὰ ἐξοδα τῆς διεκπεραίωσης. Κατὰ συνέπειαν διὰ τὸ περιοδικὸν οἱ συνδρομηταὶ δὲν δίδουν τίποτε. Ἄς στείλουν λοιπὸν τὸ ταχύτερον τὸ μικρὸν ποσὸν τῶν δραχ. 10.—

25 Ἑκλεκτὰ Ἔργα εἰς 30 τόμους διὰ με-
γάλους.
40 τόμοι Παιδικῆς Βιβλιοθήκης.
16 τόμοι Λεξικά καὶ Μέθοδοι Ξένων
γλωσσῶν.
4 τόμοι **Νέος Θησαυρὸς Δημητράκου**
(μέγα Λεξικὸν ὅλης τῆς Ἑλλ. γλώσσης).

Τὸ Φασιστικὸ Λχογεῖο

Περὶληψη ἀπὸ ἄρθρου τοῦ
CARMELLO PUGLIONISI

Λίγους μῆνες μετὰ τὴν ἐπικράτηση τοῦ φασισμού ἄρχισε νὰ μεταρρυθμίζεται ἡ σχολικὴ ἐκπαίδευση στὴν Ἰταλία. Καὶ χαρακτηριστικὸ εἶναι ὅτι ὀρίστηκε ἀπὸ τότε ὑποχρεωτικὴ ἡ πλατύτερη διδασκαλία τῶν θρησκευτικῶν. Ἀργότερα, τὸ 1926, ἔγινε ἡ ὀριστικὴ καὶ γενικὴ μεταρρύθμιση, ὁλοκληρωτικὰ σύμφωνη μετὰ τὴ φασιστικὴ ἀντίληψη τῆς ζωῆς.

Καὶ ὁ φασισμὸς λέει: Τὸ Κράτος εἶναι τὸ πᾶν—τὸ ἄτομο εἶναι τίποτε. Τὸ Κράτος ἔχει δικαιώματα—τὸ ἄτομο ἔχει μόνο καθήκοντα. Τὸ Κράτος ρυθμίζει καὶ ἐπιβλέπει ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς ἐθνικῆς ἐνέργειας ὄντας ἀπόλυτος δεσπότης καὶ κύριος—τὸ ἄτομο δὲν ἔχει νὰ ζητάει ἐξήγησες, τοῦ φτάνει νὰ ξαίρει πῶς πρέπει νὰ ἐργάζεται γιὰ τὸ καλὸ τῆς πατρίδας.

Εἶναι φανερό, πῶς ἄτομα, πολλὰ ἢ λίγα, μπορεῖ νὰ θελήσουν ν' ἀντιδρᾶσουν ἐναντίον τῆς τέτοιας κρατικῆς ὁργάνωσης. Τὸ εἰδικὸ δικαστήριον καὶ οἱ λεγόμενοι ἐξαιρετικῆς ἐνέργειας καὶ διαδικασίας νόμοι ἀρκοῦνε γιὰ νὰ ἐκμηδενίσουν τὴν ἀντίστασιν; Βέβαια ὄχι. Τὰ καταπιεστικὰ μέτρα μποροῦν ἴσως νὰ ἀκινήσουν τὴν ἀντιδραστικὴ προσπάθειαν, νὰ ἐμποδίσουν τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὶς συνέπειες τῆς, ἀλλὰ δὲν ἐκμηδενίζουν τὴν ἀφετηρίαν τῆς, τὴν αἰτία τῆς. Καὶ ἐσκέφτηκε λοιπὸν ὁ φασισμὸς, πῶς μόνο ἂν ἐπιδράσει στὰ ἄτομα ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τὴν παιδικὴν τοὺς ἡλικίαν μπορεῖ νὰ τὰ συνηθίσει, νὰ τὰ συμμορφώσει μετὰ τὶς ἀντιλήψεις του. Νὰ ξηράνει τὶς πηγὲς τῆς κριτικῆς στὸ παιδί ἐφαρμόζοντας τὴν ἀγωγή καὶ τὴν ἐκπαίδευση τοῦ προγραμματικὰ τῆ φασιστικῆς διανοητικότητας. Ἔτσι τὸ σχολικὸ πρόγραμμα ἔγινε βαθεῖα διαφορετικὸ ἀπ' ὅ,τι ἦταν πρῶτα. Δὲν ἐπιζητοῦν πιά νὰ δώσουν στὸ παιδί τὰ μέσα, γιὰ ν' ἀποχτήσῃ γνώσεις, γιὰ ν' ἀναπτύξῃ τὶς πνευματικὰς του καὶ τὶς ἠθικὰς ἰκανότητες καὶ γιὰ νὰ σχηματίσῃ τὴν προσωπικὴν του ὄντοτητα σύμφωνα μετὰ τὴν ἰδιοφυίαν του. Ἐπιδιδώκου ἀπεναντίας νὰ καταπιέσουν ὅ,τι εἶναι πνευματικὴ αὐτόβουλη δύναμη καὶ νὰ ἐξάψουν τὸ ἐνστικτό. Νὰ χαράξουν ἐπὶ τὴν

μη φράσεις καὶ φορμῶλες ἑτοιμες. Νὰ φτιάξουν τὴ συνήθειαν τῆς ἀσυστήτητος ὑπακοῆς.

Μὲ ποιους τρόπους καὶ μετὰ ποιά μέσα τὸ σχέδιον αὐτὸ γίνεται πραγματικότης; Ἀπλούστατα, ἡ κυβέρνησις ἔκαμε τὰ σχολικὰ κείμενα ἐνιαῖα. Σὲ ὅλα τὰ δημοτικὰ σχολεῖα ἡ διδασκαλία γίνεται μόνο μετὰ τὸ βιβλίον τοῦ Κράτους. Κάθε τάξις ἔχει τὸ δικὸν τῆς καὶ ὅλα εἶναι γραμμένα ἀπὸ συγγραφεῖς προσδιορισμένους ἄνωθεν, σύμφωνα δὲ μετὰ κάποιους ἀπὸ πρὶν ὁδηγίους. Τὸ κείμενον καὶ ἡ εἰκονογράφηση ἐξυμνοῦν ἀποκλειστικὰ καὶ ἐπιδέχεται τὸ φασισμό. Οἱ εἰκόνες σ' αὐτὰ τὰ βιβλία εἶναι τοῦ Μουσολίνι, πρῶτ' ἀπ' ὅλα, τοῦ βασιλιᾶ, τοῦ πάπα, φασιστῶν μετὰ τὸ μαῦρον ποκάμισον, στρατιωτῶν μετὰ τὴν ξιφολόγη καλ. Καὶ τὰ κείμενα δὲν κάνουν ἄλλο παρὰ νὰ ἐκθειάζουν τὸν Ντοῦτσε (σὲ κάθε βιβλίον εἶναι πάντα ἡ βιογραφία τοῦ μυθοεξωραϊσμένη ἀφάνταστα), τὸ φασισμό, τὴν τρωτὴ τῆς πατρίδας, τὴν ἀπελευθερωτικὴν πορείαν τοῦ πρὸς τὴν Ρώμην καλ. Ἰδοὺ ἔν' ἀπόσπασμα: «Αὐριο (λέει ὁ δάσκαλος) εἶναι ἡ γιορτὴ τῶν μαυροποκαμισάδων. Ἐχετε ἀκούσει γιὰ τὸν πόλεμον. Ἰσως ὁ πατέρας σας ἢ ἕνας ἀδερφός σας ἦταν ἐπὶ τὸ μέτωπον. Ἰσως στὶς ἐπιτύμβιες στήλες τῶν νεκρῶν τοῦ πολέμου εἶναι χαράγμενον τ' ὄνομα ἑνὸς τῆς οἰκογένειάς σας. Ὡς καὶ ὁ βασιλιάς εἶχε πάει ἐπὶ τὸν πόλεμον μαζί με τοὺς στρατιώτες μας. Αὐτὸς τοὺς διοικοῦσε καὶ μετὰ τοῦ Θεοῦ τὴ βοήθειαν νίκησαν τὸν ἐχθρόν. Ὅταν γυρίσαν νικητὲς οἱ μανάδες τοὺς κλαίγαν ἀπὸ χαρὰ. Οἱ γέροντες τοὺς εὐλογοῦσαν.

» Ἀλλὰ κατόπι ἀπὸ τὴν χαρὰ τῆς νίκης μερικοὶ ξανάρχισαν τὴ δουλειὰ τοὺς χωρὶς ζῆλον καὶ συχνὰ παραιτοῦσαν τὰ ἔργαστάσια καὶ εἶχαν τὴν ἀξίωσιν νὰ κάνουν τὸ ἴδιον, ζητώντας πολλὰ χρήματα γιὰ λίγη ἐργασία.....

» Ὁ Μπενίτο Μουσολίνι γύρισε καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὸν πόλεμον καὶ βλέποντας ὅτι κάποιοι Ἰταλοὶ δὲν ἀγαποῦσαν πιά τὴν πατρίδα τοὺς ἐθλιβότανε πολὺ.

» Ὁ Μουσολίνι κάλεσε γύρω του σ' ἕνα

σπίτι στὸ Μιλάνο τοὺς πρὸ νέους καὶ πρὸ γενηαίους φίλους του καὶ σχημάτισε τὸ πρῶτον «φάσιον»..... Ὁνομάστηκαν φασίστες καὶ φόρεσαν τὸ μαῦρον ποκάμισον.....

» Ἡ φωνὴ τοῦ Μουσολίνι ἀκούστηκε παντοῦ τῆς Ἰταλίας. Ἀλλὰ «φάσιον» σχηματίστηκαν, ἄλλοι φασίστες ἔγιναν. Εἶπαν ἐπὶ τὸ Μουσολίνι: «Σὺ εἶσαι ὁ ἡγέτης μας (Ντοῦτσε). Μαζί σου πάμε ὅπου θὰ πᾶς γιὰ τὸ καλὸ τῆς Ἰταλίας». Καὶ ἅμα πρόσταξε ὁ Ντοῦτσε οἱ μαυροποκαμισοὶ ἐξεστράτευσαν γιὰ τὴν Ρώμην τὴν 28 Ὀκτωβρίου 1922. Ὁ βασιλιάς ἐνίωσε ὅτι οἱ φασίστες θὰ δύναντο τὴν Ἰταλίαν τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἐργασίαν. Προσκάλεσε τὸν Μουσολίνι καὶ τὸν διόρισε κυβερνήτην.

Πολλὰ τέτοια βρίσκονται στὰ σχολικὰ βιβλία, μετὰ τὸ ἴδιον πάντα μοτίβον καὶ ἐν τῷ τρόπῳ πού νὰ χαράζονται ἀλησμόνητα ἐπὶ τὴν μνήμην τοῦ παιδιοῦ.

Ἐξ ἄλλου, ἐπίσης μεθοδικὰ καὶ συστηματικὰ ποτίζεται τὸ παιδικὸ μυαλὸ μετὰ ἱμπεριαλιστικὴν ἀντίληψιν. Ὁ φασισμὸς θέλει

ἀποικίαι καὶ ἀποβλέπει ἐπὶ τὴν κυριαρχίαν τῆς Μεσογείου. Καὶ τὸ παιδί λοιπὸν διδάσκεται μετὰ τὴν ἱστορίαν καὶ μετὰ τὴν γεωγραφίαν νὰ πιστεύει, ὅτι ἔχει χρέος νὰ πολεμήσῃ καὶ νὰ θυσιαστῇ, γιὰ νὰ ἐπανορθώσῃ τὶς ἱστορικὰς ἀδικίας, πού ἔχουν γίνῃ ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν. Ἰδοὺ λ.χ. πῶς γίνεται ἡ ἀφήγησις τῆς Ρωμαϊκῆς ἱστορίας. Ὅλα ὅσα ἀφορᾶν εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν πληβείων καὶ τῶν πατρικίων καθὼς καὶ ὅσες ντροπὲς ἔχουν τὰ χρόνια τῆς Αὐτοκρατορίας μόλις ἄκρες μέσες ἀναφέρονται. Ἀπεναντίας πλατὺ περιγράφεται καὶ ἐκθειάζεται ἡ κυριαρχία τῆς Ρώμης ἐπὶ τὴν Μεσόγειον, ὥστε τὸ παιδί μόνο του ν' ἀναρωτιέται: γιὰτί καὶ σήμερον νὰ μὴν εἶν' ἔτσι, ὅπως τότε;

Ἡ περιγραφή τοῦ πολέμου μετὰ γοητευτικούς χαρακτηρισμούς καὶ ἡ ἐξύμνησις τοῦ ρόλου τῆς Ἰταλίας ἐπὶ τὸν παγκόσμιον πόλεμον γίνονται ἐπίσης σύμφωνα μετὰ τὸ ἴδιον πρόγραμμα, δηλαδή μετὰ τὸ σκοπὸν νὰ χρησιμεύσῃ τὸ σχολεῖον ὡς ὄργανον τῆς πολιτικῆς τοῦ φασισμού.

ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας κυκλοφορεῖ, πρωτοφανὲς εἰς ἀφθονίαν, περιεκτικότητά καὶ ποικιλίαν ὕλης, ἔξοχον εἰς πλοῦτον καλλιτεχνικῶν εἰκόνων, ὁλοσελίδων καὶ ἄλλων, ἐξαιρετικὸν εἰς ἐπιμελημένην καὶ ἐπὶ καλοῦ χάρτου ἐκτύπωσιν τὸ

Ἑγκυκλοπαιδικὸν Ἡμερολόγιον Δημητράκου τοῦ 1932

Κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ τίτλου τοῦ ὁγκώδους αὐτοῦ τόμος ἀποτελεῖ Μικρὰν Ἑγκυκλοπαιδείαν, προωρισμένην δι' ὅλους τοὺς Ἕλληνας καὶ περιέχουσαν Μελέτας, Ἀρθρα, Πίνακας, Πληροφορίας Στατιστικὰς, Ὁδηγίας, Ὑποδείξεις, ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἰδίως καὶ πρὸς ὅλον τὸν πολιτισμένον κόσμον μετ' ἀκριβείας.

Εἶναι δὲ ἡ ὕλη του:

Ἐκ τῆς συγχρόνου ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ, προσεγγιστικῶς δι' ὅλους. Ἐκ τῆς Γεωγραφίας καὶ τῆς ἱστορίας κατ' ἐπιλογὴν ἐνδιαφερόντων θεμάτων. Ἐκ τῆς ΠΛΟΥΤΟΛΟΓΙΑΣ καθόλου, ἐκ τῆς Βιομηχανίας ἰδίως καὶ ἐκ τοῦ Ἐμπορίου, κατὰ προτίμησιν ἐν σχέσει πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Ἐκ τῆς ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ, μετὰ πρακτικὴν σκοπιμότητα. Ἐκ τῆς ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ, εἰδικῶς ὡς πρὸς τὰ γενικῶς ἐνδιαφέροντα ζητήματα. Ἐκ τῆς ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΖΩΗΣ, εἰς τὰς κυριωτέρας ἐκδηλώσεις τῆς καὶ ἐκπροσωπήσεις τῆς. Ἐκ τῆς ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΕΛΛ. ΖΩΗΣ, τῆς πνευματικῆς καὶ τῆς πρακτικῆς.

ΕΠΙ ΠΛΕΟΝ περιέχει τὸ Ἑγκυκλοπαιδικὸν Ἡμερολόγιον Δημητράκου ἐκλεκτὴν τὸ πρῶτον ἐκδιδομένην ὕλην ἐκ συνεργασίας Ἑλλήνων ποιητῶν, λογοτεχνῶν καὶ κριτικῶν. Μελέτην περιλαμβάνουσαν ὅλην τὴν ἱστορίαν τῆς ΜΟΥΣΙΚΗΣ, μελέτας περὶ τῆς ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ἐν γένει, περὶ τῆς ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ καὶ τῆς ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ἰδίως, μελέτην περὶ τῶν ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚῶΝ ΤΕΧΝῶΝ ὅλων τῶν λαῶν καὶ ἐποχῶν, μετὰ πολλὰς εἰκόνας, σχέδια καλ.

ΜΙΑ ΕΚΠΛΗΞΙΣ ἐπιφυλάσσεται ὑπὲρ τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ Ἡμερολογίου. Μία σελὶς του θέτει: ἔξ ἐρωτήματα γενικῆς σημασίας. Εἰς ἐκείνους πού ἐπὶ τῆς σελίδος αὐτῆς θὰ μᾶς στείλουν ἐπιτυχεῖς τὰς ἀπαντήσεις ἐπὶ τῶν ἐξ ἡ τῶν πέντε ἢ τῶν τεσσάρων ἐρωτημάτων θὰ διανεμηθῶν ἐν συνόλῳ ἀμοιβαὶ Δρ. 49.000 (τεσσαράκοντα ἑννέα χιλιάδες).

ΤΟ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΔΕΜΕΝΟΝ ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡ. 50.—

Τῆς σαγῆς σοφίας ὡροῦντι

1ο. Οἱ Ἐσχατικοὶ τοῦ Δημοκρίτου σὲν Ἡδικὴ

Ἐκεῖνοι ποὺ ἀκούσουνε καὶ νιώσουνε τὶς γνώμες μου θὰ κάμουν πολλές πράξεις ταιριαχτὲς σὲ ἄνθρωπο ἐνάρετο καὶ θ' ἀποφύγουν ἄλλες πράξεις κακές.

Κάτι ὁμοιο ἔχουνε μεταξύ τους ἡ ἀνατροφή καὶ ἡ φύση. Γιατὶ πάντα ἡ ἀνατροφή μπορεῖ νὰ μεταβάλλει τὸν ἄνθρωπο κι αὐτὸ κάνοντας τοῦ γίνεται δευτέρη φύση.

Οἱ τρεῖς καρποὶ τῆς σοφίας εἶναι: Ἡ καλὴ σκέψη--Ἡ καλὴ ὁμιλία--Ἡ καλὴ ἐνέργεια.

Ἡ γιατρικὴ γλυτώνει τὸ κορμὶ ἀπὸ τὶς ἀρώστιες του· ἡ φιλοσοφία λευτερώνει τὴν ψυχὴ ἀπὸ τὰ πάθη της.

Εἶναι ἠθικὸ χρέος νὰ λέμε τὴν ἀλήθεια· ὅμως τὴν ἀλήθεια λέγοντας, ἐμεῖς κυρίως βρισκόμαστε ὠφελημένοι.

Ἡ εἰλικρίνεια εἶναι ἀπόδειξη κρίσης ἀνεξάρτητης· ἀλλὰ ὅμως ριψοκίντυνη πάντα εἶναι ἡ ἀπόφαση ποὺ προσδιορίζει τὴ στιγμή τὴν κατάλληλη γιὰ εἰλικρίνεια.

Μπορεῖ κάτι νὰ ναι καλὸ καὶ ἀληθινὸ γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἴδιο θά ναι, βέβαια, εὐχάριστο γιὰ κάποιους καὶ δυσάρεστο γιὰ κάποιους ἄλλους.

Οἱ δίχως μέτρο πόθοι ταιριάζουνε σ' ἓνα παιδί, ὅχι ὅμως σ' ἓναν ἄντρα.

Οἱ ἀπόλαυες ποὺ ἔρχονται σὲ ἀταίριαχτο γι' αὐτὲς καιρὸ ἐγκυμονοῦν τὴν ἀηδία.

Οἱ παράφορες ἐπιθυμίες γιὰ ἓνα κάτι ὠρισμένο κάνουνε τὴν ψυχὴ στραβὴ γιὰ ὅλα τὰλλα.

Ἐκεῖνος ὁ ἔρωτας εἶναι νόμιμος, ποὺ παίρνει ἱσοπίσω τὴν ὁμορφιὰ χωρὶς νὰ τὴ βεβηλώσει.

Ὅχι τὸ λογικὸ, ἀλλὰ ἡ δυστυχία μπορεῖ νὰ διδάξει κάτι στοὺς ἀνόητους.

Τὸ νὰ διστάζεις πάντα σημαίνει πὼς ποτὲ δὲ θὰ φτάσεις σὲ τίποτα.

Τὸ ν' ἀνακατεῦσαι ἀδιάκριτα στὶς ὑποθέσεις ἑνὸς ἄλλου καὶ νὰ παραμελεῖς τὶς δικές σου εἶναι ἀξιοτρόπιαστο.

Ὅποιος ἀγαπᾷ τὴν ἀντιλογία καὶ πολυλογαί, βέβαια εἶναι ἀνίκανος νὰ μάθει τὰ ποὺ χρειάζεται νὰ μάθει.

Ὁ ζηλόφτονος προετοιμάζει στὸν ἑαυτὸ του θλίψεις, εἶναι τοῦ ἴδιου τοῦ ἑαυτοῦ του ἔχθρος.

Ἐχε τὸ νοῦ σου νὰ ἐπιβλέπεις πάντα τὸν κακὸν ἄνθρωπο, ὥστε νὰ μὴ βρεῖ ποτὲ τὴν εὐνοϊκὴ γι' αὐτὸν εὐκαιρία.

Πρέπει ν' ἀποδέχεσαι τὶς εὐεργεσίες μετὴν πρόθεση νὰ τὶς ἀνταποδώσεις μεγαλύτερες.

Ὅποιος μοιράζει καλωσύνες, πρέπει νὰ προσέχει, μήπως ἐκεῖνος ποὺ τὶς λαβαίνει εἶναι κακόγνωμος καὶ τοῦ ἀνταποδώσει κακὸ ἀντὶ καλοῦ.

Μικρές καλωσύνες, γινόμενες στὴν κατάλληλη στιγμή, ἔχουν γιὰ κείνους ποὺ τὶς λαβαίνουν τὴν ἴδιαν ἀξίαν σὰ νὰ ἦταν πολὺ μεγάλες.

Ἐκεῖνος ποὺ προσμένει τὴν ἀνταπόδοση τῆς εὐεργεσίας του δὲν ἀξίζει νὰ λέγεται εὐεργέτης. Τὸ ἐπίθετο αὐτὸ ταιριάζει μόνο σ' ἐκεῖνους ποὺ ἀποβλέπουν μόνο καὶ μόνο στὸ νὰ κάμουν τὸ καλὸ.

Πολλοί, ποὺ φαίνονται νὰ μᾶς εἶναι φίλοι δὲν εἶναι, κι ἄλλοι, ποὺ φαίνονται νὰ μὴ μᾶς εἶναι φίλοι, εἶναι τοὶ ἀληθινὰ τέτοιοι.

Ἡ φιλία ἑνὸς μόνοι ἐξυπνῶν ἀνθρώπου ἀξίζει πιότερο παρά ἡ φιλία ὅλων τῶν κοινῶν.

Ὅποιος δὲν ἔχει ἓνα τουλάχιστο φίλο ἀφοσιωμένο δὲν ἀξίζει νὰ ζεῖ.

Ὅποιος δὲ μπορεῖ νὰ διατηρήσει γιὰ πολὺν καιρὸ τὴν ἀγάπη δοκιμασμένων φίλων, ἔχει βέβαια χαραχτῆρα κακὸτροπο.

Ἐνας γέρος εἶναι ἀξιαγάπητος, ἂν ξαίρει νὰ συνδυάζει στὶς ὁμιλίες του τὸ εὐχάριστο καὶ τὸ σοβαρὸ.

Ἡ ὁμορφιὰ τοῦ κορμιοῦ ἔχει κάτι τὸ χαμηλὰ ζωικὸ, ἂν ἡ νοημοσύνη δὲ βρίσκεται κάτω ἀπ' αὐτήν.

Ἐκδοτικὸς Ὄργανισμός κύριος παράγων Κοινωνικῆς μορφώσεως καὶ Ἐκπαιδευτικῆς αὐτοδουρίας

Ὁ προκείμενος ἀπολογισμὸς μὲς ἐκδοτικῆς δράσεως, συναπτόμενος ἄλλως καὶ μετὰ ἐπιστημονικὴν ἐπισκόπησην γενικωτέρου κοινωνικοῦ ἐνδιαφέροντος, οὔτε εἰς ἄτομα οὔτε εἰς διαφῆμισιν ἀφορᾷ. Παρουσιάζει ἀπλῶς καὶ διευκρινίζει μίαν πολυσχιδὴ καὶ εὐρείαν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν κοινωνικῶς ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἐκδηλωθεῖσαν, ὁσημέραι δ' ἐντονώτερον ἐκδηλουμένην εἰς τὸν κύκλον τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῦ ἔθνους μας.

Καὶ προήλθε μὲν βεβαίως ἡ τοιαύτη ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία ἀπὸ τὴν συνολικὴν ἐθνικὴν μας πρόοδον, ἀλλ' οὐχ ἥττον σημαντικῶς συνέβαλε καὶ συμβάλλει εἰς αὐτήν. Ἐπειδὴ δὲ, ὡς εὐνόητον εἶναι, ἡ δρᾶσις εἰς τὸν πνευματικὸν κύκλον τῆς ἐθνικῆς ζωῆς ἔχει καὶ κατ' οὐσίαν καὶ κατὰ διάρκειαν πολὺν μεγαλύτερα παρά κάθε ἄλλη ἀνάλογος πρακτικὴ δρᾶσις ἀποτελέσματα, ἀποβαίνει τὸ περιεχόμενον τῆς μελέτης ταύτης ἀξίον γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος καὶ ἰδιαζούσης προσοχῆς. Καθόσον μάλιστα δὲν ἐκθέτει μόνον τὸ τί ἐγένετο, ἀλλ' ἐμφανίζει καὶ τὸ διατί καὶ κατὰ πόσον ὠφέλησε κοινωνικῶς, ἀκόμη δὲ καὶ τὸ πὼς ἀπέβη, δύναται δ' ἐτι πλεόντερον ν' ἀποβῇ ἐξαιρετικῶς ἐπικουρικῆ πάσης συναφοῦς κρατικῆς προσπάθειας καὶ εἰς τὴν σχολικὴν ἐκπαιδευσὶν καὶ εἰς τὴν διὰ τῆς μορφώσεως κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν.

Πρόκειται περὶ τοῦ Ἐκδοτικοῦ Ἰδρύματος Δημητράκου, ποὺ ἀπὸ τριακονταετίας καὶ πλέον ὑφίσταμενον, ἀπὸ εἰκοσιεξαετίας δὲ διακριθὲν διὰ τὴν τελεσφόρον συμβολὴν του εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ διὰ συντόνου φωτισμένης ἐργασίας ἔκτοτε προάγον ἐξελικτικῶς τὴν κοινωνικὴν δρᾶσιν του καὶ προαγόμενον διεμορφώθη εἰς τὴν Ἀνώτατον Ἐταιρείαν Ἐκδοτικὸς Οἶκος Δημητράκου.

Ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ τῆς ὁργανώσεως τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ὑπῆρξαν βεβαίως, πλὴν τῶν κοινῶν καὶ πολλάκις ἐπιβλαβῶν ἐκδοτῶν κερδοσκοπῶν, καὶ ἀξιόλογοι κατὰ καιροὺς

ἐκδοτικαὶ ἐπιχειρήσεις ἐπιληφθεῖσαι μετὰ κοινωνικῆς σκοπιμότητος τῆς ἐκδόσεως καλῶν βιβλίων ἐκπαιδευτικῆς, ἐπιστημονικῆς, λογοτεχνικῆς ἢ ἄλλης ὕλης. Ἀλλ' οὐδεμία τῶν ἐπιχειρήσεων ἐκείνων ἀπέβλεπε προγραμματικῶς εἰς τὸ ν' ἀποβῇ πρόδρομος καὶ συμπαραστατὴς τῆς ἐκπαιδευτικῆς προόδου, εἰσηγητὴς καὶ ἐπικουρὸς τῆς κοινωνικῆς μορφώσεως. Οὐδεμία τῶν ἐπιχειρήσεων ἐκείνων ἐφάνη κατανοήσασα, ὅτι εἰς τὰς σφαῖρας πνευματικῆς δράσεως ἡ ἀπληλαγμένη περιοριστικῶν τύπων καὶ ἐλευθέρως ἀναπτυσσομένη ἰδιωτικὴ ἐνέργεια δύναται καὶ ὀφείλει πεφωτισμένως νὰ προλεῖται τὸν δρόμον εἰς τὴν ἑνεκα τῶν τύπων καὶ τῶν περιοριστικῶν διατάξεων ἐξ ἀνάγκης συντηρητικὴν καὶ βραδύτερον χωροῦσαν κρατικὴν πρόνοιαν. Καὶ οὐδεμία συνεπῶς τῶν ἐπιχειρήσεων ἐκείνων ἐγνώ νὰ παρακολουθῇ τὰς παιδαγωγικάς, τὰς καθόλου ἐκπαιδευτικὰς καὶ τὰς ἐν τῇ κοινωνικῇ μορφώσει προόδους τῶν προηγμένων λαῶν πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ ἐπιδώξῃ τὴν διὰ τῆς ἐκδοτικῆς οδοῦ εἰσαγωγὴν τῶν προόδων τούτων καὶ παρ' ἡμῶν. Μόνον τὸ Ἐκδοτικὸν Ἰδρυμα Δημητράκου ἐπέδιώξεν ἀναμφισβήτητως τοῦτο καὶ τὸ κατ' ὠφέλειαν, προχωρῶσαν συστηματικῶς καὶ πεφωτισμένως ἀπὸ καινοτομίας εἰς καινοτομίας καὶ ἀπὸ προόδου εἰς πρόοδον.

Ο ΕΠΟΠΤΙΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Τὸ πρῶτον εἰς τὴν ὁδὸν τῆς προόδου βῆμα του, παράτολμον ἐκδοτικῶς καθ' ἡν ἐποχὴν ἐγένετο, ἦτο μία ἐπιτυχὴς ἐφαρμογὴ τῆς Ἐποπτικῆς Διδασκαλίας.

Ἀπὸ αἰῶνος καὶ πλέον (μετὰ τὸν Πρωταπόστολον) ἔλαβεν ὡς γνωστὸν πλήρη ἐπισημοποιήσιν ἡ Ἐποπτικὴ Διδασκαλία, ἐπεκράτησε δ' ἔκτοτε βαθμὸν καὶ εἰσῆχθη εἰς τὰς προηγμένας ἐν πολιτισμῶ χῶρας. Καθιερώθη δηλονότι ὡς θεμελιώδης διδακτικὴ ἀρχὴ τὸ ὅτι πᾶσα διδασκαλία, ὡς καὶ εἰς τὰ ἀνώτερα σχολεῖα, πρέ-

πει να γίνεται οὐχὶ διὰ λέξεων καὶ δι' ἀφηρημένων ἐννοιῶν καὶ περιγραφῶν, ἀλλὰ κυρίως καὶ μάλιστα διὰ τῆς ἀμέσου παρατηρήσεως τῶν ἀντικειμένων ὅσα πρόκειται νὰ γνωρίσῃ ἐκ διδασχῆς ὁ μαθητὴς ἢ ἐν ἐλλείψει τῶν ἀντικειμένων διὰ παρατηρήσεως ὁμοιωμάτων, ἐκμαγείων ἢ εἰκόνων αὐτῶν. Ἡ δι' ἐποπτείας τοιαύτη διδασκαλία, καίπερ εὐρύτατα ἐν τῇ Δύσει ἐφαρμοζομένη, διετέλει παρ' ἡμῖν μόνον θεωρητικῶς γνωστὴ καὶ δὴ ἐν τῷ στενῷ κύκλῳ τῶν ἀνωτέρας μορφώσεως παιδαγωγῶν. Οὐσιαστικῶς ἰσχύουσα εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν μας ἀρχομένου τοῦ αἰῶνος ἦτο ἡ παλαιὰ σχολαστικὴ μέθοδος, ἡ ἀπὸ τῆς λεκτικῆς ἀφηρημένης περιγραφῆς χωροῦσα εἰς τὴν γνώσιν τοῦ συγκεκριμένου. Καὶ σχεδὸν ὅλα τὰ διδακτικὰ βιβλία ἦσαν τοιοῦτοτρόπως συντεταγμένα.

Οὕτε συγγραφεὺς οὕτε ἐκδότης ἀπετόλμων, εἰς μέθοδον, ἥτις ἄλλως καὶ ἀπῆτει πολλὴν μελέτην, προσπάθειαν καὶ ὑπολογισμόν τῆς δεκτικότητος τοῦ διδάσκοντος καὶ τοῦ διδασκόμενου κοινού διὰ ν' ἀποβῇ ἀμέσως ἐπωφελὴς.

Τὴν μέθοδον ταύτην τῆς Ἐποπτικῆς διδασκαλίας πρῶτος ἀποφασιστικῶς εἰσήγαγεν ὁ ἐκδότης Δημητράκου τὸ 1905 διὰ τὴν Γαλλικὴν γλώσσαν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν εἰκόνων τοῦ ἐκδότου Hölzel: τῆς Ἀνοίξεως, τοῦ Θέρους, τοῦ Φθινοπώρου, τοῦ Χειμῶνος, τῆς Κατοικίας, τῆς Πόλεως, τοῦ Λιμένος, δημοσιεύσας τὴν γνωστὴν καὶ τοσοῦτον ἔκτοτε διαδοθεῖσαν Γαλλικὴν Μέθοδον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Γαλλικὴ δι' εἰκόνων».

Καὶ κατὰ πόσον ἐπιτυχὴς ἀλλὰ καὶ ἐπικαιρὸς ἦτο ἡ τότε καινοτομία ἐκείνη ἀποδεικνύει τὸ γεγονός, ὅτι μετὰ δύο ἔτη, τὸ 1907, τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας συνέταξε νέον πρόγραμμα πρὸς συγγραφὴν Μεθόδων Γαλλικῆς διὰ τὴν Μέσην Ἐκπαίδευσιν, ὡς βάσιν ἔχον τὴν Μέθοδον Δημητράκου καὶ ἀκριβῶς τὰς ἐν αὐτῇ εἰκόνας προσδιορίζον. Τὸ αὐτὸ δὲ πρόγραμμα καὶ ἰσχύει μέχρι σήμερον.

Σπουδαιότερον ἐπὶ τὰ πρόσω βῆμα ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ ὑπὸ τὸ πνεῦμα Ἐποπτικοῦ τρόπου διδασκαλίας συνετέλεσε τὸ Ἐκδοτικὸν Ἰδρυμα Δημητράκου, μετὰ ἐπιπόνον καὶ ἐνδελεχῇ μελέτην, τὸ 1913. Καὶ ἡ μετ' ἀρτίως παρασκευῆς καὶ ἐκτελέσεως γενομένη τότε

ἐπιτυχὴς προσπάθεια ἦτο τόσῳ μᾶλλον σκόπιμος καὶ ἐπωφελὴς, ὅσον ἀπέβλεπεν εἰς ἐπικουρίαν σπουδαίου ὑπὸ ἐποπὴν μορφώσεως, ἀνέκαθεν δὲ ἐν διδασκαλίᾳ χωλαίνοντος μαθήματος.

Σχολαστικῶς δι' ἀπομνημονεύσεως ὀνομάτων καὶ ἀριθμῶν, μᾶλλον δὲ πρὸς τυπικὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ προγράμματος γινομένη ἡ διδασκαλία τῆς Γεωγραφίας, ἀφνὲν πράγματι τοὺς μαθητὰς ἀγεωγραφήτους. Καὶ εὐνόητον εἶναι ὅτι ἐκ τῆς ἐλλείψεως ταύτης πλημμελὴς ἐγένετο καὶ τῆς ἱστορίας ἡ ἐκμάθησις καὶ ἡ ὅλη ἐγκύκλιος μόρφωσις ἐλλειπὴς ἀπέμεινε. Τὸ Ἐκδοτικὸν Ἰδρυμα Δημητράκου, εἰς πλήρωσιν τῆς ἐλλείψεως ταύτης ἀποβλέψαν, εἰσήγαγε τὸ σύστημα τῶν Γεωφυσικῶν Χαρτῶν, ἐκτυπῶσαν διαδοχικῶς ἀπὸ τοῦ 1913 τοιοῦτους μετὰ πάσης δυνατῆς πληρότητος καὶ περὶ τε τὴν χάραξιν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν ἀκριβεῖας. Ἐκτοτε δὲ καὶ μέχρι σήμερον ἀγωνίζεται νὰ δια φωτίσῃ τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν εἰς τὸ νέον τοῦτο σύστημα τὸ ἐπιστημονικῶς ὀρθὸν καὶ πρακτικῶς ἀποδειχθέν τελεσφόρον. Τώρα δὲ μόλις μετὰ δεκαεπτὰ ἔτων ἐπίμονον καὶ συστηματικὴν προσπάθειαν ἤρχισε νὰ κατανοῇται τοῦτο· διότι οἱ διδάσκαλοι εἶχον διδαχθῇ καὶ δὴ ἀτελῶς καὶ ἐπιφανειακῶς τὸ παλαιότερον σύστημα.

Καὶ δὲν εἶναι ἄκαιρον νὰ σημειωθῇ ὥδε ὅτι ἂν τὸ Ἐκδοτικὸν Ἰδρυμα Δημητράκου εἶχεν ἀπλῶς ἐμπορικὰς βλέψεις θ' ἀπέφυγε τοὺς κόπους, τὰς δαπάνας, τὸν κίνδυνον ἀποτυχίας καὶ τὰς δυσχερείας καὶ θὰ ἤρκετο ὅπως ἄλλοι νὰ τυπῶν κατὰ χιλιάδας τοὺς γνωρίμους εἰς τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν πολιτικούς χάρτας, ἀσφαλίζον οὕτως εὐκόλον κέρδος, ἀντὶ νὰ ὑφίσταται ἐπὶ μακρὸν ζημίαις ἐν τῷ ἀγῶνι τοῦ νὰ δια φωτίσῃ τοὺς διδάσκοντας καὶ νὰ προαγάγῃ τὸν σημαντικὸν τοῦτον κλάδον σχολικῆς καὶ γενικωτέρας μορφώσεως, ἐκδῶσαν μέχρι σήμερον πλείστους Γεωγραφικούς χάρτας τοῦ τοίχου, εἰδικῶς διὰ τὰ σχολεῖα, ἐν ᾧ ἄλλος τῶν Ἑλλήνων ἐκδοτῶν οὐδὲ ἐνὸς τοιοῦτου χάρτου τὴν ἐκδοσὶν ἀπετόλμησεν.

[Ἔπεται συνέχεια: περὶ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν Ἐποπτικῶν Μέσων Διδασκαλίας ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἐκπαιδεύσει ὑπὸ τοῦ Ἐκδοτικοῦ Ἰδρύματος Δημητράκου.]

Ἐσώδρασις τῶν Ὑδροθεραπευτικῶν μέσων ἐσὶ τοῦ Ὁργανισμοῦ.

Διὰ τῶν διαφορῶν ὑδροθεραπευτικῶν μεθόδων προκαλοῦνται ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου ὁργανισμοῦ τοῦτο μὲν χημικὰ ἐρεθίσματα, ἅτινα ὅμως κέκτληται δευτερεύουσιν σημασίαν, τοῦτο δὲ θερμικὰ καὶ μηχανικὰ τοιαῦτα, ἅτινα εἶναι καὶ οἱ σπουδαιότατοι παράγοντες, δι' ὧν ἐπιδρῶσα ἡ ὑδροθεραπεία ἐπὶ τοῦ ὁργανισμοῦ προκαλεῖ τὰς κατωτέρω περιγραφησομένας μεταβολάς. Ἐκ τῶν δύο δὲ τούτων ἐρεθισμάτων, τὸ μηχανικὸν ἐρεθίσμα τότε μόνον κέκτηται μεγάλην σημασίαν, ὅταν ἡ ἐπαφὴ τοῦ ὕδατος πρὸς τὸ σῶμα συμβαίη ὑπὸ πίεσιν, προκαλουμένης τριβῆς τοῦ ὕδατος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ δέρματος (καταιονήσεις, πλύσεις, ἐντριβαὶ κλπ.). Τὸ θερμικὸν τούαντιον ἐρεθίσμα ἰσχύει πάντοτε ὡς ὁ κυριώτατος παράγων κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν ὑδροθεραπευτικῶν μεθόδων, εἶναι δὲ τοσοῦτ' ἐντονώτερον ὅσῳ περισσότερον ἡ θερμοκρασία τοῦ ὕδατος διαφέρει τῆς μέσης θερμοκρασίας τῆς ἐπιφανείας τοῦ δέρματος. Ὡς μέση δὲ θερμοκρασίαν τοῦ δέρματος ὑπολογίζομεν τὴν θερμοκρασίαν 34–35° C, ἕνεκα δὲ τούτου ὕδωρ ἔχον θερμοκρασίαν 23–35° C, δὲν προκαλεῖ οὔτε αἴσθημα ψύχους οὔτε θερμότητος, δι' ὃ ἡ τοιαύτη θερμοκρασία καλεῖται ἀδίαφορος. Τὸ ἀδιάφορον τοῦτο σημεῖον δὲν εἶναι ἀπολύτως σταθερὸν, ἐμφανίζει δ' ὥρισμένας διακυμάνσεις ἀναλόγως τῆς ἐπιφανείας τοῦ δέρματος, μεθ' ἧς τὸ ὕδωρ ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν, τῆς πίεσεως τοῦ ὕδατος, ὡς καὶ τῆς αἱματοβρίθειας τοῦ δέρματος. Οὕτως π.χ. ἐπὶ πλουσίας αἱματοβρίθειας πυρεσσόντος δέρματος ἡ αἴσθησις τῆς θερμότητος καὶ τοῦ ψύχους εἶναι διάφορος ἢ ἐπὶ ψυχρῷ ἀναιμικῷ δέρματι, εἶναι δὲ φανερόν ὅτι ἐπὶ τοιαύτης παθολογικῆς ἡλλοιωμένης αἰσθήσεως τῆς θερμοκρασίας, οἷα παρατηρεῖται π.χ. κατὰ τὴν ἀπότομον ὕψωσιν (ρίγος) ἢ κατὰ τὴν ἀπότομον πτώσιν (ἰδρώτες) τοῦ πυρετοῦ, δέον ὡς ἀδιάφορον σημεῖον τῆς θερμοκρασίας τοῦ ὕδατος νὰ θεωρῇται τοιοῦτον, διάφορον τοῦ ἐπὶ ὑγιούς ἀτόμου καθορισθέντος. Τὸ ἀδιάφορον σημεῖον τῆς θερμοκρασίας τοῦ ὕδατος εἶναι κατὰ πολὺ ἀνώτερον τοῦ ἀδιαφόρου σημείου τῆς θερμοκρασίας τοῦ ἀέρος, ὅπερ συνήθως ὑπολογίζεται εἰς 20° C, καθόσον τὸ ὕδωρ εἶναι κατὰ πολὺ εὐθερμογώτερον τοῦ ἀέρος.

Ὅταν ἡ θερμοκρασία τοῦ ὕδατος εἶναι κατωτέρα τῆς τοῦ δέρματος, ἐρεθίζονται αἱ τελικαὶ ἀπολήξεις τῶν εἰδικῶν διὰ τὴν αἴσθησιν τοῦ ψύχους νεύρων (τελικά κορῦνα τοῦ Krause), προκαλουμένου οὕτως ἀποτόμου αἰσθήματος ψύχους, ὅταν δὲ ἡ θερμοκρασία εἶναι ὑψηλότερα τῆς τοῦ δέρματος, ἐρεθίζονται αἱ ἀπολήξεις τῶν εἰδικῶν διὰ τὴν αἴσθησιν τῆς θερμότητος νεύρων (τελικά σωματὰ τοῦ Rufini), προκαλουμένου οὕτως αἰσθήματος θερμότητος, ὅπερ ὅμως γίνεται αἰσθητὸν οὐχὶ τόσον ἀποτόμως ὅσον τὸ τοῦ ψύχους, ὡς ἐκ τούτου δὲ ἡ ψυχρὰ θερμοκρασία γίνεται αἰσθητὴ ταχύτερον καὶ ἐντονώτερον τῆς θερμῆς τοιαύτης. Ἡ ἔντασις τοῦ προκαλουμένου αἰσθήματος ψύχους ἢ θερμότητος πλὴν τῆς μεταξύ ὕδατος καὶ δέρματος διαφορᾶς τῆς θερμοκρασίας, ἐξαρτᾶται καὶ ἐκ τῆς τα-

χύτητος, μεθ' ἧς ἐφαρμόζεται καὶ δρᾷ τὸ θερμικὸν ἐρεθίσμα, ἐκ τῆς ἀτομικῆς διαφορᾶς εὐαισθησίας τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τῆς κατὰ τόπους διαφορᾶς εὐαισθησίας τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος, ἐκ τῆς αἱματοβρίθειας τοῦ δέρματος, ἐκ τῆς διαρκείας τοῦ ἐρεθισμοῦ καὶ τέλος ἐκ τῆς ἐκτάσεως τοῦ δέρματος, μεθ' ἧς τὸ ὕδωρ ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν.

1. ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

Ἡ διὰ τοῦ ψυχροῦ ὕδατος προκαλουμένη πτώσις τῆς θερμοκρασίας τοῦ δέρματος ὀφείλεται τοῦτο μὲν εἰς τὴν ἀμοιβαίαν ἐξίσωσιν τῆς διαφορᾶς τῆς θερμοκρασίας αὐτῶν, τοῦτο δὲ εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς αἱματοβρίθειας τοῦ δέρματος. Ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ὕδατος προκαλουμένη αὐξήσις τῆς θερμοκρασίας τοῦ δέρματος, ὀφείλεται καὶ αὕτη εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν τῆς θερμοκρασίας μεταξύ δέρματος καὶ ὕδατος ὡς καὶ εἰς τὴν μεγαλειτέραν αἱματοβρίθειαν. Πλὴν ὅμως τῆς ἐπιφανείας τοῦ δέρματος, τὸ ψυχρὸν καὶ θερμὸν ὕδωρ ἐπιδρᾷ καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τῷ βάθει ἰσθμῶν. Οὕτως π.χ. δι' ἐπιθέσεως πάχους κλπ. ἐπιτυγχάνεται οὐχὶ ἀσήμαντος ψύξης τῶν ὑπὸ τὸ δέρμα ἰσθμῶν καὶ ὀργάνων, ἐπὶ δὲ καὶ αὐτῶν τῶν κοιλοτήτων, ἐνῷ ἡ θερμανσις τῶν ἐν τῷ βάθει ἰσθμῶν διὰ θερμοῦ ὕδατος, ἀτμοῦ κλπ. ἐπιτυγχάνεται μὲν ἀλλ' οὐχὶ εἰς τοσοῦτον βαθμὸν ὅσον ἡ ψύξις αὐτῶν. Ἡ ὑγρὰ θερμοκρασία δρᾷ ἐντονώτερον ἐν τῷ βάθει ἢ ἡ ξηρὰ, ἡ δὲ ἐξ ἀκτινοβολίας θερμότης (ἥλιος, ἡλεκτρικοὶ λαμπτήρες) ἀσκεῖ μεγαλειτέραν ἐπίδρασιν πάσης δι' ἐπαγωγῆς ἐφαρμοζομένης θερμότητος.

Ἡ διατήρησις τῆς ἰσορροπίας τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος συντελεῖται τοῦτο μὲν διὰ ρυθμίσεως τῆς ἐκ τοῦ σώματος ἀποβαλλομένης θερμότητος, τῆς καλουμένης φυσικῆς ρυθμίσεως τῆς θερμοκρασίας, τοῦτο δὲ διὰ ρυθμίσεως τῆς ἐν τῷ σώματι παραγομένης θερμότητος, τῆς καλουμένης χημικῆς ρυθμίσεως ταύτης.

Ἡ φυσικὴ ρύθμις τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος ἐπὶ μὲν ἐπιδράσεως ψύχους συνίσταται εἰς ἐλάττωσιν τῆς ἀποβαλλομένης θερμότητος μέσῳ τῆς ὑπὸ τῆς συστάσεως τῶν ἀγγείων τοῦ δέρματος προκαλουμένης περιφερικῆς ἰσχυαμίας, ὡς ἐξ οὗ καὶ ἡ ὥχρότης τοῦ δέρματος, ἐπὶ δὲ ἐπιδράσεως θερμότητος εἰς αὐξήσιν τῆς ἀποβαλλομένης θερμότητος δι' αὐξήσεως τῆς αἱματοβρίθειας, ἧς ἐπακολούθημα εἶναι ἡ ἐφίδρωσις.

Ἡ χημικὴ ρύθμις, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν φυσικὴν τοιαύτην, ἥτις ἐμφανίζεται ἐπὶ τε ἐπιδράσεως ψύχους ὡς καὶ ἐπὶ ἐπιδράσεως θερμότητος, γίνεται καταφανὴς μόνον ἐπὶ ἐπιδράσεως ψύχους, συνίσταται δὲ τότε εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς ἐν τῷ σώματι παραγωγῆς τῆς θερμότητος δι' ἐντάσεως τῆς μυϊκῆς ἰδία ἐργασίας, ἧς ἐπακολούθημα εἶναι αὐξήσις τῆς δεξιδώσεως καὶ ἀποσχίσεως στερομένων ἀζώτου οὐσιῶν (γλυκογόνου καὶ λίπους) εἰς τοὺς μῦς καὶ ἡττις ἐκδηλοῦται διὰ μυϊκοῦ τρόπου. Καὶ ἐπὶ ἐπιδρά-

σεως όμως θερμότητας ή χημική ρύθμιση, καιτοι ούχι καταφανής, συμβαίνει εν τούτοις και συνίσταται εις ελάττωσιν της εν τῷ σώματι παραγωγῆς της θερμότητος δι' ελάττωσεως της αἰματοβρίθειας τῶν ἐσωτερικῶν ὀργάνων, ἥτις ἐπέρχεται συνεπείᾳ τῆς διευρύνσεως τῶν περιφερικῶν ἀγγείων τοῦ δέρματος.

Ἐπὶ ἐπιδράσεως ψύχους ἐν ἀρχῇ μὲν δρᾷ ἡ φυσικὴ ρύθμιση διὰ συσπλάσεως τῶν περιφερικῶν ἀγγείων, ὅταν όμως τὸ ψῦχος ἀποβῇ ἐντονώτερον καθίσταται αὕτη ἀνεπαρκής, ἐμφανίζεται δὲ ἡ χημικὴ ρύθμιση (τρόμος). Διὰ τοῦτο κατὰ τὴν χρῆσιν ψυχροῦ λουτροῦ ἐν ἀρχῇ μὲν κατέρχεται ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος ὀλίγον, διότι τὴν ἀρχικὴν σύσπασιν τῶν ἀγγείων, ἥτις παρημποδίζει τὴν ἀπώλειαν θερμότητος, διαδέχεται ἀντιδραστικὴ διευρύνσις αὐτῶν (ὑποχώρησις τῆς φυσικῆς ρυθμίσεως), βραδύτερον όμως ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος ἀνέρχεται ἐκ νέου, καθόσον ἄρχεται τότε δράσις ἡ χημικὴ ρύθμιση, παράγουσα θερμότητα.

Τὰ φαινόμενα ταῦτα ἀποτελοῦσι τὴν π ρ ω τ ο π α θ ῆ καὶ δ ε υ τ ε ρ ο π α θ ῆ, ἐπιδράσιν τοῦ ψυχροῦ ὕδατος, καθίστανται δὲ τοσοῦτω μᾶλλον καταφανῆ ὅσω περισσότερον διαρκεῖ τὸ λουτρὸν καὶ ὅσω χαμηλότερα εἶναι ἡ θερμοκρασία τοῦ ὕδατος. Ἐπὶ λίαν παρατεταμένης ἐπιδράσεως λίαν ψυχροῦ ὕδατος, ἐναντι τῆς ὁποίας δὲν ἐπαρκοῦσι πλέον νὰ ἀμυντικὰ καὶ ρυθμιστικὰ μέσα τοῦ ὀργανισμοῦ, κατέρχεται σὺν τῷ χρόνῳ ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος, ἐπανερχομένη όμως καὶ πάλιν μετὰ τὸ τέλος τοῦ λουτροῦ βαθμυδὸν εἰς τὸ φυσιολογικὸν αὐτῆς ὕψος, δι' αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς τῆς θερμότητος.

Σημειωτέον ὅτι ἡ πτώσις αὕτη τῆς θερμοκρασίας παρατηρεῖται ἰδίᾳ ἐπὶ ἀτόμων πυρεσσόντων, καθόσον ὅταν ἡ θερμοκρασία εὐρίσκηται εἰς τὸ φυσιολογικὸν αὐτῆς ὕψος, δυσκόλως ἐπηρεάζεται διὰ τῶν ὑδροθεραπευτικῶν τούτων μεθόδων.

Ὡσαύτως ἐπὶ λίαν θερμῶν καὶ μεγάλης διαρκείας λουτρῶν καθίστανται ἀνεπαρκῆ τὰ ἀμυντικὰ μέσα τοῦ ὀργανισμοῦ, ἐπέρχεται δὲ τέλος αὐξήσις τῆς ἐσωτερικῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος. Ἡ αὐξήσις αὕτη τῆς θερμοκρασίας εἶναι μεγαλειτέρα καὶ ἐμφανίζεται ἐνωρίτερον προκειμένου περὶ λουτρῶν διὰ θερμοῦ ὕδατος, δι' ὧν ἐμποδίζεται ἡ ἀπὸ τοῦ δέρματος ἐξάτμισις, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ θερμὰ ἀερόλουτρα, φωτόλουτρα καὶ ἀμρόλουτρα, καθ' ἃ ἡ ἐξάτμισις τοῦ ἰδρώτος συντελεῖται ἐλευθέρως. Μετὰ τὸ πέραν τῶν θερμῶν τούτων λουτρῶν ἡ ὑψωθείσα θερμοκρασία κατέρχεται βραδέως, μετὰ 2 περίπου ὥρας, εἰς τὸ πρότερον φυσιολογικὸν αὐτῆς ὕψος, οὐδέποτε δὲ συνήθως κατωτέρω αὐτοῦ.

Ἐπὶ μικρὸν μόνον χρόνον ἐφαρμοζόμεναι ὑψηλαὶ θερμοκρασίαι οὐδόλως ἡ ἐλάχιστα αὐξάνουσι τὴν θερμοκρασίαν τοῦ σώματος.

Ὁ συνδυασμὸς θερμικῶν καὶ μηχανικῶν ἐρεθισμάτων κατὰ τὴν χρῆσιν ψυχροῦ λουτροῦ αἶρει ἐκ τῶν δύο περιγραφεισῶν ρυθμίσεων τὴν φυσικὴν τοιαύτην. Οὕτω π.χ. ἐντρίβαι τοῦ σώματος προκαλοῦσι διευρύνσιν τῶν διὰ τοῦ ψύχους συσταλντων ἀγγείων τοῦ δέρματος καὶ αὐξήσιν ἐκ τούτου τῆς ἀποβαλλομένης θερμότητος. Εἰς τοῦτο ὀφείλεται καὶ ἡ πτώσις τοῦ πυρετοῦ διὰ τῶν εἰδικῶν ἀντιπυρετικῶν λουτρῶν ὡς π.χ. ἐπὶ τύφου. Εἰς ἀντικατάστασιν τῆς οὕτω ἐξουδετερωθείσης φυσικῆς ρυθμίσεως ἐμφανίζεται ἐντονωτέρα ἡ χημικὴ τοι-

αὕτη, προφυλάσσουσα αὕτη τὸ σῶμα ἀπὸ τῆς ἐπαπειλουμένης μεγάλης ἀπωλείας θερμότητος.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁμοῦ κατὰ τὴν τοιαύτην διὰ μηχανικῶν μέσων διατήρησιν τῆς αἰματοβρίθειας τοῦ δέρματος παρὰ τὴν χαμηλὴν θερμοκρασίαν τοῦ περιβάλλοντος, δὲν ἐρεθίζονται αἱ εἰδικαὶ διὰ τὴν αἰσθησιν τοῦ ψύχους ἀπολήξεις τῶν νεύρων, μεταβιβάζοντων τρόπον τινὰ εἰς τὰ τὴν θερμοκρασίαν ρυθμίζοντα κέντρα «ψευδῶν εἰδήσεων» (Biedl), ὡς ἐκ τούτου δὲ παρὰ τὴν καταφανῆ ἀνεπάρκειαν τῆς φυσικῆς ρυθμίσεως (διατήρησις τοῦ δέρματος θερμοῦ παρὰ τὸ ψυχρὸν περιβάλλον), δὲν ἐμφανίζεται ἡ χημικὴ ρύθμιση (ἐλλείψις τρόμου). Τὸ αὐτὸ φαινόμενον παρατηρεῖται καὶ κατὰ τὴν χρῆσιν διαφόρων δηλητηρίων π.χ. τοῦ οἰνοπνεύματος, ὅπερ ἐπιδρῶν ἐπὶ τῶν περιφερικῶν ἀγγείων προκαλεῖ τοσαύτην διαστολήν, ὥστε τὸ ἐπὶ τοῦ δέρματος ἐπιδρῶν ψῦχος γίνεται αἰσθητὸν δυσκόλως ἢ βραδέως.

Κατὰ τὴν χρῆσιν θερμῶν λουτρῶν τὰ μηχανικὰ ταῦτα ἐρεθίσματα, δὲν εἶναι ἱκανὰ νὰ ἐξουδετερώσωσιν ἢ νὰ ἀλλοιώσωσιν τὰς ἐπὶ τῆς γενικῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος ἀνωτέρω περιγραφείσας ἐπιδράσεις αὐτῶν.

Τὰ ἀδιαφόρου θερμοκρασίας λουτρά οὐδεμίαν ἐπιδράσιν ἐξασκοῦσιν ἐπὶ τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος, ὁ δὲ αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν μικρὸς χημικὸς ἐρεθισμὸς τοῦ ὕδατος δυνατόν νὰ αὐξηθῇ διὰ προσθήκης διαφόρων οὐσιῶν. (Ἴδε κατωτέρω).

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑΙ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ. Τὸ ψυχρὸν λουτρὸν δὲν εἶναι διὰ τὸν ὕγιᾶ μέσον ἀναψύξεως, διότι ἡ διὰ τούτου προκαλουμένη αὐξήσις τῆς παραγωγῆς τῆς θερμότητος (δευτεροπαθῆς ἐπίδρασις τοῦ ψύχους), ἔχει ὡς ἐπακολούθημα τὴν ὑψώσιν τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος εἰς σημεῖον ἀνωτέρον ἐκείνου εἰς ὃ αὕτη εὐρίσκετο πρὸ τοῦ λουτροῦ. Πρὸς ἐπίτευξιν ἀναψύξεως διὰ τοῦ λουτροῦ κατὰ τὰς θερμὰς ἡμέρας τοῦ θέρους, δὲν τοῦτο νὰ γίνηται ὑπόθερμον, περίπου 30° C, διαρκείας δὲ 10' μετὰ περιορισμοῦ ὅσον οἷον τε τῶν ἐντὸς αὐτοῦ σωματικῶν κινήσεων. Τὸ τοιοῦτον λουτρὸν ἐπιφέρει κατὰ πολὺ μεγαλειτέραν ἀνάψυξιν τοῦ ψυχροῦ θαλασσίου λουτροῦ, γενικῶς δὲ τὸ ψυχρὸν λουτρὸν ὅσω ψυχρότερον εἶναι, τοσοῦτω ὀλιγώτερον ἐνδείκνυται πρὸς ἀνάψυξιν.

Ἄλλως όμως ἔχει τὸ πρᾶγμα ὅταν ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος εἶναι παθολογικῶς ἡξημένη, ὅταν δηλ. ὑπάρχῃ πυρετός.

Κατὰ τὴν πυρετὸν τὸ κέντρον τῆς θερμότητος δὲν δύναται νὰ ἀντιδράσῃ ἀναλόγως ἐπὶ ἰσχυρὰς ἀφαιρέσεως θερμότητος διὰ τῶν λουτρῶν, ἔνεκα δὲ τούτου δυνάμεθα διὰ ψυχρῶν λουτρῶν νὰ ἐλαττώσωμεν τὸ ὕψος τοῦ πυρετοῦ. Καλλίτερον δὲ ἐπιτυγχάνεται τοῦτο ἐὰν ἀλλοιώσωμεν τὴν φυσικὴν ρύθμισιν τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος δι' ἐντρίβων καὶ ἀποκλείσων, ὅσον τὸ δυνατόν, τὴν χημικὴν τοιαύτην διὰ χρήσεως οὐχὶ λίαν ψυχρῶν λουτρῶν 16° C., ὡς ἐσυνηθίζετο εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν (πρόκειται δὲ κυρίως περὶ τῆς θεραπείας τοῦ κοιλιακοῦ τύφου), ἀλλὰ ὑποθέρμων τοιούτων, ἅτινα κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῶν καθίστῶμεν βαθμυδὸν ψυχρότερα διὰ προσθήκης ψυχροῦ ὕδατος (λουτρά κατὰ Ziemssen). Διὰ τῆς τοιαύτης βαθμυδὸν ἐντονωτέρας ἐπιδράσεως τοῦ ἐρεθισμοῦ τοῦ ψύχους, ἀποφεύγονται αἱ ἰσχυραὶ

συσπάσεις τῶν ἀγγείων καὶ ὁ μυϊκὸς τρόμος ὡς καὶ ἡ δευτεροπαθῆς αὐξήσις τῆς παραγωγῆς θερμότητος, διὰ δὲ τοῦ μηχανικοῦ ἐρεθισμοῦ τῶν ἐντρίβων ἐν τῷ λουτρῷ, διευρύνονται τὰ αἰμοφόρα ἀγγεῖα τοῦ δέρματος καὶ ἀφαιρεῖται οὕτω ἀρκετὴ ποσότης θερμότητος ἐκ τοῦ σώματος, ἐπερχομένης πτώσεως τῆς θερμοκρασίας κατὰ 1-2° C.

Λόγῳ τῆς τοιαύτης, ἐπὶ τῆς θερμοκρασίας πυρεσσόντων ἐπιδράσεως τῶν ὑδροθεραπευτικῶν μέσων, γίνεται χρῆσις τούτων ἐπὶ τῶν ὀξείων, ἐμπυρετῶν λοιμωδῶν νόσων, ἰδίᾳ δὲ ἐπὶ τοῦ κοιλιακοῦ τύφου, ἐφ' οὗ παρατηροῦνται καὶ τὰ καλλίτερα ἀποτελέσματα, τῆς καμπύλης τοῦ πυρετοῦ ἀπὸ συνεχούς μεταβαλλομένης εἰς ὑφέσιμον.

Περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διαφόρων ὑδροθεραπευτικῶν μέσων κατὰ τὰς διαφόρους νόσους γενήσεται λόγος κατωτέρω (ἴδε ὑδροθεραπευτ. μεθόδους).

Ἡ ὠφέλεια όμως τῶν λουτρῶν ἐπὶ πυρεσσόντων ἀσθενῶν δὲν συνίσταται μόνον, ὡς πρότερον ἐπιστέυτο, εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος. Πειραματικὰ ἔρευναι ἐδίδαξαν ὅτι ἐὰν

δι' ἀπλῆς, βαθμιαίας αὐξήσεως τῆς θερμότητος ἐκ τῶν ἔξω ὑψωθῇ ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος, δυνατόν ἡ ὑψηλὴ αὕτη θερμοκρασία νὰ γένηται ἀνεκτὴ καὶ ἐπὶ μακρὸν ἔτι χρόνον, ἀνευ ἰδιαίτερας τινὸς βλάβης τοῦ ὀργανισμοῦ. Ὡς ἐκ τούτου οὐδόλως δέον νὰ θεωρῶμεν ὡς ἐν καὶ τὸ αὐτό, τὸν πυρετὸν καὶ τὴν ἀνύψωσιν τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος, καθόσον ἡ μὲν ὑψηλὴ θερμοκρασία εἶναι ἀπλῶς τὸ μᾶλλον ἐκδηλὸν καὶ ἀντιληπτὸν σημεῖον τοῦ πυρετοῦ, ὁ δὲ πυρετός εἶναι σύμπλεγμα φαινομένων καὶ ἐπακολούθημα τῆς τοξικῆς ἐνεργείας τῶν ἐν τῷ σώματι εἰσελθόντων μικροβίων. Διὰ τῆς χρήσεως τῶν λουτρῶν ἐπὶ πυρεσσόντων ἀσθενῶν πλήν τῆς ὑψηλῆς θερμοκρασίας, καταπολεμοῦμεν καὶ τὰ ἄλλα συμπτώματα τὰ ἐκ τῆς γενικῆς ἐπιδράσεως τῶν τοξινῶν καὶ δὴ τὰ ἀναγόμενα εἰς διαταραχὰς τῆς λειτουργίας τῆς καρδίας, τῶν ἀγγείων, τῆς ἀναπνοῆς καὶ τῆς διανοίας.

Ἐκ τοῦ ἔργου «Κλινική, Ὑδροθεραπεία καὶ Λουτροθεραπεία». Ὑπο Ν. Τσαμπούλα καὶ Σ. Πεζοπούλου.

Τὸ καλύτερο

Τὸ ὠραιότερο

Τὸ ὠφελιμώτερο

ωρωτοχρονιάτικο δῶρο ποῦ μωρεῖ νὰ κάμουν εἰς ἓνα καιρὶ οἱ γονεῖς, οἱ συγγενεῖς, οἱ φίλοι τῆς οἰκογενείας εἶναι ἀσφαλῶς τὰ βιβλία τῶν δύο

Παιδικῶν Βιβλιοθηκῶν Δημητράκου

Οἱ τόμοι αὐτοὶ τῶν Παιδικῶν Βιβλιοθηκῶν Δημητράκου ἔχουν ὕλην ἀρίστην, διασκεδαστικὴν, μορφωτικὴν, ἡθοπλαστικὴν, εἰς γλώσσαν ἐξαιρετῶς ἐπιμελημένην καὶ λογοτεχνικὴν, με εἰκόνας πολλὰς, ἐνδιαφερούσας, χαρακτηριστικὰς καὶ λαμπρὰς ἐκτελέσεως καὶ εἶναι δεμένα καλλιτεχνικῶς. Προδῆλως εἶναι τὰ καλύτερα παιδικὰ ἀναγνώσματα.

Τὸ παιδί θὰ χαρεῖ ὅχι μίαν ἡμέραν ἢ μίαν ἐβδομάδα τὸ τέτοιο δῶρο, ἀλλὰ ἐπὶ μῆνας καὶ χρόνια. Καὶ ἄκόμα ὅταν μεγαλώσῃ θὰ ἐνθυμῆται μ' εὐγνωμοσύνην τὸ χάρισμα ποῦ τοῦ ἐκάματε, διότι θὰ ἔχει ἀντιληφθῇ πόσον ὠφελήθηκε ἀπ' αὐτό.

Ὁλόκληρος μίᾳ Σειρᾷ, ἀποτελουμένη ἀπὸ εἴκοσι τόμους καλοδεμένους ἔχει μόνον **τετρακοσίας δραχμὰς** (400), με μηνιαίας δόσεις Δραχ. εἴκοσι 20. Με προπληρωμὴν ἔχει Δραχ. τριακοσίας ἐξήκοντα. Ἀποτελεῖ ἐξοχὸν καὶ **πολὺ μεγάλο** δῶρον.

Ἀλλὰ καὶ τὸ **ἡμῖς** τῆς Σειρᾶς εἶναι ἐπίσης δῶρον πρώτης τάξεως.

Καὶ δύο τόμοι ἢ καὶ εἰς μόνον εἶναι ἀξιόλογον, εὐγενὲς καὶ ὠφελίμον πρωτοχρονιάτικον χάρισμα.

Κάθε τόμος χωριστὰ Δραχ. 40.—

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε. ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 4—ΑΘΗΝΑΙ

Νεοελληνική Ποίηση

Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

(ΑΠΟ ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ)

Στρατιώτης και πραγματευτής σε μία ταβέρνα πίνουν
κι οι δύο τους περιχαίρονται και καλοκουβενιάζουν
και τραγουδά ο πραγματευτής και χαίρει· ο στρα-
(τιώτης.

—Παρακαλώ, πραγματευτή, κι άλλο τραγούδι πέ μου.
—Και τί τραγούδι να σου πώ, τραγούδι να σ' αρέσει;
—Πόσες αγάπες έκαμες κι έχαρης στον καιρό σου.
—Σάν ήμουνα στά νιάτα μου και στά στεκάμενα μου
κόρες και χήρες γνώρισα, π' ουδέ κι αναλογιέμαι.
Μά σαν της Μάγδας τ'ό φιλι έλλαη καμιά δέν είχε.
Μ' αυτήν απόλαψα κι υγιό, πού βγήκε άντρειωμένος
στούς έννιά χρόνους με σπαθί, στούς δέκα με κοντάρι,
στούς δεκαφτά, στούς δεκοχτώ κανένα δέ φοβάται.
Κι ή μάνα του περίχαρη τού μολογά, τού λέει:
—Υγιέ μου καταλάγιασε, κάτσε και ξαναπάφου
να μη τ' ακούσει ο βασιλιάς και πέψει και σε πάρει.
'Η φούμη του έκανε φτερά κι ο άνεμος τ'α πήρε
κι ως τ'ό παλάτι τ'άφερε κι ο ρήγας άλαφιάστη
και πέμπει άποστολάτορες και στέλνει στρατολάτες
και παίρνουνε τόν Κωνσταντή στού βασιλιά και πάει.
Κι ο βασιλιάς τόν έπεψε στού Μισιριού τ'α μέρη
όπούχε πόλεμο βαρύ να π'α να πολέμησει.
Και πήγε και πολέμησε σ' όλα τ'α βιλαιτία,
κι όπου κι άν έπολέμησε έπ'ηρε την άδωρα.
Τ'ς τ'όλεγε, τ'ς τ'όρπιζε, τ'ίνος ο νους τ'ό έχωρει
με τόν είρμό τού τραγουδιού να ξεφανερωθούνε
σαν κύρης ο πραγματευτής, σ'α γιός ο στρατιώτης!
Οί δύο σφιχταγκαλιάζονται και γκαρδιακά φιλι-
(οούνται
κι άντάμα περιχαίρονται στον ψεύτικο τόν κόσμο.

ΤΟ ΦΙΛΙ ΤΗΣ ΛΗΣΜΟΝΙΑΣ

—Σ'άφήνω γειά,μανούλα μου,σ'άφήνω γειά, πατέρα
κι έχετε γειά, αδερφάκια μου και σεις μικραδερφούλες.
Θά φύγω, θά ξενητευτώ, θά πάω μακριά σ'α ξένα.
Μισεύω, μάνα, μ'α θαρτώ και λυπημό μην τ'όχεις.
'Από τ'α ξένα, όθε βρεθώ, μηνύματα θά στέρνω
με τ'ό δροσό τ'ης άνοιξης, την πάχνη τού χειμώνα,
μέ τού πελάου τ'α κύματα και τ'ης στεριάς τ'α γέρια.
Και θά σου στέρνω μάλαμα και θά σου στέρνω άσ'ημι
και θά σου στέρνω πράματα πού δέν τ'α βάνει ο
(νους σου.

—Παιδί μου, πήαινε σ'ό καλό κι όλ' οι άγιοι κοντά
(σου
και τ'ης μανούλας σου ή εύχή ν'αναι για φυλαχτό σου
να μη σε πιάνει ή βασκανειά και τ'ό κακό τ'ό μάτι.
Και να θυμάσαι καλογυιέ κι έμε και τ'α παιδιά μου
μη σε πλανέψει ή ξενητειά και μ'ας άλησμονήσης.
—Κάλλιο, μανούλα μου γλυκειά, κάλλιο να σκάσω
(πρώτα
παρά να σ'ας άπαρνηθώ σ'α έρημα τ'α ξένα.
Δώδεκα χρόνια πέρασαν και δεκατρία μπήκαν
καράβια πηγαινόρχονταν, μ'α οι ναύτες δέν τόν
(είδαν..
Πρώτο φιλι άναστέναξε, δεύτερο τόν πλανεύει,
τρίτο φιλι φαρμακερό τ'η μάνα λησμονάει.

ΑΠΟ ΤΑ ΔΕΚΑΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ ΤΟΥ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

Τ'ό 12.

Παραμερίστε, 'Απόλλωνες και Πάνες,
με συνεπαίρνει ή χριστιανική όπτασία
στή μεσονύχτια τ'η φωτοχυσία
φερμένη από χαρμόσυνες καμπάνες.
Μέσα μου οι γνώμες είναι ήρώϊσες μάννες
όρθες για τ'α παιδιά τους π'ός θυσία·
σ'α πόδια τού άναστάσιμου Μεσσία
τ'ης καρδιάς μου χυθήτε οι βρυσομάννες.
'Α! τ'ης Λαμπρής τ'α σήμαντρα ούτε κι ούτε
και οι λύρες είδωλόατρες πού άκούτε
δ'ε μου ρυθμίζουν τ'ης ζωής τ'ην ώρα
σαν έσέ, μικροκάμωτη χαρά,
πού ταπεινή, μ'α ύψώνεσαι, ω φτερά,
μιάς άνάστασης άλλης μυροφόρα.

Τ'ό 73.

Θεέ μου! Θεέ μου! Μά τίποτε δέν έχω
μέσα μου πού με μιά ψυχή να μοιάζη!
Πότε στραβός, με π'άει τ'ό πείσμα, τρέχω
πότε βουβός, με δένει ένα μαράζι.
'Από βουλή, από γνώμη δέν κατέχω.
Ψευτοζώ με τ'ό τώρα, δ'ε με γνοιάζει
για τ'ό χτές. Και για ταύριο; Δέν προσέχω.
'Η άρνησι'α με γυμνώνει, με λεκιάζει
τ'ό ψέμα, είμαι σαν ένα θηλυκό
πού όλο σ'ε άργό καθρέφτισμα ξεχνιέται,
είμαι αυτός πού τ'ό μαύρο του έαυτό
βλέπει όλο άγνάντια του, είμαι τ'ό κακό
πού με τ'ην ίδια του άσκημιά χτυπιέται
στή νύχτα πού όλο π'ό πολύ σκορπιέται.

ΑΠΟ ΤΑ «ΑΝΤΙΦΩΝΑ» ΤΟΥ Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗ

Ματαιότη.

‘Ονειρα λές κ' οι θάνατοι κι αυτοί και πάνε....
Συχνά ξεχνούμε τούς νεκρούς περισσότερο άπ' τούς
(άλλους,
Κι άς είναι βέβαιον, οι φτωχοί, π'ός πίσω δ'ε γυρνάνε.

Τραβάμε μέτους πόνους μας ίδιους μικρούς, μεγάλους,
Μά πρέπει κάποιον πλάνεμα να μ'ας χαμογελάει,
Κι ο πεθαμένος δ'ε μετρά στού ζωντανού τ'ό πλάι!..

‘Ετσι άργημένοι φτάνουμε κατά τ'η δύση πέρα,
Κι άν έχωμε τ'α μάτια μας αλλούθε γυρισμένα,
Σιγά σιγά ή άνατολή θαμπώνεται και ή μέρα.....

Κι όπως σ'α να βρισκόμαστε ξάφνου άγνωστοι σ'α
(ξένα,
Μήτε τ'α πίσω μ'ας τραβούν, μήτε τ'α μπρός, και μένει
Σ'α ν'αναι μέσα σ'ό άπειρο ή ψυχή μας άφισμένη.

Γνωμικά και 'Αποφθέγματα

—Τ'ό είπανε, κι είναι αλήθεια, π'ός οι εύτυχίες είναι
λιγόχρονες κι εύκολόσβυστες. 'Αλλά και οι δυστυ-
χίες, οι πραγματικές δυστυχίες, τ'ό ίδιο είναι κι αυτές
λιγόχρονες κι εύκολόσβυστες. Μόνο πού ή ανθρώ-
πινη ζωή, σ'την κοινή έκδήλωσή της, έπειδή άπό
φυσικού είναι άπαιτητική όσο και άπρόσδεκτη και
κλαψάρικη, αισθάνεται π'ό άμεσα τ'η θλίψη τ'ης
δυστυχίας παρά τ'η χαρά τ'ης ευτυχίας κι έτσι με
όλωσδιόλου ύποκειμενική έκτίμηση μεγαλώνει τ'η
διάρκεια τ'ης πρώτης και συντομεύει τ'η διάρκεια
τ'ης δεύτερης. Κάτι χειρότερο! Φαντάζεται δυστυ-
χίες εκεί πού δέν υπάρχουν. Και μόνο σ' εκείνους
πού έχουνε γερή στόχαση ως κι οι άληθινές δυστυ-
χίες άκόμη φαντάζοντε συχνά σαν καλόκαρδοι
γνωρίμοι, ντυμένοι άποκριάτικα με άσχημες και
τάχα τρομαχτικές προσωπίδες. Γι' αυτό τ'ις δέ-
χονται π'ό συχνά με καρτερικό χαμόγελο παρά με
παιδιάτικες κλάψες.

—Συνήθεια και καταφύγιο τ'όχουν οι άδύναμοι
καλλιτέχνες να προσπαθούν να θαμπώνουν τούς
άλλους μ' επίδειξη άσυνάρτητης και ψεύτικης πρω-
τοτυπίας. Φτάνουν έτσι σε μιάν άκαλαίσθητη άδε-
σιότητα· κι' άν για λίγο καιρό πετυχαίνουν να
θαμπώνουν τούς π'ό επιπόλαιους, άναπόφευκτα
σ'ό τέλος θαμπώνονται κι άποσαστίζοντε κι αυτοί
οι ίδιοι.

—Κάθε κριτικώτερος μελετητής όταν διαβάζει έργα
εκείνων πού πολύμοχτα και σοφά άσχοληθήκαν
με τ'ις λεπτομέρειες τ'ης έπιστήμης κάνει συμπερα-
σματικά δυό στοχασμούς: Πρώτο, πόση έντονη
και μεγάλη συνεργασία κάνει τ'ό πλήθος τ'ών σοφών
έρευνητών πηγαίνοντας πάνου κάτου σ'ό δρόμο
τ'ης παρατήρησης, έτσι όπως τ'α μυρμήκια σ'ό δρο-
μάκο πού χάραξαν· και δεύτερο πόσο μελαγχολικά
γοργοδιβαίνουν και λησμονιούνται οι προσωπικό-
τητες κι οι εργασίες όλων αυτών. Συχνά, κάνοντας
ανάπτυξη τ'ης δικής του εργασίας, ο κάθε τέτοιος
σοφός μνημονεύει περαστικά ένα σωρό προηγούμε-
νους του, πού τ'ό ίδιο εργάστηκαν για να συμπλη-
ρώσουν ο ένας τ'ό έργο τού άλλου. Κι όλοι τούς τέλος
πνίγονται μέσα σε μιά γενική θεωρία πού ένας
άνώτερος νους τ'η συνθέτει συγκεκριαλιώνοντας όλες
τ'ις πολύμοχτες λεπτομέρειες. Πόση λοιπόν πλάνη
αίσιοδοξίας ή πόση άπόφαση αυτοθυσίας χρειά-
ζεται για να καταρτισθούν όλες αυτές οι λεπτομέ-
ρειες!

—Μιά θεολογική μυθολογία τού παλιού καιρού,
πού θά μπορούσε ν'άχει π'ό πιθανοφάνεια σ'α τω-
ρινά τ'α χρόνια τ'ης άνταρσίας τού πολιτισμένου
ανθρώπου, λ'εί π'ός όταν έφτιανε ο Θεός τόν κό-
σμο είχε σ'α χέρια του κι άνάσμιγε κι έπλαθε τ'α
κοσμικά στοιχεία, δίνοντας τ'ις ιδιότητες και μορ-
φές όπως αυτός τ'ις ήθελε. 'Ετσι και τ' άψυχα και
τ'α ζωντανά πλάσματα βγήκαν όλα υπάκουα σ'τη
θεϊκή βουλή του. —Σ'ε μιά κάποια στιγμή όμως κά-
ποια κοσμικά στοιχεία τού παράπεσαν και κυλόν-
τας μακριά άπ' αυτόν έσμίχτηκαν τυχαία κι άπο-
τέλεσαν ένα τύπο αθάίρετο, πέρ' από τούς ύπο-
λογισμούς τού δημιουργού κι άνυπόταχτο σ'τη
θέληση του—τόν άνθρωπο.

—'Ο νους τού ανθρώπου δέν έχει πραγματικά
ο ύτε και θά μπορούέει ποτέ να έχει καμιάν αντίληψη

εκείνου πού ονομάζει άπειρο. 'Εννοια μόνο συμβα-
τική, άρνητικά διαμορφωμένη είναι ή λεγομένη
έννοια τού άπείρου. 'Απειρο είναι τ'ό μη πεπερα-
σμένο,—εκείνο πού υποθέτουμε π'ός μπορεί να είναι
πέρα από τ'ό πεπερασμένο. Σάν τέτοιο άφαιρεμένο
κι άρνητικό σύμβολο τ'ό άπειρο μ'ας χρησιμεύει μόνο
για τ'ην έπεξεργασία άλλων πραγματικών έννοιών.

—Οι άρετές σ'την παιδαγωγική και γενικώτερα σε
κάθε διδασκαλία ήθικολογίας δείχνονται π'ό πολύ
σαν άπίθανες εξαίρέσεις σ'την κοινωνία· κι έξάλλου
άπό παλιά συνήθεια ο ένάρετος παρουσιάζεται
συχνά ώφελημένος ο ίδιος άπό τ'ην άσκηση τ'ης
άρετ'ης του. 'Ετσι ή διδασκαλία τ'ης άρετ'ης, όντας
μίγμα άπίθανότητας και ώφελιμολογίας, έχει μορφή
ότση και δίχως έκφραση. Γι' αυτό κι έμφανίζεται
βαμμένη με τ'ό κοκκινάδι ρωμαντικής φρασολογίας.
'Αλλά με τ'ην τριβή τ'ης πείρας τ'ό κοκκινάδι γλήγο-
ρα φεύγει κι ή άρετολογία τότε άπομένει σ'τη θύ-
μηση εκείνων πού τ'η διδάχτηκαν σαν κακόθωρη κι
άχνη όψη μέσα σε θαμπωμένο καθρέφτη.

—Είναι κάποιον παλιοί μύθοι πού έχουν, είτε συ-
νειδητά κι άπ' όταν έγιναν, είτε τυχαία, μεγάλη
γονιμότητα συμβολισμού. 'Ενας τέτοιος π.χ. είναι
κι ο μύθος πού λ'εί π'ός ο Θεός είπε σ'τη γυναίκα
τού Λώτ να μη στρέψει πίσω τ'ης φεύγοντας άπό
τ'α καίόμενα Σόδομα και Γόμορα και π'ός ή περί-
εργη γυναίκα έστρεψε και γι' αυτό νέκρωσε μονο-
μιάς κ' άπόμειν' εκεί «σ'τήλη άλατος». Τάχα όποιος
στρέψει πίσω του να ιδεί τ'η συφορά πού πέρασε
κι άκόμα όποιος στρέψει να ιδεί σ'α περασμένα,
τούς χαμούς πού έπαθε ή έστω και μόνο τ'α πολλά
χρόνια τ'ης ζωής του πού διάβηκαν, δέν χάνει,σαν
ή γυναίκα τού Λώτ, τ'η δύναμη τ'ης ζωής, δέν κιν-
τυνεύει να μείνει σ'τη νέκρα τ'ης στασιμότητας.

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ

Σοφία δέν είναι τ'ό να διδάχτεις και να μάθεις τ'α
σοφά, αλλά τ'ό να γνωρίζεις πού και π'ός τ'α όσα
διδάχτηκες σοφά πρέπει να τ'α χρησιμεύεις.

ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ

'Η ήδονή όταν συνδυάζεται με τ'ό ώραίο μπαίνει
σ'την περιοχή τού δικαίου.

ΠΙΤΤΑΚΟΣ

Δέν πρέπει να φροντίζει κανείς π'ό πολύ για τ'ό να
ζεί, αλλά για τ'ό να ζ'εί όπως πρέπει.

ΠΛΑΤΩΝ

'Όταν ζητάς τ'ην αλήθεια δέν πρέπει να έχεις προ-
καταβολικά τ'ην αξίωση ότι ή δική σου γνώμη βρί-
σκεται σ'ό δρόμο τ'ης αλήθειας.

ΚΙΚΕΡΩΝ

'Εκείνοι πού θέλουν να δείχνουν σοβαρότητα σ'α
γελοία, δείχνονται πάντα καταγέλαστοι σ'α σο-
βαρά.

ΚΑΤΩΝ

'Εκείνοι πού έχουνε σωματική ύγεια υπομένουν
και τ'ις ζέστες και τ'α κρύα. Τ'ό ίδιο και όσοι έχουνε
ψυχική ύγεια άνέχονται και τ'ην έναντιότητα και τ'η
θλίψη και τ'η χαρά και τ'α άλλα πάθη.

ΕΠΙΚΤΗΤΟΣ

'Η δίαίτα τού άρρωστου και ή εύτυχία τού άνό-
ητου έχουν κάτι πολύ δυσάρεστο.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Η Άλφρεού.

Μια μέρα δυο άγριοπαπες κατέβαιναν το ποταμάκι. Τί εύτυχισμένο ζευγαράκι! Ήταν άφημένες στο ρέμα του νερού και άρμένιζαν ήσυχα ήσυχα σά δυο καραβάκια. Καθώς πήγαιναν πλάι πλάι, κουβέντιαζαν, και οι φωνές τους γιόμιζαν το χλιαρόν αέρα.

Μιλούσαν για ό,τι συναντούσαν στο διάβα τους.

—Δες τὰ καλάμια..... έχουν κιόλας μεγαλώσει.

—Άχ, και τὸ νερό καλέ..... πῶς λαμποκοπᾷ σὰ νὰ ἔχουν πέσει μέσα όλα τὰ ἀστρα.

—Κοίτα..... κοίτα..... τί ώραία εἶναι ἐκεῖ, πού πέφτει ἡ σκιά τῆς φλαμουριάς.

—Άχ ναί! τί ἐξαισία τοποθεσία! Τί λές, ἀντρα μου, σταματάμε λίγο νὰ ρεμβάσουμε;..... εἶπε ἡ πάπια.

—Σταματάμε.....

Καί τὸ ἀντρόγυνο τράβηξε στήν ἀκροποταμιά. Ὅταν βγήκαν, ὁ ἀντρας καθὼς ἀπολάβαινε τὴ θέα ἕνα γύρο, εἶπε εὐχαριστήμενος:

—Σὲ τέτιες στιγμὲς καταλαβαίνει κανεὶς, γυναικά μου, τί σπουδαία ζωὰ εἴμαστε μεις οἱ πάπτες. Καί τί δὲν εἴμαστε ἱκανὲς νὰ κάνουμε. Κολυμπᾶμε, πετάμε, περπατάμε..... Ποιὸς ἄλλος τὸ κάνει αὐτό; Πάρε τὰ ψάρια. Βέβαια κολυμπούνε, μὰ πῶς; κάτω ἀπὸ τὸ νερό. Εἶδες ποτές ψάρι νὰ κολυμπᾷ μὲ τὸ κεφάλι ὀξω; Χμ! ἄς κοπιᾷσει λοιπόν.

—Εἶπες ψάρι και θυμήθηκα κείνα τὰ νόστιμα ψαράκια, πού μασσᾶμε σὰν καταφέρουμε νὰ τὰ τσакώσουμε.

Ὁ ἀντρας τῆς, πού δὲν ἤθελε νὰ τοῦ διακόψει τὸ θέμα πού εἶχε ἀρχίσει, τῆς εἶπε θυμωμένα:

—Πῶς ἀγαπᾷς νὰ πετιέσαι ἀπὸ τὴ μία ἰδέα στήν ἄλλη. Ἄλλα λέω ἐγώ, και ἄλλα μοῦ ἀπαντᾷς ἐσύ.

—Καί μήπως ἐσύ δὲν κάνεις τὸ ἴδιο; Κολυμπᾶμε, περπατάμε, πετάμε..... εἶναι τὸ ἴδιο πράμα; εἶπε ἡ πάπια.

—Λέω γιὰ τίς ἰδιότητες, πού ἔχουν οἱ πάπτες.....

Ἄλλα ἐσύ δὲν ενδιαφέρεσαι παρὰ μόνο γιὰ τὸ φαί. Τί θὰ χάψεις εἶναι ἡ μόνη σου φροντίδα σ' αὐτόν τὸν κόσμο.

—Μήπως τοῦ λόγου σου δὲν τρῶς; Ἐννοια σου κι ὅλοι σὲ ξαίρουν, τί φαγὰς εἶσαι.

—Δὲ λέω πῶς δὲν τρώω.....

—Ἄ..... βλέπεις; τὸ λές και μόνος σου.....

—Ἄ..... Θέ μου!..... ἀναστέναξε ὁ πάπης.

Κανεὶς δὲν εἶχε ἀμφιβολία πῶς ἡ πάπια μὲ τὸν πάππη ἔκαναν ἕνα πρώτης τάξης ἀντρόγυνο. Ζούσανε χρόνια παντρεμένοι και ἡ ζωὴ τους ἦταν, μπορεῖ κανεὶς νὰ πεί, εύτυχισμένη. Μονάχα πού ὁ πάπης ἦτανε λιγάκι ποιητὴς και φιλόσοφος, ἐνῶ ἡ πάπια ἀπεναντίας ἦταν ἀπὸ φυσικὸ τῆς πολὺ θετικῆς. Ἀπ' ὅλα πιὸ πολὺ τὴν ἐνδιέφερε τὸ πραχτικό μέρος τῆς ζωῆς. Τί θὰ μασσῇσουν..... πῶς θὰ περάσουν τὰ γεράματα. Ἡξαίρε πῶς μόνο μὲ φιλοσοφίες δὲ βγαίνουν τὰ σκουλήκια ἀπὸ τὴ λάσπη και πῶς τὰ βατραχάκια δὲ σοῦ πέφτουν στο στόμα γιατί στο κεφάλι σου ἔχουν φυτρώσει μερικὲς ἰδέες

*Ἀπὸ τὸ τελευταίως ἐκδοθὲν ἔργον: «Ἡ μικρὴ Νεράϊδα τοῦ δάσους.—Ὁ τελευταῖος Νάνος τοῦ δάσους» τῆς Παιδικῆς Βιβλιοθήκης Δημητράκου. (Σειρὰ Α').

γιὰ τὴ ζωὴ. Αὐτὴ ὅμως ἡ πεζότητα τῆς κυρὰ πάπτας γινότανε συχνὰ ἀφορμὴ νὰ καρβαδίζει μὲ τὸν ἀντρα τῆς. Τίς ἰδέες αὐτές, πού φύτρωναν στο κεφάλι του, ἤθελε νὰ τίς λέει σ' αὐτὴ κι ἐκείνη νὰ τόνε θαμάζει. Εἶχε δηλ. πάνω σ' αὐτὸ τὴν ἀδυναμία, πού ἔχουν και οἱ ἀνθρωποι.

—Ἀκουσε λοιπόν, ἀγαπητή μου, ξακολούθησε ὁ πάπης. Δὲ θὰ συζητήσω τώρα δὰ μαζί σου πάνω στο ζήτημα τοῦ φαγητοῦ! Ὡστόσο ὅμως νὰ καταλάβεις μία γιὰ πάντα τὰ προνόμια πού ἔχουμε μεις οἱ πάπτες σχετικὰ μ' ὅλα τὰ ἄλλα ζωᾶ. Αὐτὸ θὰ σὲ κάμει νὰ χαίρεσαι τὴ ζωὴ περισσότερο.

—Καί πῶς θὰ χαρῶ τὴ ζωὴ σὰν ἡ κοιλιά μου εἶναι ἀδειανή;

—Μπά, πού νὰ σὲ πάρῃ ὁ Ὁξαποδός, σῶπαινε ἐπιτέλους. Κλείσε τὸ στόμα σου!

—Άχ! Θέ μου.... πῶς μοῦ μιλáει αὐτὸς ὁ ἀντρας μου! καί ἄρχισε νὰ κλαίει μὲ μουρμούρες ἡ πάπια.... ἐγὼ ἡ κακομοῖρα νὰ τὸν ἀγαπῶ κι αὐτὸς νὰ μὲ βρίζει! ἀκοῦς νὰ μὲ λέει νὰ κλείσω τὸ στόμα μου! Στόμα ἔχω ἐγὼ ἡ μύτη; Κακὲ και σκληρὲ ἀντρα!

—Ἀν θές νὰ σοῦ τὴ λέω μύτη, κράτα τὴν κλειστή! Ἐπειτα ἄφησε με, βρέ ἀδερφέ, νὰ σοῦ πῶ τί στοχάζομαι..... Λοιπόν ἀπὸ μικρὸς πού ἦμουν ἀγαπούσα νὰ μελετῶ τὸ κάθε τι. Ἄχ! νὰ μπορούσα μονάχα νὰ σοῦ περιγράψω τὸ βάθος, πού εἶχαν οἱ συλλογισμοί, πού ἔκανα. Τὰ καλάμια, πού ὑψώνουνταν στὸν ἥλιο, τὸ ρυάκι πού κυλοῦσε ἀνάμεσα στο δάσος ἀπὸ πεῦκα και τὸ πρώτο μου πέταμα πάνω ἀπὸ τοὺς κάμπους. Ἀμὲ γιὰ κείνα τὰ μακροβούτια μου τί νὰ πῶ; Ὅχι..... ὄχι..... εύτυχέστερο ζωὸ ἀπὸ τὴν ἀγριοπαπία δὲν ὑπάρχει.

Ἡ πάπια κοίταξε τὸν ἀντρα τῆς νὰ μιλáει ἐτσι μ' αὐτὸ τὸ περήφανο ὕφος και τὸν καμάρωνε. Τί ὥρατος πού ἦταν!

—Ἐλα λέγε..... τοῦ εἶπε..... δὲ μὲ νοιάζει πιὰ ὅ,τι και νὰ πείς.

—Ὅ,τι και νὰ πῶ; ἔκαμε ὁ πάπης και σῶπασε θυμωμένος. Ἐκεῖ ὅμως μία ἰδέα πέρασε ἀπὸ τὸ μυαλό του. Θυμήθηκε, πῶς πέρυσι τὴν ἀνοίξε ἡ γυναικά του εἶχε ὑπερασπίσει τὰ παιδιὰ τους ἀπὸ τὰ νύχια ἐνὸς γερακιῦ. Ναί! αὐτὸ τὸ ἀδύνατο ζωὸ, χωρὶς νύχια και μὲ μία μύτη, πού δὲν ἦτανε παρὰ γιὰ νὰ σκαλίζει τὴ λάσπη, εἶχε χυμῇσει ἐνάντια στὸν τρομερὸν ὄχτρο μπηγόντας μὴν ἄγρια φωνή, ἐνῶ οἱ φτεροῦγες τῆς χτυπώντας τὸν ἀγέρα σφύριζαν. Καί τόση ἦταν ἡ φοβέρα πού εἶδε τὸ γεράκι στὰ φερσίματα τῆς πάπτας, πού τρώαζε και ξεμάκρυνε. Στὸ μεταξὺ τὰ μικρὰ πράματα εἶχανε καταφέρει νὰ κρυφτοῦν μέσα στὰ βούρλα, κι ἐτσι σῶθηκαν. Τί καλὴ. Καί ἡρωικὴ μάνα.....

—Λοιπόν; ξανάπε ἡ πάπια..... τί σῶπασες; ξακολούθησε!

Ὁ πάπης τήνε κοίταξε τρυφερά.

—Ναί..... θὰ ξεακολούθησῃ, εἶπε.

Δὲν εἶχε ὅμως τελειώσει τὸ λόγο του και ὀλομεμῆς ἔγινε κάτι τρομερό. Ἀπὸ πάνω τους ἀκούστηκαν δυὸ χέρια νὰ χτυποῦν παλαμάκια και μία φωνὴ ἄσημνια νὰ τοὺς φωνάζει.

—Φύγετε! Φύγετε! Κίντυνος!

Εὐτὺς οἱ πάπτες πετάχτηκαν στο νερό, πού τί-

νάχτηκε ψηλά, και βιαστικὰ ξεμάκρυναν ἀπὸ τὸν ὄχτρο.

Ἀμέσως στο μέρος, πού μία στιγμὴ πρωτύτερα ἔσπεκε τὸ ἀντρόγυνο, φάνηκε ἡ ἄλεπού. Μὲ μάτι γιομάτο θυμὸ και μίσος ἔβλεπε τίς πάπτες νὰ ξεμακρύνουν. Τῆς ξέφυγαν. Καί ὅμως τόσο σιγὰ εἶχε γλιστρήσει κοντὰ τους, πού ἕνα δευτερόλεπτο ἀν ἔμεναν ἐκεῖ, θὰ τίς ἄρπαζε. Γιὰ δυστυχία τῆς ὅμως τὴ σκηνὴ αὐτὴ τὴν εἶχε δεῖ ἡ νεράϊδα, κι ἐτσι ἡ ἄλεπού ἔχασε τὸ φαί τῆς.

—Τί ἐπαθες ἐσύ; φώναξε ἄγριεμένη στὴ νεράϊδα βλέποντάς τὴν νὰ κουνιέται στήν ἀκρὴ ἐνὸς κλωναριῦ μὲ τὸ πρόσωπο περιχυμένο ἀπὸ χαρὰ. Νομίζεις, πῶς βγήκα νὰ κυνηγήσω ἐτσι γιὰ γούστο; Ἐπειτα, τί ἀνακατεύεσαι στίς δουλειές τῶν ἀλλωνῶν;

Πῶ πῶ! τί ἄγρια ματιά! Τὸ ἐξυπνο κεφάλι τῆς μὲ τὸ μυτερὸ μουνούδι και τὰ μαῦρα ζωηρὰ μάτια, ὅλα μαζί πετούσαν ἀστραπὲς ἀπὸ κακία και δύναμη. Τὸ ἐξαισιο χρῶμα τοῦ τομαριῦ τῆς ξεχώριζε πυρρόξανθο ἀνάμεσα στὰ πράσινα βούρλα και τὰ χαριτωμένα αὐτιά τῆς ἦτανε γεμμένα στὰ πίσω, σημάδι θυμοῦ.

—Γιὰ ἔλα λίγο παρακάτω, φτερωτὸ ζωντόβολο, και σοῦ δείχνω ἐγὼ. Δὲ θ' ἀφήσω ἀπὸ σένα παρὰ τὴ ραχοκοκκαλιά! Ἀκοῦς-ἐκεῖ;

Ἡ νεράϊδα σὰ νὰ τὴν καλοῦσε νὰ κάμουν παρὰ ἡσυχα ἡσυχα, γλίστρησε ἀπὸ τὴ φλαμουριά και ἀλαφρὰ πήδησε στὸ βελόνι ἐνὸς βούρλου, ὅπου κάθισε μόλις ἀπέχοντας μὴ σπιθαμὴ ἀπὸ τὰ ἄσπρα μυτερὰ δόντια τῆς ἄλεπούς.

Ἡ ἄλεπού σάλταρε στὰ πίσω.

—Εἶσαι πολὺ λαμπερή, εἶπε..... ἄλλιῶς θὰ σοῦ-δείχνα ἐγὼ!

Ἡ μικρὴ νεράϊδα τράβηξε τὰ μαλλιά τῆς ἀπὸ τὸ μέτωπό τῆς και κοίταξε μὲ θαυμασμὸ τὸ ζωὸ. Ποτὲ δὲν πίστευε πῶς ἡ ἄλεπού ἦτανε τόσο ὁμορφ.

—Ἐλα μὴ θυμώσεις, εἶπε, δὲ σκέφτηκα τὴ στιγμὴ ἐκείνη παρὰ πῶς νὰ σώσω τίς πάπτες. Ἄλλα βέβαια ἔχεις και σὺ τὸ δίκιο σου. Καί σὺ θέλεις νὰ ζήσεις.

—Χωρὶς ἄλλο και θέλω, ἀπάντησε αὐτὴ. Κι ἔβλεπε ὀλοένα τὴ μικρὴ νεράϊδα μὲ θαυμασμὸ. Ὡστόσο σὰ μὲ πῆς ποῖα εἶσαι. Μοιάζεις μὲ ἀνθρωπο, λάμπεις σὰν ἄστρο, ἔχεις φτερά και εἶσαι μικρὸ σὰ ζουζουναί.

—Εἶμαι ἡ νεράϊδα τῶν λουλουδιῶν. Καθόμουν ἐκεῖ κοντὰ στο θάμνο, σὰν ἦρθαν οἱ ἀγριοπαπτες κι ἔπιασαν τὴν κουβέντα. Σιγὰ σιγὰ μὲ τὸ νὰ τίς ἀκούω, τίς συμπάθησα. Καταλαβαίνεις λοιπόν, δὲ μπορούσα νὰ τίς δῶ νὰ πεθαίνουν μπροστὰ στὰ μάτια μου.

Ἡ ἄλεπού αὐτε ἄκουσε τί τῆς ἔλεγε ἡ μικρὴ νεράϊδα. Ποιὸς θυμότανε πιὰ τίς πάπτες..... Πάπτες ὅσες ἤθελε, μὰ νὰ ἔχει μπροστὰ τῆς αὐτὸ τὸ ὥρατο μικρὸ πλάσμα, αὐτὸ ἦτανε θάμα! Καί τὸ πιὸ ἀπίστευτο ἦτανε πού δὲν ἔδειξε ἡ νεράϊδουλα καμιά ἀποστορφή γι' αὐτὴν, πού ζωᾷ και ἀνθρωπο εἶχαν νὰ κάμουν μὲ τίς πονηρίες τῆς, τὴν κακία τῆς και τὰ ἀρπαχτικά τῆς φυσικά. Κανένα ἄλλο ζωὸ δὲν ἦτανε πιὸ μισημένο ἀπ' ὅσο ἦταν αὐτὴ και ὅμως νὰ πού μὴ λουλουδονεράϊδα καθότανε και τῆς μιλοῦσε σὰν ἴσος πρὸς ἴσο. Καί ἡ ἄλεπού εἶπε μὲ τὸ νοῦ τῆς:

«Θαρρῶ πῶς τὸ καλύτερο, πού ἔχω νὰ κάμω, εἶναι νὰ φανῶ τέτια πού εἶμαι. Ἀργὰ ἡ γρήγορα ἡ νεράϊδα τούτη θὰ μάθει πῶς εἶμαι ὁ ἀρπαγας,

πού ἔχει στημένο τὸ λημέρι του δῶ μέσα, και θὰ μὲ περιφρονήσει. Εἶπε λοιπόν μὲ τρόπο ἄγριο:

—Εἶμαι ἡ ἄλεπού και μὲ λένε Ράινερ. Ὅλο τὸ δάσος μὲ ξαίρει!

Ἡ νεράϊδα ὅμως, πού δὲν ἤξαιρε τίς σκέψεις πού εἶχε κάμει ἡ ἄλεπού πρὶν τῆς πεί τὸνομά τῆς, πησάσε κοντὰ και χάιδεψε μὲ τὰ χεράκια τῆς τὴ ζεστὴ και μαλακὴ γούνα τῆς πού ἔλαμπε στὸν ἥλιο καλοχτενισμένη και τόσο περιποιημένη πού οὔτε μὴ τρίχα δὲν ξέβγαине ἀπὸ πουθενά.

—Τί ἐξαισιο φόρεμα φορᾷς! εἶπε. Εἶσαι μὴ χαρὰ νὰ σὲ βλέπει κανεὶς. Σπάνια ἔχω συναντήσει ἕνα τόσο ὁμορφοκαμωμένο ζωὸ σὰν ἐσένα. Μοῦ θυμίζεις τὸ χρῶμα, πού ἔχει τὸ δάσος τὸ χυνόπωρο. Μὰ και τί δυνατὴ πού θὰ εἶσαι; Εἶμαι βέβαιη πῶς κανεὶς δὲ μπορεῖ νὰ σοῦ ἀντισταθεῖ.

—Αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια, ἀποκρίθηκε ἡ ἄλεπού μὲ περηφάνεια. Κάνω ὅ,τι θέλω ἐδῶ μέσα. Μονάχα πού ὡς τὰ τώρα κανεὶς δὲ μὲ παίνεσε γι' αὐτό.

—Πῶς νὰ σὲ παίνεσουν ἀφοῦ σὲ βλέπουν σὰν ὄχτρο; Ὡστόσο δὲν ἔχεις και σὺ κάποιον νὰ φοβᾷσαι;

—Μόνο τὸν ἀνθρωπο, εἶπε ἡ ἄλεπού. Κανέναν ἄλλο.

—Τὸν ἀνθρωπο; εἶπε ἡ νεράϊδα ξαφνιασμένη. Γιατί;

—Γιατί μὲ κυνηγáει μὲ τὸ τουφέκι του και μὲ σκοτώνει. Ἀ! ἀπ' αὐτὸν κανεὶς δὲ γλυτώνει, εἶπε ἡ ἄλεπού. Εἶναι τὸ πιὸ αἰμοβόρο και τὸ πιὸ ἐπικίντυνο θηρίο, ἀπ' ὅσα εἶδε ὁ κόσμος.

—Θέλει ἴσως κι αὐτὸς νὰ ζήσει, εἶπε δειλὰ ἡ νεράϊδα θέλοντας νὰ ὑπερασπίσει τὸν ἀνθρωπο.

—Νὰ ζήσει; ὥστε νομίζεις ἐσύ πῶς ὁ ἀνθρωπος μὲ σκοτώνει ἐμένα γιὰ νὰ φάει;

—Ἄλλα γιατί;

—Γιὰ νὰ μὲ γδάρει και νὰ πάρει τὸ τομάρι μου νὰ τὸ φορέσει!

—Θὰ κρυώνει.....

—Ἐκεῖνοι πού κρυώνουν δὲ φορᾶνε τομάρια ἀλεπούς, ἀγαπητή μου. Τὴ φορᾶνε ἐκεῖνοι πού ἔχουν ἐπάνω τους ὅλα τὰ ζεστὰ και μαλακὰ μάλλινα και μεταξωτὰ ρούχα. Αὐτοὶ πού κρυώνουν ἔχουν τὸ κορμὶ τους σκεπασμένο μὲ κουρέλια.

Ἡ νεράϊδα σῶπαινε θλιμένη. Ἐτσι λοιπόν; ὁ ἀνθρωπος πού τόνε γνώρισε στίς πιὸ μεγάλες και ὥραϊες στιγμὲς του, ὅταν ἀγαποῦσε και ὅταν πο-νοῦσε, δὲν ἦτανε παρὰ ἕνα ζωὸ σὰν ὅλα; Μὰ τότε τὸ λογικό, πού τὸν ὀδηγοῦσε νὰ ξεχωρίζει τὸ καλὸ ἀπὸ τὸ κακό;

Πόσα πράματα εἶχε νὰ μάθει!

Ο ΠΙΣΤΟΣ ΤΟ ΚΑΛΟ ΖΩΟ

Στέγες μπλέ, σταχτιές, κόκκινες, στέγες ἀχερμένες τοῖχοι ἀσπροι, τοῖχοι κίτρινοι. ἕνα μυτερὸ καμπαναριό. Εἶναι ἕνα ἄγνωστο χωριό, πού ὁ νάνος τὸ ἀγναντεύει σκαρφαλωμένος σ' ἕνα ὕψωμα. Τὰ παραθύρια τῶν σπιτιῶν μοιάζουν μὲ μάτια παραθύρια μὲ κατεβασμένες κουρτίνες, μυστηριώδη σὰ βλέφαρα κλειστά, παράθυρα ἀνοιχτὰ πού βλέπουνε τὰ χωράφια σὰν περίεργα ὀρθάνοιχτα μάτια. Τζάμια πού πάνω τους παίζει ὁ ἥλιος και πού τὰ κάνει νὰ λαμποκοποῦν.

Ὅλα αὐτὰ ἐνδιαφέρουν τὸ νάνο και κατὰ τὴ συνήθεια του μονολογáει:

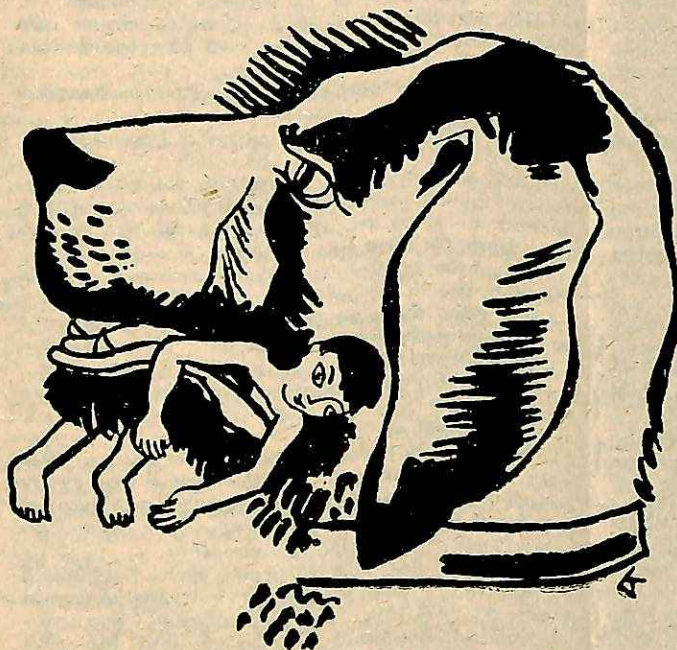
«Οἱ ἀνθρωποὶ χτίσανε τίς φωλιές τους κοντὰ

κοντά. Γιατί άραγε; από αγάπη ή γιατί φοβούνται κάποιο κίνδυνο; Τί να φοβούνται όμως; Μοῦ φαίνονται τρομεροί. "Αχ! να είχα φτερά. Θα πήγαινα στην άκρη από κάθε παράθυρο. Θα κοίταζα, θ' άκουα και θα ξανάφευγα.

"Όταν όμως δεν έχει κανείς φτερά, περνάει και χωρίς φτερά· ο νάνος πήγε τὸ λοιπὸν στὸ χωριό, ὅπως θὰ πηγαίναμε κι ἐμεῖς.

Στὴν πλατεία τοῦ χωριοῦ μεγάλη ὄχλοβοή! Τὰ παιδιά τοῦ χωριοῦ στεκόντουσαν μπρὸς στὴν ἐκκλησία καὶ οἱ καμπάνες χτυπούσαν. "Ο Ρουμπίνης χώθηκε ανάμεσα σὲ δυὸ πέτρες. "Η πόρτα ἀνοίξε. "Έγινε σιωπή καὶ ἡ συνοδεία πέρασε.

Μιά χοντρή γυναίκα κρατοῦσε προσεχτικὰ ἀπαλὰ ἕνα μακρουλὸ ἄσπρο πακέτο τυλιγμένο σὲ γάζες. Μιά κοπέλα δροσερή, σὰν τὸ μπουκέτο ποὺ κρατοῦσε, ἐρχότανε ξοπίσω στὸ μπράτσο ἑνὸς νέου κοκκινομάλλη.

—Νονά, κουφέτα, νονά, κουφέτα! Γελαστός ὁ νονὸς ἔριξε κουφέτα. "Όλο τὸ παίδομάνι χύθηκε νὰ τὰ μαζέψει σπρώχνοντας, κλωτσώντας, δέννοντας. "Ανάμεσα τους ἕνα μεγάλο σκυλί πετάχτηκε νὰ πάρει κι αὐτὸ τὸ μερίδιο του, κυνηγώντας ἕνα κουφέτο, ποὺ εἶχε κυλήσει στὰ πόδια τοῦ Ρουμπινάκη.

—Γάβ, γάβ, γάβ, γάβγισε. Ποιὸς εἶσαι;

—Εἶμαι ἕνας νάνος τοῦ δάσους.

—Καὶ γυρνᾷς τὸν κόσμο, καθὼς φαίνεται. Δὲ φοβάσαι; Γάβ! γάβ! Θέλεις νὰ γυρίσεις πίσω στὰ θάμνα σου; "Εδῶ θὰ σ' ἔκαναν μιὰ χαψιά.

—"Ηθελα νὰ δῶ τοὺς ἀνθρώπους, εἶπε δειλὰ ὁ Ρουμπίνης.

—Οὐφ! τοὺς ἀνθρώπους! χαρὰς τὸ πράμα. Δὲν ξαίρει κανεὶς ποτέ, ἀν τὸ χέρι τους θὰ χαϊδεύει ἢ θὰ χτυπήσει.

—Κι ὅμως εἰσαστε φίλος τους, καθὼς ἔμαθα. Εἶδα κάποιονε δικό σας στὸ δάσος, ποὺ ἔτρεχε πλάι

σ' ἕναν ἄνθρωπο. Τὰ ζῶα τοῦ δάσους, ποὺ ζῶ, καὶ ὁ λαγὸς μοῦ εἶπανε.....

—"Α, σοῦ μίλησε ὁ λαγός; Τί τὰ θέλεις, φίλε μου, πρέπει νὰ ζήσει κανεὶς καὶ ὁ ἄνθρωπος κατάφερε νὰ γίνῃ ὁ ἀφέντης. "Εγὼ ὅμως δὲν εἶμαι τοῦ κυνηγιοῦ! Εἶμαι ὁ Πιστός, ὁ φύλακας τοῦ ὑποστατικοῦ. Σήμερα βαπτίζουν τὸ μωρό μας, τὸ εἶδες; "Ένα ἄνθρωπάκι, ποὺ οὐρλιάζει ἢ κοιμάται. "Όταν γίνονται κάτι τέτοιες γιορτές, πετᾶνε κουφέτα. Οἱ καμπάνες βαροῦν..... τότες ἐρχομαι κι ἐγώ. "Αγαπῶ πολὺ τὰ κουφέτα.

Τί ἐτοιμασίες ἔκαναν γι' αὐτὸ τὸ μωρὸ δὲ φαντάζεσαι. Τώρα καὶ τρεῖς μέρες εἶναι ὅλο τὸ σπῆτι ἀνάστατο. Φαντάσου ποὺ ἡ νοικοκυρὰ ξεχνάει νὰ μοῦ δώσει τὸ φαγητό μου. "Απόψε ὅμως θὰ τὴ γιομίσω μὲ τὰ κόκκαλα, ποὺ θ' ἀφήσουν οἱ καλεσμένοι. Θέλεις νὰ ρεῖς νὰ δεῖς;

—Μπορῶ; ρώτησε ὁ Ρουμπίνης.

—Τὸ μόνο εὐκολό.

Καὶ πρὶν ὁ Ρουμπίνης προφτάσει νὰ πεί ἀμήν, βριακότανε στὸ στόμα τοῦ σκύλου καὶ δρόμο. Σὲ λίγα λεφτά ἦτανε κιόλας στὴν αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ.

—Φτάσαμε. "Εδῶ εἶναι ἡ αὐλή. Κοίτα κάτω τὸ κοτέτσι. "Ελα νὰ δεῖς τὸ μαγεριό.

Στὸ μαγεριὸ οἱ γυναῖκες ἦτανε πνιγμένες στὴ δουλειά. Μιά φούρνιζε καὶ ξεφούρνιζε μπακλαβάδες, τσουρέκια καὶ ψητά. "Άλλη ἔψηνε στὴ σούβλα ὀρνίθια.

Θὰ ἦταν τὸ λιγότερο δέκα. Μιά κοπέλα μὲ ἀνασκουμπωμένα μανίκια ἀνακάτευε κάποια σάλτσα σ' ἕνα τέντζερη, καὶ ὅλη ἡ κουζίνα μοσκοβολοῦσε.

Τὸ σκυλί γάβγισε γυρνώντας, στὰ πόδια τῆς κοπέλας καὶ αὐτὴ τοῦ ἔδωσε μιὰ κλωτσιὰ γελώντας.

—Νὰ χαθεῖς ἐσύ..... τώρα βρῆκες νὰ τυλιχτεῖς στὰ πόδια μου.

Γύρισε μελαγχολικὸς στὸ Ρουμπινάκη.

—Βλέπεις; ὅλα γιὰ τὸ μωρό.

—"Όλα αὐτὰ θὰ τὰ φᾶνε;

—"Όλα! Εἶναι καμιά σαρανταριά οἱ καλεσμένοι. Καὶ τί θὰ εἰποῦν! "Ελα νὰ πάμε νὰ δεῖς τὸ τραπέζι.

Στὴν πλαϊνὴ κάμαρα τὸ τραπέζι ἦτανε στρωμένο. "Ο Ρουμπινάκης θάμαζε τὸ ἄσπρο τραπέζομάντηλο, τὰ πιάτα, ἔτσι ὥραϊα ποὺ ἦτανε βαλμένα καὶ τίς μπουκάλες τὸ κρασί.

—"Όλο αὐτὸ τὸ κρασί θὰ τὸ πιοῦν. Καὶ τότες φέξε μου καὶ γλίστρησα· ἀλλοίμονο σ' αὐτόν, ποὺ θὰ βρεθεῖ κάτω ἀπὸ τὸ τραπέζι. "Ο ἀφέντης μου εἶναι πλούσιος. "Όταν οἱ ἄνθρωποι εἶναι πλούσιοι καὶ θέλουν νὰ περιποιηθοῦν τοὺς φίλους τους, τοὺς δίνουνε καὶ πίνουν. Κι ὅταν πιοῦνε, τραγουδοῦν.

—Μὰ κι ἂν δὲ διποῦν; εἶπε ὁ Ρουμπίνης μὲ ἀφέλεια.

—Οἱ ἄνθρωποι πίνουν καὶ χωρὶς νὰ διποῦν.

"Η συνοδεία ἐρχόταν.

—Κοίταξε, εἶπε ὁ Πιστός, ἡ χοντρή ποὺ κρατᾷ τὸ μωρό, εἶναι ἡ κυρία "Ορτανσία, ἡ θεὰ του. Θαρρεῖ, πὼς εἶναι πολὺ ὥραϊα, γιατί ἔχει χρυσὴ καδὲνα στὸ λαιμό της. Εἶναι σκληρὴ στοὺς φτωχοὺς καὶ μεταχειρίζεται κακὰ τίς ὑπρέτριες της. "Αφότου πλούτηνε, κάκεψε.

—Δὲν ξαίρω τί θὰ πεί «πλούτηνε».

—Πλούτηνε θὰ πεί, νὰ ἔχει κανεὶς δικὰ του χωράφια, σπῆτια, λιβάδια, δασότοπους καὶ βοσκοτόπια. "Όταν ἕνας ἄνθρωπος ἔχει ἀπ' ὅλα τοῦτα, τὰ μαντρώνει καὶ εἶναι εὐτυχής.

—Κι ὅταν εἶναι πλούσιος, δὲν κάνει ἄλλο παρὰ νὰ τριγυρνᾷ στὰ δάση καὶ στὶς ἐξοχές; Τώρα καταλαβαίνω γιατί εἶναι εὐτυχής.

—Τί εἶναι αὐτὰ ποὺ λές! Νὰ τριγυρνᾷ; Καὶ ποιὸς θὰ φυλάει τὰ καλά του νὰ μὴν τοῦ τὰ πάρουν; "Ο ἀφέντης δὲν τριγυρνᾷ διόλου, φίλε μου. Ζυπνᾷ πρῶτος καὶ πέφτει ὕστερα καὶ δὲ γελᾷ ὅλες τίς μέρες. "Ο ἐπιστάτης εἶναι ἐκεῖνος ποὺ τριγυρνᾷ, γελᾷ καὶ τραγοῦδᾷ. "Ο ἀφέντης συλλογιέται. "Έχει ἔγνοιες πολὺ μεγάλες ὁ ἀφέντης.

—Μὰ τότες, πὼς εἶναι εὐτυχής;

—"Ετσι νομίζει. "Ας τ' ὀφήσουμε ὅμως αὐτὰ καὶ κοίτα κείνο τὸ ξανθὸ κορίτσι. Εἶναι ἡ δεσποινὶς Ρόζα, ἡ μοδίστρα τοῦ χωριοῦ. Εἶδες τί ὥραϊα εἶναι; Τὴν ἀγαπῶ πολὺ τὴ δεσποινίδα Ρόζα. Πάντα μὲ χαϊδεύει, ὅπου μὲ συναντήσει. Καὶ γιὰ νὰ σοῦ πῶ, μεταξύ μας ὅμως, βλέπεις αὐτὸν τὸν κρεμανταλά, ποὺ τὴνε συνοδεύει; Θέλει νὰ τὴνε παντρευτεῖ. Μωρὲ μοῦτρα! Τὸ μόνο, ποὺ εἶναι πλούσιος καὶ ἡ δεσποινὶς Ρόζα δὲ θὰ τρυπᾷ πιά τὰ δάχτυλά της μὲ τὸ βελόνι. Βλέπω ὅμως οἱ καλεσμένοι φτάνουν. Δρόμο! Μὴ σὲ τσαλαπατήσουν. "Εγὼ τώρα θὰ πάω στὸ μπάρμπα Γιάννη. "Ερχεσαι;

—Γιατί ὄχι;

"Ο μπάρμπα Γιάννης εἶναι ἕνας γέρος ἀόμματος, παλιὸς τσοπάνος καὶ ἡ γυναίκα του εἶναι ἀνυφάντρα. Θὰ τοὺς δεῖς· τί καλοὶ ἄνθρωποι εἶναι.

Τὸ ταξίδι δὲν ἦτανε μεγάλο. "Ο Πιστὸς γρατσούνισε τὴν πόρτα καὶ γάβγισε μιὰ δυὸ φορές. Μιά γριούλα ἦρθε καὶ ἀνοίξε.

—Καλῶς μου τὸν Πιστό μου..... καλῶς μου τον.....δὲ μᾶς ἔχασες, ἀν καὶ εἶναι γιορτὴ σήμερα σπῆτι σας. Δὲς ὅμως κι ἐγὼ τί σοῦ ἔχω φυλαμένο..... ἕνα κόκκαλο πρῶτης! "Ελα, Πιστέ μου, βάλτου ἀρχή.....

"Ο Πιστὸς ἀκούμπησε κρυφὰ κρυφὰ τὸ Ρουμπίνη κοντὰ στὸν ἐργαλιὸ τῆς γριούλας καὶ πῆγε νὰ ροκανίσει τὸ κόκκαλο του. "Αφοῦ ἔφαγε, πῆγε καὶ στὸ γέρο ἀόμματο. "Η γριούλα ὕφαινε. Τίπ-τάπ ἔκανε ὁ ἀργαλιός. "Ο σκύλος καθότανε μὲ τὸ κεφάλι ἀκουμπισμένο στὰ γόνατα τοῦ τυφλοῦ, κι αὐτὸς τὸν χαϊδεύε.

—Μπάρμπα Γιάννη, ἔλεγε τὸ σκυλί, σήμερα βαπτίζουν τὸ μωρὸ καὶ ἔχομε σπῆτι γιορτὴ. "Ακουσες τίς καμπάνες, ποὺ βαροῦσαν;

"Επειτα ὁ Πιστὸς πῆρε πάλι τὸ Ρουμπινάκη κι ἔφυγαν. Γύρισαν σπῆτι.

—Πόσο ἀγαπῶ αὐτοὺς τοὺς δυὸ γέροντες δὲ λέγεται. Μονάχα ποὺ εἶναι πολὺ φτωχοὶ οἱ καημένοι. Μιὰ μέρα ἡ θεὰ "Ανετούλα ἦταν ἄρρωστη. Καὶ φαγητὸ τίποτα. Τί κάνω κι ἐγώ; Πάω στὸ χασάπη. Βρίσκω μιὰ στιγμὴ, ποὺ ἦτανε γυρισμένος ἄλλοῦ καὶ τοῦ παίρνω ἕνα κομμάτι κρέας—μὰ τί κομμάτι!—καὶ τὸ πάω στὴ θεὰ "Ανετούλα. Τί ἔκαμε ὅμως ἐκείνη; Τὸ ἔστειλε πίσω στὸ χασάπη μὲ τὸ μπάρμπα Γιάννη. Καταλαβαίνεις τίποτα; Οὔτε ἐγώ!

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ ΤΟΥ 1932

"Η πνευματικὴ ἰδίᾳ καὶ ἡ κοινωνικὴ ἐν γένει ζωὴ τῆς χώρας μας ἔχει ἀναπτυχθῇ τόσον, ὥστε νὰ συντονίζεται ἤδη μὲ τὴν ζωὴν τῶν ἄλλων πολιτισμένων χωρῶν εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις της. Διὰ τοῦτο καὶ εἶναι ἀπαραίτητος, πρὸς τοῖς ἄλλοις, μιὰ ἐτησίᾳ ἐκδόσις εἰς ἕνα TOMON, ποὺ νὰ περιέχῃ περιεκτικὰ καὶ δι' ὅλους εὐληπτα ἐπαρκεῖς πληροφορίας, διὰ τὴν πνευματικὴν, τὴν κοινωνικὴν, τὴν βιομηχανικὴν, τὴν ἐμπορικὴν καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀξιόλογον κίνησιν τῆς συγχρόνου ζωῆς καὶ τῆς ἐν "Ελλάδι, ἀλλὰ καὶ μάλιστα τῆς διεθνούς. Εἰς τοιοῦτος ἐτησίως ἐκδιδόμενος τόμος—ἐν ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ—μὲ ἀκριβεῖς πληροφορίας ἀφορώσας εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς προόδους, εἰς τὰς ἐφευρέσεις, εἰς τὰς συγχρόνους πολιτικοκοινωνικὰς τάσεις καὶ τὰ σημαντικώτερα τοῦ ἔτους συμβάντα, εἰς τὴν βιομηχανίαν, εἰς τὸ ἐμπόριον, εἰς τὴν στατιστικὴν, παραλλήλως δὲ παρέχον ἐνδιαφέροντα βιογραφικὰ σημειώματα διὰ τὰς ἐξεχούσας διεθνεῖς προσωπικότητας καὶ ἐξ ἄλλου ἐκλεκτὴν ὕλην ἐκ τῆς συγχρόνου "Ελληνικῆς λογοτεχνίας καὶ τέλος συντόμους εἰδήσεις, πληροφορίας, ὁδηγίας πρακτικῆς σκοπιμότητος, ἐλλείπει μέχρι σήμερον παρ' ἡμῖν.

Τὴν ἑλλειψιν ταύτην ἀποβλέπομεν νὰ ἀναπληρώσωμεν μὲ τὸ:

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

τὸ ὁποῖον θὰ ἐκδίδεται εἰς τὸ τέλος ἑκάστου ἔτους καὶ θ' ἀποτελεῖ εὐχάριστον, ὠφέλιμον, διδακτικὸν ἀνάγνωσμα καὶ συμβουλευτικὸν ὁδηγὸν δι' ὅλους τοὺς "Ελληνας:

"Επιστήμονας—Λογίους— Πολιτικούς— Δικαστικούς—Διδασκάλους—Βιομηχάνους—Εμπόρους—Υπαλλήλους—Φοιτητάς καὶ Μαθητάς.

Τὸ "Εγκυκλοπαιδικὸν "Ημερολόγιον Δημητράκου, συμπληρούμενον δι' εἰκόνων, ὄχι διακοσμητικῶν, ἀλλ' ἐπεξηγηματικῶν καὶ βιοηθικῶν τοῦ κειμένου, ἐκτυπωμένον ἐπὶ καλοῦ χαρτὸν ἀντοχής, δεμένον, θὰ τιμᾶται μόνον δραχ. πενήντα (50).

Μὲ ταχυδρομικὰ { διὰ τὴν "Ελλάδα Δρ. 60
διὰ τὰς ἄλλας χώρας εἰς Λ. ἢ Φρ. ἢ Δολ. ἢ Λιρέττας ἰσοτίμους μὲ δρ 85.

Μύθοι του Αισώου

Α. ΜΕΛΑΧΡΙΝΟΥ

ΑΕΤΟΣ ΚΑΙ ΚΑΛΙΑΚΟΥΔΑ

Ένας αετός εκεί που καθότανε πάνω σ' ένα ψηλό βράχο, είδε κάποιο άρνάκι να βόσκει, κι όρμώντας με δύναμη τ' όρπαξε σ' α σουβλερά του νύχια και πέταξε ψηλά. Κάποια καλιακούδα, που έτυχε να βρεθεί εκεί, θέλοντας να κάμει κι αυτή τ' ό ίδιο, χύθηκε με μεγάλο θόρυβο κι έπεσε πάνω σ' ένα κριάρι.

Έκει όμως που ήταν πιασμένα τ' α νύχια της μες τ' ό πυκνό μαλλί του κριαριού και καθώς τινάξε τ' ό φτερά της, γιά να ξεφύγει, ν' α σου και προβάλλει ό τσοπάνης και βλέποντας τί γίνεται τρέχει, πιάνει τήν καλή σου κι αφοϋ τής έκοψε τ' α νύχια τήν έφερε τ' ό βράδι σ' α παιδιά του γιά να παίξουν. Κι όταν εκείνα τότε ρώτησαν. «Τί πουλί είναι αυτό πατέρα;» αποκρίθηκε: «Κατά π' ως ξαίρω καλά εγ'ώ, παιδιά μου, είναι καλιακούδα, καταπ' ως φανταζότανε όμως τ' ό λόγου της, αετός.»

ΒΑΛΑΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΚΑΛΑΜΙΑ

Μιά θεόρατη βαλανιδιά σιμά σ' ένα ποτάμι, ψήλωνε τήν περήφανη κορφή της και φανταγμένη γιά τήν τόση της δύναμη, έριχνε κάπου κάπου μιά ματιά γεμάτη άκαταδεξιά σ' α τριγυρινά της δέντρα.

Μιά καλαμιά στήν άκροποταμιά, λυγρή κι αλαφρή, έπαιζε σ' αν παιδούλα σ' α χάδια τ' ό άγριου και καθρέφτιζε τή χάρη της μέσα σ' ό ήρεμο ποτάμι.

Η βαλανιδιά θέλησε ν' α τήν πειράξει κι άρχισε ν' α τής λέει:

—Τί άδικημένα πλάσματα που είστε εσείς οί καλαμιές. Σ' ό παραμικρότερο αέρακι σκύβετε σ' α πόδια μας, τρέμετε σύγκορμες και θαρρείς π' ως θ' α ξεριζωθήτε, αν δυναμώση λιγάκι ό αέρας. Έγ'ώ αψηφ'ώ όλους τ' ός άνέμους και μένω ατράνταχτη και σ' ό μεγαλύτερη μ' όρα.

Η καλαμιά σ'ώπασε και δ'έν έβγαλε μιλιά.

Τήν άλλη μέρα φύσηξε δυνατός βοριάς. Η καλαμιά λυγούσε, έσκυβε ως τήν όψη τ' όν νερών κι έβρεχε τ' ό κεφάλι της αλλά δ'έν έπαθε τίποτα.

Η βαλανιδιά βάσταξε, βάσταξε όσο μπορούσε, σ' ό τέλος όμως όταν φούντωσε η μ' όρα, τήν ξερίζωσε και τήν έριξε ολάκαιρη με βαρύ βρόντο μες σ' όν αφρισμένο ποταμό.

—Τώρα είναι η σειρά μου ν' α μιλήσω, έίπε η καλαμιά. Δ'έν έπρεπε ν' α περηφανεύσαι τόσο γιά τή δύναμή σου και ν' α περιπαίζεις π'ριν ν' α ιδείς τ' ό τέλος σου. Έμεις είμαστε μικρές κι αδύναμες, αλλά ταπεινές. Λυγ'άμε τ' ό κεφάλι ωςπου ν' α περάσει η μ' όρα, γιάτ'ι ξαίρουμε π' ως θ' α ξανάρθει ό ήλιος και θ' α παίξουμε πάλι.

Κάλλιο ν' α λυγίζεις παρ' α ν' α σπάζεις.

Από τόν τόμο Παιδικής Βιβλιοθήκης Δημητράκου: «Μύθοι του Αισώου» υπό Α. Μελαχρινού. (Έκδοσις προσεχής).

ΛΙΟΝΤΑΡΙ, ΑΛΕΠΟΥ ΚΑΙ ΛΑΦΙΝΑ

Ένα λιοντάρι είχε άρρωστήσει και κείτονταν μέσα σ' ό δασωμένη σπηλιά του. Σ' ό πλευρό του καθότανε η αλεπού και τ' ό κουβέντιαζε γιά ν' α τ' όν διασκεδάσει.

Γύρισε τότες τ' ό λιοντάρι και τής έίπε:

—Αν μ' αγαπ'ας και θ'ες ν' α γειάνω, γιά ν' α με βλέπεις ζωντανό και ν' α με χαιρείσαι, ν' α π'ας και ν' α μου φέρεις τήν αλαφίνα τήν τρανή με τ' α μεγάλα κέρατα, που κατοικεί σ' α δάση μέσα σ' α π'εύκα τ' α δασιά και τρέχει σ' όρη και βουνά. Τήν τράβηξε η καρδιά μου και καταλαβαίνω π' ως αυτό θ'αναι τ' ό ξαρρωστικό μου. Έσ'υ μπορείς ν' α τ' ό καταφέρεις, ξαίρεις πολλές πανουργίες κι έχεις τ' α λόγια τ' α γλυκά γιά ν' α δολώνεις.

Κ' η αλεπού έσκυβε τ' ό κεφάλι και τ' ό έίπε: —Σ' τους όρισμούς σου, βασιλιά μου και τράβηξε ν' α βρεί τή λαφίνα.

Γύρισε όρη και βουνά και τέλος τή βρήκε ν' α παίξει και ν' α χοροπηδάει μέσα σ' ό δάσος, κάτω από τ' α π'εύκα τ' α πυκνά και ν' α τρώει μαλακό χ'όρταρι.

Πήγε κοντά της με γλυκό τρόπο, τή χαιρέτησε και τής έίπε:

—Γειά χαρά, κυρά λαφίνα. Χαρούμενα μαντάτα σου φέρνω. Ταμαθες, βέβαια, τ' α νέα: ό βασιλιάς μας ό κύρ λέοντας είναι άρρωστος βαρείας, κοντεύει ν' α πεθάνει. Σκέφτηκε λοιπόν σ' αν ποιό θηρίο θ'αναι άξιο ν' α βασιλέψει σ' όν τόπο του. Μοϋ τ' α άράδιασε όλα και μου έίπε: ό άγριοχόιρος είναι κακόγνωμος, η άρκούδα είναι χοντροκέφαλη και με χοντρά φερσίματα, η λεοπάρδαλη άγρια, ό τίγρης φανταγμένος και θ' α ρημάξει τ' όν κόσμο. Ένα βρίσκω μονάχα, που τ' ό ταιριάζει ν' α βασιλέψει: τή λαφίνα. Είναι η πιό άξια απ' όλα. Είναι μεγαλόπρεπη και ώραία, ζει πολλά χρόνια, έχει μεγάλα κέρατα σ' αν κλαδιά δέντρου κι όχι σ' αν τ' α άσκημα κέρατα τ' ό ταύρου. Τ' α κέρατά της είναι ό φόβος κι ό τρόμος τ' όν φιδιών.

Ν' α μη σου τ' α πολυλογώ, σ' έ διάλεξε γιά διάδοχο του και θ' α βασιλέψει άνάμεσα σ' όλα τ' α θηρία που κατοικούν τ' α δάση. Μη ξεχν'ας τότες και τήν αλεπού τήν κακομοίρα. Σοϋ φέρνω π'ρώτη τ' ό μήνυμα. Τί θ' α μου δώσεις γιά τ' α συχαρίκια; Μίλα λοιπόν, δώσε μου μιάν απ'όκριση. Ν' α με συμπαθ'ας που δ'έν μπορ'ώ ν' α μένω κοντά σου πολλήν ώρα γιάτ'ι βιάζομαι και θέλω ν' α γυρίσω σ' όν άρρωστο. Με γυρεύει και δ'έν μπορεί ν' α κάνει δίχως τ' ός συμβουλές μου. Θέλω ν' α ακούσεις κι εσ'υ έμένα τ' ό γριά που ξαίρω πολλά. Σ' έ συμβουλεύω ν' αρθείς γρήγορα, χωρίς ν' α χάσεις καιρό, γιά ν' α βρεθείς κι εσ'υ κοντά του σ' α ύστερνά του και ν' α τ' ό δώσεις λίγο θάρρος. Ξαίρεις π' ως οί έτοιμοθάνατοι θέλουν παρηγοριές.

Τέτοια λόγια τής έλεγε η αλεπού. Κι η λαφίνα που τήν άκουγε ν' α τήν παιν'ά με τέτοιο τρόπο, τής φούσκωσαν τ' α μυαλά και πίστεψε τ' α ψεύτικα λόγια τής αλεπούς. Τράβηξε γιά τή σπηλιά τ' ό λιονταριού, χωρίς ν' α ξαίρει τί τής μέλλουνταν.

Τ' ό λιοντάρι, που τ' ό θέριζε η πείνα, μόλις τήν είδε

βιάστηκε και χύμηξε άμέσως καταπάνω της, μ' α δ'έν πρόφτασε ν' α τήν πιάσει κι η λαφίνα τ' ό ξεφυγε με μιά γρατσουνιά μονάχα που τής έκανε σ' όν άκρη τ' όν αϋτιών της. Από τ' ό φόβο της π'ήρε ένα φευγιό που δ'έν είχε σταμάτημα και χάθηκε μέσα σ' α δάση.

Η αλεπού από τήν άπελπισία της χτυπήθηκε και φώναξε:

—Μ'ας τ' α κανες ρόιδο, βασιλιά μου! Π'άνε οί κόπτοι μου σ' α χαμένα!

Τ' ό λιοντάρι μούγγρισε από τ' ό θυμό του και λυπήθηκε, που τ' ό ξεφυγε ένα τέτοιο κυνήγι. Άρχισε ξανά ν' α παρακαλεί τήν αλεπού και ν' α τής λέει με τ' ό καλό:

—Κυρά αλεπού, ξαίρω π' ως εσ'υ είναι καταφερτζού και θ' α μου τ' αν ξεαφέρεις.

—Δύσκολα και μεγάλα π'άματα γυρεύεις, άφέντη μου, τ' ό έίπε η αλεπού, ωςτόσο θ' α δοκιμ'άσω άλλη μιά φορά γιά ν' α σ' ευχαριστήσω.

Και π'ήρε ξανά τ' ό δρόμο γιά ν' α τή βρεί, πηγαίνοντας πάνω σ' α χνάρια της και μυρίζοντας σ' α λαγωνικό.

Σ' ό δρόμο της όποιον τσομπάνη συναντούσε τ' όν ρ'ώταγε:

—Μ'ην είδες τήν λαφίνα τήν τρανή με τ' α μεγάλα κέρατα, που κατοικεί σ' α δάση μέσα σ' α π'εύκα τ' α δασιά και τρέχει σ' όρη και βουνά; Μ'ην είδες τή λαφίνα με τ' α ματωμένα τ' αϋτιά;

Και κάποιος τσομπάνος τής έδειξε τ' ό μέρος που βρισκόταν.

Η αλεπού βρήκε τή λαφίνα σ' ένα κατάσκιο τόπο, ν' α παίρνει τήν άνάσα της από τ' ό τρεχίό που είχε κάνει. Μόλις είδε τήν αλεπού κατέβασε μιά π'ήχη μούτρα. Η αλεπού ωςτόσο π'ήγε κοντά της ξεδιάντροπα και τής έίπε:

—Καλέ τί έπαθες κι έφυγες με τέτοιο τρόπο;

Κι η λαφίνα βλέποντας τήν τόση αδιαντροπία της άναψε τόσο, που σηκώθηκε η τρίχα της από τ' ό θυμό της.

—Δ'έν ντρέπεσαι, παλιοβρ'ώμα, έχεις ακόμα μούτρα και με βλέπεις; Θ' α με κυνηγ'ας όπου κι αν πάγω; Μ'ην έρχεσαι κοντά μου, κακομοίρα μου, γιάτ'ι αν τολμήσεις ν' α βγάλεις γρ'υ από τ' ό στόμα σου, αλοίμονό σου! Δ'έν θ' α σ' αφήσω ζωντανή. Έννοια σου και δ'έν με ξεγελ'ας ξανά. Άλλους ν' α π'ας ν' α περάσεις

τ' ός αλεπουδιές σου. Άλλους ν' α π'ας ν' α λ'ες, π' ως θ' α τ' ός κάνεις βασιλιάδες.

Κι η αλεπού δίχως ν' α ταραχτεί τής αποκρίθηκε: —Κακομοίρα μου, είσαι μιά φοβιτσιάρα που δ'έν λέγεται. Άκούς εκεί ν' α υποπτεύεσαι έμένα τήν καρδιακιά σου φιληνάδα. Ό λέοντας, καλή μου, θέλησε ν' α σε πιάσει από τ' αϋτί γιά ν' α σε συμβουλέψει π' ως έπρεπε ν' α φερθείς σ' α θ' α γίνεις βασιλίτσα, γιά ν' α μπορέσεις ν' α κρατήσεις τ' ό βασίλειο. Ηθέλε ν' α σοϋ δώσει μερικές στερνές παραγγέλεις του. Μ' α εσ'υ οϋτε τ' ό γρατσούνισμα τ' ό άρρωστημένου χεριού του δ'έν μ' όρεσες ν' α βαστάξεις.

Και τώρα τί θ' α γίνει; Έδ'ω που τ' α λέμε, ξαίρεις π' ως είναι θυμωμένος μαζί σου και θέλει ν' α κάνει βασιλιά τ' ό λύκο; Άλοίμονό μας αν γίνει αυτό, τί θ' α τραβήξουμε από τ' όν κακό αυτό τύραννο!

Έλα λοιπόν και μη φοβ'σαι. Γίνου ήμερη και ύπάκουη σ' αν πρόβατο κι ακολουθήσε με.

Κι η λαφίνα τής έίπε:

—Δ'έν σε πιστεύω π'ιά, κάνε μου όρκο.

—Σ' έ όρκίζομαι σ' α φύλλα τ' ό δ'ασου που τ'ρώς και σ' ό νερό τής πηγής που π'ίνει, τής αποκρίθηκε η αλεπού, π' ως θ' α πάθεις τίποτα από τ' ό λιοντάρι.

Έτσι τήν ξεγέλασε πάλι τήν κακομοίρα και τήν έσυρε ξανά π'ρός τή σπηλιά τ' ό λιονταριού.

Όταν έφτασαν εκεί, τ' ό λιοντάρι τήν άφησε ν' α μπει καλά μέσα σ' ό σπηλιά κι ύστερα χυμίζοντας καταπάνω της τήν ξέσκισε και τήν έκανε κομμάτια.

Έσπασε τ' ό κεφάλι της ν' α χυθεί τ' ό μυαλό, ρουφούσε τ' ό αίμα της κι έτρωγε με μεγάλη λαίμαργία.

Η αλεπού στεκότανε κι έβλεπε. Π'ήγε με τρόπο κι άρπαξε τ' ό μυαλό χωρίς ν' α τή δ'εί τ' ό λιοντάρι και τ' όφαγε κρυφά.

«Αυτό θ'αναι τ' ό κέρδος μου, έίπε μέσα της, γιά τ' όν κόπο μου.»

Τ' ό λιοντάρι σ' αν έφαγε π'ιά όλα τ' α σωθικά, κι όλα τ' α κ'έρτα έπαχνε παντ'ό γυρεύοντας και τ' ό μυαλό μ' α δ'έν τ' όβρισκε π'ουθενά.

—Δ'έν μου λ'ες, κυρά αλεπού, τής έίπε, τί έγινε τ' ό μυαλό τής λαφίνας; Η αλεπού π'ήγε και σ' ατάθηκε από μακριά και τ' ό έίπε:

—Δ'έν είσαι καλά, βασιλιά μου, ν' α γυρεύεις μυαλό σ' αυτό τ' ό ζ'ωο. Μη χάνεις τ' όν κόπο σου ν' α ψάχνεις. Αν είχε μυαλό έρχότανε δυό φορές με τή σειρά ν' α πέσει σ' α νύχια σου;

ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ Η ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Χ. ΘΕΟΔΩΡΙΔΟΥ

Ένα συστηματικόν βιβλίον φιλοσοφίας, τ' όποιον θ' α διαβασθ'ι πολύ και θ' α δώση άφορμην εις συζητήσεις. Εις τ' ό έπόμενον φύλλον τής Φωνής θ' α επανέλθωμεν έπί τ' ό βιβλίον και θ' α δώσωμεν χαρακτηριστικάς περικοπ'ας.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε.—ΑΘΗΝΑΙ

Εσάνια Βιβλία καὶ Παλαιὰ Χειρόγραφα

(Συνέχεια φύλ. 7)

58. Φύλλα 16 χειρογράφου τοῦ 16 αἰῶνος περιέχοντος φυσιολογικά. Ἐλλιπές καὶ ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν τέλει.

59. Χειρόγραφον περιέχον συνοπτικὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, 1831.

60. Χειρόγραφος ἐπιτάφιος λόγος ἐκφωνηθεὶς εἰς μνημόσυνον τοῦ Ἰωάννου Καποδιστρίου ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Στουρτζα.

61. Γενεαλογικὸν δένδρον τῆς οἰκογενείας Κασαμάκη.

62. Κώδιξ χάρτινος εἰς 4ον ιστ. 1) Ἐκκλησιαστικὸς διάλογος ἐν Χριστῷ τοῦ ταπεινοῦ Συμεῶν ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, διάλογος ἐν Χριστῷ κατὰ πασῶν τῶν αἰρέσεων καὶ περὶ τῆς μόνης τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῶν ἱερῶν τελετῶν τε καὶ μυστηρίων πάντων τῆς ἐκκλησίας οὐδὲν αὐτοῦ ἴδιον καὶ ποιμένος, ἀλλ' ἐκ τῶν ἁγίων γραφῶν καὶ τῶν πατέρων ἐρανισθεὶς αὐτῷ καὶ συνθεθεὶς κατὰ δύνανμιν ἀπολογίαν διδοὺς ἐκάστης τῶν κατὰ καιροῦς κλ. 2) Τοῦ αὐτοῦ ἐρμηνεία περὶ τοῦ Θεοῦ ναοῦ καὶ τῶν ἱερῶν τε καὶ διακόνων, ἀρχιερέων τε καὶ τῶν ὧν ἕκαστος τούτων στολῶν ἱερῶν περιβάλλεται καὶ περὶ τῆς θείας μυσταγωγίας λόγον ἐκάστου διδοῦσα τῶν ἐν αὐτῇ τελουμένων θείας καὶ τοῖς ἐν Κρήτῃ εὐσεβέσι ζητήσασιν ἀποσταλεῖσα. 3) Τοῦ αὐτοῦ ἐρμηνεία συνοπτικὴ κατὰ δύνανμιν, εἰς τὸ τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀμωμῆτου ἡμῶν πίστεως τῶν Χριστιανῶν θεῖον καὶ ἱερὸν σύμβολον ρῆσιν, ὅθεν συνελέγησαν καὶ κατὰ τίνων αὐταὶ συγκείμεναι εἰσίν. 5) Περιεκτικὰ ὡς δυνατόν τῆς μόνης τῶν χριστιανῶν ἡμῶν πίστεως, κεφάλαια 12, ἅπερ τινὲς ἄρθρα καλοῦσι τῆς πίστεως σαφέστερον συνθεθέντα παρὰ τοῦ ταπεινοῦ ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης Συμεῶν καὶ ὅτι ταῦτα περιέχει τὸ θεῖον σύμβολον.

63. Κώδιξ χαρτ. εἰς 8ον 16 αἰῶνος. 1) Κατὰ λογὸς αἰρετικῶν τινῶν. 2) Περί τῆς γυναικὸς τῆς γενομένης πάπα Ρώμης. 3) Περί τοῦ παρὰ λατίνοισι ἰοβελίου ἔτους. 4) Σημειώσεις εἰς τὰ σχόλια τοῦ Εὐριπίδου δράματος τῆς Ἑκάβης. 5) Σχόλια εἰς τὴν Εὐριπίδου Μήδειαν. 7) Δίκη φωνήεντων. 7) Σημειώσεις εἰς τὸν τοῦ αὐτοῦ λόγου τοῦ εἰς τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν Καίσαρων ἐπιτάφιον. 8) Ἱστορία Οἰδιποδοῦ. 9) Συναγωγὴ καὶ ἐξήγησις ὧν ἐμνήσθη ἱστοριῶν ὁ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Γρηγόριος θεολόγος τῶν ἐν τῷ Α' στήλιτι των. 10) Συναγωγὴ καὶ ἐξήγησις ὧν ἐμνήσθη ἱστοριῶν Γρηγόριος ὁ θεολόγος. 11) Συναγωγὴ καὶ ἐξήγησις ὧν ἐμνήσθη ἱστοριῶν ὁ πατὴρ ἡμῶν Γρηγόριος ἐν τῷ εἰς τὰ φῶτα λόγῳ. 12) Σχόλια καὶ ἱστορία ἀξιόλογος εἰς τὴν Δ' τοῦ Ὁμήρου ραψωδίας. 13) Σχόλια καὶ ἱστορία τοῦ ἰδίου, ἐξήγησις τῶν τοῦ σοφωτάτου Συνεσίου ἐπιστολῶν. 15) Συλλογὴ μύθων καὶ ἱστοριῶν τινῶν.

64. Ἀπολιναρίου μετάφρασις εἰς τὸν ψαλτῆρα. Κώδιξ χαρτ. εἰς 14 γραφὴ 18 αἰῶνος ἐκ σελίδων 74, ἐν τέλει μετάφρασις τῶν ὧδων ἀπὸ φωνῆς Ἰωάννου Γεωμέτρου.

65. Νέα, ὁδηγὸς ἢ ἐγχειρίδιον περὶ συντάξεων

Με περιλήψεις περιεχομένων, ἐπεξηγηματικὰς σημειώσεις καὶ δημοσιεύσεις πανομοιότυπων σελ.

τῶν 8 τοῦ λόγου μερῶν συλλεγὲν μὲν ἐκ διαφόρων ἐγκρίτων γραμματικῶν, φιλοπονηθὲν παρὰ Ἰωάννου τοῦ ἐν Μυριοφύτῳ τῶν Γανοχώρων, ἐπιθεωρηθὲ δὲ καὶ ἐπιμελῶς διορθωθὲν παρὰ τοῦ ἐν ἱερομονάχους, ἐλαχίστου καὶ πατριαρχικοῦ ἀρχιμανδρίτου Ματθαίου ταπεινοῦ τοῦ ἐκ τῆς Γάνου.

66. Κώδιξ χαρτ. τοῦ 18 αἰῶνος εἰς 8ον σελίδες 427 1) Κανὼν εἰς τὴν κοίμησην τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, πόημα τοῦ Κυρίου Κοσμᾶ. 2) Παρακλητικὸς κανὼν εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, πόημα τοῦ Βασιλέως δοῦκα τοῦ Λασκάρους.

67. Τετράδιον χειρόγραφον Ἀθανασίου Ψαλῖδα, νέα λογική.

68. Κώδιξ χειρόγραφος χαρτ. Κώδιξ ἐκκλησιαστικὸς χειρόγραφος.

69. Κώδιξ χειρόγραφος 17 αἰῶνος κολοβός. Περιέχει λόγους ἐκκλησιαστικῶν ἐν δημῶν διὰ λέκτω, σελίδες 177.

70. Κώδιξ χαρτ. ιστ' α) περὶ συγγενείας τῶν κατὰ σάρκα βαθμῶν. Ἐν ἀρχῇ ἐρμηνεία εἰς εὐαγγέλια καὶ παλαιὰ διαθήκη κ.τ.λ.

71. Κώδιξ χαρτ. εἰς 8ον 17 ἑλειπής: 1) μετάφρασις ἀποκαλύψεως Ἰωάννου, ἔτος 1684. 2) πίναξ μαρτυριῶν ἐκ τῆς παλαιᾶς διαθήκης εἰς τὴν κοινήν διάλεκτον. 3) περὶ εὐρέσεως τοῦ τῆς σελήνης πλάτους καὶ περὶ ἐκλείψεως. 4) ὑποδείγματα εὐρέσεως χρονολογῶν. 5) μέθοδος δι' ἧς εὐρίσκονται καθ' ἐκάστην νύκτα ὑπὸ τῆς σελήνης φωτιζόμεναι ὥραι ἀστρονομικαὶ καὶ ἄλλαι σημειώσεις περὶ τοῦ πῶς μέλλει εὐρίσκειν τὸν ἀπόστολον καὶ τὰ εὐαγγέλια κτλ.

72. Βιβλίον εἰς 8 τετράδιον περιέχον σημειώσεις δαπανῶν καὶ ἄλλας λογιστικὰς ἐν ἀρχῇ σημειώσεις περὶ σεισμοῦ συμβάντος ἐν Πάρῳ τῷ 1733.

73. Ἱστορία τῆς Νάξου γαλλιστὶ χειρόγραφος, σελ. 91.

74. Τετράδιον ἐκ σελίδων 40 8ον, τὸ 1768. Περιέχει νοθετικά παραγγέλματα ἐκ σελ. 29. περιέχει τὴν χριστιανικὴν κατήχησιν τοῦ Παναγιωτάκη, μεγάλου δραγουμάνου τῆς Ὀθωμανικῆς αὐλῆς ἐν τέλει ὑπογραφή Μαρίν Καλαβρὸς Οὐμπέρτης.

75. Σχέδιον ἀλφαβηταρίου καὶ ἀναγνωσματάρια τοῦ ἐν Μεγίστῃ διδασκάλου Ε. Ι. Κισθενίου 1831 καὶ λογιδρίου τοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν κατὰ τὸ 1831 δημοσίαν ἐξέτασιν τῆς σχολῆς τῆς Τριπολιτζᾶς.

76. Ἐπιστολὴ ἐκ τῶν θαλασσιῶν νόμων τοῦ Μεγ. Πέτρου, χειρόγραφον ἐκ σελ. 24.

77. Βιογραφία τοῦ μακαρίτου ἐπισκόπου Εὐβοίας Νεοφύτου Καρύστου σελ. 66 εἰς 4ον.

78. Ὁρέστης, τραγωδία Ἀλεξάνδρου Σούτσου ἰδιοχειρόγραφως.

79. Σημειώσεις ἐφ' ἀπλοῦ χάρτου περὶ τοῦ ἔτους τῆς κτίσεως μονῆς.

80. Χειρόγραφον ἐκ σελ. 8, περιέχον ἱστορικὰς δημῶδεις συνταγὰς.

81. Στίχοι Κωνστ. Σχινᾶ Ἀπόλλων μετὰ τῶν ἐπτὰ Μουσῶν ἐν τῇ Πιερίᾳ σελ. 3.

(Συνέχεια)

Τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ ἱατροῦ Πασαδάκη

(Συνέχεια φυλ. 7)

Φύλλον 20 (ὀπισθεν)

χωρίο ριγανόχορα

172 αὐγούστου 10

Ἐσιβάστικα ἐμῆς. ἡγωνηάτες μὲ τὸ γιαντὸ ὡς καθὼς καὶ ἡ ἀφουγγιότης ἐστεριόσανε καὶ με τοῦτο ὑπενόμε καὶ ἀξιοπῆσσι μάρτηρες

εἰς ὀλιγορὶς παλιογάλις μαρτίρο τανοθε

εἰς ἀλεξαντρίν μαρτίρο τανοθε γραμενο

εἰς γιοργακὶς πατζουρὸς μαρτίρο τανοθε

εἰς γιαντὸ γεωργουῖνος μαρτίρο τὸ ἀνοθε:—

ὑπελεκος μαρτίρο τὸ ἀνοθε Γεγραμενο

ἡλίας βομογιανίς μαρτίρο τὸ ἀνοθε γεγραμενο

γιωργιτῆς τσιμπέλος μαρτίρο τὸ ἀνοθε

γιάννης παπαγιωτακὶς μαρτίρο τὸ ἀνοθε

λιγορμαλιαντὸς μαρτίρο τανοθε

Φύλλον 21

ληγῶρις παλὴβγάλης

γιωργακὶς πατζουρὸς

ἀλεξαντρίν γιοργόπουλος

ἀδελφὸς τοῦ στρατῆς

θοδορὶς κουσκουβέλος

χριστόφιλος τζιμπλιακάκης

πέτρος κρασινὰς

ληγορὶς μαλιδῶς

διμητρίν βορβολάκης

γιωργιτῆς τζιμπέλος

θομᾶς σιφάκης

ἴλις βομογιανάκης

γιάννης παπαγιωτακὶς

Φύλλον 21 (ὀπισθεν)

γιωργακὶς σιγουτάκης

γερογιωργουῖνος

γιάννης κρανισὰς.

πέτρος τζιμπέλας

σκάλης Θομᾶς βομογιανάκης

παπαστρατοίγεις

παναγιότης γαλιφάκης

κρηιακούλης μαστρομχαλάκης

παχνηνηκα:—

Εἰγάτρεφα το Βασιλὶ παπαδάκη στο ποδι μπαλο

Εἰγάτρεφα το ληγορπουλο

λεακενα λουτροῦς στο χέρι

μπαλοτῆ στο χέρι

Φύλλον 22

Χορηο νΗμφη

γιαννε ο μχαλάκης πάναγιωτακὶς στο κεφαλι

πετρία

Εἰγάνε ο τζασης στο ποδι μπαλοτῆ:

Εἰγάνε του ληα μουσουλη το πεδη Γκρεμισμα στ κεφαλι

Εἰγανε ο κουρογιανάκης πετρία στο κεφαλι

Ο λῆας ω μουσουλής μπαλοτῆ στα μούτρα

Ο σχουταράκης στελετῆ

Ο λεκαράκης πλακομα στο ποδι

του δυμου κουρορχιδακη ἡ ἡγατέρα πονεμα στο

μαγουλο

Νηκόλας μουσηλόγκονος παλοτῆ στι μπλάτῆ

Φύλλον 23

1727 Χορίο' καΒαλος μάῃ 21

Εἰσβάστιμα ἐμῆς ἡ καβαλιῶτες μετογίαντρο το λαγιάτῆ ναντον εχομε γιάτῳ μας ἡς τον γγερό της ζοῆς του καὶ ζοῇ μας: να μας γηατῆβῆ ἡς στη λαβοματῆ μας τηχι ὀξο ἀποαρόστια καὶ πονεματα καὶ να ἡνε ὀμπλιγὸς να Ερχετῆ μία φορὰ να περνη αἷμα του καθενὸς ὧπου να θελῆ καὶ να εχομε ναντου δονομε το καθε σπῆτι μία καβαθα στανι καὶ μία λητρα πανπᾶκη καὶ να κρενητρι κρασι καὶ σπηλαβομα πλεροθῆ να εινε τα τριτα δηκα του

μετα τουτο μπενουμε καὶ ἀξιοπῆσσι μαρτίρ ε.

Εἰς μχαλῆς κλεζὸς μαρτίρο το ἀνοθε

εἰς νηκόλος μπουστῆρος μαρτίρο το ἀνοθε

εἰς λικοτριχὶς μαρτίρο τανοθε

εἰς κολομπατῆς μαρτίρο τανοθε

εἰς πέτρος αμοραζάκης μαρτίρο

εἰς 30 ἀπο ὀλη τῆ χορα

Φύλλον 23 (ὀπισθεν)

1727 μαῖου 21 χοριο

Μηχαλῆς μανολάκης

Κοσταντῆς μανολάκης

μανόλης κοσταντάκης

πέτρος ἀμορατάκης

πῆρος Ζερβάκης

Βασαράκης διμητράκης

μηχαλῆς Βλασταράκης

δῖμος κοντομχαλάκης

γιαννης κοντομχαλάκης

κουκουλομάτης κοντομχαλάκης

μηχαλῆς Βλαχάκης

πῆριανι

Νηκόλδς μπουστῆρος

ἀδελφὸς του γιόργος

ληγορὶς τζικνακῆς

Φύλλον 24

κάβαλος

λοιγορὶς καλαμουτακοῖς

σαμπᾶτης ματζιαράκης

δημητρος καργας
πητολοϊς
αντρεας ταουτάκης
ατζηκανόγιανης
Νικόλας αληφεράκης
μηχαλοϊς αληφερόνηφι
δημήτρης πηεροκανάκης
τάταρις
Βασίλης τζουλακεις
καραμπάς τζουλάκης
κηριακούλης τζουλάκης

Φύλλον 24 (όπισθεν)

Βασίλειος караμπάτης
Λείας караμπάτης
Βικία γιάννης διμητρόπουλος
ρδος Τζελέντες

Λιγορακκακη
Μηχάλης γρυβάκης
γιάννης γρυβάκης

ληγόρις κακουκτάτης
κολομπάτζος
θοδοράκης Φινογιανάκης
πατζουρος

Μεϊληόρης

Φύλλον 25

καραγιάννης
Λευκοτριχίς
σαμπατιάνη
Νικόλας κουζουνάκης
δυμήτρης κουζουνάκης
μαυροδής κουζουνάκης
μουνάκης
γιουβργιάς Ψυροκολάκης
αθανάσιος πουλημενακάκης
γιάννος πουλημενακάκης
γκήλης πουλημενακάκης

Φύλλον 25 (όπισθεν)

κουτρουμάνη

Κλενζος
γιοργάκης θοδορακάκης
τζανέτος θοδορακάκης
άποστόλης Βαφεάκης
δύμος Βαφεάκης
ληουκα τζημπερόνηφι
ληγόρις τζανετάκης
ληγόρις γιοργακακης
κομηνος μηχαλοπουλος
γιοργακης μηχαλοπουλος
γιάννης πατριακακης
λαγουδης

Φύλλον 26

πηερος φράγγος
τζανέτος γιανουκάκης
στρατηγος γιανουκάκης
δύμος μπαζάκης

ληγόρις γερακαράκης
δικέος γερακαράκης
γιοργούλης τζηγκουνάκης
χοριο καρήνης

Εγχανε αντρεας τζηνορεμας στη Βεδρα τουφε-
κη

Εγχανε ή Γρία κουμετάκενα πετριά στο κεφάλι

Φύλλον 26 (όπισθεν)

172 (1727 γιάληστι 73 (αζηζ

Εστεργηθημα έμης η Βατηοτες μετο γιατρο το
λαγιατη ός καθος εινε και στα αλα χορια πακτο-
νάρις ναν τον εχομε και μης.

χορηο μηνα μηνα μηνα
Εγχανε ό γκητας ο μηχαλης μπαλοτια στο ποδι
Εγχανε ό μηχαλης αλεμουστακος πετριά στο μάτι

Φύλλον 27

χωριο Βαχά

Εγχατρεψα τον κουμπαρομου τω νικόλα τον
κολοκουράκη μπαλοττη ής τώ μερι 3 δακτυλα από
το να ζαληκα όξο και εγχανε παστρικά
Εγιάτρεψα το διμο τον καπετανακη μπαλοττη στο
μπρατζο σκορπησμενη ή σαητα: και παδιρε πολλά
απαυτή και εγχανε καλά Πουλεναμαύρο πουλώνη-
φι γιοργασηάνησα πονεμα στο ζερβη Βηζη τρουπες
ευτα της θομους κερεκουλενας τη θηγατέρα το ώνομα
της κηριακη το κοκαλο ευγηκε ώλο από Γόνα
άστραγγάλη σαράκη ΜαΒροηδου γρομπηλενακα
τζανονφι στο ποδι ανεμόσπηρο εγχανε—
του παναγηοτη σταματακει τώ πεδη πόνη άστο
στόμα εγιάνε.
θοδορις Βασιλόπουλος μουτανος στο στομα φά-
ωσα εγίανε

Φύλλον 28

Χορήο κάληαζη

Εγχατρεψα τον μπαναγηότη τον πακταλέα
μαλοτή ής τώ Βηζη η μπαλα μεσα ζερβια αιγίανε
Εγχατρεψα τον καμπουλελο μπαλοττη στο τρι-
γανόν.

Εγχατρεψα τον γγοκεινογγονο στον ποδι

Φύλλον 28 (όπισθεν)

σχουταρη χοριώ

Εγίανε ώ κανέλος τρηκουκουλο στο Βηζή
Εγχανε ώ παναγιότης σημφάκης άσθενή
Εγίανε ώ παναγιότης τζουμπληακάκης με φασσα
Εγίανε ό Βριόπουλος με αστενιες όλο το κορμη
Εγχανε του κουφοληγορη η Γηνεκα στο χερι
πόνο.

Εγίανέ οζερβός ό καρκαβελάκης στο ποδι φάσσα

Τὰ ἐγκληματικά παιδιὰ

Ἀπό ἄρθρον τοῦ Δρος ΟΜΠΡΕΝΤΑΝ

Ὅχι τόσοσιν ὁ ἰδρυτὴς τῆς ψυχαναλύσεως
Φρόυντ, ὅσον κάποιοι ἀπὸ τοὺς ὁπαδούς
του ἰσχυρίζονται ὅτι κάθε παιδί φέρει μέσα
του τὰ σπέρματα ἐγκληματικῶν ἐνστί-
κτων. Συνήθως καὶ κατὰ κανόνα ἡ κοινωνία
ἀποκρούει τὰ ἐνστικτὰ αὐτὰ καὶ τὰ ἐξα-
λείφει. Ἀλλ' εἰς μερικὰς περιστάσεις, διά-
φορες ἐπιδράσεις προκαλοῦν ἐντονώτερες
διαστροφές. Ἔτσι π.χ. εἰς τὴν δρᾶσιν νεαροῦ
δολοφόνου δυνατόν νὰ βροῦμε ἀφετηρία
παιδικὸ μῖσος τοῦ ἐναντίον τοῦ πατέρα
του ἢ διαστρεμμένη κλίση σεξουαλική ἢ καὶ
ζηλοτυπία ἐναντίον τῶν ἀδελφῶν του.

Ἡ γνώμη τοῦ Adler ποὺ ἀπομακρύ-
νεται ἀπὸ τὸν κανόνα τῶν ὁπαδῶν τοῦ
Φρόυντ εἶνε ἀξιοπρόσεχτη. Θεωρεῖ ὡς
ἀφετηρία τῆς ἐγκληματικῆς ἐνέργειας κά-
ποιαν ἀντίδρασιν ποὺ ὁ ἐγκληματίας ἔχει
ἐναντίον τοῦ συναισθηματὸς του κοινω-
νικῆς μειονεξίας του. Τὸ συναίσθημα τοῦτο
προέρχεται γενικῶς ἀπὸ ὀργανικὸ ἔλ-
λειμμα, ἀπὸ κληρονομικὴ ἀνεπάρκεια. Ὡστε
ἡ ἐγκληματικὴ ἐνέργεια εἶνε σὰν ἐκδίκησιν
ἐναντίον τῆς μοίρας του καὶ τῆς κοινω-
νίας του.

Ο ΓΕΝΝΗΜΕΝΟΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΑΣ

Ἄν καὶ ἔχουν κάποια βάση οἱ ἐξηγήσεις
αὐτές, δὲν μποροῦν ὅμως νὰ γενικευθοῦν.
Παραβλέπουν τὴν κλινικὴ παρατήρησιν
δηλ. τὸ ὅτι τὰ περισσότερα ἐγκληματικὰ
παιδιὰ ἔχουν ἐκ γενετῆς παθολογικὲς ἐκ-
δηλώσεις τοῦ ὀργανισμοῦ ποὺ αὐτὲς ἐπι-
φέρουν διαταραχὴ τῆς νοημοσύνης, τῆς
συμπεριφορᾶς καὶ τῆς συναισθηματικό-
τητας. Συχνὰ ἡ ἐγκληματικότης ἐμφανί-
ζεται σὰν ἐπακόλουθο τυχαίων τραυματι-
σμῶν ἢ μολυσματικῆς ἀρρώστιας, λ.χ.
τυφοειδοῦς πυρετοῦ καὶ κυρίως ληθαργικῆς
ἐγκεφαλίτιδας.

Ἔτσι οἱ σχέσεις τοῦ νεαροῦ ἐγκληματίου
μετ' τοῦ οἰκογενειακόν του περιβάλλοντος ἔχει
σημασία ἂν ὄχι διαφορετικὴ τοῦλάχιστον
πλέον περίπλοκη. Ἄν τὰ παιδιὰ τῶν
ἐγκληματικῶν, τῶν ἐκβιαστῶν, τῶν διεφθα-
μένων, τῶν κλεπτῶν φθάνουν ἐνωρὶς εἰς τὸ
ἐγκλημα, τοῦτο συμβαίνει ἴσως καὶ ἀπὸ

τὴν οἰκογενειακὴ ἐπίδρασιν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ
ἐσωτερικὴ ὀργανικὴ προδιάθεσιν.

Τὸ πορτραῖτο τοῦ «ἐκ γενετῆς ἐγκλημα-
τίου» εἶναι περίφημο ἔργο τοῦ Λομπρόζο
καὶ σύμφωνα με αὐτὸ ἕως σήμερα εἶνε ἀντι-
ληπτὸς ὁ νεαρὸς ἐγκληματίας. Καὶ βέβαια
μὲν οἱ περισσότεροι ἐγκληματολόγοι ἀντι-
κρούουν τὴν τέτοια ἐννοία τοῦ μοιραίου,
ὅπως τὴν δίνει ἡ ἔκφρασις τοῦ Λομπρόζο
«ἐκ γενετῆς ἐγκληματίας». Λέγουν, ὅπως
ὁ Dupré, ὅτι ἡ ροπή πρὸς τὴν ἐνέργειαν
δὲν ἐπιβάλλει ἀπαραιτήτως τὸ μοιραῖον
τῆς ἐνέργειας καὶ ὅτι πολλοὶ ἀνήθικοι, δηλ.
μετ' ὀφθαλμοφανῆς ἡθικῆς, μένουν ὅλη τὴ
ζωὴ τους χωρὶς νὰ ἐγκληματήσουν. Ἀλλὰ
ἡ πολεμικὴ αὐτὴ δὲν μειώνει τὴν σημασίαν
τῆς θεωρίας τοῦ Λομπρόζο, ἀλλ' ἀπλῶς
καὶ μόνον ὑπομνηματίζει ὅτι τὰ ἀποτε-
λέσματα τοῦ μοιραίου εἶνε δυνατόν γιὰ ἓνα
ἢ ἄλλο λόγο νὰ μὴ ἐκδηλωθοῦν, καθὼς καὶ
ἀντιθέτως ἐπίσης γιὰ ἓνα ἢ ἄλλο λόγον
εἶνε δυνατόν νὰ ἐκδηλωθοῦν ταχύτερα ἢ
ἐντονώτερα. Ἀλλως, αὐτὸς ὁ Λομπρόζο
διακρίνει «ἐγκλημα συνθησμένο ἐκ δια-
στροφῆς» καὶ «ἐγκλημα παιδικὸ παροδικόν».
Ἐπίσης διευκρινίζει ὅτι ὑπάρχουν «ἐγκλη-
ματῖαι κατὰ περιστάσιν» καθὼς καὶ «ἐγκ-
ληματῖαι παρασυρόμενοι ἀπὸ πάθος», πα-
ροδικὰ ἀνισόρροποι ὄχι κληρονομικὰ δι-
εστραμμένοι. Τέλος προσθετεῖ ὅτι ἐκτὸς τῶν
ἐκ γενετῆς ἐγκληματικῶν, ὑπάρχουν οἱ
ἐπιληπτικοὶ ἐγκληματῖαι, παρασυρόμενοι
εἰς ἐγκληματικὴν δρᾶσιν κατὰ τὴν διάρκειαν
τῆς ἐπιληπτικῆς προσβολῆς.

ΗΛΙΘΙΟΙ ΕΠΙΛΗΠΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΔΙΕΣΤΡΑΜ- ΜΕΝΟΙ

Πράγματι τώρα μπορεῖ νὰ θεωρήσουμε
ὅτι τὰ ἐγκληματικὰ παιδιὰ προέρχονται
ἀπὸ τὸν κύκλο τῶν ἡλιθίων καὶ τῶν πνευ-
ματικῶς ἀσθενῶν, τῶν ἐπιληπτικῶν καὶ
κυρίως ἐκείνων ποὺ ἔχουν ἠθικὴ διαστρο-
φή. Οἱ ἡλιθιοὶ καὶ οἱ βλάκες ἐνεργοῦν
μπορεῖ νὰ ποῦμε ἐνστίκτως. «Ἐνεργοῦν,
γράφει ὁ F. vosin, ἀπλῶς γιὰ νὰ ἐνε-
γήσουν· χωρὶς θυμὸ, χωρὶς ἐκδικητικὸ πά-
θος, χωρὶς πρόκλησιν, χωρὶς πρόσκεψιν,

από ζωική και οργανική ανάγκη, σκοτώνοντας για να σκοτώσουν από τελεία έλλειψι νοημοσύνης και κάθε σκέψεως». Τό έγκλημα του έπιληπτικού έξ άλλου, προέρχεται από άκατανίκητη ψυχική ώθησι και συχνά τὸεπακολουθεῖ άσυναισθησία αναφορικῶς με τή σημασία και με τὰ άποτελέσματα που έχει ή γενομένη έγκληματική ενέργεια.

Γενικῶς τὰ τέτοια παιδιά έχουν άμβλύνοια και άδιαφορία τόσο για τὸ παιχνίδι όσο και για τήν εργασία. Εἶνε πάντοτε σκυθρωπά και συχνά ξεσπούν σε θυμούς άδικαιολόγητους. Ο διαστρεμμένος δὲν αἰσθάνεται αγάπη πράγματι οὔτε σε συγγενείς οὔτε σε φίλους. Όταν προσέξει κανείς βρίσκει σε κάθε διαστρεμμένο ξεκάθαρα διαγραφόμενες τήν άναισθησία αναφορικῶς με τή στοργή, άπ' έναντίας δὲ βρίσκει έκδηλωμένη κάποια κακία έξασκούμενη έναντίον ζώων ή προσώπων. Ολόκληρη κλίμακα διαστροφών πολλή χαρακτηριστική μπορεί να σχηματισθῇ άπό τήν έκδήλωσι σε κάθε τέτοιο έγκληματικό τύπο παιδιοῦ: Ψευτιά—συκοφαντία—ροπή στην άλητεία—στην κλοπή—στην σπατάλη—στην μέθη—στην χρήση ναρκωτικών—στις γεννητήσιες διαστροφές—στην ήθική διαφθορά κ.λ.π.

ΑΙΤΙΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΙΑΙ

Τὰ βιολογικά αίτια τῆς παιδικῆς έγκλη-

ματικότητος είναι κατά μέγα μέρος άποτελέσματα κληρονομικῶν νοσηρῶν υπολειμμάτων. Οἱ περιστατικές μολυσματικές άρρώστιες, όπως ο τύφος και ή ληθαργική έγκεφαλίτις βρίσκονται σε μικρή αναλογία ή έπιστημονική έρευνα σάν συχνά αίτια βρίσκει τή σύφιλη, τὸν άλκοολισμό ή τήν φυματίωση τῶν γονέων. Η καθαρώς έγκληματική κληρονομικότης, δηλ. ή προέλευσις άπό έγκληματίας προγόνους, παρατηρεῖται μόνον εις τὸ ένα τρίτο τῶν έγκληματικῶν παιδιῶν.

Ποία μπορεί να είναι ή θεραπεία; Πρῶτον, όταν τούτο εἶνε δυνατόν, ή θεραπεία τῆς κληρονομικῆς άρρώστιας. Δεύτερον ή προληπτική παρεμπόδιση, κατορθωνόμενη με τὸν περιορισμό τῶν πρόδηλα έκφύλων παιδιῶν, που δὲν έχει όμως τούτο σημαντικά διορθωτικά άποτελέσματα. Τρίτον, τὸ και σπουδαιότερο, ή συστηματική κοινωνική προσπάθεια Εὐ γ ο ν ί α ς, δηλ. άφ' ενός ή παρεμπόδιση τῶν έκφύλων ή τῶν έκφυλισμένων άπό σύφιλη ή άλκοολισμό ή φυματίωση εις τὸ να έχουν άπογόνους και έξ άλλου ή σύντονη καταπολέμηση τῶν τριῶν αὐτῶν κακῶν, που έχουν όχι μόνον σωματικά αλλά και ήθικά κληρονομικῶς άποτελέσματα, ολέθρια στην κοινωνία.

Ἡ παιδαγωγὸς πρὸς τὸν σεβασμὸν κατὰ τὸν Γκαίτε*

Όταν ο άνθρωπος δι' εξέλιξιν τῆς ἐν αὐτῷ ἐμφύτου καὶ βασικῆς ὁρμῆς ἀναπτύχθῃ μέχρι τοῦ νὰ διακρίνῃ τὰς αἰσθητικὰς αὐτοῦ σχέσεις καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τούτων νὰ ἀναγνωρίσῃ εἰς πᾶν αἰσθητὸν καὶ ἀντιληπτὸν γενόμενον, τὴν ζωὴν, ἡ ὁποία ἐμψυχώνει καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον, τότε δύναται ἀνευ φόβου καὶ τρόμου νὰ συναισθάνηται ἑαυτὸν ἐξαρτώμενον ἐκ τοῦ κόσμου, εἰς τὸν ὁποῖον βλέπει ἑαυτὸν τοποθετημένον. Τούτο, διότι εἰς ὅ,τι κυριαρχεῖ καὶ ἐπιδρᾷ ἐπ' αὐτοῦ δὲν διαβλέπει πλέον ἐχθρικὰς ἢ παραδόξους δυνάμεις καὶ ἐπιδράσεις, ἀλλὰ ἐν εἶδος μόνον ἀνωτέρας καὶ κατωτέρας ὑπάρξεως τῶν δυνάμεων τούτων καὶ ἐπιδράσεων, αἵτινες οὕτως ἐκδηλοῦνται εἰς ὅ,τι αὐτὸς ὁ ἴδιος διανοεῖ καὶ πράττει. Προκαλεῖ δηλαδὴ τὸν σεβασμὸν αὐτοῦ, τὸ νὰ συναισθάνηται ἑαυτὸν ἀνυψούμενον ὅταν ἐρχεται

πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἀνωτέρα τις, καθαρωτέρα μορφή τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ ὑπάρξεως, δι' ἐκείνου τὸ ὁποῖον ὑπερβάλλει τὰς δυνάμεις αὐτοῦ καὶ ὑπερέχει. Τὸ συναισθημα τῆς ἐξαρτήσεως αὐτοῦ δὲν σημαίνει κώλυσιν τινα, ἀλλὰ προαγωγὴν μόνον καὶ ἀνάπτυξιν, αὐτὴν τὴν πραγματικὴν τελειοποίησιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ζωῆς.

Τούτου ἕνεκα ὁ Γκαίτε τὴν βάσιν καὶ οὐσίαν πάσης μορφώσεως καὶ ἀγωγῆς διαβλέπει εἰς τὴν ἐμπνευσιν σεβασμοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἐκ τούτου «ἐξαρτῶνται πάντα, δι' ὧν ὁ ἄνθρωπος καθ' ὅλας τὰς κατευθύνσεις γίνεται ἄνθρωπος». Πρῶτιστον εἶναι «ὁ σεβασμὸς πρὸς ὅ,τι ὑπερὶν ἡμῶν ὑπάρχει», πρὸς τὸν θεόν, ὅστις ἀπεικονίζεται καὶ ἐκδηλοῦται εἰς τοὺς γονεῖς, εἰς τοὺς διδασκάλους, καὶ εἰς τοὺς ἀνωτέρους ἡμῶν. Δεύτερον ἐρχεται «ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ ἐκτίμησις πρὸς ὅ,τι κατωτέρω ἡμῶν ὑπάρχει» πρὸς τὴν γῆν, ἡ ὁποία τρέφει ἡμᾶς καὶ πραγματοποιεῖ «ἀνεκφράστους χαράς», ἀλλὰ καὶ «σοβαροὺς κόπους καὶ πάθη» παρασκευάζει. Εἰς αὐτὴν δια-

κρίνει ὁ Γκαίτε τὴν βάσιν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας κατὰ τὴν σύστασιν καὶ συγκρότησιν τῆς ὁποίας, «ἡ γῆ δὲν πρέπει νὰ ἀφίηται κάτω καὶ νὰ παραμελῇται διὰ νὰ ἀνύκηται ἡ γέννησις εἰς ἀνώτερόν τινα τόπον, ἀλλὰ καὶ ἡ ταπεινότης καὶ ἡ πενία καὶ ἡ περιφρόνησις καὶ ἡ χλεύη καὶ ἡ ἀθλιότης μετὰ τῆς καταφρονήσεως καὶ ὁ θάνατος μετὰ τῶν ἰαθῶν πρέπει νὰ ἀναγνωρίζωνται ὡς θεῖα, μάλιστα δὲ αὕτη αὕτη ἡ ἀμαρτία καὶ τὸ ἔγκλημα ὅχι ὡς ἐμπόδια, ἀλλ' ὡς τάσεις πρὸς λατρείαν καὶ ἀγάπην τοῦ ἁγίου καὶ ἱεροῦ πρέπει νὰ θεωρῶνται». Ἡ τρίτη διαμόρφωσις τοῦ σεβασμοῦ σχετίζεται πρὸς «ὅ,τι εἶναι ὅμοιον πρὸς ἡμᾶς», πρὸς τοὺς ὁμοίους δηλαδὴ ἡμῶν ἄνθρώπους καὶ πρὸς ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα. Αὕτη εἶναι τὸ στοιχεῖον τοῦ φιλοσόφου, ὅστις ζητεῖ τὴν ἀλήθειαν καὶ εὕρισκει αὐτὴν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀποδίδει πᾶν ὑψηλὸν καὶ πᾶν ταπεινόν». Διὰ τῆς ἐρευνῆς τῆς σχέσεως αὐτοῦ πρὸς τοὺς ὁμοίους του καὶ διὰ τούτων πρὸς ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα, διὰ θεωρίας τῆς σχέσεως αὐτοῦ πρὸς πᾶν ἕτερον ἐπίγειον περιβάλλον ἀναγκάζον ἡ τυχαιόν, ζῇ ὁ φιλόσοφος ὑπὸ τὴν κοσμικὴν ἐννοιαν ἐν τῇ ἀληθείᾳ καὶ πραγματικότητι καὶ μόνον». «Ἐκ τῶν τριῶν τούτων εἰδῶν σεβασμοῦ προκύπτει ὁ ἀνώτατος σεβασμὸς, ὁ πρὸς ἑαυτὸν, καὶ ἐκ τούτου πάλιν ἀναπτύσσονται τὰ εἶδη ἐκεῖνα τοῦ σεβασμοῦ, οὕτω δ' ὁ ἄνθρωπος φθάνει εἰς τὸ ὕψιστον ὅπου δύναται νὰ ἐπιτύχῃ, καὶ δύναται δηλαδὴ νὰ θεωρῇ ἑαυτὸν ὡς τὸ ἄριστον νὰ ὦσιν ἐδημιούργησεν ὁ θεὸς καὶ ἡ φύσις, καὶ νὰ δύναται νὰ παραμένῃ μάλιστα εἰς τὸ ὕψος τούτου τῆς ἀναπτύξεώς του, χωρὶς νὰ παρασυρθῇ δι' ἐπισκοπήσεως καὶ ἐγωισμοῦ καὶ πάλιν εἰς κοινὴν καὶ χυδαῖαν κατάστασιν».

Διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν σκοπὸν τούτον ὁ ἄνθρωπος πρέπει ἐν τῇ ἐσωτερικῇ αὐτοῦ ζωῇ νὰ τηρῇ συμφωνίαν καὶ ἁρμονίαν πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν περιβάλλον. «Ἡ ἀρίστη διδασκαλία λαμβάνεται ἐκ πλήρους καὶ τελείου περιβάλλοντος». Δὲν διδάσκεται τις ἄριστα μόνον γλώσσας ἐκεῖ ὅπου αὐταὶ ἀνήκουσιν· ἐπιτυγχάνει τις ἐπίσης νὰ γνωρίσῃ κατὰ βάθος τὴν φύσιν μόνον δι' ἐπικοινωνίας πρὸς αὐτήν. Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι προῖον ἀπλοῦν τοῦ περιβάλλοντος αὐτοῦ· μόνον ὅ,τι ὁ ἴδιος δοκιμάζει καὶ ἐπιζῇ, ὅ,τι ὁ ἴδιος κατορθώνει εἶναι εἰς θέσιν νὰ κατέχῃ. «Ὅ,τι ὁ ἄνθρωπος δέον νὰ πράττῃ, πρέπει νὰ προέρχεται ἐξ αὐτοῦ ὡς δεύτερόν τι ἐγὼ, πῶς θὰ ἦτο ὁμῶς δυνατόν τοιοῦτόν τι, ἐὰν τὸ πρῶτον αὐτοῦ ἐγὼ δὲν διεπνέετο καθ' ὅλοκληρίαν ὑπὸ τούτου! Διὰ τούτου πρέπει νὰ φέρῃ εἰς ἐξέλιξιν ἐκεῖνο τὸ ἰδιαίτερον, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς αὐτόν. Τότε

δύναται νὰ ἐξηγητηθῇ καὶ τὸ σύνολον. Ἄσκει ἑαυτὸν εἰς ἐπιδέξιον βιοлистὴν καὶ ἐσο βέβαιος ὅτι ὁ διευθυντὴς τῆς Ὀρχήστρας θὰ σε τοποθετήσῃ εὐμενῶς εἰς τὴν κατάλληλον ἐν τῇ Ὀρχήστρᾳ διὰ σε θέσιν. Κάμε ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ σου ἐν ὄργανον χρήσιμον καὶ περίμενε διὰ νὰ ἴδῃς ὁποῖαν θέσιν ἡ ἀνθρωπότης μετ' εὐμενείας ἐν τῇ γενικῇ ζωῇ θὰ ὑποδείξῃ εἰς σέ». Ἐφ' ὅσον ἄλοιπὸν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ πράττειν καὶ τὸ ἀποφεύγειν ἀναπτύσσεται ἐκ τοῦ πυρήνος τῆς ἰδίας ἡμῶν οὐσίας, δὲν εἶναι τι ξένον καὶ παρείσακτον, ἀλλὰ «προσφιλες καὶ οἰκεία συνήθεια, τὴν ὁποῖαν οὐδὲν ὁλοῦς θέλει τις νὰ ἐγκαταλείψῃ». Εἰς τὴν συνήθειαν ἔγκειται ἡ μόνη τὸ ἀνθρώπου εὐχάριστησις: «καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ δυσαρέστου, εἰς τὸ ὁποῖον τυχὸν ἠέλομεν ἐθισθῇ, ὅχι εὐχαρίστως παραιτούμεθα».

Ἀλλ' ἡ ἀγωγὴ δὲν προτίθεται μ' ὅλα ταῦτα νὰ ἀναπτύξῃ αὐτὸ μόνον τὸ ὁποῖον ἐξ ἀρχῆς ἔγκειται καὶ ὑπολαμβάνει εἰς τὸν ἄνθρωπον. Πρέπει νὰ λύσῃ καὶ τὸ μετὰ ταύτην συνεχόμενον ζήτημα τοῦ νὰ διακανονίσῃ ὀρθῶς τὴν σχέσιν τοῦ αὐτοαναπτυσσομένου ἀνθρώπου πρὸς τὸ περιβάλλον, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου οὗτος ἀποσπᾷ ἑαυτὸν καὶ ἐν τούτοις παραμένει ἐξ αὐτοῦ ἐξηρητημένος. Ἡ τοιαύτη ὀρθὴ σχέσις ὁμῶς κανονίζεται διὰ τῆς αἰσθητικῆς ἰδιότητος, ἐνῶ δηλαδὴ τὴν ἰδίαν ἡμῶν ὑπαρξιν κατανοοῦμεν καὶ ἀνακαλύπτουμεν εἰς πάντα τὰ ἐπουράνια καὶ τὰ ἐπίγεια ὄντικείμενα καὶ τοὺς ὁμοίους ἡμῶν, καὶ ἐνῶ τὴν οὐσίαν καὶ σύστασιν παντὸς ὅ,τι ἐξω ἡμῶν κεῖται, ἐπανευρίσκουμεν εἰς ἡμᾶς αὐτούς. Ἡ αἰσθητικὴ αὕτη σχέσις καὶ ἰδιότης δὲν εἶναι οὔτε γνῶσις, οὔτε βούλησις· μάλλον συνίσταται ἐκ τῆς κατὰ βάθος διαθέσεως τοῦ ἀνθρωπίνου συναισθητικοῦ ἢ θυμικοῦ, ὅπότεν καὶ μόνον σκέψις καὶ ἐνέργεια ὡς ἀδιάσπαστος ἐνότης συνυφασμένα προκύπτουσιν. Διὰ τούτο ὁ καρπὸς τῆς μορφώσεως καὶ ἀγωγῆς ἐμφανίζεται εἰς τὸ διανοεῖσθαι καὶ ἐνεργεῖν. Σκέπτεσθαι καὶ πράττειν, πράττειν καὶ σκέπτεσθαι εἶναι τὸ ἄθροισμα πάσης σοφίας, ἀνάθεον ἀναγνωρισθῆναι, ἀνέκαθεν ἐφαρμοσθῆναι, ὅχι παρ' ἐκάστου ὁμῶς κατανοθῆναι. Ἀμφότερα, ὅπως ἡ ἐκπνοὴ καὶ ἡ εἰσπνοή, πρέπει ἐν τῇ ζωῇ αἰωνίως καὶ διαρκῶς νὰ κινῶνται ὁμοῦ καὶ νὰ συνυπάρχωσιν· ὅπως ἡ ἐρώτησις καὶ ἡ ἀπόκρισις, οὕτω καὶ αὐτὰ δὲν πρέπει νὰ συμβαίνωσι τὸ ἐν ἀνευ τοῦ ἄλλου. «Ἡ μόρφωσις καὶ ἐκπαίδευσις καθ' ἐκάστην συνίστανται ἐν τούτοις εἰς τὸ νὰ διεγείρωσι τὴν αἰσθητικὴν ἐκείνην θεμελιώδη διάθεσιν τοῦ θυμικοῦ, τὴν ὁποῖαν ὁ Γκαίτε ὀνομάζει κατάστασιν ἐκφράσεως σεβασμοῦ.

Ο "ΝΕΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ,"

Εἶναι τὸ μόνον γενικῶς καὶ πράγματι ἀπαραίτητον λεξικὸν τῆς γλώσσης μας. Περιέχει τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον. Εἰς αὐτὸ εὕρίσκετε: Τὴν ἐρμηνείαν, τὴν ὀρθὴν χρῆσιν καὶ τὴν ὀρθογραφίαν. Τῆς ΑΡΧΑΙΑΣ Ἑλληνικῆς εἰς ὅλας τὰς ἐποχάς. Τῆς ΜΕΣΗΣ Ἑλληνικῆς εἰς ὅλας τὰς περιόδους τῆς. Τῆς ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΗΣ εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς. Τῆς ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ εἰς ὅλας τὰς ἐν χρήσει καὶ συνειδητὰς ὑπὸ τοῦ λαοῦ λέξεις καὶ φράσεις.

ΕἶΝΑΙ Εἰς ΤΕΣΣΑΡΑΣ ΟΓΚΩΔΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ

Οἱ ἐγγραφόμενοι ἀπὸ τοῦδε συνδρομηταὶ θὰ τὸ ἔχουν ἐξαιρετικῶς εὐθηνόν. Βραδύτερον ἡ τιμὴ θὰ εἶναι πολὺ μεγαλυτέρα. Οἱ ἐγγραφόμενοι τώρα θὰ πληρώσουν μὲ δόσεις.

*Ἀπὸ τὸ ἔργον «Αἱ περὶ κόσμον καὶ ζωῆς ἀντιλήψεις» τοῦ G.F. Lipps.

Μερικά λέξεις έχουν εξαιρετικήν τύχην εις τὸν κόσμον αὐτόν. Τόσην ὥστε νὰ καταντοῦν ἕνα εἶδος νὰ ζήσῃ καὶ εἰς τὴν συνειδητοποίησιν. Δὲν ἔχουν εἰς κάθε μας βῆμα καὶ κυκλοφοροῦν ὅπως τὰ μικρά κέρματα, δηλαδὴ εὐρίσκονται εἰς ἀνάγκην κυκλοφορίας. Ἐννοεῖται, ὅτι αἱ λέξεις αὗται εἰς ἀνάγκην ἔχουν πλέον μίαν ὠρισμένην σημασίαν. Ἐχουν τὴν ἑαυτῶν διαφορὰν ἐντελῶς. Καὶ ὁ λεξικογράφος τὴν μίαν ἀπὸ μὲν προστάτους. Θέλετε ἕνα παραδείγμα; Σὰς προσφέρω τὴν λέξιν «πειράζω».

Προχθὲς ἐδιάρξατο κάποιος ὅτι κάποια σκηνή, ἀπειθεῖαν τῆς Ὀμονοίας. Ἐνας νεαρὸς δανδὴς ἀρπάξεν οἱ χωροφύλακες διὰ νὰ τοὺς ὁδηγήσῃ καὶ τοὺς Διὰ τὴν ὁλοκληρίαν. Διότι ὁ δεύτερος «πειράζει» τὴν γῆν. Τὴν συνώδυνον ὁ πρῶτος. Ἐλᾶτε νὰ μοῦ ἐξηγήσῃτε τὴν ἀπέχουσα ἀκριβῶς ὁ νέος εἰς τὴν νέαν; ἔβη ἀπέναντί της εἰς ἐρωτικὰς, τὴν ὕβρισε, προ- ἐτίμησε, τὴν ἐφίλησε ἢ τὴν παρηκολούθησεν ῥεπόρτερ μὲ τοὺς ἀναγνώστους τοῦ ὑπὸ τῆς «πειράζει». Τὸ κοινὸν ἀναγνώστης τοῦ ἡμετέρου τοῦ ἀθλήτου ὁ ἄλλος. Καλὰ νὰ τοῦ ράξῃ τὰ κορίτσια!

— Καλὰ ὁ νέος! εἶπα εἰς τὴν κυρίαν, ἡ ὁποία ἀπεδο- κίμαζε μετὰ τῶν ἄλλων τὴν στάσιν τοῦ συνοδοῦ. Ἀλλὰ ἡ νέα; Τί θὰ κάνατε ἐσεῖς ἐπὶ τῆς θέσεως; — Μὴ μὲ πειράζετε, σὰς παρακαλῶ! ἐμουρμού- ρισεν ἡ κυρία. Ἐγὼ δὲ θὰ βρισκόμην ποτὲ ἐπὶ τῆς θέσεως.

Εἶχα λοιπὸν πειράξει κ' ἐγὼ τὴν κυρία, ἡ ὁποία, ἐν τούτοις, διεμαρτύρητο ὅτι δὲν θὰ τῆς συνέβαινε ποτὲ νὰ πειραχθῇ ἀπὸ κανένα.

— Δὲν ἐννοοῦσα νὰ σὰς προσβάλλω, κυρία μου... ἔσπευσεν νὰ δικαιολογηθῶ συντετριμμένη. Μοῦ ἔδωκεν ἄφενον ἀμαρτιῶν μ' ἕνα χριστιανι- κώτατον μειδίαμα.

— Δὲν πειράζει! μοῦ εἶπεν. Ἐσὰς δὲν σὰς παρεξηγῶ. Ἐν τῷ μεταξύ μία ριπὴ ἀνέμου ἄρπαξεν ἀπὸ τὸ χεῖρ τῆς ἑνὸς χαρτάκι, τὸ ὁποῖον ἔσπευσεν νὰ κατα- δώξω ἐπὶ τῆς ἀσφάλτου. — Καλέ, μὴν πειράζεσθε! Ἐκεῖνη μὲ συνεκράτησε. — Ἦτανε μιά ρεκλάμα... Δὲν ἀξίζει τὸν κόπον.

Ἐμετρήσατε πόσα «πειράζω» ἐπέρασεν ἀπὸ μὲν προστάτους; Ἰσως νὰ μοῦ διέφυγαν καὶ μερικά. Ἀλλὰ τί σημαίνει; Δύο βήματα μακρύτερα ἔπεσα ἐπάνω εἰς ἄλλα τόσα. Ἰδοὺ καὶ ἕνας κύριος, τοῦ ὁποίου ἡ μπῦρα ἐπειράζει τὸ στομάχι. Βεβαίως δὲν

τὸ ἐπειράζει κατὰ τὸν τρόπον, ποῦ ἐπειράζειν ὁ αὐ- θάδης ἐκεῖνος τὴν συνοδουμένην νέαν, διότι, ἐπὶ τέλους, ἕνα στομάχι εἶνε πρᾶγμα ἐντελῶς διαφορε- τικὸν ἀπὸ μίαν ὥραϊαν δεσποινίδα. Ὅπως δὲ ποτε ὁμοῦ τοῦ τὸ ἐπειράζει. Παρακάτω ἕνας μορτάκος ἐπροσπαθοῦσε νὰ κατεβάσῃ τὸ κλαδί μιᾶς ἀκακίας.

— Γιατί πειράζεις τὰ δέντρα, βρέ; ἤκουσθη μία ἀγρία φωνή.

— Καὶ τί σὲ πειράζει ἐμένα; ἐμουρμούρισεν ὁ μορ- τάκος. Δικὰ σου εἶνε τὰ δέντρα;

— Ὁ φίλος, ποῦ συνήντησα κατόπιν, μοῦ ἐξήγησε τὴν ὠχρότητα τοῦ προσώπου του:

— Μὲ ξαναπειράσαν πάλι ἡ θέρμες.

Τέλος πάντων, δὲν συνήντησα ἄνθρωπον, ποῦ νὰ μὴ μοῦ ἐκλινε τὸ ρῆμα «πειράζω» καθ' ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐκδοχὰς τῆς τρισευτυχισμένης λέξεως. Ἀλλὰ μὲ διασκεδάζει ἰδι- αίτέρως ἡ ποικιλία τῶν ἀποχρώσεων τῆς εἰς τὴν ἐρωτικὴν φρασεολογίαν. Ἐτυχα κάποτε μάρτυς ἑνὸς τρομεροῦ ἐρωτικοῦ δράματος. Ὁ λαϊκὸς σύ- ζυγος εἶχε συλλάβει τὸν ἑραστὴν μέσα εἰς τὸ σπῆτι τοῦ καὶ εἰς ὑποπτον ὥραν. Καὶ τὸν ἐκυνήγοσε μὲ μίαν τεραστίαν κάμαν. Μίαν στιγμὴν ἡ συζυγικὴ κάμα εὐρέθη εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων ἐκατοστῶν ἀπὸ τὴν πλάτην τοῦ ἑραστοῦ. Εὐτυχῶς ἡ φούχτα ἑνὸς χωροφύλακος συνεκράτησε τὸ χεῖρ τοῦ μαινομένου ἐκδικητοῦ εἰς τὴν κρίσιμον στιγμὴν. Ὁ ἄλλος ἐπε- καλεῖτο μάρτυρας ὅλους τοὺς ἁγίους διὰ τὴν ἀθω- ότητά του.

— Δὲν τὴν πειράζει τὴ γυναῖκα! Δὲν τὴν πειράζει...

Ὁρισμένως ὁ εὐφημῶν μελλοθάνατος ἐννοοῦσε τὴν στιγμὴν αὐτὴν κατὰ σοβαρώτερον ἀπὸ ὅ,τι ἐννοοῦσε μὲ τὴν ἰδίαν λέξιν, διὰ τὸ ἐπεισόδιον τῆς Ὀμονοίας, ὁ ρεπόρτερ τῆς ἡμετέρας.

Ἐκεῖνο ὅμως, ποῦ δὲν φαντάζεται κανεὶς, εἶνε ὅτι ἡ τρισευτυχισμένη αὐτὴ λέξις δικαιούται εἰς τὸν τίτλον τῆς ἐθνικῆς μας λέξεως. Τὴν ἀποκάλυψιν αὐτὴν τὴν ὀφείλω κ' ἐγὼ εἰς ἕνα Ρῶσσον ναύαρχον, τὸν ὁποῖον εἶχα γνωρίσει πρὸ πολλῶν ἐτῶν εἰς τὸν Πειραιᾶ. Ὁ ναύαρχος δὲν ἐγνώριζε παρὰ μίαν μόνον Ἑλληνικὴν φράσιν, καὶ τὴν ἐπανελάμβανε στερεοτύ- πως εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις.

— Ντὲν πειράζει, ἀντελφέ, ντὲν πειράζει!

Ὅταν τοῦ ἐξήγησα τὸν λόγον τῆς προτιμήσεώς του πρὸς τὴν φράσιν αὐτὴν, μοῦ ἀπήντησε:

— Ἀλλὰ εἶνε τὸ μόνον πρᾶγμα, ποῦ ἀκούω στὸν τόπον σας, ὅπου σταθῶ καὶ ὅπου βρεθῶ.

Ζῆνος αὐτὸς εἶχε προσέξει κατὰ τι, ποῦ ἐκ συνη- θείας δὲν τὸ προσέχομε ἐμεῖς οἱ ἐντόπιοι. «Δὲν πει- ράζει!» Μήπως δὲν εἶνε τὸ κλειδί τῆς Ἑλληνικῆς ψυχολογίας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς κακομοιρίας;

ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Ο ΝΕΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ

Εἶναι τὸ Μέγα Λεξικὸν ὅλης τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἀρχαίας, μέσης, καθαρῆς καὶ δημοτικῆς.

* Ἐκ τοῦ νέου ἔργου τοῦ κ. Παύλου Νιρβάνα «Ἀπὸ τὸ παράθυρον». Ἐκδόσεις «Δημητράκου» εἰς τὴν Βιβλιοθήκην: «25 ἐκλεκτὰ ἔργα».

Τὰ παιδιὰ στάθηκαν ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα τοῦ ἐφη- μέριου, μόλις οἱ πρῶτες ἀχτίδες τοῦ ἡλίου ἔπασαν ἐπάνω στὸ παλιὸ καμπαριὸ τῆς ἐκκλησίας. ἦταν στολισμένον μὲ γιρλάντες ἀπὸ κισσοὺς γιατί ζήμε- ρωναν τὰ Χριστούγεννα καὶ τὰ παιδιὰ ἐψελναν τὴ γέννησιν τοῦ Χριστοῦ. Κι ὁ ἐφημέριος μὲ τὴν ἀσπρη περούκα του καὶ τὴ χοντρή, μάλλινη μπερτα, βγῆκε εἰς τὴν εἴσοδον, γιὰ νὰ τοὺς δώσῃ τὴν εὐλογία του καὶ νὰ τοὺς εὐχθῇ καλὰ Χριστούγεννα.

Χτὲς αὐτὰ τὰ παιδιὰ ἔτρεξαν στὸ λόγγο νὰ φέρουν σκίνα γιὰ νὰ στρώσουν τὸ πάτωμα τῆς ἐκκλησίας καὶ νὰ βροῦν κισσοὺς γιὰ νὰ κρεμάσουν μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἡ μικρὴ ὁμῶς Ἀλίκη τοὺς εἶπε νὰ κρε- μάσουν εἰς τὴν πόρτα τὰ στεφάνια ἀπὸ κισσοὺς κι ἔτσι ὁποῖος μπαίνει εἰς τὴν ἐκκλησίαν θὰ περνᾷ ἀπὸ κάτω.

Ἐνὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ παιδιὰ ἦταν παιδί ἐνὸς ἐμπο- ροῦ καὶ τὸλεγειν Ρογήρο. Ὁ Ρογήρος ἦταν ἕνα χερο- δύναμο παιδί ὡς δώδεκα χρονῶν. Καθὼς ψέλνει μὲ τὴν ἑσπερὴν νεανικὴ φωνὴν του γιὰ τὰ πλοῖα ποὺ πηγαίνανε εἰς τὴν Βεθλεὲμ ποὺ γεννήθηκε ὁ Χριστός, ὁ νοῦς του φεύγει ἀπὸ αὐτὰ τὰ πλοῖα καὶ πηγαίνει εἰς τὰ ἐγγλέζικα πλοῖα, ποὺ βγαίνουν κάθε μέρα ἀπ' τὸ λιμάνι τοῦ Πλουμοῦ καὶ τραβᾶνε γιὰ τὴν Ἰσπα- νίαν ἢ τὴν Ἀφρική ἢ τὰ μακρινὰ παράλια τῆς Ἀμε- ρικῆς. Ἡ καρδιά του εἶναι δοσμένη εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ὠνειρευόταν ἕνα μακρινὸ ταξίδι γεμάτο περι- πέτειες.

Ἐβλεπε τὰ πλοῖα τοῦ πατέρα του νὰ φέρνουν βε- λουδά, μεταξωτὰ καὶ χρυσοῦφανα ὑφάσματα ἀπὸ τὴν Ἀνατολή, ἀρώματα καὶ μπαχαρικά ἀπ' τὴν Ἀνατολικὴν Ἰνδία καὶ γουναρικά ἀπὸ τὴν Ρωσσία. Τὴν τελευταία βδομάδα τὸ μικρὸ μπάρκο ἢ «Δαίν- τυ» ἔφτασε ἀπ' τὴν Νότιαν Ἀμερικὴ φέρνοντας ζά- χαρες, καπνὸ καὶ γλυκοπατάτες, γιὰ νὰ τίς φυτέ- ψουν τὴν ἀνοιξή. Γιατί βρῆκαν πῶς αὐτὸ τὸ θαυμά- σιο φυτὸ, τὸ γλυκὸ καὶ θρεπτικὸ σὰν κάστανο, μπορεῖ νὰ εὐδοκιμήσῃ ἐπὶ τῇ γῇ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας ὅπως καὶ στὸν Νέον Κόσμον. Ὁ Ρογήρος εἶχε ἀκούσει πολλὰ γιὰ τὴν Ἀμερικὴ καὶ τὴν φαντα- ζοῦσαν σὰν χώρα μαγική.

Κάθε πρωὶ ὁ Ρογήρος παίρνει τὴ σάκκα του καὶ πηγαίνει εἰς τὸ σχολεῖο· δὲ βλέπει ὅμως τὴν ὥρα νὰ πετάξῃ τὸ σκουφο καὶ τὸ φόρεμα τοῦ μαθητῆ καὶ νὰ φορέσῃ τὸ σάκκο τοῦ ναυτικοῦ μὲ τὰ πλατιά του πανταλόνια καὶ νὰ ταξιδέψῃ, γιὰ νὰ ἀνακαλύψῃ νέους κόσμους, νὰ πολέμησῃ τοὺς Ἰσπανοὺς καὶ νὰ γυρίσῃ εἰς τὴν πατρίδα του φορτωμένος μαργαρι- τάρια, χρυσάφι καὶ δόξα.

Τὰ μακρινὰ ξύλινα θρανία τοῦ σχολείου του εἶναι κατακοματισμένα καὶ φαγωμένα ἀλλὰ στερεά. Τὰ μικρὰ παιδάκια, ἀντὶ τὰ σημερινὰ κομψὰ κι εἰκο- νογραφημένα ἀλφαβητάρια, ἔχουν τὰ «κεράτινα βιβλία». Ἦταν ἕνα καὶ μοναδικὸ φύλλο καὶ εἶχε τὸ ἀλφάβητο σὲ μεγάλα γράμματα· ἄλλες στίχες ἀπὸ μονοσύλλαβα καὶ ἄλλες ἀπὸ δισύλλαβα ἢ πολυσύ- λαβα· καὶ ἀποκάτω εἶχε μίαν προσευχὴν γιὰ νὰ μὴ σχίζεται ἦταν μέσα σὲ ξύλινον κορνίζαν ἢ ἦταν σκε-

* Ἀπὸ τὸ ἔργο «Δέκα παιδιὰ, ποῦ ἔζησαν ἀπὸ τὸν παλιὸ καιρὸ ἕως σήμερον», τῆς Α' σειρᾶς Παιδι- κῆς Βιβλιοθήκης Δημητράκου.

τὴν Ἀγγλίαν. Κι ἐμένα τὰ λατινικά θὰ μὲ μάθουν νὰ κάμω τὸ γῦρο τοῦ κόσμου. Ἐνὰ γειτονόπουλο τοῦ Ρογήρου εἶχε κάμει τὸ γῦρο τοῦ κόσμου μαζί μὲ τὸν Δράκου. Εἶχαν ἀποβι- βασθῇ εἰς τὸν Μπόστον τῆς νέας Ἀγγλίας γιὰ νὰ φτάσῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἢ εἰς τὴν Γαλλίαν, πῶς ἀποβιβάσθηκαν ἐκεῖ, πέρασε ἕνας ὁλόκληρος χρόνος.

Τὸ γειτονόπουλο αὐτό, ὁ Τζῶν—ὅπως διηγόταν ἀργότερα εἰς τὸν Ρογήρο—βοήθησε τοὺς γονεῖς του εἰς τὸ ἀμπαλάρισμα τῶν ἐπιπλῶν καὶ πῆγε μὲ τὸν πατέρα, γιὰ νὰ γοράσῃ μίαν γελάδα καὶ μερικές γίδες, γιὰ νὰ τίς πάρουν εἰς τὴν καινούργιαν πατρίδα τους.

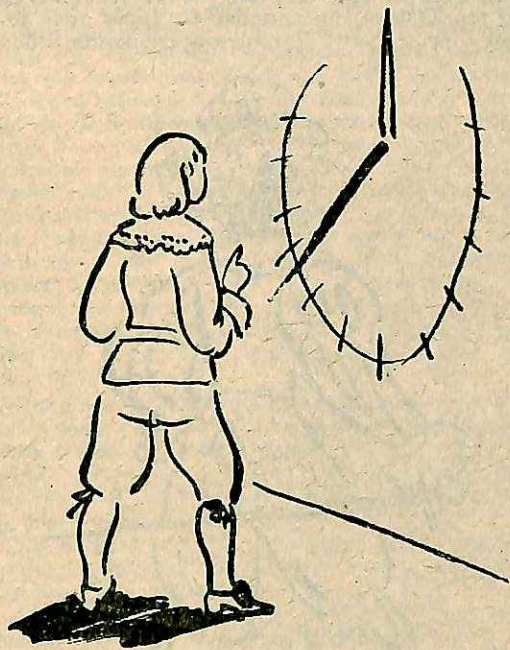
«Επειτα ήρθε το ταξίδι τους στην Άγγλία, βαρύ και κουραστικό μέσα στην ταχυδρομική άμαξα. Ύστερα οι άποσκευές και τα ζώα τους σπιβάρθηκαν μέσα στο πλοίο, που μόλις τους χωρούσε.

«Αλλά τί ταξίδι ήταν εκείνο στον Άτλαντικό! Δέκα όλκληρες εβδομάδες χαροπάλευε το πλοίο με τρικυμίες και πελώρια κύματα. Δελφίνια και φάλαινες και μεγάλοι ογκόπαγοι ακολουθούσαν το πλοίο σ' όλο το ταξίδι τους. Άλλά το ταξίδι ήταν άτελείωτο.

«Επιτέλους, όταν βαρέθηκαν πια ν' αναζητούν στεριά, ένα άγριο περιστέρι ήρθε και κάθισε μιά μέρα επάνω στο κατάρτι' άπ' αυτό κατάλαβαν πως ή φωλιά του θα ήταν κάπου εκεί κοντά.

Μπαίνοντας στο Μπόστον βρήκαν παλιούς και νέους φίλους και πήραν κι αυτοί από ένα κομμάτι γής, όπου μπορούσαν να χτίσουν ένα σπιτάκι.

Τί άλλιώτικη ήταν ή καινούργια αυτή ζωή για

το Τζών! Εντύπωση ιδίως τούκαναν οι Ίνδιάνοι, ντυμένοι με φορέματα από δέρμα ζαρκαδιού· ήταν φορτωμένοι με τόξα και βέλη κι έφερναν ψάρια και δέρματα καστόρων για να τάνταλλάξουν με «τους ανθρώπους του μαχαριού», όπως έλεγαν τους Άγγλους.

Μιά μέρα πήγαν σε μιά ακροποταμιά, για να ιδούν τα δόκανα, που είχαν στήσει οι Ίνδιάνοι για τους κάστορες. Είδαν μεγάλα δέντρα που τα είχαν ροκανίσει με τα δόντια τους τα επιδέξια ζώα και μέσα στα δόκανα ήταν πιασμένοι κάστορες. Τα δέρματα θα πουλιώνταν σε πολύ καλή τιμή στο Λονδίνο.

Στο σχολείο που φοιτούσε ο Τζών, για να μάθι διάβασμα, γραφή και άριθμηση, γνωρίστηκε με μερικά παιδιά Ίνδιάνων κι έπιασε φίλια μαζί μ' ένα άπ' αυτά. Το Ίνδιανόπουλο έμαθε το Τζών να μαζεύη στον άμμο άχιβάδες και μύδια, να ψαρεύη χέλια στη λάσπη και να πιάνη στο δόκανο

βερβερίτσες και κουνέλια· κι αυτός τόν μάθαινε τα άγγλικά όνόματα για τα κοινά πράγματα, ώστε να μπορούν σε λίγο να συνεννοούνται άγγλικά.

Μεγάλη ευχαρίστηση ήταν για το Τζών να πηγαίνει κάτω στην προκυμαία, όταν έρχόταν κανένα πλοίο από την Άγγλία ή έφευγε κανένα ντόπιο πλοιαίο για να πάη να ψαρέψη φάλαινες· κι έτσι κυλούσε ή νέα ζωή του στην άλλη άκρη του Άτλαντικού.

Αυτές ή διηγήσεις του Τζών άναψαν πιο πολύ τη φλόγα, που είχε στην καρδιά του ο Ρογήρος για θαλασσινές περιπέτειες. Διαρκώς βρισκόταν στην άκρογιαλιά· του άρεσε να βλέπη τα καράβια, που ταξίδευαν στη θάλασσα· πότε έρχόταν κανένα καϊκι, φορτωμένο γαλλικό κρασί άπ' το Μπουρντώ και πότε έφευγε καμιά άνεμοτράτα για να ψαρέψη ρέγγες στη θάλασσα της Μάγχης· αυτός κοίταζε τα πανιά όσο τάχανε άπ' τα μάτια του κι ή φαντασία του τα παρακολουθούσε και πιο πέρα άπ' τόν όρίζοντα. Άλλά καλύτερα άπ' όλα τα πλοία του άρέσει κανένα μεγάλο καράβι, που το έχουν έτοιμάσει τίποτε γεναίοι ναυτικοί, για να ξερευνήσουν το Νέο Κόσμο, ή να τα βάλουν με τους Ίσπανούς, πέρα, στις μακρινές θάλασσες, που με περηφάνεια τις όνόμασαν «Ίσπανικό όκεανό».

Όταν ακόμα ήταν μικρό παιδί ο Ρογήρος είδε το «Χρυσό Έλάφι» να μπαίνει στο λιμάνι. Το «Χρυσό Έλάφι», που δέν ήταν μεγαλύτερο άπ' τα συνηθισμένα γιώτ τών έκδρομών, είχε περάσει τόν πορθμό του Μαγγελάνου και άπ' τόν Ειρηνικό Όκεανό διευθύνθηκε στις Ίνδιες. Έπειτα γύρισε άπ' το άκρωτήριο της Καλής Έλπίδος φορτωμένα χρυσόσκονη, μαργαριτάρια, σμαράγδια και διαμάντια· όλα αυτά τα πήρε στο δρόμο κυριεύοντας το μεγάλο Ίσπανικό καράβι, που μιά φορά το χρόνο έκανε το ταξίδι άπ' τη Λίμα στα Γάδαιρα.

Γι' αυτό κι ή Ίσπανία είχε το θάρρος νάπαγορεύη στους Άγγλους το πέρασμα του Άτλαντικού όκεανού, άφου ο Νέος Κόσμος είχε ανακαλυφθή άπ' τόν Κολόμβο κι είχε κάμει κατοχή σ' αυτόν ο βασιλιάς της Ίσπανίας.

«Ω, πόσο χτυπά ή καρδιά αυτού του παιδιού, όταν το συλλογίζεται αυτό· γιατί είχε διδαχτή πως ή θάλασσα είναι έλευθερη λεωφόρος για όλα τα έθνη της γής.

Ο Ρογήρος είχε γεννηθή σε μιά αξιοθαύμαστη εποχή· ο παππούς του καθισμένος στην πολυθρόνα του, κοντά στο τζάκι του διηγόταν πως στην παιδική του ήλικία, οι ναυτικοί δέν τολμούσαν να ξεμακρύνουν πολύ άπ' τη στεριά, γιατί φοβόνταν μήπως φτάσουν στην άκρη της γής και πέσουν ύστερα σε κανένα γκρεμό.

Και τότε ο ίδιος αυτός παλιός κόσμος ζητούσε με κάθε τρόπο να κινηθή προς τα δυτικά για νάβρη τόν νέον κόσμο. Πάρα πολλοί ήταν οι γεναίοι πλοίαρχοι κι οι άντρείοι ναυτικοί, που έζητούσαν νάντιμετωπίσουν κινδύνους σε άγνωστες θάλασσες και ποθούσαν μιά συμπλοκή με τους Ίσπανούς και μιά εύκαιρία να πετύχουν το στόλο, που έφερνε χρυσάφι κι άσήμι άπ' τη Νότια Άμερική στην Ίσπανία.

Άλλ' άς άφήσωμε τη ζωηρή έπιθυμία του Ρογήρου για ταξίδια, που κάποτε θα πραγματοποιηθούν, κι άς πούμε λίγα λόγια για την καθημερινή του.

Πόσο αλλόκοτα θα σάς φαίνονταν οι πάνινες κάλτσες κι ο μαθητικός σκούφος του και το φόρεμά του συγκρινόμενα με τα δικά σας. Τόσο άσυνήθιστες ήταν στην εποχή του οι πλεχτές κάλτσες, ώστε ή ίδια ή βασίλισσα είχε λάβει ως δώρο το πρώτο ζευγάρι και τόσο της άρεσαν, ώστε δέν ξαναφόρεσε πια κάλτσες άπό ύφασμα.

Στην εποχή του Ρογήρου οι κύριοι γύριζαν στο δρόμο με βελούδινα καπέλλα, στολισμένα με φτερά, στερεωμένα με παραμάνες χρυσές και άργυρές· είχαν τις περούκες τους δεμένες με κορδέλλες κι ένα τριαντάφυλλο πίσω άπό το αυτί· φορούσαν παπαδίστικο βελούδινο άντερι με πλατιά, σχιστά μανίκια, και δαντελénια κολλάρα και δέν έλειπε το σπαθί άπ' τη μέση τους.

Κάθε μέρα που πηγαίνει στο σχολείο ο Ρογήρος, περνάει άπ' το κουρείο του Βάλτερ, του περουνιέρη κι άπ' το ραφείο του Νικόλα που έχει για ρεκλάμα ένα μεγάλο βελόνι. Συναντά τα παιδιά τών χωρικών με τα σεγκούνια τους· ο νόμος δέν τους επιτρέπει να φορέσουν άλλα ρούχα, ούτε σκούφο στο κεφάλι.

Όταν ο πατέρας έχη ανάγκη να βγί έξω τη νύχτα κι οι δρόμοι είναι γεμάτοι λάσπη, φορεί τα τσόκαρά του, που είναι καμωμένα άπό ξύλο όξυας κι είναι δεμένα με σιδερένια στεφάνια· μπροστά του πηγαίνει ένας υπηρέτης μ' ένα φανάρι· γιατί οι δρόμοι ούτε φωτισμένοι είναι ούτε πολλή ασφάλεια έχουν.

Στο τραπέζι τους υπάρχουν πιάτα τσίγκινα, αντί τα ξύλινα της εποχής του παππού του και τα ξύλινα ποτήρια είναι στολισμένα μ' άσημένα πλουμίδια. Δέ μεταχειρίζονται όμως στο φαγητό τους πηρούνια.

Η πατάτα στην εποχή αυτή ήταν μεγάλη πολυτέλεια. Ο Ρογήρος έφαγε πατάτα μιά και μόνη φορά στη ζωή του.

Υπάρχει άφθονία άπό γάλα, αλλά το τσάι κι ο καφές είναι ακόμα άγνωστα στην Άγγλία. Όταν ο Ρογήρος ήθελε να μάθι τί ώρα ήταν έτρεχε στο ήλιακό ρολόγι· βρισκόταν άπάνω στην ταρατσα κι έρριχνε τη σκιά του άπάνω σ' ένα δίσκο, που είχε σημεία όπως το ρολόγι.

Σ' ένα γειτονικό ξενοδοχείο μαζεύονταν πολλοί ήλικιωμένοι ναυτικοί και διηγόνταν για τολμηρές περιπέτειες, για ναυμαχίες με τους Ίσπανούς ή για έμποριο με την Κίνα. Εκεί πηγαίνονταν στο σχολείο ο Ρογήρος, στεκόταν κι άκουγε άχόρταγα τις Ιστορίες αυτές. Έτσι έμαθε και λίγη γεωγραφία. Εκεί είδε και μιά μέρα κάτι που τόν τρόμαξε. Ένας καπετάνιος έβγαζε φωτιά άπό το στόμα του. Τώρα θα γελούσαμε με το φόβο του Ρογήρου, γιατί, άπλούστατα, ήταν ένας άνθρωπος που κάπνιζε ένα τσιγάρο.

Μιά και μόνη έφημερίδα «ο Άγγλικός Έρμης» έβγαине μιά ή δυό φορές την εβδομάδα και την έστελλαν με πεζούς ή καβαλάρηδες στις διάφορες Άγγλιας. Έννοείται ότι τα νέα της έφημερίδας πόλεις της αυτής ήταν πολύ μπαγατιάτικα.

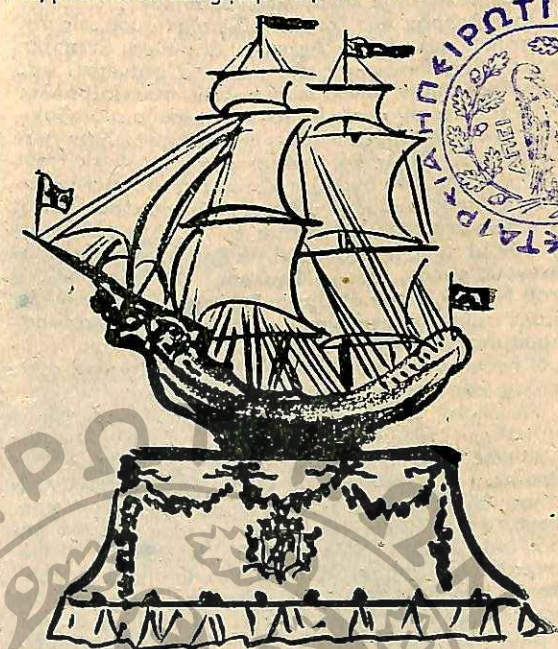
Μιά φορά ο Ρογήρος πήγε με τόν πατέρα του στο Λονδίνο ακολουθώντας καβάλα πίσω άπό τόν υπηρέτη τους. Έξι όλκληρες μέρες κράτησε το ταξίδι αυτό, που σήμερα γίνεται σε λίγες ώρες με το σιδηρόδρομο. Εκεί πια βρέθηκαν σε καλοφτιαγμένους δρόμους, με φανάρια έδω κι εκεί για να φέγγουν στο σκοτάδι της νύχτας.

Έφτασαν ακριβώς στον καιρό, που θα γινόταν μιά άπό τις τελετές, για τις όποιες τρελαινόταν κι ή βασίλισσα Έλισάβετ κι ο λαός της. Η βασίλισσα

άπ' το παλάτι θα κατέβαινε το ποτάμι με τη μεγάλη βάρκα της και θα την ύποδεχόταν μεγάλη συνοδεία άπό έμπόρους και βιομηχάνους.

Κοντά στο ξενοδοχείο, που είχε καταλύσει ο Ρογήρος κι ο πατέρας του, είχαν στήσει μιά μεγάλη άψίδα κι επάνω σ' αυτή είχαν τοποθετήσει το υπόδειγμα ενός πλοίου με άπλωμένα τα πανιά και με την έπιγραφή: «Το Έμπόριο της Άγγλιας. Οι έμποροι προσκυνούν τη βασίλισσά των».

Με πόση περηφάνεια ο Ρογήρος στάθηκε κοντά στον πατέρα του να ιδή την τελετή. Όταν άκουσε να φωνάζουν στο δρόμο: «ή βασίλισσα! ή βασίλισσα!» έβγαλε το σκούφο και ζητωκραύγασε. Η μεγαλόπρεπη δέσποινα λαμποκοπούσε άπ' τα διαμάντια και τα μαργαριτάρια μέσα σε μιά άμαξα που την έσερναν έξι όλόασπρα όλογα. Σταμάτησε κάτω άπ' την άψίδα, για να παρελάση ή πομπή μπροστά της. Τότε ένα παιδί όχι μεγαλύτερο άπό το Ρογήρο, τυλιγμένο με σημαίες γονάτισε μπροστά στη βασίλισσα και ζήτησε την άδεια να της παρου-

σίαση τους έμπορικούς αντιπρόσωπους τών διαφόρων χωρών. Κι όταν ή βασίλισσα έδωσε την άδεια, παρουσιάστηκε πρώτα ένας αλλόκοτα ντυμένος Κινέζος, έχοντας άπλωμένο σε κοινή θεά όλα τα έμπορεύματα της πατρίδας του.

Έπειτα ένα μικρό παιδί άπό τις Άνατολικές Ίνδιες παρουσίασε τη ζάχαρη της Μανίλας. Έπειτα ήρθαν όπωρικά και δαμάσκα και πλούσιοι τάπητες άπό την Άνατολή, τα γουναρικά της Ρωσίας και τα μάλλινα ύφασματα κι οι δαντέλες τών Φλαμανδών ύφαντουργών.

Άλλά ή κορωνίδα όλων ήταν ο Άμερικανός Ίνδιανός με δέρματα καστόρων κι όλोकάθαρο χρυσάφι κι άσήμι και με την έπιγραφή: «Η Βιργινία στην Παρθένα Βασίλισσα». Το θέαμα αυτό γιγάντωσε τόν πόθο του Ρογήρου για ταξίδια στο Νέο Κόσμο· και πριν περάσουν πολλά χρόνια το παιδί πραγματοποιήσε τα όνειρά του κι έγινε ένας άπό τους τολμηρούς κι έπιχειρηματικούς Άγγλους, που γίνηκαν άφορμή να γίνη ο Νέος Κόσμος ό,τι είναι σήμερα.

Οι ἔξω-ἱστορικοὶ σορισμοί.

Εἰς τὴν Ἀφρικὴν-εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν ἥσειρον*

Υπὸ Η. G. Wells

Κατὰ τὴν περίοδον χιλιάδων ἐτῶν, πού εἰς τὰ κέντρα τοῦ παλαιοῦ κόσμου ὁ ἄνθρωπος, ἐκκινήσας ἀπὸ τὴν βαρβαρότητα τῆς ἡλιολιθικῆς ἀναπτύξεως προχωροῦσε πρὸς ἀνώτερον πολιτισμόν, τί συνέβαινε εἰς τὴν ἄλλην οἰκουμένην;

Πρὸς βορρᾶν τῶν κέντρων ἐκείνων ἀπὸ τοῦ Ρήνου μέχρι τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ οἱ Ὑπερβόρειοι (Nordic) καὶ οἱ Μογγολικοὶ λαοὶ ἐμάνθανον ἐπίσης τὴν χρῆσιν τῶν μετάλλων. Ἐνῶ ὅμως οἱ πολιτισμοὶ ἐγκαθίσταντο μόνιμος, ἀφ' ἑτέρου οἱ ἄνθρωποι τῶν μεγάλων πεδιάδων ἐγίνοντο ἀποδημητικοὶ καὶ ἐνῶ ἀρχικῶς ἔζων τυχαίως, πλάνητες, ἤδη ἐξελλίσσοντο εἰς βίον κανονικῶς νομαδικόν.

Πρὸς βορρᾶν τῆς ζώνης τοῦ πολιτισμοῦ, εἰς τὴν κεντρικὴν καὶ νότιον Ἀφρικὴν, οἱ μαῦροι ἀνεπτύσσοντο βραδύτερα καί, ὡς μάλιστα φαίνεται, ὑπὸ τὴν προώθησιν τῶν λευκῶν φυλῶν, πού εἰσέβαλλον ἀπὸ τὰς περιοχὰς τῆς Μεσογείου, φέρουσαι διαδοχικῶς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς καὶ τὴν χρῆσιν τῶν μετάλλων. Οἱ λευκοὶ ἐκεῖνοι εἰσεχώρουν εἰς τοὺς μαύρους διὰ δύο ὁδῶν, πρῶτον διὰ μέσου τῆς Σαχάρας πρὸς δυσμὰς, ὅπου οἱ Μπερμπεροὶ καὶ οἱ Τουαρέγοι καὶ ἄλλοι ὅμοιοι φυλαί, διὰ τὰ ἀναμιχθῶν με τοὺς μαύρους καὶ νὰ δημιουργήσουν ἡμι-λευκοὺς φυλάς, οἱ οἱ Φουλάσοι καὶ δεῦτερον διὰ τοῦ Νείλου, ὅπου οἱ Βαγάνδα π.χ. τῆς Οὐγάνδας, πολὺ πιθανῶς περιέχουν κάποιο στοιχεῖον ἀπομακρυσμένης λευκῆς προελεύσεως. Οἱ ἀφρικανοὶ δρυμοὶ ἦσαν τότε πυκνότεροι καὶ ἐξετείνοντο πρὸς ἀνατολάς καὶ πρὸς νότον ἀπὸ τοῦ Νείλου.

Αἱ νῆσοι τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν πρὸ τριῶν χιλιάδων ἐτῶν πιθανῶς κατοικοῦντο μόνον σποραδικῶς ἀπὸ μικρὰς ομάδας παλαιολιθικῶν ἀνθρώπων αὐστραλοειδούς τύπου, πού εἶχον παραπλανηθῇ ὡς ἐκεῖ κατὰ πολὺ ἀπομακρυσμένους χρόνους, ὅτε ὑπῆρχεν ἀδιάκοπος σχεδὸν γέφυρα ξηρὰς ἐνώνουσα τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας μετὰ τὴν Αὐστραλίαν. Αἱ νῆσοι δὲ τῆς Ὠκεανίας ἦσαν ἀκατοίκητοι. Ἡ διασπορά τῶν ἡλιολιθικῶν λαῶν διὰ πλοιαρίων εἰς τὰς νήσους τοῦ Εἰρηνικοῦ ἐπῆλθε πολὺ βραδύτερον εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρώπου, τὸ πολὺ χίλια ἔτη π.χ. Ἀκόμη δὲ βραδύτερον οὗτοι ἔφθασαν εἰς τὴν Μαδαγασκάρην. Καὶ αἱ φυσικαὶ καλλοναὶ τῆς Ν.Ζηλανδίας ἦσαν ἀκόμη ἀγνωστοὶ διὰ τὸν ἄνθρωπον· τὰ ἀνώτερα ὀργανικὰ ὄντα πού ἐξοῦσαν ἐκεῖ ἦσαν ἕνα μέγα ἐξαφανισθὲν ἤδη πτηνόν, ὁμοιάζον μετὰ στρουθοκάμηλον, λεγόμενον δὲ μόα καὶ τὸ μικρὸν κιβί, πού τὰ πτερά του ὁμοιάζουν μετὰ χονδρὰς τρίχας καὶ αἱ πτέρυγές του εἶναι ἐντελῶς ὑποτυπώδεις.

Εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν μία ὁμάς Μογγολοειδῶν φυλῶν εἶχεν ἤδη ἀποκοτῇ ἀπὸ τὸν παλαιόν κόσμον. Καὶ βραδέως διεσπείροντο οἱ πληθυσμοὶ

* Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν ἐκτυπωμένην «Παγκόσμιον Ἱστορίαν» τοῦ Η. G. Wells τῆς σειρᾶς «25 Ἐκλεκτὰ Ἔργα» Ἐκδοτικοῦ Οἴκου Δημητράκου.

ἐκεῖνοι πρὸς νότον κυνηγοῦντες τὰς ἀναριθμήτους ἀγέλας τῶν βουάων εἰς τὰς πεδιάδας. Εὐρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀνακαλύψουν μόνον τῶν τὰ μυστικὰ κάποιας ἰδιαίτης γεωργίας, στηριζομένης εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἀραβοσίτου, εἰς δὲ τὴν Νότιον Ἀμερικὴν νὰ ἐξημερώσουν τὴν λάμαν διὰ τὰ τὴν μεταχειρισθῶν ὡς ὑποζύγιον. Ἰδρυσαν δὲ ἐκεῖνοι τρεῖς χωριστοὺς πολιτισμοὺς λίαν περιέργους καὶ ἰδιορρυθμοὺς τύπου εἰς τὸ κυρίως Μεξικόν, εἰς τὸ Γιουκατάν καὶ εἰς τὸ Περού.

Ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἐφθασαν εἰς τὸ νότιον ἄκρον τῆς Ἀμερικανικῆς ἡπείρου ὑπῆρχον ἀκόμη ἐκεῖ τὸ μεγαθήριον (γιγάντιος ὁ βραδύπους) καὶ ὁ γλυπτόδους (γιγάντιος ὁ τόττος).

Οἱ ἀρχέγονοι ἐκεῖνοι ἀμερικανικοὶ πολιτισμοὶ ἐνδέχεται μελλοντικῶς νὰ ἀποβῶν δι' ἡμᾶς πολὺ βοηθητικοὶ εἰς τὸ νὰ κατανοήσωμεν τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀνθρωπίνης ἀναπτύξεως, διότι φαίνεται ὅτι διετήρησαν, μέχρι τοῦ χρόνου τῆς ἐξοντώσεως αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἀνακαλυψάντων αὐτοὺς Εὐρωπαίων κατὰ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου πέμπτου μ.Χ. αἰῶνος, ἰδέας καὶ μεθόδους, πού εἶχον ἐκλείψει ἀπὸ τὴν πραγματικὴν ζωὴν τοῦ παλαιοῦ κόσμου πρὸ πέντε ἢ ἐξ ἑκατῶν ἐτῶν. Ἡ χρῆσις τοῦ σιδήρου λ.χ. εἶχε παραμείνει μέχρι τέλους ἀγνωστὸς εἰς αὐτοὺς, ἡ μεταλλουργία τῶν ἡτο ὀλωσδιόλου ἀπλῆ, τὰ δὲ κύρια μέταλλα αὐτῶν ἦσαν ὁ χαλκὸς καὶ ὁ χρυσός, πού εὐρίσκοντο ἐπὶ τόπου. Ἀλλ' ὅμως ἡ τέχνη τῆς ἐπεξεργασίας τῶν λίθων, ἡ κεραμευτικὴ καὶ ἡ ὑφαντουργία ἦσαν παρ' αὐτοῖς πολὺ ἀνεπτυγμένα. Εἶχον δὲ, φαίνεται, ἔξ· ρέτως μεγάλην ἐπιδεξιότητα εἰς τὴν βαφικὴν.

Ὅπως εἰς τοὺς πρωτογενεῖς πολιτισμοὺς τοῦ παλαιοῦ κόσμου (πού ἀπὸ μακροῦ ὅμως χρόνου τὸ εἶχον ἀχρηστεύσει) ἐπεκράτει εἰς τὰς κοινωνίας ἐκείνας τὸ ἔθιμον τῆς ἀνθρωποθυσίας στενὰ συνδυασμένον μετὰ τὴν σποράν καὶ μετὰ τὸν θεισμόν. Καὶ ἐνῶ εἰς τὸν παλαιόν κόσμον αἱ πρωτογενεῖς αὐταὶ κοινωνικαὶ ἰδέαι εἶχον ἐξασθενήσει ἢ ἐκτοπισθεῖ ἀπὸ πολλὰς ἄλλας, τουναντίον εἰς τὴν Ἀμερικὴν εἶχον ἀναπτυχθεῖ μετὰ ὑπερβολικὴν ἔντασιν. Ὁ ὅρις ἡτο τὸ ἐπικρατοῦν σύμβολον εἰς τὴν θρησκευτικὴν τῶν διακόσμησιν. Οἱ Ἀμερικανικοὶ δὲ ἐκεῖνοι πολιτισμοὶ ἦσαν κυρίως ἱεροκρατικοί. Οἱ πολεμικοὶ ἀρχηγοὶ καὶ οἱ ἡγεμόνες ἐν καιρῷ εἰρήνης ὑπετάσσοντο εἰς αὐστηρὸν κανόνα ἱερατικῆς νομοθεσίας καὶ συναφούς ἐρμηνείας οἰωνῶν.

Οἱ ἱερεῖς τῶν ἀνήγαγον τὴν ἀστρονομίαν εἰς ἀνώτερον ἐπίπεδον ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας. Ἐγνώριζον τὸ ἔτος πολὺ καλύτερα ἀπὸ τοὺς Βαβυλωνίους. Εἰς τὸ Γιουκατάν τοῦ Μεξικοῦ ἀνεπτύχθη ἕνα εἶδος γραφῆς, ἡ γραφὴ τοῦ Μάγια, μετὰ χαρακτηριστὴς λίαν περιττέχους. Ἐκ τῆς ἐν μέρει ἐπιτευχθείσης ἀναγνώσεως αὐτῆς προκύπτει ὅτι ἐχρησίμευεν αὐτὴ ὡς τῆς τῶν ἐκείνων ἀκριβῆ καὶ πολὺπλοκα ἡμερολόγια ἐπὶ τῶν ὁποίων κατηναλίσκετο ὅλη ἡ πνευματικὴ δρᾶσις τῶν ἱερέων.

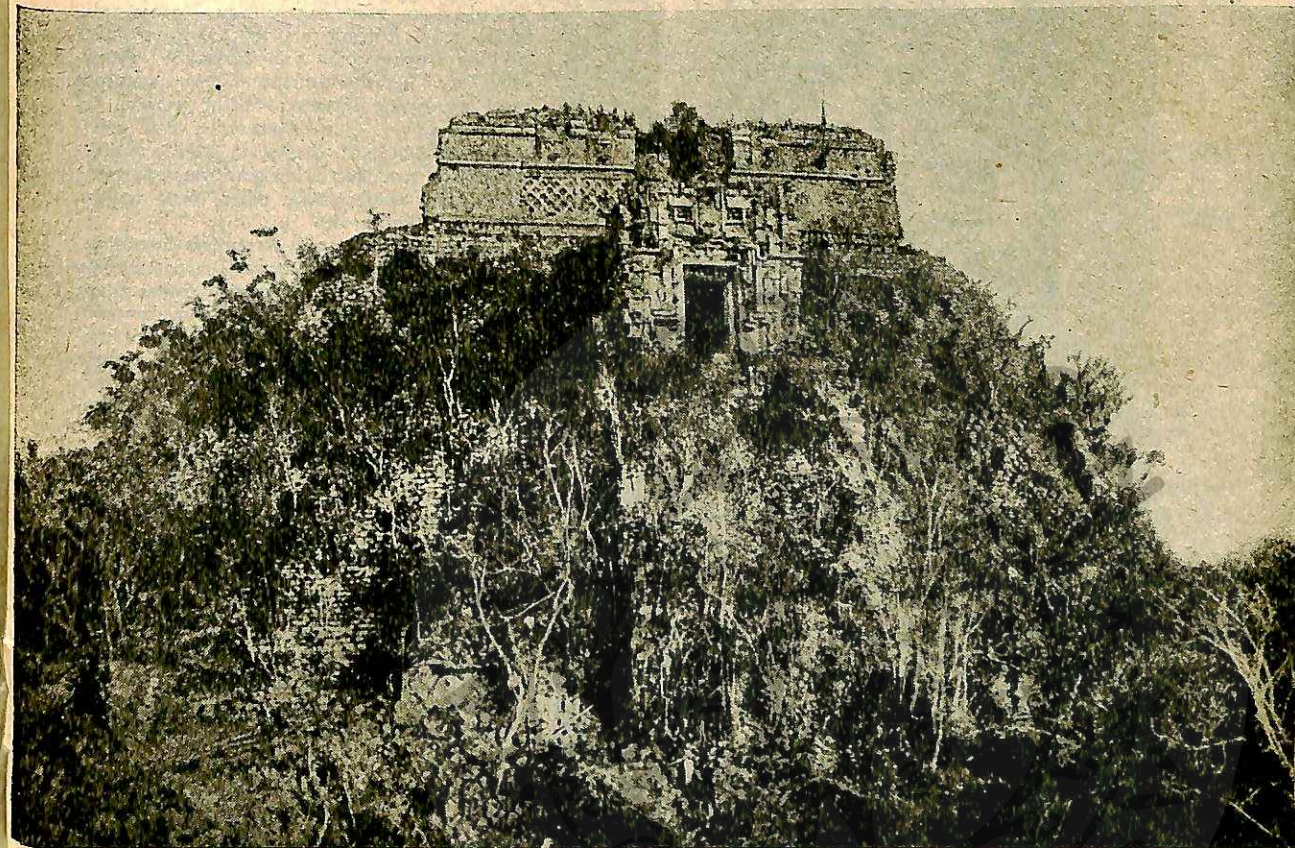
Ἡ τέχνη τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Μάγια ἦτο ἐξαιρε-

τικῶς ἀνεπτυγμένη. Μερικὰ ἀπὸ τὰ ἀπλούστερα ἔργα γλυπτικῆς τοῦ Περού ὑπενθυμίζουν τὴν τέχνην τῶν Σουμερίων· τὰ σχετικὰ ὅμως μνημεῖα τῶν Μάγια δὲν ἔχουν καμμίαν ὁμοιότητα μετὰ, τι ποτὲ παρήγαγε ὁ παλαιὸς κόσμος καὶ διακρίνονται διὰ τὴν πολὺ εὐμορφον ἐκτέλεσιν. Κάποιαν ὁμοιότητα, ὅχι βέβαια μεγάλην, εὐρίσκομεν εἰς μερικά γλυπτὰ τῶν Νοτίων Ἰνδιῶν.

Ἐνῶ ὅμως μᾶς ἐκπλήττει ἡ μεγάλη πλαστικὴ δύναμις καὶ τελειότης τοῦ σχεδίου, ἐξ ἄλλου μᾶς φέρει εἰς ἀμηχανίαν κατὰ τὸ ἀλλόκοτον πού ἔχουν, κατὰ τὸ νοητικῶς πολὺπλοκον καὶ περιστατικόν, πού δίνει τὴν ἐντύπωσιν διανοητικῆς ἀνισορροπίας. Πολλὰ ἐπιγραφὰ τῶν Μάγια ὁμοιάζουν μετὰ κάποια περίτεχνα ἰχνογραφήματα, πού σχεδιάζουν οἱ παράφρονες εἰς τὰ φρενοκομεῖα τῆς Εὐρώπης μᾶλλον, παρὰ μετὰ ὅποιανδήποτε ἄλλην καλλιτεχνικὴν ἐκδήλωσιν τοῦ παλαιοῦ κόσμου. Ὡς ἐὰν ὁ νοῦς τῶν Μάγια κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν του νὰ ἠκολούθησε δρόμον διαφορετικόν ἀπὸ τὸν δρόμον, πού ἠκολούθησεν ὁ νοῦς τοῦ παλαιοῦ κόσμου, καὶ συνεπῶς δὲν ἦτο κατὰ τὰς ἀντιλήψεις τοῦ παλαιοῦ κόσμου καθόλου νοῦς λογικός. Ἐνίσχυσιν δὲ τῆς τοιαύτης

γνώμης παρέχει καὶ τὸ γεγονός ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ τῶν ἰθαγενῶν πολιτισμῶν τῆς Ἀμερικῆς κατεῖχοντο ἀπὸ τὴν ἀγρίαν ἰδέαν ὅτι πρέπει νὰ χύνουν ἀνθρώπινον αἷμα. Εἰς τὸν Μεξικανικόν πολιτισμὸν τῶν Ἀτζεκ τὸ αἷμα ἔρρεεν ἀφθόνως, εἰς χιλιάδας δὲ ὑπολογίζονται τὰ τότε ἀνθρώπινα θύματα ἐτησίως. Οἱ παράδοξοι ἐκεῖνοι ἱερεῖς ἦσαν κυριευμένοι ἀπὸ τὴν ἰδέαν τῆς σφαγῆς. Ἡ δημοσία ζωὴ, αἱ ἑορταὶ τῶν ἐποχῶν, ὅλα ἐβασίζοντο εἰς τὴν φρικτὴν αὐτὴν ἔμμονον ἰδέαν.

Ἡ γραφὴ τῶν Μάγια δὲν ἐχαράσσετο μόνον ἐπὶ λίθων, ἀλλ' ἐξωγραφίζετο καὶ ἐπὶ δερμάτων, ἀποτελεῖται δὲ ἀπὸ σειρὰν μορφῶν ἐπαναλαμβανομένων κατὰ ποικίλους τρόπους, ὅπως εἰς τὰς εἰκονογραφίας, πού παλαιοῦνται διὰ παιδιὰ εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Εὐρώπην. Εἰς τὸ Περού τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς γραφῆς εἶχεν ἀναπληρώσει μὴ περίεργος καὶ πολὺπλοκος μέθοδος νὰ κρατῶνται ὑπομνηστικαὶ σημειώσεις διὰ κόμβων δεμένων εἰς σχοινία διαφόρων χρωμάτων καὶ σχημάτων. Λέγεται ὅτι διὰ τοῦ μέσου τούτου διευτυπῶντο ἀκόμη καὶ νόμοι καὶ διαταγαί. Αἱ δέσμαι δὲ αὐταὶ τῶν σχοινίων ἐλέγοντο κιπ οὐς· ἀλλ' ἐνῶ ὁμᾶς ἀπὸ τὰ κι-

Ὁ εἰς τὸ Ἐξμαλ νὰός τοῦ Μάγου, ἀρχηγοῦ ποτὲ τῶν ἐρήμων ἤδη πόλεων τοῦ Γιουκατάν. Εἶναι κτισμένος ἐπὶ ἱσοπεδωμένης εἰς τὴν κορυφὴν πυραμίδος, ὡς πολλὰ ἄλλα κτίρια τῶν Μάγια, ἡ δὲ εἰς αὐτὸν ἀνοδος ἐγίνετο διὰ βαθμίδων λαξευμένων ἐπὶ τοῦ βράχου. Τὸ ἐσωτερικόν του χωρίζεται εἰς τρία μέρη. Εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς πυραμίδος εὐρίσκεται ἕνας μικρότερος νὰός.

και ως επιβλαβείς εις τους αρθρικούς, τους ρευματικούς και τους υπερχλωρικούς. Τό γάλα δίδει 700 θερμίδας, δσας περίπου και ο οίνος, και άπο-τελεί τῷ ὄντι ἐν ἐξαίρετον ρόφημα διὰ τὰ μικρά, ἀλλὰ δὲν ἔχει τὴν αὐτὴν ἀξίαν διὰ τοὺς ἐνηλικίους. Ὁ οἶνος δὲν εἶναι μόνον μία θρεπτικὴ τροφή ἢ ἐν διεγερτικόν, ἀλλὰ χαρακτηρίζεται προσέτι ὡς μερικά θρεπτικά ὑγρά, π.χ. τὸ γάλα, ὡς μία ἰδι-αιτέρα τροφή τῶν νεύρων. Τὸ τοιοῦτον ἐπιστοποι-ήθη ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Armand Gautier, ὅστις εἰς τὸ κατὰ τὸ 1906 Συνέδριον περὶ ὑγιεινῆς δια-τροφῆς εἶπε μεταξύ τῶν ἄλλων «καθεὶς ἐξ ἡμῶν δοκιμάζει ὕστερον ἀπὸ μίαν ὑπερβολικὴν κούρα-σιν, τὴν ζωογόνον ἐνέργειαν τὴν ὁποίαν τοῦ πα-ρέχει ἐν ποτήριον καλοῦ οἴνου ἢ ἐν κύπελλον καφ-φέ ἢ τείων».

Βεβαίως, αἱ τροφαὶ τῶν νεύρων δὲν εἶναι τροφαὶ ἀποταμιεύσεων, οὔτε τροφαὶ, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ παραβληθῶσι μετὰ φυσικὰς συνήθεις τροφὰς καὶ δὲν ἐνεργοῦσιν ὅπως αὐταί, ἀλλὰ διευκολύ-νουν τὴν ἐνέργειαν ὁπτῶν. Εἶναι ὅπως τὸ ἔλαιον διὰ τοὺς τροχούς μιᾶς μηχανῆς, τὸ ὁποῖον διευ-κολύνει τὴν ἐνέργειαν τῆς καυσίμου ὕλης.

Ὁ Albertoni καὶ ὁ Rossi ἀπέδειξαν διὰ μιᾶς ἐπιστημονικῆς ἐργασίας αὐτῶν, τὴν ὁποῖαν πα-ρουσίασαν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῆς Βολωνίας, ὅτι ὁ οἶνος εἶναι προσέτι καὶ τροφή ἀποταμιεύσεως. Οὗτοι ἐξετέλεσαν τὰ πειράματα αὐτῶν ὡς ἑξῆς: «Προσδιώρισαν τὸ ἰσοζύγιον τῶν τροφῶν ἐξ (6) ἀτόμων, χωρικῶν, οἵτινες δὲν εἶχον ποτὲ πείε οἶ-νον, διὰ τῆς ἀναλύσεως τῆς κόπρου καὶ τῆς οὔ-ρας αὐτῶν. Ἐπειτα προσέθεσαν εἰς τὴν συνήθη διατροφήν τῶν ὑπὸ πειραματισμὸν ἀτόμων ἡμι-σιν χιλιόγραμμον οἴνου καθ' ἑκάστην ἐπὶ 20 ἡμέ-ρας. Μόλις παρήλθεν ὁ χρόνος οὗτος τῶν 20 ἡμέ-ρων προέβησαν ἐκ νέου εἰς τὸν προσδιορισμὸν τοῦ θρεπτικοῦ ἰσοζυγίου τῶν ἐν λόγῳ ἀτόμων καὶ ἐκ τῆς καθ' ὅλου ἐρευνῆς αὐτῶν διεπίστωσαν ὅτι α') ὁ εἰσαγόμενος εἰς τὸν στομάχον οἶνος καίεται σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου καὶ χρησιμεύει πρὸς διατή-ρησιν τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος καὶ πρὸς παραγωγὴν ἐργασίας, β') λαμβανόμενος εἰς με-τρίαν δόσιν αὐξάνει τὴν ἑκκρίσιν τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ, γ') ὁ οἶνος εἶναι τροφή ἀποταμιεύσεως διὰ τὸ λίπος καὶ τὸ λεύκωμα τοῦ σώματος καὶ δ') τὸ ἐν αὐτῷ ἐμπεριεχόμενον οἰνόπνευμα ἐνεργεῖ ὡς διεγερτικόν, ὡς τονωτικὸν τοῦ νευρικοῦ συστή-ματος καὶ αὐξάνει τὴν αἰμοσφορίνην τοῦ αἵματος».

Χρησιμότης τῶν ὑγρῶν τροφῶν. Αἱ ὑγραὶ τροφαί, ὡς ἐπίσης καὶ αἱ στερεαὶ δὲν χρησιμοποιοῦνται ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ τοῦ ὄργα-νισμοῦ. Αἱ λευκωματοδεις οὐσίαι, αἱ λιπαραὶ τοι-αῦται ὡς καὶ οἱ ὑδρογονάνθρακες χρησιμοποιοῦν-ται ἐν μέρει. Ὁ ὄργανισμός ἡμῶν χρησιμοποιεῖ ὠρισμένην ποσότητα ἐξ ἑκάστης τῶν ἀκατεργά-στων τούτων τροφῶν. Πολλὰ τῶν στερεῶν τρο-φῶν ἀφήνουν εἰς τὴν κόπρον ποσότητά τινα κυμαινομένην περὶ τὰ 12-15 1)2 ἐκ τῶν μὴ ἀφο-μοιωθέντων τροφῶν, αἵτινες χρησιμοποιήθησαν. Ἐνῶ ἀπεναντίας αἱ ὑγραὶ τροφαὶ δὲν παρουσιάζ-νουν τὸ φαινόμενον τοῦτο ἢ τοῦλάχιστον εἰς ἐλά-χιστον βαθμὸν.

Τὰ θρεπτικά ὑγρά δὲν ἀπαιτοῦσιν οὐδεμίαν προ-παρασκευαστικὴν ἐργασίαν, οὔτε μάσησιν οὔτε κατάποσιν, καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ λήψις αὐτῶν δὲν καταναλίσκει οὐδέμιαν σχεδὸν ἐνέργειαν. Ἡ πέψις αὐτῶν δὲν διαρκεῖ ποτὲ μίαν ὥραν ἐνῶ μερικά

κρέατα καὶ πολλὰ χόρτα ἔχουσιν ἀνάγκην πολυώ-ρου στομαχικῆς ἐργασίας, ἥτις φθάνει πολλάκις εἰς 6 καὶ 8 ὥρας.

Βεβαίως, εἶναι αὐτονόητον, ὅτι δὲν δύναται τις νὰ συμβουλευθῇ ὅπως διατροφώμεθα ἀποκλειστι-κῶς διὰ τῶν ὑγρῶν τροφῶν, ἐπειδὴ εἶναι γνωστὸν ὅτι οὐδέποτε ὠφελοῦσιν αἱ ὑπερβολικαὶ δαίται.

Ἡ κατάχρησις τῶν ὑγρῶν τροφῶν εἶναι ἐπι-βλαβὴς εἰς τὸν πεπτικὸν σωλήνα ὡς καὶ εἰς ὅλην τὴν κυκλοφορίαν. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην 2,5 χ)μῶν ὑγροῦ καθ' ἑκάστην καὶ ἐκ τῆς ποσότητος ταύτης μᾶς παρέχουσιν αἱ στερεαὶ τὸ 1 χιλιόγραμ-μον, ἀπομένει δὲ νὰ ζητήσωμεν τὸ ὑπόλοιπον 1,5 χιλιόγραμμον εἰς τὰ ποτὰ.

Καθίσταται ὁμῶς πρόδηλον ὅτι ἡ δόσις τῶν ὑγρῶν τροφῶν ποικίλει ἀναλόγως τῆς ἡλικίας, τοῦ τρό-που τῆς ζωῆς, τοῦ εἶδους τῆς ἐργασίας, τῶν ἐθί-μων κλπ.

Κατὰ τὴν γνώμην τῶν κορυφαίων ἱατρῶν, ὁ οἶνος εἶναι τὸ καλλίτερον ὑγιεινὸν ποτόν. Εἰς πολ-λὰς χώρας, καὶ ἰδίως εἰς τὴν Γερμανίαν, γίνεται χρῆσις καὶ μηλίτου οἴνου, ὅστις ἔχει τὸ πλεονέ-κτημα νὰ εἶναι πολὺ ἀναφυκτικὸς καὶ νὰ καθιστᾷ τὸ αἷμα ἀλκαλικόν, προκαλεῖ ἐν τούτοις τὴν διάρ-ροϊαν, τοὺς ἐντερικοὺς κωλικοπόνους καὶ τὴν ἰσχνό-τητα διὰ τῆς ἀλλοιώσεως τῆς τροφῆς, τὴν φθορὰν τῶν ὀδόντων καὶ συνήθως τὴν ὀδοντογρίαν (ξυ-νιλα) τοῦ στομάχου.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἡ τακτικὴ χρῆσις τοῦ μηλίτου, ὅστις ἐμπεριέχει σημαντικὴν ποσότητα ἀμυλικῶν αἰθέρων, προκαλεῖ εἰς τὸν καταναλω-τὴν τούτου μίαν κατάστασιν ὀδυνημίας καὶ ἐρε-θιστικότητος ἄρεκτα δυσάρεστον διὰ τὸν στομάχον αὐτοῦ. Ἡ διαρκὴς χρῆσις τοῦ ζυθοῦ, ὅστις εἶναι πο-τόν ὀλιγώτερον θρεπτικόν καὶ ὀλιγώτερον διεγερτι-κόν τοῦ οἴνου, προκαλεῖ τὴν ὑπερένασιν τοῦ στο-μάχου καὶ τὴν πολυσαρκίαν. Κατὰ τὰ γεύματα οὐδόλως γίνεται χρῆσις αὐτοῦ ἀκόμη καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ζυθοποτῶν, οἵτινες ἀναμφιβόλως γνωρίζουσι τὰ ἐλαττώματα τοῦ ποτοῦ τούτου. Ὁ ζυθος ἐνεργεῖ ναρκατικῶς ἐξ αἰτίας τῆς βύνης, πινόμενος δὲ οὐδόλως καταπαύει τὴν δίψαν. Οἱ ἰσχυροὶ ζυ-θοὶ εἶναι βαρεῖς καὶ δύσπεπτοι, οἱ δὲ πλούσιοι εἰς βύνην παρουσιάζουσι μεγάλην πικράδα, τὴν ὁποίαν δὲν ἐπιδέχονται εὐκόλως ὅλοι οἱ στομάχοι.

Ὁ καθηγητὴς τῆς Ὑγιεινῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων Bouchardat, εἰς τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ περὶ ὑγιεινῆς λέγει: «Ὁ οἶνος εἶναι μεταξύ τῶν ἐκ ζυμώσεως προερχομένων ποτῶν τὸ σπου-δαϊότατον καὶ τὸ ὠφελιμώτατον, ὅταν ἡ χρῆσις αὐτοῦ εἶναι κανονικὴ καὶ ὀλιγώτερον ἐπιβλαβὴς εἰς μερικὰς περιπτώσεις ἀκόμη καὶ ὅταν γίνεται κατάχρησις τούτου».

Ἀπὸ διαφόρους παρατηρήσεις καὶ στατιστικὰς τοῦ ἱατροῦ Peton συμπεραίνεται, ὅτι αἱ χοιρα-δικαὶ καὶ αἱ φυματικαὶ παθήσεις σπανίζουν κατὰ πολὺ εἰς τὰς περιφέρειας ἐκείνας, ὅπου καλλιεργεῖ-ται ἡ ἀμπέλους καὶ καταναλίσκεται ὁ οἶνος.

Ἀναμφιβόλως, εἶναι αὐτονόητον, ὅτι καὶ τὸ πλέον ἀγνὸν οἰνόπνευμα καὶ ὁ πλέον φυσικὸς οἶνος λαμ-βανόμενα εἰς δόσεις ὑπερόγκους, προκαλοῦσι τὴν δηλητηρίασιν, ἥτις ἐπαναλαμβανομένη δύναται νὰ καταλήξῃ εἰς ταραχάδεις λειτουργίας τῶν ὀρ-γάνων τοῦ σώματος καὶ προκαλέσῃ ὀργανικὰς βλάβας σοβαράς. Ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα δύνανται ὁμοίως νὰ ἐπιφέρωσι καὶ ἡ κατάχρησις τῶν πλέον ὑγιεινῶν στερεῶν τροφῶν.

Τρίτη δαλασσινὴ περιπέτεια τοῦ Βαρώνου Μυνχάουζεν

BÜRGER

Μετ. Γ. Ι. ΝΤΕΓΙΑΝΝΗ

Κάποτε ἔτρεξα μεγάλο κίντυνο νὰ χαθῶ στὴ Με-σόγειο θάλασσα. Ἐκανα μπάνιο δηλαδή, ἓνα καλο-καιριάτικο ἀπομεσημέρι λίγο πιὸ ἔξω ἀπὸ τὴ Μαρ-σίλλια σ' ἓναν εὐχάριστο γιάλο, ὅταν βλέπω ἀνα-πάντεχα ἓνα μεγάλο ψάρι μὲ ὀρθάνοιχτο στόμα νὰ ἔρχεται γραμμὴ ἀπάνω μου. Καρὸ βέβαια δὲν εἶχα γιὰ χάσιμο, μὰ ἦταν καὶ ἐντελὸς ἀδύνατο νὰ τοῦ ἐφεύγω. Γι' αὐτὸ γρήγορα γρήγορα συμμαζεύ-τηκα καὶ κουλουριάστηκα, γιὰ νὰ πάρω ὅσο μπο-ροῦσα μικρότερον ὄγκο, ἔφερα τὰ πόδια μου ἀπάνω στὸ κεφάλι καὶ κόλλησα τὰ χέρια μου στὸ κορμί. Σ' αὐτὴ - τὸ θέση κύλησα καὶ περνώντας ἀνάμεσα στὰ σαγόνια τοῦ βρέθηκε στὴ στιγμή στὸ στομάχι του. Ἐκεῖ πέρασα, ὅπως καθένας τὸ φαντάζεται, κάμπωση ὥρα σὲ σκοτάδι πίσσα, ὁμῶς καὶ σὲ θερ-μότητα, ποὺ δὲν ἦτανε δυσάρεστη. Μιά, ποὺ θὰ τοῦ προκαλοῦσα βάρος τὸ στομάχι, θὰ φρόντιζε βέβαια τὸ ψάρι νὰ μὲ ξεφορτωθεῖ κάνοντας ἐμετό. Εἶχα ὅση ἤθελα ἐκεῖ μέσα εὐρυχωρία γιὰ τρεξίματα καὶ γιὰ πηδημάτα καὶ κάθε λογῆς φάρσες.

Ὡστόσο τὸ κῆτος δὲν ἀνησυχούσε καὶ πολὺ. Ἄμα ὁμῶς ἐνίωσε στὰ σωθικά του τὴς σβέλτες κινήσεις ποὺ ἔκανα χορεύοντας σκωτζέζικο χορὸ, τότε δὲν μπορούσε σ' ἄλλῃθι νὰ σταθεῖ πουθενά. Ἐμπήξε ἄγρια μουγγανητὰ καὶ σηκώθηκε σχεδὸν κατακόρυφα στὸ νερὸ σὲ βαθμὸ, ποὺ τὸ μισὸ τοῦ σώματός μου βρέθηκε ἀπάνω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια. Ἀπὸ τὴν κίνηση τοῦ ὁμῶς αὐτὴ τὸ ἀνακαλύψανε παράδες Ἴτα-λοι ἀπὸ ἓνα καΐκι ποὺ ψάρευε ἐκεῖ κοντὰ καὶ τὸ καμακιάσανε σὲ λίγα λεφτά. Μόλις τὸ τραβήξανε στὸ κατάστρωμα τοὺς ἄκου-σα νὰ συζητοῦν πῶς νὰ τὸ κόψουνε γιὰ νὰ βγάνουνε τὴ μεγάλη ποσότητα τὸ φαρόλαδο, ποὺ εἶχε τὸ σῶμα του. Τὰ Ἴτα-λικά τὸ ἔξαιρα καὶ γι' αὐτὸ μὲ κόλλησε τρομάρα, ἐπειδὴ φοβήθηκα, πῶς μπορού-σαν νὰ μὲ κόψουνε καὶ μένα μὲ καμιά μπαλταδιά. Γι' αὐτὸ καὶ στάθηκα ὅσο μπορούσα στὴ μέση τοῦ στομαχίου. Ἐκεῖ σ' αὐτὸ τὸ στομάχι θὰ χωρούσανε χωρὶς ὑπερ-βολὴ δώδεκα ἀντρες τοῦ μᾶκρου. Φανταζό-μουν πῶς θὰ ἔκαναν ἀρχὴ ἀπὸ τὸ κεφάλι ἢ ἀπὸ τὴν οὐρά. Ὡστόσο σὲ λίγο ὁ φόβος μου πέρασε γιατί ἀρχίσανε νὰ τὸ ἀνοίγουν ἀπὸ τὴν κοιλιά. Μόλις λοιπὸν πέρασε μέσα μιὰ ἀχτίδα φῶς, τοὺς φώναξα μὲ ὅλη μου τὴ δύναμη πόση εὐχαρίστηση θὰ μοῦ ἔκα-νε νὰ ἔβλεπα τοὺς κυρίους, καὶ νὰ μὲ λυ-τρώνανε αὐτοὶ ἀπὸ τὴ θέση ποὺ βρισκό-μουν, γιατί κόντευα νὰ σκάσω.

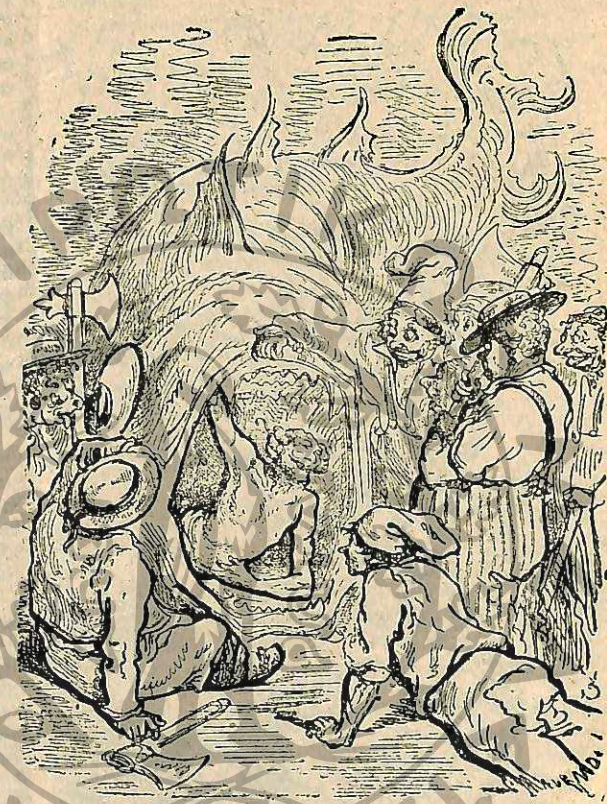
Εἶναι ἀδύνατο νὰ περιγράψω τὴν κατά-πληξη ποὺ χύθηκε σ' ὅλα τὰ πρόσωπα, ὅταν ἀκούσανε νὰ ἔρχεται ἀνθρώπινη φωνὴ μέσα ἀπὸ ἓνα ψάρι. Κι αὐτὴ

μεγάλωσε φυσικὰ περισσότερο τὴ στιγμή, ποὺ ἀν-τίκρισαν ἓνα γυμνὸν ἄνθρωπο νὰ βγαίνει ὀξω ὀλο-ζώντανος. Μὲ λίγα λόγια τοὺς ἱστορήσα τὸ πά-θημά μου, ὅπως σὰς τὸ διηγίμαι ἐσὰς τώρα κι ἀπὸ τὸ θαυμασμὸ τοὺς πετρώσανε σὰν ἀγάλματα.

Ἀφοῦ ἔφαγα κάτι καὶ ἔκαμα κι ἓνα μπάνιο γιὰ νὰ ξεπλύνω τὸ κορμί μου, ρίχτηκα στὴ θάλασσα καὶ κολύμπησα γιὰ κεῖ, ποὺ εἶχα ἀφήσει τὰ ρούχα μου. Τὰ βρήκα στὴν ἀκρογιαλιά, ὅπως τὰ εἶχα ἀφήσει. Ὅσο μπορῶ νὰ ὑπολογίζω, ἔμεινα φυλακισμένος στὸ στομάχι αὐτοῦ τοῦ ψαριοῦ ὡς δύομισι ὥρες.

ΤΕΤΑΡΤΗ ΘΑΛΑΣΣΙΝΗ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ

Ὅταν ἦμουν ἀκόμη στὴν τούρκικη ὑπηρεσία, διασκέδαζα πολλές φορές τὴ μονοτονία μου, κάνοντας βόλτες μὲ μιὰ βάρκα μέσα στὴ θάλασσα τοῦ Μαρ-μαρᾶ, ἀπ' ὅπου ἔχει κανεὶς τὴ λαμπρότερη θέα τῆς Πόλης καὶ τοῦ στεγαγιοῦ τοῦ πολυχρονεμένου τοῦ Σουλτάνου. Ἐνα πρωὶ καθὼς παρατηροῦσα τί καθαρὸς καὶ ὁμορφος ἦταν ὁ οὐρανός, ξάφνου ξεχω-ρίζω στὸν ἀέρα ἓνα στρογγυλὸ πρᾶμα πάνω κάτω

σαν μπάλα του μπιλιάρδου μεγάλο και κάτι άλλο, που κρεμότανε κάτω απ' αυτό. Στη στιγμή αδράχνω το τουφέκι που είχα για πουλιά, αυτό, που τα πήγαινε τα σκάγια πολύ μακριά. Χωρίς αυτό δεν έκανα βήμα πουθενά. Του βάνω ένα σφαιρίδι και πυροβολώ το στρογγυλό πράμα στον αέρα· μόνο κρίμα δεν έκαμα τίποτα. Ξαναγεμίζω, βάνω δυο σφαιρίδια και ξαναρίχνω. Τίποτα και τούτη τη φορά. Μόνο με την τρίτη ριζιά και με τέσσερα σφαιρίδια τούκανα μία τρύπα στη μία πάντα και τόφερα κάτω.

Φαντάζεστε το ξάφνιασμά μου, όταν είδα να πέφτει δυο όργιές μπρός από τη βάρκα μου ένα άμαξάκι επιχρυσωμένο με πολλή τέχνη. Ήταν κρεμασμένο σ' ένα μεγάλο μπαλόνι, που ήτανε μεγαλύτερο απ' όλους τους θόλους των εκκλησιών, που έχομε έδω στην περιφέρειά μας..... Μέσα στο άμαξάκι βρισκότανε ένας άνθρωπος και μισό πρόβατο, που φαινότανε να ήτανε ψημένο. Μόλις συνέφερα από το πρώτο μου ξάφνιασμα σχημάτισα μαζί με τους συντρόφους μου κύκλο γύρω στα παράξενα που βλέπαμε.

Ο άνθρωπος αυτός, που έμοιαζε νάναι Γάλλος, πράμα που δέ μας ενδιαφέρει το κάτω κάτω, είχε κρεμάσει σε κάθε τσέπη του πολύτιμες καδένες με ένθυμια κι άπάνω σ' αυτά μου φαίνεται, πως ήταν άπεικονισμένες μορφές μεγάλων αντρών και γυ-

ναϊκών. 'Από κάθε κουμπότρυπα κρεμότανε κι από ένα χρυσό μενταγιόν, που αξίζει τουλάχιστον εκατό δουκάτα και σε κάθε δαχτυλό του είχε περάσει κι άπάνω πολύτιμο δαχτυλίδι με μπριλάντια. Οι τσέπες του σακκακιού του βάραιναν από πουγγιά γεμάτα χρυσάφι σε σημείο, που δε μπορούσε να πάρει τα πόδια του από το βάρος. Για το θεό, σκέφτηκα, αυτός ο άνθρωπος πρέπει να έχει προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στο ανθρώπινο γένος, για να τον έχουνε φορτώσει οι μεγιστάνες και οι άριστοκράτισες, μ' όλη την τσιγκουνιά που δείχνουνε σήμερα, με τόσα δώρα.

Μ' όλα αυτά όμως ο ξένος φαινότανε τούτη τη στιγμή σε κακή κατάσταση και δεν ήτανε σε θέση να βγάλει άχνα. Άμα πέρασε κάμποση ώρα συνέφερε λιγάκι και τότε μάς διηγήθηκε τα ακόλουθα: «'Εγώ, λέει, δεν είχα ούτε νου ούτε γνώσεις άρκετες για να εφεύρω αυτό το αερόστατο, είχα όμως την περίσσια τόλμη και τη ρισοκίντηνη όρμη, που κάνει τον αεροπόρο και το σκοινοβάτη να ανεβαίνει στα ύψη κι έτσι ανέβηκα πολλές φορές μ' αυτό κι έκοφα βόλτες στον αέρα. Δώ κι έφτά όχτω μέρες-έχω χάσει το λογαριασμό-ύψώθηκα άπάνω από το λόφο Κόρνοναλ στην Άγγλία και πήρα μαζί μου κι ένα πρόβατο για να κάμω από κει μ' αυτό διάφορα γυμνάσματα μπρός σε χιλιάδες θεατές, που χάζευαν.

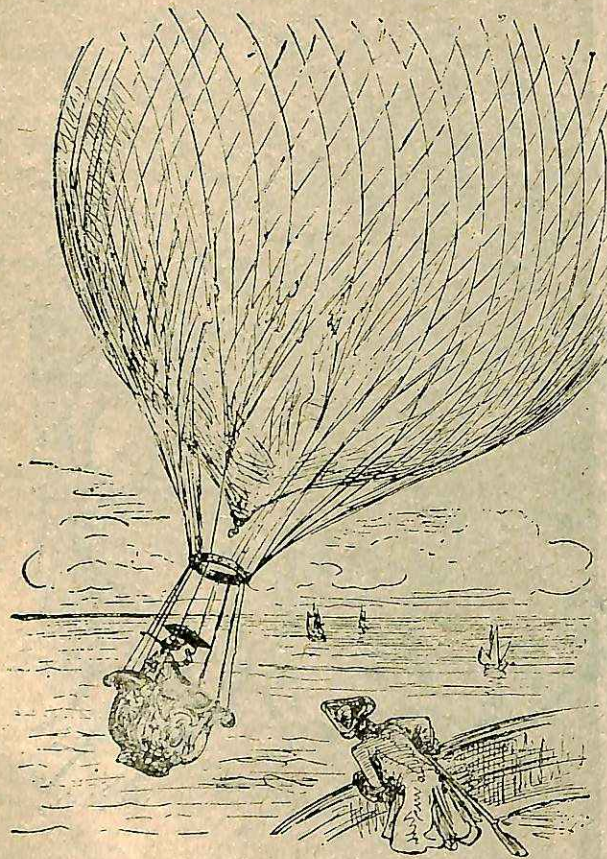
Για κακή μου τύχη δέκα λεφτά μόλις ανέβηκα, γύρισε ο καιρός κι αντί να με φέρει στο 'Εξέτερ, που υπολόγιζα να κατεβώ, με τράβηξε κατά τη θάλασσα κι εκεί άπάνω απ' αυτή καθώς συμπεραίνω θα πέρασα ως σήμερα τις ημέρες κρεμασμένος σε άνυπολόγιστο ύψος.

Καλά, που δεν είχα προφτάσει να κάνω τα γυμνάσματά μου με το πρόβατο. Γιατί την τρίτη ημέρα, άφότου άρχισα το έναέριο ταξίδι, με θέριζε η πείνα σε τέτοιο βαθμό, που άναγκάστηκα να το σφάξω. Και άφου προσπέρασα το φεγγάρι και τράβηξα ψηλά κατά τον ήλιο δεκαέξι ώρες άκόμη και κάτι παραπάνω, ζύγωσα τόσο κοντά στον ήλιο, όπου τσουρουφλιστήκανε τα ματόκλαδά μου. Τότες άπλωσα το σφαγμένο πρόβατο άφου τόγδαρα πρωτύτερα, σ' εκείνο το μέρος του καλαθιού, που είχε ο ήλιος τη μεγαλύτερη δύναμη, μ' άλλα λόγια εκεί, που δεν έριχνε ήσκιο το μπαλόνι και σε τρία τέταρτα της ώρας περίπου είχε ψηθεί. Μ' αυτό το ψητό έζησα όλες τις ημέρες.

'Εδω έκαμε ο ξένος μας μία διακοπή και φαινόταν, πως έριχνε τη ματιά του δλόγυρα. 'Όταν του είπα πως το χτίριο που βλέπαμε μπρός μας είναι το σεράι του κραταιότατου Σουλτάνου στην Κωνσταντινούπολη, έμεινε μ' άνοιχτό στόμα, γιατί όπου άλλου μπορούσε να φανταστεί πως βρισκότανε, μα όχι και τόσο μακριά από την Άγγλία.

«'Η αίτια, που ξέφυγα τόσο μακριά» πρόσθεσε «είναι που μου κόπηκε ένας σπάγγος. Μ' αυτόν είχα δεμένο ένα πιστόμιο στο αερόστατο κι όταν ήθελα τραβούσα, το άνασέκωνα και άδειαζε το αέριο. Λοιπόν, αν δεν το είχατε πυροβολήσει το αερόστατο κι αν δεν το τρυπούσατε θα φτεροζυγιάζομουνά ασφαλώς άνάμεσα ούρανό και γή σαν τον Μωάμεθ, ως τη δεύτερη παρουσία».

Το άμαξάκι το χάρισε με μεγαλοφυχία στο βαρκάρη μου, που καθότανε στο τιμόνι. Το ψητό κρέας το πέταξε στη θάλασσα. 'Όσο για το αερόστατο από τις τρύπες, που του είχα κάμει και από το πέσιμο είχε γίνει κομμάτια.

Οι Πρόσκοποι*

Γαλατείας ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

Η ΠΡΩΤΗ ΝΙΚΗ

—Λοιπόν, τί άποκάματε;

—Θά γίνη ή λέσχη;

—'Εδωσε ή κυρά Λένη την κάμαρα;

—'Όλα τα παιδιά τριγυρίζουν την έπιτροπή που είχε πάει στο χωριό να κάμη τις προτάσεις έπίσημα... 'Όταν έφτασαν στον καταυλισμό ήταν άργά. Το προσκλητήριο όπου-όπου θά άκούοταν.

—'Ω, είμαι ψόφιος από την κούραση, είπε ο 'Αντώνης και έάπλωσε στο χορτάρι.

—'Εχομε τίποτα να φάμε; ρώτησε ο Δημήτρης.

—Μά μιλήστε λοιπόν! θά γίνη ή λέσχη ή όχι; βρήκατε κάμαρα;

—Τι άνυπόμονοι! 'Αντίς να μάς ρωτάτε, καλύτερα θά κάνατε να μάς δώσετε να φάμε τίποτα. 'Ο,τι γένηκε θά το μάθετε καταλεπτός άμέσως έπειτα.

—'Αρχισε να μάς το λές και έπειτα τρώς.

—'Όχι, πρώτα να φάμε.

'Αδύνατον να καταφέρουν αυτόν τον πεισματάρη να μιλήση.

Το κακό ήταν που και οι άλλοι της έπιτροπής δεν έννοούσαν να μιλήσουν πριν φάνε. Τους έδωκαν ό,τι είχε μείνει από το δείπνο.

—Λέγε τώρα, είπε ο Κώστας.

—Μά πως, άφου τρώω!

—Ούφ, μάς έσκασες!

Τέλος ο 'Αντώνης τέλειωσε το ψωμί του και πίνοντας την ύστερη στάλα του τσαϊού του είπε:

—Προσοχή, άρχινώ!

—'Όλοι σώπασαν.

—Πρώτα απ' όλα κάμαμε μιá συγκέντρωση στο σχολειό. Πρέπει όμως να σας πούμε ότι δεν ήρθαν πολλοί. Μερικοί γέροι, κάμποσες γυναίκες και νέοι. Πρώτοι και καλύτεροι ο Πέτρος, ο Σπύρος και ο Γιάννης. Ήταν και ο μπάρμπα Βασίλης που φάγαμε στίτι του τότε που πήγαμε για το χορτό... Μάς άκουαν προσεχτικά, έλεγαν αείμαστε σύμφωνοι με το κεφάλι, φουμάριζαν, γελοῦσαν όταν λέγαμε κανένα άστείο. 'Όταν όμως τους είπαμε πως για να γίνουν όλα ταύτα χρειαζόταν μιá κάμαρα... άμέσως βάλθηκαν να κουνούν τα κεφάλια τους πως τάχα ζητούσαμε άδύνατα πράματα.

—Και που βρίσκεται στο χωριό άδειαν ή κάμαρα; ρώτησε ένας. Ούτε τρύπα δεν έχομε άδειαν ή, όχι κάμαρα.

—Και ή κάμαρα της θειάς του Σπύρου; Πετάχτηκε ο Νίκος.

—Περιμένετε ντέ.. δεν τέλειωσα άκόμη. 'Όταν

* Είηε το νέο παιδικό άνάγνωσμα της κ. Γαλατείας Καζαντζάκη. Περιγράφει τον προσκοπισμό, έξηγει την κοινωνική σκοπιμότητά του, το μεγάλο απ' αυτόν κέρδος σε υγεία, ήθικη διάπλαση, φρονηματισμό για το άτομικό και για το γενικό καλό. Γραμμένο λογοτεχνικά το παιδικό τούτο βιβλίο προκαλεί το ένδιαφέρον με τη ζωηρή περιγραφή και τη φυσική διήγηση. α' Εκδοτικός οίκος ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ».

το άκουσα αυτό άμέσως λέω: 'Εγώ όμως ξέρω ότι ή κυρά Λένη έχει μιá κάμαρα.

—Δεν έχω τέτοιο πράμα!.. άκούεται μιá φωνή.

—Καλά τότε κάμαμε λάθος, λέω. 'Αν όμως ήταν καμιά άλλη θά την πέραμα με νοίκι... Κανείς βέβαια δε θέλει να ζημιώσει αυτόν που την έχει. Θά δίνανε νοίκι ως έζηντα δραχμές. 'Εχει κανείς; Σιωπή... Καμιά άπάντηση.

—'Ωστε όλα ναυάγησαν, είπε με θλίψη ο Νίκος.

—Καθόλου... γιατί ή κυρά Λένη ήρθε σιγά εκεί που είμαστε και μου ψιθυρίζει:

—'Αν θέλετε κάμαρα έχω μιá...

Κι έτσι ή λέσχη θά γίνη, τέλειωσε ο 'Αντώνης, και πετάχτηκε όρθος.

—Ζήτω! ζήτω! Ζήτω ή λέσχη! 'Εμπρός άς χορέψουμε τώρα. Φωνές και γέλοιο ύψώθηκαν γύρω από τις σβυσμένες φωτιές. Τα καημένα τα πουλιά που δε μπορούσαν ακόμα να συνηθίσουν τα έθιμα των προσκόπων ματασάλεψαν στα κλαδιά που κούρνιαζαν.

—Τώρα ξέρετε τί βιβλία πρέπει να τους προμηθέψουμε;

—Και ποιός δεν ξέρει. 'Όλα όσα άφορούν τη γή κ.τ.λ. 'Ακόμα θά τους δώσωμε και άλλα που νάχουν και τίποτα ευχάριστες ιστορίες...

—'Αύριο φεύγομε για την πόλη γι' αυτή τη δουλειά.

—'Αμέσως πρέπει να οργανώσωμε τη νεολαία... όσο είναι το σίδερο ζεστό κολλά.

'Η τρομπέττα φώναζε ξάφνου στη σιωπή της νύχτας

Καλή νύχτα—καλή νύχτα.

Σε λίγο όλο το στρατόπεδο ρουχάλιζε.

Ο ΕΡΑΝΟΣ

Την άλλη μέρα έξη πρόσκοποι κινούσαν για την πόλη πρωί-πρωί. Πήγαιναν να βρουν βιβλία για τη βιβλιοθήκη της λέσχης. Και πρώτα πήγαν στα γραφεία του συντάγματος των προσκόπων να πάρουν γραμμάτια συστατικά για τα μέρη απόπου έπρεπε να ζητήσουν. 'Από κει κίνησαν για τη συγκομιδή. Πρώτα - πρώτα έπεσκέφθησαν όλα τα βιβλιοπωλεία. 'Επειτα πήγαν στα σπήτια. 'Ενα χειραμάξι που έσπρωχνε ο Νίκος δεν άργησε να γιομίση. Και όλα ένα κι ένα. 'Ο,τι ήταν τυπωμένο για τη ζωή του άγρότη εκεί βρισκόταν. Σ' αυτό έκαμε το θάμα του το ύπουργείο της Γεωργίας. 'Επειτα έδωσαν ένα πλήθος περιδικά τα σπήτια, αλλά και οι βιβλιοπώλες έδωσαν και αυτοί ούκ όλίγα...

Οι πρόσκοποι όπου έμφανίζονται δεν ξέρει κανείς γιατί επιβάλλονται: ό,τι να ζητήσουν γίνεται.

—'Αύριο πρωί-πρωί θά κινήσωμε για δέω, έλεγε το βράδυ ο Δημήτρης όταν γυρνούσαν από τον έρανο με το καρότσι τίγχα βιβλία. Μή ξεχνάτε πως έχομε κι άλλες δουλειές. Πρώτα-πρώτα χρειάζεται να κάμωμε ράφια για τα βιβλία, έπειτα ά-

σχωρνώ. Αυτό δεν τὸ εἶδα καμμιά βολά, κι αὐτὸ τὸ εἶδα τώρα.

—Ὁ Θεὸς μαζὶ μας, παπᾶ, καὶ νὰ μᾶς γλυτών' πὲ τοῦτο τὸ κακό. Τὴ λειτουργία τὴν κάν'ς καὶ αὐριο.

Ἔτσι ὁ παπα-Σπυριδὼν παρηγορήθηκε. Καλόθεσε τὸ πετραγεῖλι του καὶ τὸ βιβλίο του καὶ κάθησε στὸ τζάκι πλάγι, μὲ τὴν ἐλπίδα, πὼς ἀνοίγουν-τας στὰ χιόνια δρόμο θάρχότανε οἱ συχωριανοὶ του νὰ τον πάρουν γιὰ νὰ λειτουργήσῃ στὴν ἐκκλησία καὶ νὰ μεταλάβουν. Μάταια ὅμως. Ὅποιος ὅπου βρέθηκε, ἐκεῖ ἔμεινε. Δὲ σόλεψε κανεὶς ἀπὸ τὴ θέση του. Μόνο τὰπομεσήμερο σὰν ἔπαψε τὸ χιόνι, καὶ οἱ χωριανοὶ μὲ τὰ φτυάρια καὶ τὰ εργαλεῖα ἄρχισαν νὰνοίγουν δρόμους μέσ' ἀπὸ τὸ χιόνι. Τέτοιο χιόνι δὲν εἶδανε ποτὲς τους.

—Θάχουμ' μεγάλο μπερεκέτ' φέτος, παιδιά, τοὺς ἔλεγε ὁ παπᾶς. Αὐτὸ ἔνε ἓνα σημάδ' τὴ Θεοῦ.

Τὴν ἄλλη μέρα ἔγινε ἡ λειτουργία τῶν Χριστουγέννων.. Τὴν ἡμέρα κείνη ὅλοι νήστεψαν. Τὴ λογάριασαν σὰν μιάλλη μέρα τῆς σαρακοστής. Πρώτη φορὰ στὴ ζωὴ του ὁ παπα-Σπυριδὼν λειτουργοῦσε γιὰ τὰ Χριστούγεννα στὶς 26 Δεκεμβρίου. Καὶ παίρνοντας τὴν ἡμέρα αὐτὴ τὸ ἐκκλησιαστικὸ βιβλίο τῆς ἀκολουθίας τοῦ Χριστοῦ, ἔγραψε μὲ τὰ βυζαντινὰ γράμματα, ὅπως συνήθιζε νὰ γράφει:

«Ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1892 πὲ τὸ πολὺ χιόν' γιόρ-τασαμ' τὰ Χριστούγεννα στὸ χωριὸ μᾶς στὶς 26 Δεκέμβρη. Τὸ χιόν' ἔφτασε στὰ παραθύρια μᾶς ὡς ἓνα μπόγι. Οἱ λύκ' μᾶς ρίχκαν καὶ στὴ στάνη τοῦ χωριοῦ ἔφεραν μεγάλο θανατικό».

26 τοῦ Δεκέμβρη 1892.

Παπασπυριδὼν.

ΛΕΞΙΚΑ—ΞΕΝΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ

ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ

ΠΛΗΡΩΜΗ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΔΡ. 20. ΚΑΤΩΤΑΤΟΝ ΟΡΙΟΝ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΔΡ. 225.

ΚΑΘΕ ΔΥΟ ΜΗΝΑΣ ΘΑ ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΕΙΣ ΤΟΜΟΣ

Τὰ κατωτέρω 6 λεξικά, γνωστὰ διὰ τὴν πρα-ετικότητά, τὴν ἀκριβείαν, τὴν σαφήνειαν καὶ τὴν καλλιτεχνικὴν τῶν ἐκδόσεων, περιλαμβάνουν εἰς 1200—1300 σελίδας πᾶσαν τὴν χρῆσιμον ὕλην συμπληρωμένα μὲ τὰς μέχρι σήμερον δημιουργη-θείσας νέας λέξεις.

Τιμᾶται ἑκάστον πανόδετον Δρ. 120.—
δεδεμένον δέγμα πανί , 140.—

Γαλλοελληνικὸν Λεξικὸν Ν. Κομπούλου
Ἑλληνογαλλικὸν Λεξικὸν Ν. Κομπούλου.
Ἀγγλοελληνικὸν Λεξικὸν Ι. Περγάνου.
Ἑλληνοαγγλικὸν Λεξικὸν Ι. Περγάνου.
Γερμανοελληνικὸν Λεξικὸν Α. Γιάνναρη.
Ἑλληνογερμανικὸν Λεξικὸν Ρ. Ρουσοπούλου.

Κάθε βιβλιοθήκη, πρέπει νὰ ἔχῃ τὰς ἀπαραιτήτους αὐτὰς Μεθόδους καὶ Λεξικά. «Ὅποιος ξεύρει μία ξένη γλῶσσα, ἀποκτᾷ καὶ μία νέα ψυχὴ». Μὴ λησμο-νῇτε τὸ ὄφθον αὐτὸ ἀπόφθεγμα.

Ἐκκυκλοφόρησαν
αἱ μέθοδοι

Γαλλικῇ, Ἀγγλικῇ, Ἰτα-
λικῇ καὶ ὅλα τὰ Λεξικά (πλὴν
τῶν συμπληρωμάτων αὐτῶν).

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε. - ΣΤΑΔΙΟΥ 4 - ΑΘΗΝΑΙ

Ηλεκτρικὲς Κινητήριες Μηχανές*

Bachman.

Ο ΗΛΕΚΤΡΟΜΑΓΝΗΤΗΣ. Οἱ ναυτικοὶ παρατή-ρησαν, ὅτι ὅταν ἀστραφε συνεχῶς ἡ ἔπεφταν κε-ραυνοί, ἡ βελὼν τῆς πυξίδας χόρευε σὲ ὅλες τὶς διευθύνσεις. Ἀκριβῶς τὸ ἴδιο παρατηρήθηκε, ὅταν τοποθέτησαν ἓνα μαγνήτη κοντὰ στὴν πυξίδα. Αὐτὰ καὶ ἄλλα τέτοια φαινόμενα, ὡς π.χ. μαχαί-ρια, πού μεταβλήθησαν σὲ μαγνήτες, ὅταν ἔπεσε σ' ἓνα σπῆτι κεραυνός, κίνησαν τὴν περιέργειαν τῶν ἐπιστημόνων καὶ θέλησαν νὰ ἀνακαλύψουν ποιά σχέση εἶχαν ὁ μαγνητισμὸς καὶ ὁ ηλεκτρισμός.

Τὸ χειμῶνα τοῦ 1820 ὁ Δανὸς καθηγητὴς Ἐρ-στεδ συλλογίστηκε νὰ δοκιμάσῃ ἓναν ἄλλο τρόπο γιὰ νὰ λύσῃ τὴν ἀπορία του. Σ' ἓνα τραπέζι ἦταν μιά πυξίδα καὶ κοντὰ τῆς μιά ἀπὸ τὶς ηλεκτρικὲς στήλες τοῦ Βόλτα. Ἐνωσε τὰ σύρματα, καὶ κατόπι ἔφερε ἓνα σύρμα κοντὰ στὴν πυξίδα, παράλληλα πρὸς τὴ βελὼν τῆς. Ἡ βελὼν ἀρχισε νὰ γυρίζῃ σὰν νὰ κρατοῦσε στὸ χεῖρι του μαγνήτη. Ὅταν τὸ ρεῦμα περνοῦσε μὲ τὸ σύρμα κατὰ τὸ βοριά, ἡ βελὼν ἔκλινε πρὸς τ' ἀριστερά. Ὅταν τὸ ρεῦμα περνοῦσε κατὰ τὸ νότο, ἡ βελὼν γύριζε πρὸς τὰ δεξιά. Τότε ὁ Ἐρστεδ κατάλαβε, ὅτι εἶχε κάμει κάποια ἀνακάλυψη. Εἶδε ὅτι ὅταν περνᾷ ἀπὸ τὸ σύρμα ἓνα ηλεκτρικὸ ρεῦμα, τὸ ἄλλο σύρμα γίνεται μαγνήτης. «Ὁ μαγνητισμός», εἶπε, «δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ ηλεκτρισμός, πού κινεῖται». Ἡ ἀνακάλυψη τοῦ Δανοῦ καθηγητῆ ἦταν σπουδαία, γιατί ἔφερε τὴν ἐφεύρεση τοῦ ηλεκτρομαγνήτη, πού εἶναι μιά ἀπὸ τὶς χρησιμώτερες ἐφευρέσεις.

Ὁ πρῶτος ηλεκτρομαγνήτης κατασκευάστηκε ἀπὸ τὸν Ἀγγλο Στάρζον.

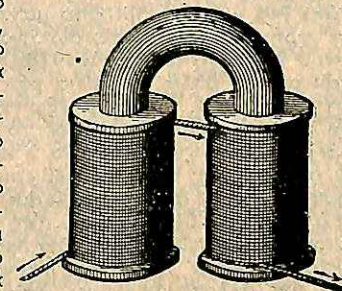
Ἐλαβε ἓνα ραβδί ἀπὸ μαλακὸ σίδηρο καὶ τοῦ ἔδωσε σχῆμα πετάλου. Γύρω τύλιξε ἓνα σύρμα καὶ μέσα στὸ σύρμα ἔκαμε νὰ περάσῃ ηλεκτρικὸ ρεῦμα. Βερνίκωσε τὸ σιδερένιο ραβδί, γιὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὸ ρεῦμα νὰ φύγῃ.

Ὁ Στάρζον ἔμεινε κατὰπληκτος ἀπὸ τὸν τρόπο, πού λειτουργοῦσε ὁ μαγνήτης. Ἦταν πολὺ δυνα-τώτερος ἀπὸ ἓνα φυσικὸ ἢ σταθερὸ μαγνήτη, πού εἶχε τὸ ἴδιο μέγεθος. Τὸ θαυμασιώτερο ὅμως ἦταν ὅτι, μόλις περνοῦσε τὸ ρεῦμα, τὸ ραβδί ἐκείνο γι-νόταν μαγνήτης, καὶ μόλις τὸ ρεῦμα ἔπαυε, ἔπαυε καὶ τὸ ραβδί νὰ εἶναι μαγνήτης.

Θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ φαντασθῇ ὅτι ἡ περιέργη αὐτὴ ιδιότητα θὰ ἔκανε τὸν ηλεκτρομαγνήτη ἀχρη-στο, ἐνῶ ἀπεναντίας αὐτὴ εἶναι, πού τὸν κάνει τόσο χρήσιμο.

Ἀν πιαστῇ μιά βελὼν ἢ ἄλλο ἀντικείμενο σ' ἓνα σταθερὸ μαγνήτη, ὁ μόνος τρόπος γιὰ νὰ τὸ ξε-κολλήσῃ κανένας εἶναι νὰ τὸ τραβήξῃ ἢ νὰ τὸ ξύσῃ. Ἀν θέλῃ ὅμως κανένας νὰ τὸ ἀποσπᾷ ἀπὸ ἓνα ηλεκτρομαγνήτη, ἀρκεῖ νὰ σταματήσῃ τὸ ηλεκ-τρικὸ ρεῦμα. Ἔτσι ὁ ηλεκτρομαγνήτης ἐξαφανίζεται ἀπὸ τὴ θέλησή μας. Γιὰ νὰ τὸν βάλωμε σ' ἐνέργειαν, τοῦ περνοῦμε ηλεκτρικὸ ρεῦμα, καὶ γιὰ νὰ τὸν σταματήσωμε, τοῦ ἀπομακρύνωμε τὸ ρεῦμα. Κι αὐτὸ κάμει ὅλοι ὅταν πατάτε τὸ κουμπὶ ἑνὸς ηλεκτρικοῦ κουδουνιοῦ.

Μποροῦμε ἀκόμη νὰ κανονίσωμε καὶ τὴ δύναμη τοῦ ηλεκτρομαγνήτη, πού θὰ σηκώσῃ. Αὐτὸ μᾶς τὸ δίδαξε ὁ Ἀμερικανὸς Ἰωσήφ Χένρυ. Ἀντὶ νὰ βερνικώσῃ τὸ σιδερένιο ραβδί, ὅπως τὸ ἔκαμε ὁ Στάρζον, γιὰ νὰ ἐμποδίσῃ νὰ φύ-γῃ τὸ ρεῦμα, δη-λαδὴ γιὰ νὰ τὸ ἀπομονώσῃ, τύ-λιξε τὸ μεταλλικὸ σύρμα μὲ μετάξι-νη κλωστή. Κι ἀντὶ νὰ τυλίξῃ τὸ ραβδί μιά φορὰ μὲ τὸ μεταλλικὸ σύρμα, τὸ τύλιξε πάρα πολλές φορές. Στὸν πρῶτο-του ηλεκτρομαγνήτη μεταχειρίστηκε σύρμα 35 πο-δῶν καὶ τὸ τύλιξε γύρω ἀπὸ τὸ ραβδί τετρακό-σιες φορές. Οἱ γύροι αὐτοὶ μεγάλωσαν πολὺ τὴ δύναμη τοῦ μαγνήτη.

Ὁ Χένρυ παρατήρησε ἀκόμη, ὅτι ὁ μαγνήτης γινόταν δυνατώτερος, ἂν τὸν τύλιγε μὲ χωριστὰ σύρματα γυρισμένα σὰ σοῦστες, πού τὰ ἄκρα τους ἐνώνονταν μὲ τοὺς δύο πόλους τῆς ηλεκτρικῆς στήλης. Μὲ μιά μικρὴ στήλη ἑνᾶς ἀπὸ τοὺς ηλεκτρο-μαγνήτες τοῦ Χένρυ σήκωσε κάπου εἴκοσι πέντε ὀκάδες βάρος καὶ στὰ 1831 κατασκεύασε ἓναν ἄλλο, πού σήκωσε βάρος ὡς 1300 ὀκάδες. Ἔτσι μπορεῖ κανεὶς νὰ κατασκευάσῃ ηλεκτρομαγνήτες μὲ διά-φορη δύναμη, ἂν χρησιμοποιήσῃ μικρὴ ἢ μεγάλῃ στήλη, σύρματα μὲ ἀραιὰ ἢ πυκνὰ ἑλίκες, μεγάλα ἢ μικρὰ ραβδιά ἀπὸ μαλακὸ σίδηρο κλπ. κλπ.

Ὁ Χένρυ ἦταν ἀκόμη καὶ ὁ πρῶτος, πού κατάρθωσε νὰ κινή τὸν ηλεκτρομαγνήτη νὰ λειτουργῇ ἀπὸ ἀπόσταση. Ὁ ἴδιος μᾶς διηγεῖται τὰ ἀκόλουθα: «Τοποθέτησα γύρω ἀπὸ ἓνα δωμάτιο τῆς Ἀκαδη-μίας τοῦ ἐπάνω πατώματος, ἓνα σύρμα πού εἶχε μᾶκρος παραπάνω ἀπὸ ἓνα μίλι, καὶ μ' αὐτὸ μπό-ρεσα νὰ συνεννοῦμαι χτυπώντας ἓνα κουδούνι».

Τὸ πρῶτο αὐτὸ ηλεκτρικὸ κουδούνι κατασκευά-στηκε ἀπὸ ἓνα μαγνήτη, πού εἶχε μᾶκρος δέκα δάχτυλα, στερεωμένο σ' ἓνα ἔλασμα καὶ τοποθε-τημένο μὲ τέτοιο τρόπο, πού ἡ μιά του ἀκρὴ νὰ βρισκεται ἀνάμεσα στοὺς δύο πόλους ἑνὸς ηλεκτρο-μαγνήτη. Ὅταν τὸ ηλεκτρικὸ ρεῦμα περνοῦσε μέσα ἀπὸ τὸν ηλεκτρομαγνήτη ἔκανε τὸ σταθερὸ μαγνήτη νὰ κινεῖται καὶ νὰ χτυπᾷ ἓνα κουδούνι τοποθετημένο δίπλα του.

Σήμερα χρησιμοποιοῦν μικροὺς ηλεκτρομαγνή-τες, πού ἐνωμένοι μὲ μιά ηλεκτρικὴ στήλη χτυποῦν τὰ κουδούνια τῶν σπιτιῶν μας, κάνουν συνθή-ματα κλπ.

Χρησιμοποιοῦν ἀκόμη πελώριους ηλεκτρομα-γνήτες πού σηκώνουν χιλιάδες ὀκάδες βάρος. Οἱ ηλεκτρομαγνήτες μᾶς κάνουν πολλές ὑπηρεσίες καὶ ὅπως θὰ ἴδωμε ἀποτελοῦν ἓνα ἀπὸ τὰ κυριώ-τερα μέρη τοῦ τηλεγράφου, τοῦ τηλεφώνου καὶ τῆς δυναμομηχανῆς.

Ὁ Ἐρστεδ εἶχε μεταβάλλει τὸν ηλεκτρισμὸ σὲ

*Ἀπὸ τὸν τόμο: Bachman. «Οἱ μεγάλοι ἐφευρέ-τες». Ἐκδοτικὸς Οἶκος Δημητράκου 1931.

έπιστήμη του δικαίου κατά τον παρελθόντα αιώνα. Περί της μονογαμίας διδάσκει ο Engels, ότι αυτή δεν γεννήθηκε ως προϊόν ατομικού γενετήσιου έρωτος. Η μονογαμία υπήρξε η πρώτη μορφή της οικογενείας, ήτις έβασίσθη ούχι επί φυσικών, άλλ' επί οικονομικών συνθηκών, ή μορφή, ήτις προήλθεν εκ της νίκης της ατομικής ιδιοκτησίας και της διαλύσεως της άρχεγονου φυσικής κοινοκτημοσύνης. Η μονογαμία θεσπίσθη ούχι ως η συμπληρωτική του άνδρος μετά της γυναίκας, άλλ' ως η ύποταξη της γυναίκας υπό τον άνδρα, δημιουργηθείσης ούτω διά του ανταγωνισμού των δύο φύλων της πρώτης αντιθέσεως των τάξεων, ήν έγνωρίσεν η ιστορία. «Η μονογαμία υπήρξε μεγάλη ιστορική πρόοδος δι' αυτής όμως έγκαινιάζεται συγχρόνως παραπλεύρως εις την δουλείαν και τον ιδιωτικόν πλούτον ή μέχρι σήμερα συνεχίζουσα την ύπόστασιν της εποχής, καθ' ήν πάσα πρόοδος σημαίνει συγχρόνως σχετικήν τινά έπισποδρόμειν, καθ' ήν η εύτυχία και η εξέλιξις του ενός πραγματοποιείται μόνον διά του πόνου και της παραμερίσεως του άλλου».

Αίαν διαδεδομένη είναι εις τους σοσιαλιστικούς και δι' από του Μάρξ αντιλούντας τα φώτα των κύκλους ή γνώμη, ότι η μονογαμία έγέννησε την πορνείαν. Οί ύποστηρίζοντες τοϋτο δεν διακρίνουν να επικαλεσθώσι το όνομα του Engels. Ουτος έγνωρίσεν, ότι η πορνεία ήτο γνωστή και πρό της μονογαμίας και ότι προς εξακρίβασιν της καταγωγής της δέον να ανατρεχί τις εις αυτόν τούτον τον ομαδικόν γάμον. «Ός σύμπτωμα της μονογαμίας ειδικώς θεωρεί ο Engels κυρίως την άπιστίαν της γυναίκας, ήτις εν Σπάρτη π.χ.· όπου δεν ίσχυεν η μονογαμία εν τη αϋστηρῶ αυτής μορφῇ, ήτο άγνωστος, διότι και έαν παρεδίδοτο η γυνή εις την άγκάλην ξένου άνδρος, παρεδίδοτο εν γνώσει του συζύγου της και δι' συνήθως προς έκπληρωσιν φιλικού καθήκοντος ή πολιτειακής ύποχρεώσεως. Έν Αθήναις αντιθέτως—και εν τη πόλει ταύτη της αρχαιοτήτος έγεννήθη, κατά τον Engels, η μονογαμία—ή έλευθερία της γυναίκας ήτο άγνωστος, η κοινωνική της θέσις ήτο πολύ κατωτέρα της θέσεως, ήν κατείχον αι μητέρες της Σπάρτης και μόνον η έταίρα, εις τους πλουσίους κόλπους της όποιας δισσώθησαν τα ύπολείμματα της παιδείας ύπεροχής του θήλεος γένους, έτιμῶτο ως άληθής γυνή. «Τό ότι όμως, παρατηρεί ο Engels, «έπρεπε να είναι η γυνή έταίρα διά να είναι (άληθής) γυνή, τοϋτο αποτελεί την άϋστηροτέραν κατάδικήν της άθηναϊκής οικογενείας».

Η άθηναϊκή οικογένεια έχρησίμευσε, κατά τον Engels, ως πρότυπον εις τους ύπολοίπους Έλληνες της καθ' αυτό Έλλάδος και των άποικιών. Έν Ρώμη ήτο η θέσις της γυναίκας άνωτέρα πως έκείνης, ήν κατείχεν αϋτη εν Έλλάδι. Την μεγίστην όμως πρόοδον εν τη εξέλιξει του θεσμοϋ της μονογαμίας προεκάλεσεν η είσοδος των γερμανικών λαών εις την ιστορίαν και τοϋτο ούχι λόγω της άνωτέρας ήθικης κλίσεως των, άλλ' άπλοῦστα λόγῳ του γεγονότος, ότι η μαστιζούσα αϋτούς πείνις είχε παρακωλύσει την εξέλιξιν του κατά ζεύγη γάμου εις την μονογαμίαν και την ανάπτυξιν των εν αϋτῇ κρατουσών ήθικών αντιθέσεων. Δεδομένου, ότι παρά τοις γερμανικοις λαοις έξηκολούθουν άκόμη διατηρούμενα ύπολείμματα τινά παιδείας μητριαρχικής εποχής, η άνάμιξις τούτων μετά των

Ρωμαίων προσέδωκεν εις την άνδροκρατίαν ήπιωτέρας πως μορφάς και έξησφάλισεν εις τας γυναίκας όρους ύπάρξεως άνωτέρους εκείνων, ους έγνωρίσεν ή κλασική αρχαιοτης. Πάντως, αν και η μονογαμία είναι ή μόνη μορφή γάμου, ύφ' ήν άνεπτύχθη ο νωότερος γενετήσιος έρως, επί μακρόν έμεινε ξένη προς αϋτόν. Παρά ταις κρατούσαις ιδία τάξεσιν έμφανίζεται ο γάμος ως προϊόν έθιμοτυπίας σκηνοθετουμένης υπό των γονέων, της πρώτης ιστορικώς πιστοποιουμένης μορφής γενετήσιου έρωτος ως ατομικού πάθους γεννηθείσης καθ' υπέρβασιν των άρχων της μονογαμίας. Ο έρως των ίπποτών του Μεσαίωvος δεν ήτο έρως συζυγικός, άλλ' ύμνήθη υπό των ποιητών πάντοτε ως έρως ίπποτου προς άπιστοῦσαν σύζυγον.

Τόν γάμον της άστικής κοινωνίας θεωρεί ο Engels ώσαύτως ως γάμον μάλλον ή ήττον συμβατικόν. Μόνον εις τας τάξεις των καταπιεζομένων, εις τό προλεταριάτον είναι δυνατόν να ίσχύσῃ ο γενετήσιος έρως ως πραγματικός κανών. Τοϋτο όμως συμβαίνει, διότι εις την τάξιν των προλεταρίων «παραμερίζονται πάσαι αι βάσεις της κλασικής μονογαμίας. Έδῶ δεν ύφίσταται η ιδιοκτησία, προς διαφύλαξιν και κληρονομικήν μεταβίβασιν της όποιας έδημιουργήθη άκριβώς η μονογαμία και η άνδροκρατία». Η μονογαμία των προλεταρίων ίσχύει μόνον εν τη έτυμολογική και ούχι εν τη ιστορική της λέξεως έννοια. Η γάμος των άστών αντιθέτως δημιουργεί οικογένειαν, εν ή, παρά πᾶσαν νομικήν ίσοτιμίαν των δύο φύλων, ο άνηρ εκπροσωπεί τον κεφαλαιοκράτην και η γυνή τό προλεταριάτον. Η άπολύτρωσις της γυναίκας—ήτις ήρξατο σημειουμένη εν τη τάξει των προλεταρίων—δεν θα είναι δυνατόν να έπιτευχῇ πλήρως ει μη μόνον έαν εισέλθῃ και πάλιν ολόκληρον τό γένος των γυναικών εις την δημοσίαν βιομηχανίαν, αίρομένης της ιδιότητος της μεμονωμένης οικογενείας «ως οικονομικής μονάδος της κοινωνίας».

Ούτω πως εισέρχεται ο Engels εις την εξέτασιν του τρόπου, καθ' όν θέλει διαμορφωθῇ εν τῷ μέλλοντι η οικογένεια. Έρωτάται όμως: δεδομένου, ότι η μονογαμία προήλθε κατά τον Engels, εκ της συγκεντρώσεως του πλούτου εις χείρας του άνδρος, θα εξαφανισθῇ άρα γε όταν μεταβληθώσιν αι οικονομικαί συνθήκαι, εν συνδυασμῳ προς τας όποιας έγεννήθη και άνεπτύχθη;

Εις τό άνωτέρω έρώτημα δεν άπαντᾷ ο Engels καταφατικώς. Διά της άνατροπῆς των οικονομικών συνθηκών, ύφ' ας έγεννήθη η σύγχρονος μονογαμία, διά της διαλύσεως της οικογενείας ως οικονομικής μονάδος της κοινωνίας, διά της άρσεως της ατομικής ιδιοκτησίας, των μισθωτῆς εργασίας, κατ' ακολουθίαν δέ και αϋτῆς ταύτης της πορνείας, η μονογαμία ούχι μόνον δεν θα εξαφανισθῇ, άλλ' άπ' εναντίας μάλιστα θα μεταβληθῇ εις άληθῆ πραγματικότητα και δι' εις πραγματικότητα, η όποία θέλει δεσμεύει πλέον αϋτόν τούτον τον μέχρι σήμερα εν πραγματικῇ πολυγαμίᾳ ζήσαντα άνδρα. Ο μόνος παράγων, όστις θέλει εν τη κοινωνία του μέλλοντος προσδιορίζει τας σχέσεις των δύο φύλων προς άλληλα θα είναι ο ατομικός έρως και μόνον αϋτός. Η μονογαμία, ως θέλει διαμορφωθῇ αϋτη εν τῷ μέλλοντι, θα άπαλλαγῇ παντός χαρακτηριστέρος έστερημένου άληθοῦς έρωτικής διαθέσεως, παντός χαρακτηριστέρος όφειλομένου εις παράγοντας οικονομικούς.

Ίστορία τοῦ Διδακτικοῦ Βιβλίου καὶ τῆς Ἑκδοθεύσεως ἐν Ἑλλάδι.

Ἀπὸ τῆς πώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1453) μέχρι σήμερον.

(Συνέχεια 5)

I. ZEPBOY

Η πτώσις του Βυζαντινοῦ κράτους εἶχεν ἐπιφέρει καὶ τὴν κατὰπτωσιν τῆς ἀνωτέρας παιδείας, ἥτις μετὰ τὴν ἐκδίωξιν τῶν Φράγκων ἐπιδρομῶσα ἐνεφανίζετο σημαντικῶς προοδεύουσα καὶ εὐδοκίμουσα. Καὶ πολλοὶ μὲν τῶν ἐπιφανῶν Ἑλληνιστῶν τοῦ Βυζαντίου εἶχον πολὺ ἐνωρίτερον μεταναστεύσει εἰς τὴν Δύσιν, ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποί, πάντες σχεδόν, ἐξεπατρίσθησαν μετὰ τὴν ἄλωσιν. Οὐχὶ δὲ μόνον αἱ ἀνώτεροι σχολαὶ Ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ φιλοσοφικῶν σπουδῶν, αἱ πρότερον ὑπάρχουσαι ἐν Κωνσταντινουπόλει τοιουτοτρόπως ἐξέλιπον, ἀλλὰ καὶ στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως σχολεῖα οὐδαμοῦ φαίνονται λειτουργήσαντα κατὰ τὰ πρώτα ἔτη τῆς δουλείας.

Εἴτα, χάρις εἰς τὴν μέριμναν καὶ τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Πατριαρχείου, εἰς ὃ εὐτυχῶς ὁ Μωάμεθ Β' εἶχεν ἀφήσει ὑπόλειμμα τι διοικήσεως καὶ ἐξουσίας, ἰδίως πνευματικῆς, ἤρχισε νὰ γίνεταί διὰ τοῦ κλήρου διδασκαλία ἀναγνώσεως καὶ γραφῆς. Τὰ κοινῆς χρήσεως ἐκκλησιαστικὰ βιβλία, πρὸ πάντων ἡ Ὀκτώηχος τοῦ Δαμασκηνοῦ, ὁ Ἀπόστολος καὶ τὸ Ψαλτήριον ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς σχολικὰ κείμενα. Ἦσαν δὲ, σημειωτέον καὶ ταῦτα χειρόγραφα τότε, διότι μόλις περὶ τὰ τέλη τοῦ 15ου αἰῶνος ἐφθασαν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς χώρας τὰ πρώτα καὶ εἰς ἐλάχιστον βεβαίως ἀριθμὸν, ἐντυπα βιβλία. Ἡ τυπογραφία μόνον πρὸ δεκατριῶν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως ἐτῶν (τὸ 1440) εἶχεν ἐφευρεθῇ. Καὶ βιβλίον Ἑλληνικὸν ἐτυπώθη πρῶτον τὸ 1476 εἰς τὸ ἐν Βενετίᾳ ὑπὸ τοῦ Κρητὸς Ἀλεξάνδρου Γεωργίου συστηθὲν τυπογραφεῖον, ἦτο δὲ τοῦτο ἡ «Γραμματικὴ τοῦ Λασκάρεως» ἢ μετὰ ταῦτα διαδοθεῖσα καὶ ἐπὶ αἰῶνας διατηρηθεῖσα ὡς κυριώτατον διδακτικὸν βιβλίον εἰς τὰς ἀνωτέρας Ἑλληνικὰς σχολὰς. Ὀλίγον ἀργότερα (τὸ 1499) ὁ ἐπίσης Κρής Ζαχαρίας Καλλέργης, συστήσας καὶ αὐτὸς τυπογραφεῖον ἐν Βενετίᾳ, ἐτύπωσε τὸ ἔκτοτε πολλάκις ἐκδοθὲν «Μέγα Ἑτυμολογικόν» πρὸς δὲ καὶ τὸ «Υπό-

μνημα εἰς τὰς δέκα κατηγορίας τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπὸ Σιμπλικίου» καὶ τὸ «Υπόμνημα εἰς τὰς πέντε φωνὰς ἀπὸ φωνῆς Ἀμμωνίου μικροῦ τοῦ Ἑρμείου» (1500). Καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ κείμενα συγγραφέων ἔκτοτε, κατὰ τὸν πρῶτον τῆς τυπογραφίας αἰῶνα ἀλλαχοῦ ἐξετυπώθησαν.

Ἄλλ' εὐνόητον ὅτι ὅλα ἐκεῖνα τῶν πρώτων ἐκτυπώσεων τὰ βιβλία καὶ δυσκολοαγόραστα διὰ τοὺς Ἕλληνας ἦσαν καὶ λόγῳ τοῦ περιεχομένου των, διὰ τὴν κατωτέραν ἐκπαίδευσιν ἀκατάλληλα. Μόνον δὲ ἐκκλησιαστικὰ τινὰ βιβλία, ἥτοι ἡ ἐν Ρώμῃ τυπωθεῖσα Ὀκτώηχος (1510), ἡ Παρακλητικὴ καὶ τὸ Τριώδιον (1522) ἐκδοθέντα ὑπὸ τοῦ ἐκ Πατρῶν ἐν Βενετίᾳ τυπογράφου Ἀνδρέου τοῦ Κουνάδη καὶ τὸ Ὡρολόγιον (1545) ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ Κερκυραίου Νικολάου Σοφianoῦ φαίνονται κυκλοφορήσαντα εἰς ἀξιόλογον ἀριθμὸν ἀντιτύπων μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ χρησιμεύσαντο εὐρέως διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀναγνώσεως.

Ἀξιωματικόν τε πρὸς τοῦτοιο βιβλία, ὡς ἐκδοθέντα τότε πρὸς τὸν σκοπὸν μορφώσεως καὶ ἐν μέρει παιδείσεως τοῦ ὑποδούλου γένους, εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀρσενίου Μονεμβασίας συντεθὲν «Ἀποφθέγματα φιλοσόφων καὶ στρατηγῶν» (1515), τὸ ὑπὸ τοῦ Καρτάνου συνταχθὲν «Ἄνθος» (1567), τὰ βραδύτερον εἰς τὸ ἰδρυθὲν ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου Λούκαρι ἐν Κ)πόλει τυπογραφεῖον ἐκτυπωθέντα: «Κατὰ Ἰουδαίων πραγματεία» (1627) καὶ Γεωργίου Κορεσίου «Διάλεξις μετὰ τινος τῶν φράρων», ἡ ἐν Βουκουρεστίῳ ὑπὸ Πέτρου τοῦ Μογίλα ἐκδοθεῖσα «Ὁρθόδοξος ὁμολογία» (1662), ὁ ὑπὸ Νεκταρίου Ἱεροσολύμων τόμος «Περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα» (1682), ἡ τοῦ Μελετίου τοῦ Συρίγου διατριβὴ «Κατὰ Καλβίνων» κλπ.

Εὐνόητον ἐκ τῶν προεκτεθειμένων προκύπτει τὸ ὅτι ἡ προέχουσα διδασκαλία κατὰ τοὺς δύο πρώτους αἰῶνας τῆς δουλείας ἦτο ἡ τῶν Ὀρησκευτικῶν, ἐκ παραλλήλου δὲ ἡ τῶν Ἑλληνικῶν ἐπὶ τῇ βάσει

κυρίως ἐκκλησιαστικῶν συγγραμμάτων καὶ αὐτῇ γινομένη. Κυρίως δ' εἶπεν διδακτικὰ βιβλία μόνον ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 17ου αἰῶνος ἤρχισαν εἰσαγόμενα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ δὴ μόνον διὰ τὰ σχολεῖα ἀνωτέρας μορφώσεως, — τὰ Γυμνάσια, ὡς τὰ ἀπεκάλεσεν ἑκτοτε ὁ προημιονευθεὶς Ἑλλάδιος. Τοιαῦτα βιβλία πρὸς τῇ ἀπὸ παλαιοτέρων χρόνων ἐν χρήσει Γραμματικῇ τοῦ Λασκάρεως ἦτο ἡ τοῦ Γαζή, πρὸς δὲ τούτοις ἡ «Χρηστομάθεια» Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου, περιέχουσα ἀποσπάσματα ἀρχαίων κειμένων κατ' ἐκλογὴν.

Ὁ Γεώργιος Κωνσταντῖνος, εἰς τὴν περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως πραγματείαν του, μετὰ τὴν ἀπαρίθησιν τῶν ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς χώραις σχολῶν, ἀναφέρει καὶ τὰ ἐν αὐταῖς διδασκόμενα μαθήματα ὡς ἑξῆς: «Εἰς τὰ ἄνω ρηθέντα κοινὰ Σχολεῖα διδάσκονται τὰ συγγράμματα τῶν συγγραφέων τῆς Ἑλλάδος, ρητόρων, ποιητῶν, ἱστορικῶν καὶ τὰ τῶν Ἁγίων Πατέρων, ὅσα συντείνουσιν εἰς τὴν Γραμματικὴν, Ποιητικὴν καὶ Ρητορικὴν τῆς Ἑγκυκλοπαιδείας. Εἰς δὲ τὰ φιλοσοφικὰ σπουδάζουσι καὶ διδάσκουσι κοινῶς τὰ τοῦ Κορυδαλέως εἰς τὸν Ἀριστοτέλη καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων, μελετώντες κατὰ μέρος οἱ μαθηταὶ τὸν Ἀφροδισέα, τὸν Σιμπλίκιον, τὸν Φιλόπονον, τὸν Θεμιστίον. Εἰς δὲ τὰ μαθηματικὰ διδάσκουσι τὴν Μαθηματικὴν Ὀδὸν... μελετώντες κατ' ἰδίαν τὰ συγγράμματα τῶν ἀρχαιοτέρων μαθηματικῶν Ἑλλήνων. Εἰς δὲ τὴν Θεολογίαν διδάσκουσι τὴν τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ Θεολογίαν καὶ τὴν τοῦ Κορεσίου καὶ τὰ θεολογικὰ συγγράμματα τῶν Ἀνατολικῶν Πατέρων.» Καὶ μολονότι τὸ ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Κωνσταντίνου ἐκτιθέμενον πρόγραμμα τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὰ μεσοῦντος τοῦ 18ου αἰῶνος σχολεῖα, βέβαιον εἶναι ὅτι ἐξαιρέσει τῆς ὑπὸ τοῦ Κωνστ. Μπαλάνου συνταχθείσης «Μαθηματικῆς Ὀδοῦ» καὶ τῶν τοῦ Κορυδαλέως, τὰ λοιπὰ μνημονευόμενα ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου ἀπετέλουν τὸν διδασκόμενον κύκλον μαθημάτων καὶ κατὰ τοὺς προγενεστέρους χρόνους.

Ἄλλ' ὁ κύκλος οὗτος εἶναι προδήλως ὁ τῶν τότε ἀνωτέρων σπουδῶν. Διὰ τὴν κατωτέραν, τὴν στοιχειώδεις ἐκπαίδευσιν, προωρισμένα διδακτικὰ βιβλία δὲν εὐρίσκοντες εἰμὴ πολὺ βραδύτερον. Καὶ τούτων ἐν ἀξιολογώτερον καὶ εἰς πολλὴν διατελέσαν χρῆσιν εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ Μηχαὴλ παπαῖ Γεωργίου συνταχθέν Μέγα Ἀλφαβητάριον, ἐκδοθέν ἐν Βιέννῃ τὸ 1771, οὗ καὶ παραθέτομεν πανομοιότυπον τὸ ἐξώφυλλον, ὡς χαρακτηριστικὸν τῶν τότε Ἑλληνικῶν ἐκτυπώσεων ἀλλὰ καὶ ὡς μνημονεῦον συνοπτικῶς τὴν περιεχομένην ἐν τῷ Μ. Ἀλφαβηταρίῳ ὕλην.

ΤΟ ΜΕΓΑ ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙΟΝ.

Εἰς ᾧ περιέχονται τὰ Εἰκοσιτέσσαρα Γράμματα διαφόρως γεγραμμένα· αἱ Συλλαβαί· αἱ συντείνουσαι πρὸς τὴν ὀρθὴν ἀνάγνωσιν Προσφθιά· ἡ ἀνήκουσα τοῖς παισὶ Προσφυχή· τὰ ἀναγκαῖα πρὸς Σωτηρίαν· ὁ Πίναξ τῶν Λογαριασμῶν τῶν Ἑλληνικῶν ψηφίων· ὁ Πυθαγορικὸς Πίναξ· καὶ τελευταῖον αἱ κατὰ συντομίαν γεγραμμέναι Συλλαβαί, ἐξαιρηθέντα μὲν παρὰ

Μιχαὴλ παπαῖ Γεωργίου

τοῦ Σιατιστίας.

Τύποις δὲ ἐκδοθέντα, πρῶτοισι καὶ δαπάνῃ τῇ ἐκλαμπροτάτῃ, καὶ εὐγενεστάτῃ Δεχόντος

Κυρίου, Κυρίου,

ΚΩΝΣΤ. ΑΛΕΞΑΝΔ. ΦΙΛΙΠΠΙΔΟΥ
τῷ ΓΑΓΓΟΥ.

τῷ παναγίῳ, καὶ ζωδόχῳ τάφῳ τῆς Γερουσιαστῆς Γ. Πέρας.
τῆς Κραταιότητος, καὶ γαληνοτάτης, Αὐτοκρατορίας
τῶν Ρωμαίων, τῆς τε Οὐγγαρίας, καὶ Βοχεμίας Βασι-
λισσῆς, τῆς Ἀυστρίας Βασιλίσσης Συμβούλου.

Εἰς ΒΙΕΝΝΗ, τῆς Ἀυστρίας.

Παρὰ Ἰωσήφ τῷ Κερζβερ, τῷ Αὐτοκρατο-
ρικῷ καὶ Βασιλικῷ, Ἀνατολικῷ τε, καὶ Ἰβηρικῷ
Τυπογράφῳ.

ἐν ἔτει αψοα

Οὐχ ἥττον χαρακτηριστικὴ εἶναι καὶ ἡ ἐπίσης ἐν πανομοιότυπῳ παρατιθεμένη πρώτη σελὶς τοῦ κειμένου.

Ὡς ἀξιοπεριέργον τέλος διὰ τὸ ἐν αὐτῇ κείμενον καὶ συνάμα ἐνδεικνύουσιν τὸν τρόπον τῆς διατυπώσεως καὶ διατάξεως

τῆς διδασκομένης τότε εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα ὕλης παρέχουσαν μίαν ἐτι σελίδα ἐκ τῶν ἐν ὅλῳ 72 (μὴ ἡριθμημένων) σελίδων τοῦ βιβλίου, περιέχουσιν ἀπομνημονευτέαν ὑπὸ τῶν μαθητῶν ὕλην, κατ' ἐρωταπόκρισιν διατυπωμένην.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΑΙΩΝ
ΠΡΟΣ ΣΩΤΗΡΙΑΝ.

Διδάσκαλος, καὶ Μαθητής.

Δ. Πᾶσα χρειάζεται ὁ χρεῖς-
νός τὰ Φυλάτῃ, διὰ τὰ
κληρονομίᾳ τὴν αἰώνιον ζωὴν;
Μ. Δύο. Πῶς ὀρθῶς, καὶ
Εὔρως καλὰ.
Δ. Ἀγαθὸ εἶναι ἔχει τινὰς μόνον
Πῶς ὀρθῶς, καὶ δὲν ἔχει
Εὔρως καλὰ, ἡμπορεῖ τὰ
σωθῆναι;
Μ. Ὀχι. Διατὶ καθὼς λέγει ἡ
Ἁγία Γραφή, ἡ πίστις χωρὶς
τὰ ἔργα εἶναι νεκρά. "Ὁ
" περ γὰρ τὸ σῶμα χω-
" ρὶς πνεύματος νεκρὸν
" ἐστίν, ὅτω καὶ ἡ πίστις.
" χωρὶς τῶν ἔργων νε-
" κρὰ ἐστίν, Γάκω. Κεφ' β'.
Γ δ.

Τὰ εἰκοσιτέσσαρα Γράμματα διαφόρως
γεγραμμένα.

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ
τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
α	β	γ	δ	ε	ζ	η	θ	ι	κ	λ	μ	ν	ξ	ο	π	ρ	σ	τ	υ	φ	χ	ψ	ω
Αα	Ββ	Γγ	Δδ	Εε	Ζζ	Ηη	Θθ	Ιι	Κκ	Λλ	Μμ	Νν	Ξξ	Οο	Ππ	Ρρ	Σς	Ττ	Υυ	Φφ	Χχ	Ψψ	Ωω
ω	υ	φ	χ	ψ	ο	π	ρ	σ	τ	υ	μ	ν	ξ	ο	π	ρ	σ	τ	υ	μ	ν	ξ	ο
μ	λ	κ	ι	θ	η	ζ	ε	δ	γ	β	α	δ	γ	β	α	π	ο	ξ	ν	μ	λ	κ	ι
ρ	ι	α	σ	κ	β	γ	λ	τ	υ	μ	ν	ξ	ο	π	ρ	σ	τ	υ	μ	ν	ξ	ο	π
φ	ν	ε	χ	ζ	η	ο	υ	ω	π	ρ	σ	τ	υ	μ	ν	ξ	ο	π	ρ	σ	τ	υ	μ
κ	σ	δ	ο	μ	η	α	ρ	τ	ξ	ν	ι	ζ	λ	χ	ψ	ω	π	ο	ξ	ν	μ	λ	κ
αω	βυ	γφ	ευ	ζτ	ησ	θρ	ιπ	κο	λε	μν	νμ	ξλ	οκ	πι	ρθ	ση	τε	υε	φδ	χγ	ψω	ωα	αα

Οὐχ ἦττον περίεργος καὶ ἐμφαντικὴ τοῦ κρατοῦντος εἰς τοὺς χρόνους ἐκείνους δασκαλισμοῦ, ἐξ ἄλλου δὲ καὶ τῆς γλωσσικῆς ἀκαταστασίας εἶναι οἱ παρατιθέμενοι κανόνες στίξεως, αὐτολεξεῖ ὥς ἔχει τούτους τὸ Μ. Ἀλφαβητάριον:

- Ἡ Ὁξεῖα γράφεται ἔτζι, (') οἶον λόγος, κάλλος.
ἡ Βαρεῖα γράφεται οὔτως, (') οἶον Θεός, καλός.
ἡ Περισπώμενη ἔτζι, (') οἶον ποιῶ, σῶμα.
ἡ Δασεῖα γράφεται οὔτως, (') οἶον ἅγιος, ὅλος.
ἡ Ψιλὴ γράφεται ἔτζι, (') οἶον ἄκακος, ἄδολος.
ὁ Ἀπόστροφος γράφεται ὅμοια μετὰ τὴν Ψιλὴν, οἶον, ἄλλ' αὐτός.
τὸ Σημεῖον τῆς διαιρέσεως (·) οἶον αὔλος, πάϊς.
τὸ Σημεῖον τοῦ ἐρωτηματικοῦ (;) οἶον τί εἶπεν; τί ἔκαμεν;
τὸ Σημεῖον τῆς Παρενθέσεως, () ἡγουν, ἀφ' οὗ μάθη ὁ μαθητὴς τὰ εἰκοσιτέσσαρα γράμματα, (ἐξηκριβωμένως ὅμως) πρέπει νὰ χωρήσῃ εἰς τὰς συλλαβὰς καὶ τὰ ἐξῆς.
ἡ Στιγμή, ἡ ὁποία λέγεται καὶ τελεία Στιγμή,

γράφεται τέτοιας λογῆς (·) οἶον, Σωκράτης ὁ φιλόσοφος παρεγένετο.

ἡ Ὑποδιαστολή, γράφεται ἔτζι, (·) οἶον, ὁ, τι τό, τε.

ἡ Μεσοστιγμὴ γράφεται καθὼς καὶ ἡ Ὑποδιαστολή· ὅμως δὲν βάνεται διὰ ξεχώρισμα λέξεως, καθὼς ἡ Ὑποδιαστολή, ἀμὴ διὰ διαφορὰν νοήματος. οἶον ὁ Σωκράτης παραγένηται, ἡ πόλις χαρήσεται.

Ὁξύντος ὀνομάζεται ἡ Λέξις, ὅταν ἔχη τὴν ὀξεῖαν εἰς τὴν ὀλοῦστερινὴν συλλαβὴν τῆς λέξεως, οἶον καλός· σοφός· ἀγαθός· καὶ τὰ ἐξῆς.

Παροξύτονος καὶ Βαρύτονος, λέγεται ἡ Λέξις, ὅταν ἔχη τὴν ὀξεῖαν εἰς τὴν δευτέραν συλλαβὴν ἀπὸ τὴν ὀλοῦστερινήν, ἡγουν κάλλος· λόγος· ξύλον.

Προπαροξύτονος, καὶ Βαρύτονος ὀνομάζεται ἡ Λέξις, ὅταν ἔχη τὴν ὀξεῖαν εἰς τὴν τρίτην συλλαβὴν ἀπὸ τὴν ὀλοῦστερινήν οἶον, ἄνθρωπος· δίκαιος· ἄκακος.

Ἡ ὀλοῦστερινὴ συλλαβὴ τῆς Λέξεως λήγουσα, ἡ δευτέρα ἀπὸ αὐτῆς, Παραλήγουσα, καὶ ἡ τρίτη, Προπαραλήγουσα, οἶον Ἄνθρως· τό, πως, λήγουσα· τό, θρως, Παραλήγουσα καὶ τὸ Ἄν, προπαραλήγουσα.

Περισπώμενος λέγεται ἡ Λέξις, ὅταν ἔχη Περισπώμενην εἰς τὴν λήγουσαν, οἶον, ποιῶ, βοῶ, περιπατῶ.

Προπερισπώμενος λέγεται ἡ Λέξις, ὅταν ἔχη τὴν περισπώμενην εἰς τὴν Παραλήγουσαν, οἶον σῶμα, βῆμα, τεῖχος. (συνέχεια)

Α'. Λειρὰ Παιδικῶν Βιβλιοθηκῶν

Ἐκδομένων ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Δ. ΓΑΗΝΟΥ

Εἰκοσι βιβλία διὰ παιδιὰ 7—12 ἐτῶν. Συνιστῶνται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας. Προορίζονται διὰ τὴν ψυχαγωγίαν, τὴν ἀνάπτυξιν τῆς φαντασίας, τὴν διὰ τοῦ τερπνοῦ μόρφωσιν καὶ τὴν γλωσσικὴν ἀσκήσιν τῶν παιδιῶν μικρᾶς ἡλικίας, ἀποτελοῦν ὅμως εὐχάριστον καὶ διδακτικὸν ἀνάγνωσμα καὶ διὰ τοὺς μεγαλυτέρους. Εἶναι γραμμένα ἢ μεταφρασμένα ὅλα ἀπὸ λογοτέχνων, μετὰ σύνθεσιν ἀπλῆν, ἀλλὰ προκαλοῦσαν ἀμείων τὸ ἐνδιαφέρον εἰς ὕψος ὁμαλὸν καὶ ἐπιμελημένον, λαμπρὰ εἰκονογραφημένα καὶ οὕτως, ὥστε νὰ δίδεται παραστατικὴ ἐμφάνισις τῶν κυριωτέρων σημείων κάθε διηγήσεως. Ἐχουν ἀπὸ παιδαγωγικῆς ἀπόψεως μεθοδικὴν ἀλληλουχίαν: Μύθου καὶ φανταστικῶν παραστάσεων (ἀρ. 1 καὶ 2) Μύθου καὶ πρακτικῆς ἡθικῆς (ἀρ. 3) Μύθου καὶ περιγραφικῆς πλοκῆς (ἀρ. 4, 5 καὶ 6) Μύθου καὶ ποιητικῆς πλοκῆς (ἀρ. 7) Ἀφηγήσεως μετὰ ἀπιδανότητα ἢ ἀστεῖαν ὑπερβολὴν (ἀρ. 9, 10 καὶ 11) Ἀφηγήσεως μετὰ ἱστορίαν (ἀρ. 12 καὶ 13) Διηγήσεως μετὰ γεωγραφίαν καὶ ἱστορίαν (ἀρ. 14 καὶ 15) Διηγήσεως μετὰ διδασκαλίαν (ἀρ. 18, 19 καὶ 20). Ἐξ αὐτῶν ἐξεδόθησαν μέχρι σήμερον τὰ ἐξῆς:

Ἦτοι κατὰ περίληψιν ὕλης:

1. ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ — ΟΙ ΘΕΟΙ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ. Μετὰ τὴν Ὀμηρικὴν, τὴν Ἡσιόδειον καὶ τὴν εἰς τὰ Κυκλικὰ Ἑλληνικὰ ἐπη Θεογονίαν καὶ μετὰ τὸν ἀπλῶς καὶ εὐχαρίστως ἀφηγηματικὸν περιέχει τὸ ἔργον τοῦτο τὰ κυριώτερα καὶ χαρακτηριστικώτερα τῆς Ἑλληνικῆς θρησκευτικῆς μυθολογίας, σκιαγραφεῖ δὲ συνάμα τὰ τοῦ ἀρχαιοτάτου Ἑλληνικοῦ κόσμου κατὰ τὸ μέτρον τῆς παιδικῆς φαντασίας καὶ ἐντυπωτικῆς ἱκανότητος.

2. ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ — ΟΙ ΗΡΩΕΣ. Τὸ δεύτερον αὐτὸ ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν βιβλίον, ἀποτελεῖ συνέχειαν καὶ συμπλήρωσιν τοῦ πρώτου καὶ περιγράφει ἐπὶ τῇ βάσει τῶν αὐτῶν πηγῶν πρὸς δὲ καὶ τῶν εἰς μεταγενέστερους Ἑλλήνων πεζογράφων ἀναγραφόμενων, τὰς περιπέτειας, τὰς πράξεις καὶ τὰ κατορθώματα τῶν μυθολογουμένων ἡρώων. Ἡ ἐντεχνος σύνθεσις καὶ αἱ ζωηραὶ, προσαρμοσμέναι δὲ εἰς τὴν παιδικὴν φαντασίαν, περιγραφαὶ συγκρατοῦν τὸ ἐνδιαφέρον,

ἐνῶ συγχρόνως δίδουν εἰς τὸ παιδί τὰς πρώτας στοιχειώδεις ἀντιλήψεις ἐκ τοῦ πραγματικοῦ κόσμου.

3. ΜΥΘΟΙ ΤΟΥ Αἰσώπιου. Οἱ θαυμάσιοι λαϊκοὶ μῦθοι τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ποὺ μετὰ συντομίαν καὶ μετὰ διαύγειαν, μετὰ πράξεις καὶ μετὰ ὁμιλίας ζῶων ἀποδίδουν χαρακτῆρας, πάθη καὶ ἐνεργείας τῶν ἀνθρώπων, καταλήγουσιν δὲ μετὰ τὴν λύσιν κάθε μύθου εἰς πρακτικὰ πορίσματα καὶ εἰς ἠθικὰ συμπεράσματα, εἶναι ἀναμφισβητήτως ἐν ἀπὸ τὰ πλέον ὠραία, τερπνὰ καὶ σκόπιμα ἀναγνώσματα διὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν. Διασκεδάζουν, διδάσκουν καὶ οδηγοῦν. Ἀρίστη ἐκλογή ἀπὸ τοὺς μῦθους αὐτοὺς κατὰ λογοτεχνικὴν σύνθεσιν τοῦ κ. Α. Μελαχρινοῦ περιέχεται εἰς τὸν τόμον αὐτόν.

4. Ο ΜΠΕΜΠΗΣ ΑΡΧΙΛΗΣΤΗΣ. Εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ καλύτερα διηγήματα τοῦ πανελληνίως γνωστοῦ λογοτέχνου κ. Γρ. Ζενοπούλου· γραμμένον ἐπίτηδες γιὰ παιδιὰ. ἔχει πλοκήν, ποὺ κρατεῖ ζωηρὸν τὸ ἐνδιαφέρον ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, μετὰ περιπετειῶν καὶ μετὰ εὐθυσίαν ἐπεισόδια, παρέχει δὲ κατὰ τρόπον ἀπλοῦν καὶ παιδαγωγικὸν τὴν πρώτην θετικὴν ἀντίληψιν τῆς κοινωνικότητος.

5. ΩΡΑΙΕΣ ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ GRIMM. Ἐκλογή τῶν πλέον ὠραίων, γοητευτικῶν καὶ διδακτικῶν ἱστοριῶν τοῦ Γκριμ, γενομένη πρὸ παντὸς μετὰ τὴν παιδαγωγικὴν μέριμναν νὰ προσαρμόζωνται κατὰ τὴν πλοκήν, κατὰ τὴν περιγραφὴν καὶ κατὰ τὸ ὕψος μετὰ τὴν πνευματικὴν διάθεσιν τῶν μικρῶν παιδιῶν. Μετὰ τὰς ἱστορίας αὐτάς, ὅπως π.χ. «Τὸ σπιτάκι τοῦ δάσους», Γιάννης ὁ καλὸς τυχερός. Τὰ δῶρα τῶν Πυγμαλίων. Ὁ Ἑβραῖος μέσ' στίς ἀγκαθίς. Τὰ ἑπτὰ κοράκια» κ.λ. τὸ παιδί τέρπεται, προσλαμβάνει ἀκόπως στοιχειώδεις φυσιογνωστικὰς γνώσεις, διδάσκεται τὰς πρώτας θετικὰς ἀντιλήψεις διὰ τὸν γύρο τοῦ κόσμου, μεταφερόμενον γοητευτικῶς ἀπὸ τοῦ μύθου εἰς τὴν πραγματικότητα.

6. ΤΑ ΩΡΑΙΟΤΕΡΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΟΥ ANDERSEN. Ἡ ποιητικὴ ἀξία, ἡ τέχνη τῆς συνθέσεως, ἡ ἀφέλεια, ἡ φυσικότης καὶ ἡ χάρις τῆς διηγήσεως εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ διασημοτέρου τῶν νεωτέρων μυθογράφων Ἀντερσεν. Ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἔργων τοῦ ἐξελέγησαν διὰ ν' ἀπαρτίσουν τὸν τόμον τοῦτον τὰ πλέον παιδαγωγικῶς προσηρμοσμένα εἰς τὴν παιδικὴν διάθεσιν καὶ ἱκανότητα ὅπως π.χ. τὰ ἀριστουργήματα τοῦ. «Τὸ ἄσχημον παπάκι. Τὰ πέντε μπιζέλια. Οἱ ἀγριοκυκνοί.» Ἐγινε δὲ ἡ μετάφρασις τῶν λογοτεχνικῶν, ἀλλὰ εἰς ὕψος λιτόν, ἀφελὲς καὶ ἀπλοῦν.

7. ΙΛΙΑΔΑ ΚΑΙ ΟΔΥΣΣΕΙΑ—ΟΜΗΡΟΥ. Ἀπὸ τὰ συμβάντα, τὰς πράξεις, τὰς διηγήσεις, τοὺς μῦθους, τὰς περιγραφὰς, ποὺ περιέχονται εἰς τὰ δύο ἔπη, ἀπὸ τῶν θαυμάσιων δηλαδὴ ποιητικῶν κόσμων τοῦ Ὀμήρου περιελήφθησαν εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο τὰ προσαρμοζόμενα εἰς τὴν παιδικὴν νοημοσύνην καὶ οὕτως, ὥστε νὰ μὴ χαλαρῶνεται τὸ ἐνδιαφέρον ἀναγνώσεως, ἀλλὰ νὰ διατηρῆται ἐν τῷ δυνατῷ μέτρῳ τὸ ποιητικὸν καὶ ἰδίᾳ τὸ περιγραφικὸν στοιχεῖον διὰ παιδαγωγίαν πρὸς τὸ ὠραῖον καὶ τὸ πλαστικόν.

8. ROBINSON KROUSSOS — DEFOE. Τὸ ἔργον εἶναι κλασσικὸν ἐν τῇ παγκοσμίᾳ λογοτεχνίᾳ, ἀναγνωρίζεται δὲ ὡς ἐξαιρετικῆς ἀξίας ὑπὸ τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης. Διὰ τῆς ἐντέχνου, περιπετειώδους ἀλλὰ καὶ ἀπλῆς πλοκῆς τοῦ προκαλεῖ καὶ συγκρατεῖ τὴν περιέργειαν ὡς ἀνάγνωσμα, ἀλλὰ συνάμα διδάσκει μετὰ ἀφέλειαν καὶ διευκρινίζει διὰ περιγραφῶν τὸ πῶς ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὰς ἐναντιότητας τῆς φύσεως ἠδυνήθη βαθυδὸν μετὰ τὴν παρατήρησιν, τὴν κρίσιν, τὴν προσπάθειαν καὶ τὸ θάρρος τοῦ νὰ τὰς ὑπερνικήσῃ καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὰς ἀνέσεις τοῦ πολιτισμοῦ.

9. ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΤΟΥ ΒΑΡΩΝΟΥ ΜΥΝΧΑΟΥΖΕΝ — BÜRGER. Πατριάρχης τῆς ψευτιᾶς ἐπωνομάσθη ὁ θρυλικὸς βαρὼνος Μυνχάουζεν. Ἀλλὰ τὰ ψεῦδη του, συνέπειαι μίᾳς ἀφέλους καὶ ἀκινδύνου ἐγωπαθείας, καλλιεργημένα καὶ ἐπεξεργασμένα ὑπὸ τῆς λαϊκῆς εὐφυΐας παρέλαβεν αὐτὰ ἡ λογοτεχνικὴ ἐμπνευσις καὶ ἀπέδωκεν συνολικῶς εἰς κωμικὸν τύπον, προκαλοῦντα μὲν ἀβιάστως τὴν εὐθυμίαν, ἐνέχοντα δ' ὅμως σημαντικὰ στοιχεῖα ἐκ τῆς πραγματικότητος. Ἡ οὕτω δεξιῶς γενομένη ὑπὸ τοῦ Bürger σύνθεσις τῶν ἀνεκδότων τοῦ περιβοήτου ψευδολόγου ἀποτελεῖ ἐξαιρετικῶς διασκεδαστικὸν καὶ ἐμμέσως μορφωτικὸν ἀνάγνωσμα διὰ παιδιὰ.

10. ΤΑΞΙΔΙΑ ΤΟΥ ΓΚΙΟΥΛΙΒΕΡ — SWIFT. Αἱ τρεῖς θαυμάσιαι ἀφηγήσεις, ποὺ περιγράφουν τὰ ταξίδια τοῦ Γκιούλιβερ εἰς τὰς φανταστικὰς χώρας τῶν Νάνων, τῶν Γιγάντων καὶ τῶν Ἀλόγων, παρέχουν μετὰ προοπτικὴν ἀστεῖας ὑπερβολῆς καὶ μετὰ περίγραμμα κωμικότητος τὴν εἰκόνα τῆς λογικῆς, τῆς δυναμικότητος καὶ τῆς δράσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἐχουν οὕτω μορφήν ὅπως πρωτοτύπου καὶ ἐκπληκτικοῦ μύθου, ἐξόχως γοητευτικοῦ διὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ παιδιοῦ καὶ λίαν γονίμου διὰ τὴν φαντασίαν καὶ διὰ τὴν κρίσιν τοῦ. Ἡ ἐκδομένη ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ ταύτῃ διασκευή εἶναι ἐπὶ τούτῳ ὡς παιδικὸν ἀνάγνωσμα συντεθειμένη.

11. ΟΙ ΕΠΤΑ ΜΙΚΡΕΣ ΑΔΕΛΦΕΣ ΠΟΥ ΖΟΥΝΕ ΣΕ ΜΙΑ ΣΦΑΙΡΑ ΠΟΥ ΠΛΕΕΙ ΣΤΟΝ ΑΕΡΑ — ANDREWS JANE. Ὑπὸ τύπον διηγήσεως μυθογραφικῆς μετὰ ὠραίας περιπετειᾶς καὶ διασκεδαστικὰ ἐπεισόδια παρέχονται εἰς τὸ παιδαγωγικῶς συνθεμένον ἀνάγνωσμα τοῦτο αἱ ἀπλοῦστεραι καὶ συνάμα γενικώτεραι γνώσεις ἀπὸ τὴν Γεωγραφίαν, ἥτοι ἡπειροί, ὠκεανοί, εὐρεῖαι χώραι, σημαντικαὶ νῆσοι, μεγάλα ὄρη κ.λ., συνδεομένης τῆς ἀναφορᾶς αὐτῶν καὶ τῆς περιγραφῆς μετὰ ἐπεισόδια τοῦ μύθου, ὥστε ν' ἀπετυπῶνται ἐντόνως εἰς τὴν παιδικὴν μνήμην.

12. ΔΕΚΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΥ ΕΖΗΣΑΝ ΚΑΤΑ ΕΠΟΧΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΑΛΙΟ ΚΑΙΡΟ ὡς ΤΩΡΑ — ANDREWS JANE. Ὑπὸ τύπον ἀπλᾶ συνθεμένης διηγήσεως καὶ μέσα εἰς τὰς ὠραῖα ἱστορημένας βιογραφίας παιδῶν παρέχονται αἱ πρώται κατὰ διαδοχὰς καὶ συνέχειαν ἱστορικαὶ γνώσεις, ὅσαι δύνανται νὰ εἶναι ἀμέσως ἀποδεκταὶ ἀπὸ τὴν παιδικὴν νοημοσύνην. Τὸ βιβλίον αὐτὸ ἀποτελεῖ οὕτω γοητευτικὴν μνήσιν τοῦ παιδιοῦ εἰς τὴν ἱστορικὴν

ζωήν τῆς ἀνθρωπότητος, ἐναρμονισμένον μετὰ τὴν φαντασίαν του καὶ εὐρύνον ἀνέτως καὶ παιδαγωγικῶς τὸν ὀρίζοντα τῆς ἀντιλήψεώς του.

13. Ο ΣΕΡΛΟΚ ΧΟΛΜΣ ΤΩΝ ΤΕΤΡΑΠΟΔΩΝ. Τὸ ἀστυνομικὸν μυθιστόρημα τὸ τόσο συγχρονισμένον μετὰ τὰς κλίσεις τῆς ἐποχῆς διασκευάζεται εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ κατὰ τύπον παιδαγωγικόν, με-

κομψότητα καὶ καλαισθησίαν ἀπομακρύνουσιν ἐγκρίτως τὴν παιδικὴν περιέργειαν ἀπὸ τοῦ νοσηροῦ καὶ τοῦ χυδαίου. Ἡ διήγησις ἐν αὐτῷ γίνεται κατὰ τὴν Αἰσώπειον μέθοδον, δηλαδὴ κατὰ μεταφορὰν τῶν ἀνθρωπίνων ἐντυπώσεων καὶ πράξεων μετὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἐνέργειαν ζῶν, συμφώνως μετὰ τὰς ἐκδηλοῦσας ἢ κατὰ παράδοσιν ἀποδιδόμενας εἰς ἕνα ἑκάστον τῶν ζώων ιδιότητας.

Β'. Λειρά Παιδικῶν Βιβλιοθηκῶν

Εἶναι εἰκοσι βιβλία γιὰ παιδιὰ 10—16 ἐτῶν. Συνιστῶνται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας. Ἐξ αὐτῶν ἄλλα ἀποβλέπουσιν εἰς τὸ νὰ δώσουν τερπνὰς ἐπιλέκτους γνώσεις ἱστορικὰς, γεωγραφικὰς καὶ στοιχειωδῶς ἐπιστημονικὰς, ἄλλα δὲ εἰς τὸ νὰ προαγάγουν τὰς ἀντιλήψεις καὶ τὴν μόρφωσιν τῶν παιδίων σύμφωνα μετὰ τὴν σημερινὴν πραγματικότητα, παρέχοντα πλῆθος ἐγκυκλοπαιδικῶν πληροφοριῶν καὶ ὁδηγιῶν. Ἡ διηγηματικὴ ἢ περιγραφικὴ σύνθεσις τῶν εἰκοσι αὐτῶν ἐκλεκτῶν ἔργων, ἢ εὐπλάστος ἐκφρασις, ἢ ἀπεικονιστικὴ ἐξιστόρησις, τὸ λογοτεχνικὸν ὕψος, τὰ καθιστοῦν ἐξόχως εὐχάριστα καὶ ἐνδιαφέροντα πρὸς ἀνάγνωσιν, συνάμα δὲ εὐρέως καὶ ἀποτελεσματικῶς μορφωτικά. Παραθέτομεν σύντομον ἀνάλυσιν τῶν ἤδη ἐκδομένων.

Bachmann : ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΕΦΕΥΡΕΤΑΙ. Περιέχει τὰς ἀξιοπεριέργους καὶ πολὺ ἐνδιαφερούσας βιογραφίας ὄλων τῶν διασημῶν ἐφευρετῶν, τὶ περιπετείας εἶχον εἰς τὴν ζωὴν των καὶ πῶς εἰργάσθησαν καὶ ἐπραγματοποίησαν τὰς ἐφευρέσεις των, καθὼς καὶ τίνες συνέπειαι εἶχε διὰ τὴν πρόδον τοῦ πολιτισμοῦ ἢ καὶ ἐφευρέσεις, ἢ ἀτμομηχανή, τὸ ἀτμόπλοιο, ὁ σιδηρόδρομος, ἡ τυπογραφία, ὁ τηλεγράφος, τὸ τηλέφωνον, ὁ ἠλεκτροφωτισμὸς, ὁ κινηματογράφος, ὁ ἀσφύματος, τὸ ὑποβρύχιον, τὸ ἀεροπλάνον κλπ. Μέσα δὲ εἰς τὸς βιογραφίας ἐξηγοῦνται σαφῶς καὶ εὐλήπτως τὰ καθέκαστα τῶν ἐφευρέσεων, ὅπως π.χ. εἰς τὴν βιογραφίαν τοῦ Ἐδίσσον τὰ τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ καὶ ὁ κινηματογράφος, εἰς τὴν τοῦ Μαρκόνι τὰ τῆς ραδιοτηλεγραφίας, εἰς τὴν τοῦ Ράιτ τὰ τοῦ ἀεροπλάνου κ.λ. Παρατίθενται ἐκτὸς τῶν προσωπογραφιῶν καὶ ὠραῖαι εἰκόνες διασημωτικαὶ τοῦ κειμένου.

Agens Yinton Luther : ΣΤΑ ΒΑΘΗ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ. Σπανίως ἔργον εἰς τόσο συνοπτικὴν καὶ συνάμα τόσο περιττὴν σύνθεσιν κατέρωθε νὰ περιλάβῃ τὸσον ἐκτεταμένην ἱστορικὴν ὕλην. Σειρὰ ὠραίων καὶ μετὰ πολὺ ἐνδιαφέρον διηγήσεων, πού γίνονται ἀπὸ παιδιὰ καὶ οὕτως ὥστε ὅλα τὰ γεγονότα καὶ ὅλα αἱ περιγραφαὶ νὰ παρουσιάζωνται ὡς ἐπεισόδια καὶ ἀμεσοὶ ἐντυπώσεις τοῦ καὶ παιδιοῦ, πού διηγείται, αἰμαλωτίζουν τὸ ἐνδιαφέρον. Τὰ θαυμάσια τῆς μεγάλης Βαβυλῶνος καὶ ὁ τότε πολιτισμός, τὰ περιπετειώδη ταξίδια, τὸ ἐμπόριον, τὰ φοινικικὰ γράμματα καὶ οἱ πόλεις τῶν Φοινίκων, ἡ Ἰουδαία εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Σολομῶντος, οἱ Βενετοὶ εἰς τὴν

ἐποχὴν τῆς ἐπικρατήσεως καὶ τοῦ πλούτου των, οἱ παράτολμοι Νορμανδοὶ θαλασσοπόροι καὶ αἱ ἀνακαλύψεις των, αἱ ὠκεανοπολῖαι καὶ αἱ ἐξερευνήσεις τῶν Πορτογάλων, ἡ ναυτιλία καὶ τὸ ἐμπόριον τῶν Ὀλλανδῶν ἀνιστοροῦνται διηγηματικῶς ἀπὸ σύγχρονα εἰς κάθε ἐποχὴν παιδιὰ καὶ συνδυάζονται μετὰ περιπετείας τοῦ κάθε διηγουμένου. Ὠραῖαι ἱστορικῆς ἀκριβείας εἰκόνες κοσμοῦσι τὸ κείμενον.

Ἐμμ. Λαμπαδαρίου : ΥΓΙΕΙΝΑΙ ΣΥΝΗΘΕΙΑΙ. Τίνες συνήθειαι δύνανται εὐχαρίστησιν, ὅταν ἰσάμεθα, ὅταν καθήμεθα, ὅταν περιπατοῦμε, ὅταν ἐργαζώμεθα· πῶς ἐξ ἄλλου πρέπει νὰ τρώωμεν, νὰ πίνωμεν, νὰ ἀναπνέωμεν, νὰ κοιμώμεθα· καὶ ἀκόμη ποῖα πρέπει νὰ εἶναι αἱ τροφαὶ μας καὶ πῶς πρέπει νὰ περιποιούμεθα τὸ στόμα, τὸ δέρμα, τὰ μάτια, πῶς νὰ ἐνδυνάμεθα, πῶς νὰ προστατεύωμεν τὴν ὑγίαν τοῦ σώματος κλπ. Ὅλα αὐτὰ γραμμένα εἰς ὕψος εὐληπτον καὶ κατὰ τρόπον ἐπαγωγόν, διὰ νὰ προσελκύουν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ παιδιοῦ, περιέχονται εἰς τὸ ἐξαίρετον αὐτὸ ἔργον, τοῦ ὁποῦ συγγραφεὺς εἶναι ὁ κ. Ἐμμ. Λαμπαδαρίου ἱατρὸς, διευθυντὴς τῆς Σχολικῆς Ὑγιεινῆς ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας.

Γουσταύου Σλουμπερτζέ — Καρόλου Ντὴλ : ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ. Ἀπὸ τὰς θαυμασίας ἱστορικὰς μονογραφίας τῶν δύο διασημῶν συγγραφέων ἐσταχυολογήθησαν τὰ σημερινὰ βιβλία τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας καὶ διευπλώθησαν οὕτως, ὥστε νὰ ἀποτελοῦν ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφερούσας διηγήσεις διὰ παιδιὰ. Ἡ πολιορκία τῆς Πόλεως καὶ ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος, οἱ Ἀράβες πειραταί, οἱ Ρῶσσοι, ὁ θρίαμβος τοῦ Βασιλεῖος κατὰ τῶν Βουλγάρων, οἱ Γενοβέζοι, ὁ Μωάμεθ Β', ὁ Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος κ.λ. εἰς ἱστορικὰς συνθέσεις, ἀποτελοῦσας ὅμως διηγήματα ἐξόχως πλοκῆς καὶ περιγραφικότητος, καθιστῶσι τὸ ἔργον τοῦτο ἐξόχως διδακτικόν, τερπνὸν καὶ ἐνδιαφέρον ἀνάγνωσμα παιδικόν. Ἐπὶ πλεον τὸ ἔργον εἶναι πολὺ ὠραῖον καὶ διδακτικῶς εἰκονογραφημένον.

Ἰουλίου Βέρν : ΟΙ ΠΕΙΡΑΤΑΙ ΤΟΥ ΑἰΓΑΙΟΥ. Ἐν ἀπὸ τὰ καλύτερα παιδικὰ μυθιστορήματα τοῦ Βέρν, ἐκτυλισσόμενον εἰς Ἑλληνικὰς χώρας, περιγράφον δὲ τὰς τελευταίας ἀνὰ τὰς πελάγας πειρατείας πρὸ ἐνὸς αἰῶνος. Πολλὰ ἐπεισόδια τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ἰδίως μετὰ τὴν νουμαχίαν τοῦ Ναυαρίνου, περιλαμβάνονται εἰς τὴν

περιπετειώδη καὶ πολὺ ἐνδιαφέρουσιν πλοκὴν τῆς διηγήσεως.

W. Bonsel : Η ΜΙΚΡΗ ΝΕΡΑ-Ι-ΔΑ ΤΟΥ ΔΑΣΟΥΣ. Κλώντ Ροέν : Ὁ ΝΑΝΟΣ ΡΟΥΜΠΙΝΗΣ. Δύο τοιμητικὰ παραμύθια ἐξόχως ἐλκυστικὰ εἰς τὴν ἀφήγησιν, περιγραφικὰ τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ ζωικοῦ κόσμου, συνάμα δὲ καὶ προσφυῶς ἠθιοπλαστικά. Ἡ καλονεράιδα εἰς τὸ δάσος συναναστρέφεται καὶ ὁμιλεῖ μετὰ τὰ ζῶα, τὰ πουλιὰ καὶ τὰ ἔντομα, παρακολουθεῖ τὴν ζωὴν των καὶ ἐπεμβαίνει εὐεργετικῶς εἰς τὴν ζωὴν αὐτὴν, πού ἔχει τὰ καλά της καὶ τὰ δυσάρεστα, τὴν χαρὰν καὶ τὴν θλίψιν της, ὁμοίως ὡς ἡ ἀνθρωπίνη. Καὶ εἰς μικρὸς, ὅσον ἕνα δακτυλάκι, ἀλλὰ θαυμάσιος Νάνος, πού συναναστρέφεται, παίξει, γελᾷ μετὰ τοὺς ἀνθρώπους, μετὰ τὰ ζῶα καὶ μετὰ τὰ πουλιὰ, σχολιάζει τὰς πράξεις των, ἐπεμβαίνει εἰς τὰς ἐνεργείας των, ὅλ' αὐτὰ εἰς πλοκὴν ἐξόχως ἐνδιαφέρουσιν καὶ γοητευτικὴν. Αὐτὰ εἶναι τὰ δύο γοητευτικὰ διηγήματα τοῦ τόμου αὐτοῦ.

Ernk Carpenter : ΤΙ ΤΡΩΓΕΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ. Βιβλίον ἐξόχως τερπνὸν ἀλλὰ καὶ πολὺ διδακτικόν διὰ τὰ παδιὰ, μετὰ πλῆθος γνώσεων διὰ τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν παρασκευὴν τῶν τροφίμων καὶ τὴν ἀνταλλαγὴν αὐτῶν μεταξὺ τῶν διαφόρων χωρῶν τῆς γῆς. Τὰ παιδιὰ ὁδηγούμενα ἀπὸ τὸν συγγραφέα ἐπισκέπτονται τὰς σιτοφόρους χώρας, βλέπουν πῶς τὸ σιτάρι γίνεται ἀλεύρι καὶ κατόπιν ψωμί, ἐπίσης τὰς χώρας τῆς μεγάλης παραγωγῆς τοῦ ρυζιοῦ καὶ τοὺς λαοὺς πού ἔχουν κυρίαν τροφὴν τὸ ρύζι. Πηγαίνουν εἰς μέγαλα κτηνοτροφεία, ζοῦν μετὰ τοὺς κτηνοτρόφους τῆς Αὐστραλίας καὶ τῆς Νέας Ζηλαντίας, βλέπουν τὰ μεγάλα ψυγεία κρέατος καὶ ἐπισκέπτονται τοὺς τόπους τῆς γαλακτοκομίας καὶ τῆς πτηνοτροφίας. Περιηγούντα ἔπειτα χώρας διαφόρων κλιμάτων, ὅπου παράγονται ὁ καφὲς, τὸ σοῦσι, οἱ χουρμάδες, οἱ βανάνες, τὰ σταφύλια, οἱ ἑλῆες κ.λ. καὶ διαφόρους παραλίαις ὅπου βλέπουν τὰ θαλασσινὰ τρόφιμα, ψάρια, ὀστράκα κ.λ. Καὶ κοντὰ εἰς ὅλα αὐτὰ πού κατὰ τὴν περιήγησιν περιγράφονται, ἐκτίθεται ἡ ἱστορία τῶν διαφόρων σπουδαιότερων τροφίμων.

Frank Carpenter : ΠΩΣ ΣΤΕΓΑΖΕΤΑΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ. Τὰ παιδιὰ ὁδηγούμενα ἀπὸ τὸν συγγραφέα κάμνουν διαφόρους ἀνὰ τὸν κόσμον περιήγησεις καὶ βλέπουν καὶ πληροφοροῦνται καὶ μανθάνουν τί κατοικίας εἶχον καὶ ἔχουν οἱ ἀνθρωποὶ, εἰς σκηνὰς, σπήλαια, καλύβας, ἀρχαίας οἰκίας, μεγάλας νεωτέρας οἰκοδομὰς, οὐρανοξύστες, μεγάλας, ναοὺς κ.λ. Διδάσκονται ἐπίσης ἀπὸ πού καὶ πῶς ἐξάγονται τὰ οἰκοδομικὰ ὑλικά καὶ πῶς σήμερον τὰ κατεργάζονται κ.λ. Πλῆθος εἰκόνων κοσμοῦ καὶ διευκρινίζουν τὸ κείμενον.

Frank Carpenter : ΠΩΣ ΕΝΔΥΕΤΑΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ. Μετὰ σειρὰν ταξιδίων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ συγγραφέως τὰ παιδιὰ ἐπισκέπτονται πᾶς χώρας, ὅπου παράγονται τὸ βαμβάκι, τὸ λινάρι, τὸ μεταξὶ κ.λ. Ἐπίσης τὰς χώρας ὅπου εἶναι τὰ μέγαλα κλωστήρια καὶ ὑφαντουργεῖα καὶ διδάσκονται τὴν βιομηχανίαν τῶν ὑφασμάτων. Περιηγούνται κατόπιν τὰς χώρας τῆς μεγάλης κτηνοτροφίας, Αὐστραλίαν, Ἀργεντινὴν, Ἡν. Πολιτείας, διὰ

νὰ μάθουν τὰ διάφορα εἶδη μαλλιοῦ, καὶ τὴν Κίνα, τὴν Ἰαπωνίαν καὶ τὴν Νοτ. Εὐρώπην, διὰ νὰ ἰδοῦν τὴν παραγωγὴν τῆς μετάξης, καὶ τὰς βορείους καὶ ἄλλας χώρας, ὅφ' ὅπου προμηθεύονται τὰ γουναρικά. Καὶ εἰς πολλὰς χώρας παρακολουθοῦν τὴν κατεργασίαν τῶν δερμάτων διὰ τὰ ὑποδήματα καθὼς καὶ τὴν ἐπεξεργασίαν πτερῶν, κοσμημάτων, πολυτίμων λίθων κλπ. Λίαν ἐνδιαφέρονται εἰκόνες διευκρινίζουν τὸ κείμενον τοῦ βιβλίου.

Ἰουλίου Βέρν : ΑΝΩ ΚΑΤΩ. Πλῆθος πληροφοριῶν καὶ γνώσεων ἀναφερομένων εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας καὶ ἰδίως εἰς τὴν Φυσικὴν Γεωγραφίαν μεταδίδει εἰς τὰ παιδιὰ τὸ μυθιστόρημα τοῦτο τοῦ Βέρν, συνθεμένον μετὰ ὠραιοτάτην καὶ συναρπαστικὴν πλοκήν. Ἐνας ἐφευρέτης φαντάζεται τρόπον ν' ἀλλάξῃ τὴν περιστροφὴν τῆς γῆς, νὰ μετατοπίσῃ τὸν ἄξονά της. Καὶ ἐπειδὴ οὕτως θὰ μετέβαλον κλίμα αἱ χώραι τῆς γῆς καὶ αἱ πολιτικαὶ ἐκτάσεις θὰ ἐγίνοντο κατοικήσιμοι, εὐρίσκει κεφαλαιούχους νὰ τοῦ δώσουν τὰ μέσα πραγματοποιήσεως τοῦ σχεδίου του, πού ἀποτυγχάνει ὁμως τέλος ἐκ λάθους τῶν μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν.

Ἰουλίου Βέρν : ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΚΙΝΕΖΟΥ. Διασκεδαστικόν, εὐθυμὸν, περίπλοκον, ἐνδιαφέρον παιδικὸν μυθιστόρημα, πού μετὰ τὰς περιλήψεις καὶ περιπετείας ἐνὸς Κινέζου εἰς τὴν ἀχανὴν χώραν γίνεται ὠραία, ζωντανὴ καὶ διδακτικὴ περιγραφή τῶν τόπων, τῶν λαῶν, τῶν πόλεων, τῶν ἀσχυλίων, τῶν ἡθῶν, τῶν ἐθίμων τῆς ἀχανοῦς Κίνας καὶ γενικώτερον τῆς Ἀνατολῆς. Τὸ βιβλίον εἶναι πλουσίως εἰκονογραφημένον.

Ἰουλίου Βέρν : Ο ΓΥΡΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ ΕΙΣ 80 ΗΜΕΡΑΣ. Ἐξ ἀφορμῆς στοιχείματος πού ὁ ἥρωας τοῦ παιδιοῦ αὐτοῦ ρωμάντσου συνάπτει μετὰ φίλους του, ἐπιχειρεῖ αὐτὸς ταξίδι, πού περιλαμβάνει τὸν γύρον τῆς γῆς εἰς ὥρισμένην ζωνὴν. Τόποι, λαοί, ἔθνη, περιπέτειαι συνθέτονται εἰς ζωηροτάτην καὶ ἐξόχως παραστατικὴν ἀφήγησιν, πού δίδει εἰς τὸ παιδί ἀκόπως πλῆθος γεωγραφικῶν καὶ ἄλλων γνώσεων ἐνῶ συγχρόνως μετὰ τὴν πλοκὴν τοῦ μύθου συγκρατεῖ τὸ ἐνδιαφέρον του καὶ τὸ τέρπει.

Ἰουλίου Βέρν : Η ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΑΔΑΜΑΝΤΩΝ. Αἱ περιπλανήσεις ἐνὸς νεαροῦ σοφοῦ, πού γίνεται ἀδμαντωρύχος εἰς τὴν Ἀφρικὴν, αἱ προσπάθειαι του νὰ κατασκευάσῃ τεχνητοὺς ἀδάμαντας, αἱ περιπέτειαι του, δίδουν ἀφορμὴν εἰς τὴν περιγραφὴν πολλῶν Ἀφρικανικῶν χωρῶν, τῶν ἀγρίων εἰς αὐτὰς λαῶν, τῶν ὀρυχείων ἀδμαντῶν κ.λ. Ἡ διήγησις μετὰ δραματικὰς σκηνὰς καὶ μετὰ ἐπεισόδια ἀπρόοπτα εἶναι ἐξόχως εὐάριστος εἰς τὴν παιδικὴν φαντασίαν, ἐνχαράττει δὲ συνάμα πλείστας ὠφελίμους γνώσεις καὶ πληροφορίας εἰς τὴν μνήμην των καὶ διεγείρει τερπνῶς τὴν ἀναγνωστικὴν περιέργειαν των. Ἡ μετάφρασις τοῦ ἔργου, ὡς καὶ ὄλων τῶν ἄλλων ἔργων τοῦ Βέρν διὰ τὴν Βιβλιοθήκην μας, φιλοτεχνηθεῖσα ἀπὸ ἕνα τῶν ἀρίστων ποιητῶν μας, εἶναι ἐξαιρετικῶς λογοτεχνικὴ. Ὠραιόταται καὶ λαμπρὰς ἐκτελέσεως εἰκόνες κοσμοῦσι τὸ κείμενον.

Ίουδας*

Άγγ. ΤΑΝΑΓΡΑ

Ή έντύπως έκ τής άνευρέσεως του ίεροϋ μνη-
ματος ύπήρξε καταπληκτική εις όλον τόν Χριστιαν-
νικόν κόσμον.

Ή δέ συγκίνησις αύτή δέν ήτο μόνον μεταξύ τών
Χριστιανών, αλλά και τών Έβραίων ακόμη, άν
και δι' αντιθέτους λόγους.

Εις τὸ γενικόν δὲ αὐτὸ παραλήρημα, μόνον οἱ
ἐθνικοὶ ἐκουνούσαν οἰκτιρμόνως τὸ κεφάλι ἢ παρη-
κολούθουν τοὺς φανατικούς εἰρωνευόμενοι, ὅτι
ἐπειτα ἀπὸ τέσσαρας αἰώνων καὶ ἀπὸ τόσα μνημεῖα
σκεπασμένα εἰς τὰς προσχώσεις, εἶνε τόσον βέβαιοι
ὅτι ἤσαν τὸ μνημαὶ τοῦ «ἀνεσκολοπισμένου των
σοφιστοῦ», ὅπως ἐνασμενίζοντο νὰ τὸν ὀνομάζουν.

Μεταξὺ των δὲ ὅχι ὀλίγοι κατηγοροῦν ἀνα-
φανδὸν τὴν Ἑλένην καὶ τὸν Μακάριον ὅτι ἐξεμε-
ταλλεύοντο κατὰ τοιοῦτον ταπεινὸν τρόπον διὰ
πολιτικῶν σκοποῦς τὴν εὐπιστίαν τοῦ λαοῦ.

Τὴν ἰδίαν ὁμως νύκτα περίεργα πράγματα ἐμεσο-
λάβησαν. Ένας Έβραῖος παρουσιάσθεις εἰς τὸ Πραι-
τώριον, ἐζήτησεν ἐπιμόνως νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὴν
Αὐγούστα, διὰ νὰ τῆς κάμῃ, ὅπως ἔλεγεν, ἀποκα-
λύψει ἐπὶ σπουδαιότητα ζητήματος.

Ἀλλὰ ἡ Ἑλένη, ἐξηγτημένη ἀπὸ τὰς συγκινή-
σεις τῆς ἡμέρας, δέν ἦτο εἰς κατάστασιν νὰ τὸν δε-
χθῇ καὶ ἐδέξαι νὰ τὸν δεχθῇ αὐτῆς ὁ Μακά-
ριος.

Ὁ Έβραῖος ὠνομάζετο Ἰούδας. Ἦτο ἀπὸ πα-
λαιστῆν ἱεροσολυμιτικὴν οἰκογένειαν, ὅπως ἐβε-
βαίωσεν ὁ Μακάριος, ἐκ τών Έβραίων τῶν ἤδη
«ἀνά τὴν ἐν οἰκόντων» καὶ γνωστός ὡς ἄνθρωπος
ἐντίμος καὶ εὐθύς.

Τὸ πρόσωπόν του ἦτο καχεκτικόν καὶ ρυτιδι-
μένον, πλασιωνόμενον ἀπὸ μακρὰ λευκάζοντα
γένεια, τὸ σῶμα του λιγνὸν καὶ σκυμμένον, ἀλλὰ
εἰς τὴν ἐκφρασί του ὑπῆρχε κάποια νευρική ἐξα-
ψις ἡ ὁποία ἔχυνεν εἰς τὸ σύνολον περίεργον ζωὴν.

—Εζήτησες νὰ ἰδῇς τὴν Αὐγούστα;..... τὸν
ἠρώτησεν ὁ Ἐπίσκοπος. Εἰξεύρεις ὅτι δέν εἶνε
δυνατὸν!.....

—Ὅταν ἀκούσῃ ἡ Αὐγούστα διὰ τί θέλω νὰ τῆς
ὁμιλήσω θὰ θελήσῃ ἀμέσως νὰ με δεχθῇ..... εἶπε
με πεποίθησιν ὁ Έβραῖος. Ἄγιε Ἐπίσκοπε! ἐπρό-
σθεσεν, ἡ θεία χέρις ἠυδόκησε σήμερα νὰ με φω-
τίσῃ..... Γνωρίζω τὸ μέρος ποῦ εἶνε ὁ σταυρός.....

Ὁ Ἐπίσκοπος ἐτινάχθηκε ὀρθίος καὶ με τὰ μά-
τια ὀρθάνοιχα.

—Γνωρίζεις ποῦ εἶνε ὁ σταυρός..... ὁ σταυρός
τοῦ Κυρίου ἡμῶν;.....

—Ναί! γνωρίζω τὸ μέρος ποῦ εἶνε, ὅχι μόνον αὐ-
τός, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι δύο σταυροὶ τῶν κακούργων
ποῦ ἐσταυρώθησαν μαζί του..... Τὸ ὀρκίζομαι
εἰς τὴν ψυχὴν του..... εἰς τὴν αἰώνιαν σωτηρίαν
μου.....

*Απὸ τὸ ἔργον «Νεκίρκας με Νοζωραϊε!» τῆς
Βιβλιοθήκης Δημητράκου ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΕ ΕΚΛΕΚΤΑ
ΕΡΓΑ.

Τότε ὁ Μακάριος δοξολογῶν τὸν Κύριον, ὅτι
ἤξιώσε νὰ ἰδῇ δεύτερον θαῦμα τὴν μεγάλην αὐτὴν
ἡμέραν, λησμονῶν κάθε διαταγὴν, ἔτρεξε ἀμέσως
εἰς τὰ ἰδιαίτερα δωμάτια τῆς βασιλομήτορος.

Ἀλλὰ καὶ ἐκείνη μόλις ἐπληροφόρηθῃ τὴν ἀνέλ-
πιστον εἰδησιν, διὰ μιᾶς λησμονούσα καὶ κούρασιν
καὶ ἐθιμοτυπίαν, χωρὶς νὰ περιμένῃ καν νὰ φέρουν
τὸν Έβραῖον ἐμπρὸς τῆς, στηριζομένη εἰς τὸ ἀπλοῦν
ἀπὸ τὸ ὅρος τῶν Ἑλαίων ραβδί τῆς, ἔτρεξεν ἡ
ἰδία εἰς τὸν προθάλαμον.

Ὁ Ἰούδας ἔπρεσεν ἀμέσως προσκυνῶν με τὸ πρό-
σωπον κατὰ γῆς.

Ἀλλὰ δέν ἦτο τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὥρα προσκυ-
νῆσεων.....

Ἀνακαθισμένη εἰς ὄπλοῦν θρανίον ἡ Αὐγούστα,
με τὸν Ἐπίσκοπον παρὰ τὸ πλευρόν της, τρέμουσα
ἀπὸ συγκίνησιν, ἐπεριμένεν ἀνυπομόνως τὸ μυσ-
τικὸν τοῦ Έβραίου.

Ἐκεῖνος ὁμῶς δέν ἀπεφάσιζε νὰ σηκωθῇ, ἕως ὅτου
ὁ Πραιφέτος εἰς ἓνα νεῦμα τῆς Αὐγούστας τὸν
ἀνεσήκωσε καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ σταθῇ εἰς τὰ πό-
δια του. Ἀλλὰ αἱ δυνάμεις ἐγκατέλειψαν τὸν Ἰού-
δαν, ὁ ὁποῖος φαίνεται εὐρίσκετο εἰς μεγάλην νευ-
ρικὴν ταραχὴν καὶ ἔπρεσεν εἰς τὰ γόνατα, ὅπου
ἠναγκάσθησαν νὰ τὸν ἀφήσουν.

Καὶ τότε ἄρχισε με κομμένη φωνὴν τὴν ἱστορίαν
τοῦ τὴν ὁποίαν ἤκουαν σάν νὰ τὴν ἐρροφούσαν.

—Ὅταν ἐγενεῖν ἡ ἀποκαθῆλωσις, οἱ Έβραῖοι,
διὰ νὰ μὴ μείνουν εἰς τὰ χεῖρα τῶν Χριστιανῶν
ἀναμνήσεις ἀπὸ τὸ μαρτύριον καὶ αὐξήσῃ ὁ φανα-
τισμός των, ἐπῆραν κρυφὰ τοὺς τρεῖς σταυροὺς
καὶ τοὺς ἐπέταξαν εἰς ἓνα δημόσιον βόθρον ὀπίσω
ἀπὸ τὸν Γολγοθᾶ.

Καὶ σάν νὰ μὴ ἦτο ἄρκετὴ ἡ ἐσχάτη αὐτῆς βεβή-
λωσις, ἐρριψαν ἀπὸ ἐπάνω καὶ ὅσες μεγάλες πέ-
τρες ἤσαν ἐκεῖ κοντά.

—Κατόπιν ἐξηκολούθησε ὁ Ἰούδας, εἰς τὴν ἐπο-
χὴν τοῦ Ἀδριανοῦ, αἱ καταχώσεις ἱσοπέδωσαν
ἐντελῶς τὸ μέρος, ἐκεῖ ὁμῶς ποῦ ἦταν ὁ βόθρος
ἐφύτρωσε πάντοτε πυκνὸν φούντωμα βασιλικῶν,
ὁ ὁποῖος ἐμύρωνεν ὅλον τὸν τόπον τριγύρω του.....
Καὶ κάποια παράδοσις διαδεδομένη ἴσως ἀπὸ ἐκεί-
νους ποῦ ἐγνώριζαν τὸ μυστικὸν ἀπηγόρευεν εἰς
τοὺς Έβραίους νὰ πηγαίνουν εἰς τὸ μέρος αὐτὸ καὶ
πραγματικῶς ἀπὸ κάποιον δεσιδαίμονα φόβον
δέν ἐπάτησε πόδι Έβραίου ἐκεῖ.....

Οἱ ὀλίγοι ὁμῶς ποῦ ἤξευραν τὴν ἀλήθειαν, ἐκρα-
τοῦσαν καλὰ τὸ μυστικὸν καὶ μόνον τὴν ὥρα τοῦ
θανάτου τὸ μετέδιδαν εἰς τὸ πρωτότοκον παιδίτων.

—Καὶ κάθε φορὰν, εἶπε ὁ Ἰούδας, ποῦ αὐτός καὶ
οἱ ἀδελφοὶ του, ὅταν ἦσαν μικρὰ παιδιὰ, ἐκάμαν
νὰ πλησιάσουν εἰς τὸ μέρος τῶν βασιλικῶν, ὁ
πατέρας των ἔτρεχε βιαστικά νὰ τοὺς πάρῃ.....

—Φεύγετε ἀπὸ τὸ καταραμένον αὐτὸ μέρος.....
τοὺς ἔλεγε..... Προσέφετε μὴ πατήσετε ποτέ ἐπάνω
του..... Αὐτὸς ὁ τόπος εἶνε φωτιά γιὰ τὴν φυλὴ
μας.....

(Συνέχεια)

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Ι. ΖΕΡΒΟΥ

ΝΥΧΤΕΡΙΝΟ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ

Καὶ νᾶρχετ' ἔτσι ἀπὸ μακριὰ τ' ὁλόδροσο τραγοῦδι
Τῆς νύχτας σιγαλίας.
Στὴν ἀμμουδιὰ νὰ ξεγλυστρᾷ σὰ λαμπισμένο χνοῦδι,
Σὰ φύλλο ξεσυνμένο τῆς ἐλιάς.
Κι ὁλος γυρμένος στὸ νερὸ με τᾶστρα τ' ἀναμμένα
Νὰ λάμπει ὁ οὐρανός,
Καὶ νᾶναι πλῆθος σύσμιχτα, ξευγαρωτὰ, ἓνα, ἓνα
Σὰ νὰ μὴ λείπει τᾶστρο κανενός.

Ὅμως ἀπάνω κι ἀπ' τὸ φῶς κι ἀπὸ τὴ σιωπὴ σου,
Ὡ γαλήνη ὁμορφιά!
Νὰ τρίξουν τὰ θυρόφυλλα τῆς σκοτεινῆς ἀβύσσου
Κι ὅπως χτυπᾷ ν' ἀκούεται ἡ καρδιά!.....

Κ. Φριλίγγου: ΚΩΒ.—Πρώτῃ φορὰ μεταφράζεται
στὴ νέα μας γλῶσσα ὁ Ἰώβ, τὸ περίφημο Βιβλικὸ
ποίημα. Κι ἀλήθεια, ἡ μετάφρασις εἶναι στὸ σύν-
ολο τῆς ἀξιοσημείωτο λογοτεχνικὸ ἔργο, μιὰ ἀπὸ
τὶς λίγες ἐκλεχτές μέσα στὶς τόσες καὶ τόσες ποῦ
ἔχουμε μεταφράσεις κλασσικῶν ἔργων. Πλούσια
στὴ φράση, ποιητικὴ στὸ ὕφος, εἶναι συνάμα
πιστὴ στὴν ἀπόδοσιν τῆς ἐννοίας καὶ μάλιστα
διατηρεῖ—πρᾶμα δυσκολώτατο—τὴν ἰδιότητα,
ποῦ ἔχουν ὅλα σχεδὸν τὰ Βιβλικά ποιήματα, φραστικὴ
τεχνοτροπία νὰ ἐπαναλαμβάνουν τὴν ἰδίαν ἐννοια
σὲ δύο φράσεις ἀπανωτὰ τῇ μιᾷ στῆν ἄλλῃ, σὲ
διαφορετικὴ μορφή, κάποτε καὶ με ἰσομέτρους λέ-
ξεις. Τέτοιες τεχνότροπες ἐπαναλήψεις, ποῦ ὡς ἓνα
σημεῖο καὶ με διαφορετικὴ μορφή βρίσκονται καὶ
στὴν Ἰνδικὴ ποίησιν καὶ ἀκόμα σὲ νέες λαϊκὲς ποιήσεις,
μάλιστα στὴ δική μας, ἔχουν τεχνικώτατες οἱ Ψαλ-
μοί, ὅπως λ.χ. «Ὀὐκ εἰς τέλος ὀργισθήσεται—οὐδὲ
εἰς τὸν αἰῶνα μνηνῇ», τὸ τέλος Ἄσμα Ἀσμάτων,
ὅπως λ.χ. «Εἰσάξω σε εἰς οἶκον μητρὸς μου—καὶ εἰς
ταμῖον τῆς συλλαβούσης με» οἱ Παροιμίαι, ὁ Ἐκ-
κλησιαστής, ὁ Ἰώβ, συχνὰ καὶ οἱ Προφῆται, ὅπως
λ.χ. ὁ Ἰσαίας (στὸ ποῦ δίνουμε σὲ μετάφραση)
«Βγάλε τὶς ἀλυσσίδες τῆς κακίας—λύσε τὰ δεσμά
τῆς δουλείας. Δόσε λευτερίαν σὲ κείνους ποῦ τυραν-
νοῦσες—κάθε ζυγὸν νὰ σπάσουν τὰ δεσμάτα.
Μοίρασε τὸ ψωμί σου με τὸν πεινασμένο—στὸ σπί-
τι σου μπάσε τοὺς φτωχοὺς καὶ τοὺς ἀλῆτες. Ἄν
βλέπεις ἄνθρωπο γυμνὸ σκέπασε τον—καὶ μὴ κατα-
φρονᾷς τὴ γδύμνια τῆς σάρκας του».

Ὁ κ. Φριλίγγος με πολλὴ τέχνη καὶ ἰκανότητα
πιτύχαινει τὴν ἀπόδοσιν τῆς τέλεις τεχνοτροπίας,
λ.χ. «Ποῦ κονὰ τὰ θεμέλια τῆς Πλάστῃ—καὶ σα-
λεύουν τῆς γῆς οἱ κολλόνες» καὶ «γεμίζει τὸ στόμα
τῶν καλῶν με γέλιο—καὶ λόγια λέν τὰ χεῖλια τοὺς
πρόσχαρά». Καὶ δύο μόνο ἐλλειψεις, ποῦ ἰσκιώ-
νουν κάπως τὴν ὁμορφὴν μετάφρασιν του, βρίσκω:
Τὸ ὅτι ἐγίνε σὲ ἀναπαιστικὸ μέτρο, ποῦ δέν ταιριάζ-
ει σὲ τόσας ἐκτάσεις καὶ τέτοιαις στοχαστικῆς
πνοῆς ποίημα, ὅταν μιὰ κάποια ρίμα τουλάχιστο
δέν ἐξασθενίζει τὴν τονικὴ μονοτονία καὶ δέν κό-
βει με τῆς ὁμοηχίας τὸ σταμάτημα τῆς γοργότη-
τος στίχου καὶ τὸ ὅτι ὁ λογοτέχνης μεταφοραστὴς
κάποτε καὶ ποῦ ἀκολουθώντας τὴν πεισματικὴ

ΣΤΟ ΚΑΛΟ

Λουλούδια μάζευαν ξανθὲς παιδοῦλες μέσ' στοὺς
(κῆπους,
Στοὺς κάμπους στάχνα καὶ κρινάκια δίπλα στὸ
(γιαλὸ,
Καὶ τῶν καρδιῶν των ἀκούγαν οἱ ἀέρηδες τοὺς
(χτύπους
Καὶ τῶν δεντρῶν ψιθύριζε τὸ θρόῖσμα,—στὸ καλὸ....

ΧΕΙΜΩΝΙΑΤΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΑ

Μιὰ θλιβερώτατη ἐρημιά, καὶ πέρα
Στὸ ξέφωτο τὸ δέντρο, ἓνα πουλί!—
Ἡ μόνῃ ποῦ γαλήνευε τὴ μέρα
Ψυχὴ, μιὰ μέρα τέτια ἔτσι θολή.

Μὰ ἀλήθεια τὴ γαλήνευαν, ἡ τάχα
Τὴν ἔκανε πιο ἀκόμη θλιβερή;—
Ἐνα πουλί στὴν ἐρημιά μονάχα,
Στὸ δέντρο με τὸ ξεφύλλο κλαρί....

Μιὰ θλιβερὴ καρδιά, φωλιά, κανένα
Μέσα της, οὐτ' ἐκεῖνο τὸ πουλί,—
Κι ὅλα τὰ πάντα, ἀχνὰ, μισοχαμένα
Κ' ἡ μέρα ἀπὸ τὴ νύχτα πιο θολή.

τόλμη κάποιων σεβαστών πρωτοπόρων της γλωσσικής μας αποκατάστασης ζήτησε καινούργιες, αναρμόδιες συχνά, λέξεις εκεί που υπάρχουν καλοταίριαχτες και στην κοινή γλωσσική συνείδηση αποκαταστημένες παλιές. Π.χ. «της Γης οι κολόνες» δεν μπορεί σωστά ν' αντικαταστήσει το «οί στύλοι (στηρίγματα) της Γης» και το «εκαπίστρωτοι πάνω μου επέσαν» δέ δίνει τη μεταφορική έννοια που δίνει το «αχαλίνωτοι» και στο «όμως τώρα ταμπούρλο τους είμαι» ή λέξη ταμπούρλο (είδικευμένη όπως ξαίρουμε) δεν πάει αντι του γενικού και προσαρμοσμένου «τούμπανο» (ό κόσμος τόχει τούμπανο.....) κ.λ.λ. Αλλά όπως από κριτική ειλκρίνεια κάνω τις παρατηρήσεις, το ίδιο με κριτική ειλκρίνεια ξαναλέω πως η μεταφυσική του 'Ιώβ από τον ξαίρετο τεχνίτη στη φράση και ποιητικό στο ύφος κ. Φριλίγγο είναι μία από τις έκλεκτοτερες που έχουμε στη γλώσσα μας.

Θέμου 'Αμούργη: ΣΤΑΛΑΜΑΤΙΕΣ.—Ένας τόμος τραγουδιών, εμπνευσμένων από το αίσθημα και συνβεμένων με άνεπιτήδευτη λυρική διάθεση, χωρίς προσπάθειες επίδειξης και νεωτεριστικής τάχα τεχντροπίας. Στο σύνολο τους τα τραγούδια του κ. 'Αμούργη θυμίζουν τους μετασολωμικούς 'Επτανήσιους ποιητές κι ίσως δεν έχουν όριζοντα πλατύτερο από τον όριζοντα που είχαν εκείνοι. Κάποια τα άδυνατιζόνε γλωσσικές ανωμαλίες, αλλά και κάποια έχουν όμορφη διατύπωση και μελωδικό στίχο, καθώς λ.χ. αυτό εδώ:

ΤΟ ΣΤΕΡΝΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Με το χρυσοέλλωτο άτι
Του παραμυθιού σου έπληρα
Πάλι τό ίδιο μονοπάτι
Κι ήτανε γραφτό άπ' τή μοίρα
Νά βρεθώ στο περιγιάλι
Πού πηγαίναμε μαζί
Τών νεράιδωνε τά κάλλη
Γιά νά ιδώ.—Κι άν ίσως ζει
Ρώτησα ή Βασίλοπούλα.
Και τά φύλλα σιγανά
Μούπαν: «Όπως κι ή γρηούλα
'Η Γιαγιά σου πουθενά
Δέν έφάνηκε από τότες».....
Και μέ κάποια άνατριχίλα
Τις άγγελικές τους νότες
Λές και τόνιζαν τά φύλλα.

Φώτου Στεφή: ΠΕΤΡΑΔΙΑ ΑΠ' ΤΗ ΖΩΗ. Στίχοι μέ πολλή εύκολία γραμμένοι και μέ λίγη προσοχή. Ρίμες κακοποιές, από κείνες που χρησιμεύουν για νά στρεβλώνουνε τή φράση και νά παραμορφώνουνε τή λέξη. Αίσθημα που νάχει έμπνευση τό στιχουργό και που ή έκφραση του νά συγκινεί πολύ—λίγο τον άναγνώστη, έννοιες που νάχουν έστω και περιωρισμένη πρωτοτυπία δέ βρίσκονται πουθενά μέσα στους τόσους στίχους. Πού νά έπιτρέψουν αυτά ή προχειρολογία, ή άκαταστασία, ή προσπάθεια επίδειξης όπως κι όπως. Και ιδού χαρακτηριστικά δείγματα της τέτιας στιχουργίας: «Ένα ποίημα «Σήμερον κρεμάται επί ύβλου» τελειώνει έτσι:

Γονατίζω μπροστά σου
Θαυμάστé και δοξάζω τά πάθη
Τά δικά σου
Πού σπορά μιάς θρησκείας στον κόσμο έστάθη!
Μιά άσυνταξία, ένα χωρίς ύποκείμενο ξεκρέμαστο

ρήμα, «έστάθη» για νά όμοιοκαταληχτήσει μέ τό «πάθη».

Κι άλλο δείγμα από τό «Παραμύθι της χαράς» Δίπλωνε και τρίπλωνε όλωνών τό κέφι.
Τό τραγουδι πέτρες είχε ξεζουρλίσει
Μέ συρίγγων ήχους κι' άσημένιο τέφι.

Τό κέφι βέβαια δέ διπλώνει και τρίπλώνει, αλλά μπορεί (μέ άτυχη φράση) νά γίνει διπλό και τρίπλό: και για ρίμα δέν έπρεπε νά στρεβλωθεί τό ξεζουρλαίνω και νά γίνει ξεζουρλίζω, που δέν υπάρχει ούτε ιδιωματικό (τέτιο είναι τό βουρλίζω). Αλλά, όπως τό λέει ό πολίς ό λόγος «τί πρώτον τί δ' ύστατον!». Σε κάθε σχεδόν ποίημα των Πετραδιών της Ζωής σκοντάβει ό άναγνώστης μέ άνάλογες γλωσσικές κι άλλες έλευθερίες.

Ι. Κολλάρου και Σας: ΠΡΟΤΥΠΟΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΙ ΧΑΡΤΑΙ. 1) Εύρώπης, 2) 'Ασίας, 3) 'Αφρικής, 4) 'Αμερικής και 5) 'Ωκεανίας.

Στό προηγούμενο φύλλο διατυπώνοντας τήν αντίληψη, ότι οι Γεωγραφικοί χάρτες είναι ουσιαστικά κι άπαραίτητοι για τή διδασκαλία και για τήν εκμάθηση της γεωγραφίας, αλλά και της ιστορίας, της φυσικής, της γεωλογίας, ότι δέ σφαλεροί γεωγρ. χάρτες αποτελούν κίνδυνο και προκαλούνε διαστροφή στη διδασκαλία και στην εκμάθηση των γνώσεων αυτών, έξηγήσαμε έτσι για ποιο λόγο κι από ποιά ύποχρέωση άσχοληθήκαμε μέ τους νεοεκδομένους αυτούς χάρτες. Κι έκάναμε έπίκριση (όχι μάλιστα λεπτομερειακή), μόνο του χάρτου της Εύρώπης.—Μας διαβιβάστηκε διαμαρτυρία του έκδότη, γιατί δέν άναφέραμε ότι ό φυσικός χάρτης, που είναι κάτωθε του πολιτικού, έχει κλίμακα. Τό βεβαιώνουμε λοιπόν αυτό,—έχει κλίμακα, που δέν λέει όμως τίποτε, γιατί δέν εύκολύνει στη σύγκριση των δύο χαρτών, δέν έχει καμιά ά μέσως αντίληψη τή αναλογία μέ τήν κλίμακα του κομματιασμένου και σε δύο κλίμακες πολιτικού: δέν είναι δηλαδή ούτε τό μισό, ούτε τό τέταρτο ούτε τό δέκατο του πολιτικού. Και τώρα ιδού ή συνέχεια των σφαλμάτων (των κυριωτέρων) στους άλλους χάρτες. 'Ο χάρτης της 'Ασίας δέν έχει τό κομμάτισμα της Εύρώπης, έχει όμως κάτι χειρότερο: Είναι σφαλμένη ή π ρ ο β ο λ ή του, καθόσον προχωρούμε προς Β. 'Ωστε ένω εις τά παράλια του 'Ινδικού ώκεανού ή ήπειρος είναι άκριβής, εις τά του Βορείου Παγωμένου ώκεανού έχει άπλωθεί πολύ. Και κατά συνέπειαν ό χάρτης όλος είναι σφαλμένος στο σύνολό του.

—'Ο Χάρτης 'Αμερικής, έχει και αυτός τό κομμάτισμα της Εύρώπης, χωριστά τή βόρεια και χωριστά τή νότια 'Αμερική. Και ό μέν πολιτικός χάρτης είναι υπό κλίμακα 1:25.000.000, τό δέ μαύρο κλισέ, που ό έκδότης όνομάζει φυσικόν χάρτην, υπό κλίμακα 1:60.000.000.—'Ο Χάρτης 'Αυστραλίας και 'Ωκεανίας 'Αρκτικής και 'Ανταρκτικής, περιέχει τρεις χάρτες της 'Αυστραλίας: Πολιτικόν υπό κλίμακα 1:30.000.000, τό σύνθετες μαύρο κλισέ, τό όποιον όνομάζεται φυσικός χάρτης, εις κλίμακα 1:100.000.000 και έτερον μαύρο κλισέ χωρίς κλίμακα, άπολογιζόμενον περίπου εις κλίμακα 1:55.000.000. Περιέχει ακόμη και δύο χάρτες των πολικών χωρών, μέ τά ταξίδια των διαφόρων εξερευνητών, άλλ' εκ των όποιων έλλείπουν τά σπουδαιότερα, και νεώτερα ως τό ταξίδι του Νόμπιλε εις τον Β. Πόλον και τό του Μπίρντ εις τον Νότιον.

ΔΙΑΦΟΡΑ

ΗΡ. ΚΥΡΙΤΣΟΓΙΑΝΝΗ. 'Η διπλογραφία άνευ διδασκάλου. Κέρκυρα 1931 Δρ. 120.—
ΕΛΕΥΘ. Ε. ΣΥΝΟΔΙΝΟΥ. 'Επιστημονικός οδηγός του κυνηγού. Πάτραι 1931.... Δρ. 65.—
Π. Α. ΣΟΥΒΑΛΙΩΤΗ, μηχ. 'Η ραδιοφωνία δι' όλους (βιβλίον πρώτον) 'Αθ. 1931 Δρ. 20—

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ — ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

Κ. ΜΠΑΡΜΠΑΓΕΩΡΓΟΥ. Πώς ν' ανατρέφωμε τά παιδιά μας πριν νά πάνε στο σχολείο. 'Αθ. ΕΥΑΓ. ΠΑΠΑΓ.ΩΑΝΝΟΥ. Πλήρες σύστημα 'Ελλην. Μαθητ. Αυτοδιοικήσεως 'Αθήναι.
ΔΗΜ. Α. ΤΣΙΡΜΠΑ, καθηγητού. Πρέπει ν' αυτοδιοικούνται οίμαθηταί μας; 'Αθήναι.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

ΙΑΚ. Α. ΒΕΛΟΥΖΟΥ. Νομίσματα και νομισματικά συστήματα. 'Αθήναι 1931 Δρ. 75.—
ΛΕΑΝΔΡΟΥ Σ. ΠΟΛΥΧΡΟΝΗ. Σκέψεις επί του Γεωργικού μας προβλήματος. 'Αθήναι 1931..... Δρ. 25.—
ΕΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ Ε. ΖΟΛΩΤΑ. 'Η Δανειακή έπιδόρυσις της Ελλάδος. 'Αθ. 1931 Δρ. 50.—
ΕΜΜ. ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΟΥ. 'Υγιεινά συνήθειαι. 'Αθήναι 'Εκδ. Οίκ. Δημητράκου 1931 Δρ. 40.—
ΓΕΩΡ. Θ. ΜΑΤΘΑΙΟΠΟΥΛΟΥ γαλτ. καθ. Πα-νεπιστημίου 'Αθηνών. 'Η 'Ελληνική χημική όνοματολογία και ειδικώς των οργανικών ενώσεων. 'Αθήναι 1931
Π. Α. ΠΟΔΑΡΟΠΟΥΛΟΥ, ιατρού. Νέαι πρακτικαί θεραπευτικαί μέθοδοι 1931 'Αθ. Δρ. 45.—
ΨΥΧΙΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΙ Μηνιαία ψυχοφυσιολογική έπιθεώρησης, έτος 7ον τεύχος 12. Δρ. 6.—
ΝΙΚΟΛ. Θ. ΜΠΟΜΠΗ, χημικού οινολόγου. 'Ο ΟΙΝΟΣ. 'Η ιστορία του, ή ενεργεία του, ή παρασκευή και ή διατήρησις αυτού. 'Αθήναι 'Εκδοτικός Οίκος Δημητράκου 1931 Δρ. 35.—
ΔΡΟΣΟΥ Π. ΠΑΜΠΟΥΚΗ, 'Υφηγητού, Διευθυντού της Γυναικ. Κλινικής Δημοτ. Νοσοκομείου. Γυναικολογική Θεραπευτική (μετά 42 ετών). 'Εκδοτ. Οίκος Δημητράκου Δρ. 150.—
Ν. Θ. ΤΣΑΜΠΟΥΛΑ και Σ. Ν. ΠΕΖΟΠΟΥΛΟΥ Κλινική ύδροθεραπεία και λουτροθεραπεία. 'Αθήναι 1931. Δρ. 150.—
Δ. Π. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ, ιατρού. Δυσγονήσις και 'Ανικανότης. 'Η θεραπεία αυτών. 'Αθήναι 'Εκδοτικός Οίκος Δημητράκου 1931 Δρ. 40—

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

ΕΥΔΟΕΙΑΣ Π. ΚΟΥΜΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΥ. 'Ο στρατηγός Δήμος Τσέλιος. 'Ο περίφημος Γέρο-Δήμος. 'Αθήναι..... Δρ. 120.—
Ι. Δ. ΜΟΥΡΕΛΛΟΥ. Κοινηταί βιογραφίαι. (Συμβολή εις την ιστορίαν των επαναστάσεων 1821-1866-1878-1896-1897) 'Αθ. 1931 Δρ. 50.—
ΓΟΥΣΤΑΥΟΥ ΣΔΟΥΜΠΕΡΖΕ—ΚΑΡΟΛΟΥ ΝΤΗΛ. Βυζαντινές Ιστορίες (διασκευή Π. Ποσβελάκη). 'Εκδοτικός Οίκος Δημητράκου 1931 Δρ. 40.—
Δ. ΓΑΤΟΠΟΥΛΟΥ. Τά 100 'Ελληνικά χρόνια (ιστορικά σελίδες από τον 'Αγώνα του 21 και τά μετέπειτα πολεμικά και πολιτικά γεγονότα) 'Εκδοτικός Οίκος Δημητράκου Δρ. 50.—

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗ. 'Αντίφωνα (ποιήματα) 'Αθή-ναι 1931 Δρ. 30.—
Γ. Φ. ΒΑΦΟΠΟΥΛΟΥ. Τά οόδα της Μυστάλης (ποιήματα) Θεσσαλονίκη 1931..... Δρ. 25.—
ΗΒΗΣ ΚΟΥΓΙΑΣ (Μελισσανθής). Προφητείες (ποιήματα) 'Αθήναι 1931
ΦΩΤΟΥ ΣΤΕΦΗ. Πετράδια άπ' τή ζωή (ποιήματα) 'Αθήναι 1931.....
ΠΟΤΗ ΨΑΛΤΗΡΑ. Χορά... Ντίν (ποιήματα) 1931.....
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΘ. ΛΟΥΚΟΠΟΥΛΟΥ. 'Αναμνήσεις (ποιήματα) 'Αθήναι 1931
W. BONSELS. 'Η μικρή Νεράιδα του δάσους. Κλώντ Ροζν. 'Ο νάνος Ρουμίνης (μετάφρασις Γ. Καζαντζάκη) 'Εκδοτικός οίκος Δημητράκου 1931..... Δρ. 40.—
Δ. Β. ΑΚΡΙΤΑ. 'Εκλογή από την 'Ιλιάδα και την 'Οδύσσεια. 'Εκδοτικός οίκος Δημητράκου 1931..... Δρ. 40.—
ΘΕΜΟΥ ΑΜΟΥΡΓΗ. Σταλαματιές (ποιήματα) 'Αθήναι 1931..... Δρ. 25.—

ΔΙΑ ΤΟΥΣ κ.κ. ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

'Ο 'Εκδοτικός Οίκος Δημητράκου παρακαλεί τους κ. κ. Συγγραφείς των όποιων τά έργα άγγέλλονται εις τήν ΦΩΝΗΝ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ νά άποστέλλωσιν έγκαίρως αντί-τυπα προς πώλησιν ίνα μη καθυστερούν-ται παρ' αυτού αι εκ των έπαρχιών δια-βιβαζόμεναι παραγγελίαι.

ΓΙΩΡΓΟΥ Ν. ΚΑΔΑΜΑΤΙΑΝΟΥ. Τραγούδια και μοιρολόγια. Ἀθήναι 1931
 ΜΕΛΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ. Ὁ ἄνθρωπος πού πούλησε τὴ γυναῖκα του. Ἀθήναι 1931.....
 Κ. ΦΡΙΑΠΤΟΥ. Τὸ β (μετάφραση ἔμμετρο) με πρόλογο, εἰσαγωγή, φιλολογικὲς πληροφορίες καὶ σχόλια. Ἀθήναι 1931..... Δρ. 50.—
 ΣΩΤ. Η. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ. Στὸν καιρὸ τοῦ ἀποζλεισμοῦ. Ἐδεσσα 1931
 ΓΟΔΟΦΡΙΔΟΥ ΑΥΓ. ΜΗΥΡΓΚΕΡ. Περιπέτειες τοῦ Βαρόνου Μυνχάουζεν. Παράξενα ταξίδια καὶ περιπέτειες σὲ θάλασσα καὶ σὲ στεριά ὅπως τις ἱστοροῦσε ὁ ἴδιος στὶς συντροφίες τῶν φίλων του (μεταφρ. Γ. Ι. Ντεγιάννη) Ἀθήναι ἐκδοτ. οἶκος Δημητράκου. Δρ. 40.—
 ΧΑΝΣ ΑΝΤΕΡΣΕΝ. Παραμῦθια καὶ διηγήματα γιὰ παιδιά (μετάφρασις Δ. Β. Ακριτά). Ἐκδοτικὸς οἶκος Δημητράκου..... Δρ. 40.—
 ΑΓΓ. ΤΑΝΑΓΡΑ. Νενίκηκας Ναζωραῖε! «Ἐν τούτῳ νίκα». Ἱστορικὸν μυθιστόρημα Ἀθήναι Ἐκδοτικὸς οἶκος Δημητράκου 1931. Δρ. 50.—
 ΔΗΜ. ΒΟΥΤΥΡΑ. Στὸς ἄγνωστους Θεούς. Ἀθήναι Ἐκδοτ. οἶκος Δημητράκου. Δρ. 20.—
 ΙΟΥΛΙΟΥ ΒΕΡΝ. Ἡ χώρα τῶν ἀδαμάντων (μετάφρασις Ν. Κ., ἐπιμελεία Δημ. Βουτυρά). Ἐκδοτικὸς οἶκος Δημητράκου 1931. Δρ. 40.—
 ΙΟΥΛΙΟΥ ΒΕΡΝ. Οἱ Πειραταὶ τοῦ Αἰγαίου (διασκευή Ν. Κ.) Ἀθήναι Ἐκδοτικὸς οἶκος Δημητράκου 1931..... Δρ. 40.—

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ. Τὸ πρόβλημα τῆς ζωῆς. Ἀτομικῆς, Κοινωνικῆς, Πολιτικῆς. Ἀθήναι 1931 Δρ. 40.—
 ΓΕΩΡ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ. Ἐπιθεωρητοῦ Ἐπαγγελματικῆς Ὑγιεινῆς. Αἱ Κοινωνικαὶ ἀσφαλίσεις καὶ ἡ δημοσία υγεία. Ἀθήναι 1931..... Δρ. 30.—
 ΠΑΝ. Κ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ, ὑφηγητοῦ Πανεπ. Ἀθηνῶν. Κάρολος Μάρξ. Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Οἰκονομικῶν καὶ Κοινωνικῶν θεωριῶν. Ἐκδ. οἶκος Δημητράκου. Δρ. 60.—

ΝΟΜΙΚΑ

Μικροὶ Κώδικες. Ποινικὴ Δικονομία, ἐπιμελεία ΑΓΓ. Ν. ΜΠΟΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, Εἰσαγγελέως Ἐφετῶν. Ἀθήναι Ἐκδοτικὸς οἶκος Δημητράκου Δρ. 80.—

Οἰασδήποτε ἀξίας βιβλία: Νομικά, Ἱατρικά, Φιλολογικά, Παιδαγωγικά; δύνασθε νὰ τὰ ἀγοράσητε πληρώνοντες αὐτὰ εἰς 20 μηνιαίας δόσεις.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ - ΑΘΗΝΑΙ

Ζητήσατε δρους καὶ τιμολόγια.

Εἰς τοὺς ἀπευθυνομένους πρὸς τὴν «Φωνὴν τοῦ Βιβλίου» καὶ ζητοῦντας βιβλιογραφικὰς πληροφορίες, αἱ ἀπαντήσεις θὰ δίδονται διὰ τῆς στήλης αὐτῆς.

Ν. Προκ. Κ/πολιν.— Δημ. Σ. Πειραιᾶ.— Δὲν προσέξατε στὴν ἀνακοίνωσιν, πού δημοσιεύθηκε χωριστά, ἀλλὰ καὶ στὴ Φ. τοῦ Β. Τὸ λεξικὸ τῆς Ἑλλ. γλώσσης, ὅπως ἐκδίδεται τώρα (Ν. Θησαυρὸς Δημητράκου) εἶναι ἐντελὲς νέο καὶ θὰ περιέχει ὅλη τὴ γλῶσσα μας, τὴν ἀρχαίαν, τὴ βυζαντινὴν, τὴν καθαρεύουσα καὶ τὴ δημοτικὴν. Πολύτιμα βοηθήματα εἶναι ὅλα τὰ τελευταῖα λεξικά τῆς Ἑλλ. γλώσσης καὶ συντάκτες του ὅλοι σχεδὸν οἱ Ἑλληνιστὲς, καθηγηταὶ τοῦ Πανεπ., εἰδικοὶ λεξικογράφοι καὶ ἀναγνωρισμένοι λογοτέχνες. Σὲ λίγους μῆνες βγαίνει ὁ πρῶτος τόμος. Μόλο πού θὰ στοιχίσει διπλά καὶ πλέον παρ' ὅτι τὸ Λεξικὸ τῆς ἀρχαίας, ὅμως διατηρήθηκε γιὰ τοὺς συνδρομητὰς ἡ αὐτὴ τιμὴ, πρὸς τὸ παρὸν τουλάχιστο. Ι. Γεωργ. Δάρισσαν.— Ὁ Ἐκδοτικὸς οἶκος Δημητράκου καὶ Σίας θέλοντας, ἀφ' ἐνὸς νὰ δώσει εἰς τὴν Παιδικὴν τοῦ Βιβλιοθήκῃ τὰ ἀριστα βιβλία τῆς ξένης παιδικῆς φιλολογίας, καὶ ἐξ ἄλλου νὰ ἀναπτύξει τὸν κλάδον αὐτὸ τῆς λογοτεχνίας ἀνέθεσε στὸν κ. Δημήτριον Γληνὸν, τέως Ἐκπαιδευτικὸ Σύμβουλον καὶ Διευθυντὴ τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας, τὴν Διεύθυνσιν τῆς Παιδικῆς Βιβλιοθήκης. — Κ. Λαμπρ. Ἐνταῦθα Ἀκριβὲς ἐπιθυμοῦμε νὰ συζητηθοῦν οἱ προτάσεις τοῦ κ. Δ. Γληνοῦ γιὰ τὴν ὀρθογραφικὴ ἀπλοποίηση καὶ σὰς παρακαλοῦμε, καθὼς καὶ κάθε ἄλλο ἀναγνώστη, νὰ μᾶς γράψετε σχετικὰ. Ὁ σκοπὸς μας εἶναι ὅταν φθάσωμε σὲ μίαν συνεννόησιν, νὰ ἐφαρμόσωμε τὴν ὀρθογραφικὴ ἀπλοποίηση εἰς τὴ «Φωνὴν τοῦ Βιβλίου» τότε μπορεῖ καὶ ὅλες οἱ ἐκδόσεις πού γίνονται στὴ δημοτικὴ γλῶσσα νὰ ἀκολουθήσουν τὴν τέτιαν ὀρθογραφίαν. Ἐλπίζομεν ὅτι καὶ τὸ Σ. Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας θὰ προσέξει τὶς προτάσεις αὐτὰς καὶ θὰ τις ἀποδεχθῇ καὶ θὰ τις ἐφαρμόσῃ στὰ ἐγκρινόμενα βιβλία τῆς δημοτικῆς γλώσσης. Γ. Δρομάζον.— Ἀργίριον. Τὴν τοινικὴ μεταρρύθμισιν πολλὰς φορὰς τὴ ζήτησαν οἱ δημοτικιστὲς καὶ τὴν προετοίμαζαν ὅταν ἐφάρμοζαν τὴ γλωσσικὴ μεταρρύθμισιν στὸ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας. Ἀλλ' ἔκτοτε τὸ Κράτος ἐγίνε διστακτικώτερον. Διαβάσατε καὶ τὸ δεύτερον σημεῖωμα τοῦ κ. Γληνοῦ σὲ τοῦτο τὸ φύλλον. — Νικ. Κ. Πάτρας.— Ἐλάβαμε τὶς τρεῖς συνδρομὰς καὶ εὐχαριστοῦμε. Νὰ πῆτε καὶ στοὺς ἄλλους συναδέλφους σας νὰ στείλουν ταχυδρομικῶς τὶς συνδρομὰς τους, ἀλλῶς ἢ ἀποστολὴ θὰ διακοπῇ.

25 ΕΚΛΕΚΤΑ ΕΡΓΑ ΔΡ. 2.700

α'. ΕΚΠΤΩΣΙΣ 45 ο/ο. Ὁ ἐγγραφόμενος συνδρομητὴς εἰς ὅλην τὴν σειρὰν τῶν 25 ἔργων πληρώνει ΔΡ. ΜΟΝΟΝ 1.500

β'. ΕΚΠΤΩΣΙΣ 30 ο/ο. Ὁ ἐγγραφόμενος κατ' ἐκλογὴν εἰς βιβλία τῆς σειρᾶς τῶν 25 ἔργων ἀξίας δρ. 1000 καὶ ἄνω ἔχει ἔκπτωσιν 30 ο/ο.

(Δὲν γίνονται ἐγγραφαὶ μικρότερα τῶν δραχ. 1000.—).

ΠΛΗΡΩΜΗ ΕΙΣ ΜΗΝΙΑΙΑΣ ΔΟΣΕΙΣ ΕΚ ΔΡ. 50.

Διὰ προπληρωμὴν πρόσθετος ἔκπτωσις 10 ο/ο.

Ἐκδίδεται ἓνας τόμος τὸν μῆνα ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1931.

Ἡ σειρὰ περιλαμβάνει τοὺς κατωτέρω 30 τόμους.

	Δραχ.
1. Παγκόσμιος Ἱστορία. Η. G. Wells. Τόμοι 2 μετὰ πολλῶν χαρτῶν καὶ εἰκόνων...	350.—
2. Πανδέκτης ἢ Ἐγκυκλοπαίδεια κατὰ κλάδους, περιλαμβάνουσα εἰς 2 πυκνοτυπωμένους τόμους ὅλας τὰς ἀνθρωπίνους γνώσεις.....	500.—
3. Μεγάλῃ Γεωγραφίᾳ τῆς Ἑλλάδος. Τόμοι 2 μετὰ πολλῶν χαρτῶν καὶ Εἰκ. ...	300.—
*4. Μπέρτον Ν. Ὁ Τζιόττο. πολυτελὲς ἔκδοσις μετὰ 40 εἰκόνων. ...	100.—
5. Ὁ δρόμος πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν. Εἶναι ἓνας πολύτιμος δὴγος δι' ὅλους πῶς νὰ ἐπιτύχῃσιν καὶ νὰ μὴ σκοτῇσιν εἰς τὴν ζωὴν των.....	75.—
6. Ὁ Γίαντς τοῦ Σπιτιοῦ. Χαριτάκη Ε. ἱατροῦ, τόμοι 2.....	125.—
*7. Πρόχειρος Δικηγόρος. Κοινοτυριώτου Ν. καὶ Πατσούρου Ρ. δικηγόρων. ...	150.—
*8. Γατοπούλου, Τὰ ἑκατὸ Ἑλληνικὰ Χρόνια. Ἐκδόσις εἰκονογραφημένη.....	50.—
9. Καμπούρογλου Δ. Ἀπομνημονεύματα μιᾶς μακρᾶς ζωῆς. (Ἀπομεινάρια ἐντυπώσεων καὶ μελετῶν (1852—1862).....	50.—
*10. Αἰν. Αἱ περὶ τοῦ Κόσμου καὶ τῆς ζωῆς ἀντιλήψεις καὶ τὰ ἰδεώδη περὶ μερφοσεως, μετάφρασις Παναγιωτίδου.....	75.—
11. Μῦθοι τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ Ρώμης, ὑπὸ Guerber.....	100.—
12. Μῦθοι καὶ παραδόσεις τῶν βορείων Λαῶν, ὑπὸ Guerber ..	100.—
13. Μῦθοι καὶ παραδόσεις τῶν Κελτικῶν φυλῶν (Γάλλων).....	100.—
14. Μῦθοι καὶ παραδόσεις τοῦ Μεσαίωνα, ὑπὸ Guerber.....	100.—
15. Μῦθοι καὶ παραδόσεις τῶν Σέρβων, ὑπὸ Πέτροβιτς.....	100.—
*16. Βουτυρά Δημόστ. Ἡ Ἐπανστάσις τῶν ζώων. Συμβολικὸ καὶ μὴ συμβολικὸ διήγημα πού σέρνει σειρὰ διηγημάτων ἄλλων.....	50.—
*17. Νισβάνα Παύλου, Ἀπὸ τὸ παράθυρον. Ἐκλεκτὰ διηγήματα.....	35.—
18. Οὐλίμας. Ἡ βασιλεία τοῦ Ροβεσπιέρου (1793-1794) μετ. Μπάμπη Ἀννίνου.....	35.—
19. Καζαντζάκη Γ'αλ. Οἱ ἑπτὰ ἀδελφές. Μυθιστόρημα.....	35.—
*20. Παλαμὲ Κ. Δεκατετράστιχα.....	35.—
21. Σκίπη Σ. Μεγάλου Λογοτέχνης, ἡ ζωὴ καὶ τὰ ἔργα των.....	50.—
*22. Τανάγρα Α. Νενίκηκας με Ναζωραῖε. Ἱστορικὸν μυθιστόρημα.....	50.—
*23. Τουργένιεφ, Βροχὲς Ἀνοιξιάτικα, μυθιστόρημα μετ. Μπάμπη Ἀννίνου.....	50.—
*24. Φαγκέ. Φιλολογικὴ Μόσις. Μεταφ. Γεω. Βάκου.....	50.—
25. Wundt. Τὰ ἔθνη καὶ ἡ φιλοσοφία των. μετ. Γ. Παπαϊωάννου.....	35.—

Σύνολον Δραχ. 2.700

ΣΗΜ.—Ὅσα βιβλία ἔχουν ἀστερίσκον (*) ἐκυκλοφόρησαν.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται εἰς τὸν Ἐκδοτικὸν οἶκον Δημητράκου Ἀθῆναι ὁδὸς Σταδίου 4 καὶ εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα τῶν ἐπαρχιῶν.

ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΑ ΔΩΡΑ ΣΥΝΙΣΤΩΝΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΠΑΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

40 τόμοι. Τιμή εκάστου τόμου δεμένου Δρ. 40.—

Δύνασθε νὰ ἀποκτήσετε 40 πολυτελείς τόμους εἰκονογραφημένους ἐκ τῶν ἀρίστων ἔργων τῆς παγκοσμίου Παιδικῆς Φιλολογίας εἰς τιμὴν ἐκτάκτου εὐκαιρίας μὲ πληρωμὴν 20 Δρ. τὸν μῆνα.

*Ολα εἶναι βιβλία γραμμένα * μεταφρασμένα ἀπο λογοτέχνους καὶ παιδαγωγοὺς ἐκ γλῶσσας ἀπλῆς ἢ τοῖς ἀπὸ τούτων Ἀννικῆς Μπάμπην, Βουτυρᾶν Δ., Καζαντζάκη Γαλάτ., Καζαντζάκη Ν., Καμπούρογλου Δ., Κλεάνθους Μωσ., Νιρβάναν Π., Ζεόπουλον Γρ., Παπαντωνίου Ζαχ., Παπαχριστοδούλου Πολυδ., Σπεράντζου Στυλ., Στρατηγόπουλον Ἀν. καὶ ἄλλους.

13. Εἴκοσι παραμύθια ἐκλεκτὰ διαφόρων λαῶν (ἐκλογαί).
14. Οἱ ἑπτὰ μικρὲς ἀδελφές πού ζοῦν σὲ μιὰ σφαῖρα πού πλέει στὸν ἀέρα Andrews Jane (Γεωγραφικόν).
15. Δέκα παιδιὰ πού ἔζησαν κατὰ ἐποχὲς ἀπὸ τὸν παλιὸ καιρὸ ὡς τῶρα ὑπὸ Andrews Jane. (Ἱστορικόν).
16. Δραματικὰ διηγήματα καὶ παιχνίδια.
17. Ἕνας μικρόκοσμος διηγείται τὴν ζωὴν του. (Ἔντομα καὶ ψάρια).
18. Ὁ Σέρλοκ Χόλμς τῶν τετραπύλων.—Οἱ Περιπέτειες τοῦ πλοιάρχου Κουγκουρντάν.
19. Ἡ πεντάμορφη νεράιδα. (Διηγῆμ. Ὑγείας)
20. Ἕνας μικρόσωμος διηγείται τὴν ζωὴν του. Ἱστορίες ζώων καὶ πτηνῶν.

ΤΙΜΑΙ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ

*Εκάστη σειρά 20 τόμων ἀδέτων Δρ. 400.—
*Τιμὴν ἐκάστου τόμου > 7.50

ΗΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΕΚΔΕΞΕΤΕ 20 ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΔΥΟ ΣΕΙΡΩΝ τῆς ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ πληρώνοντες ὅρ. 20 μηνιαίως, οἱ προπληρώνοντες ὁλόκληρον σειράν ἔχουν ἐκπτώσιν 10 ο).ο.

ΣΕΙΡΑ Α΄

20 ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ 7-12 ΕΤΩΝ

*Εκδίδεται ἓνα τὸν μῆνα, ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1931. *Ὅσα ἔχουν ἀστερίσκον ἐκυκλοφόρησαν εἰς αὐτὰ δὲν ἐγγράφονται συνδρομηταί.

- * 1. Μυθολογία γιὰ παιδιὰ I. (Οἱ Θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου) ὑπὸ Baldwin.
- * 2. Μυθολογία γιὰ παιδιὰ II. (Οἱ ἥρωες) ὑπὸ Iwin.
- * 3. Μῦθοι Αἰώπου.
- * 4. Ὁ Μπαμπὴ ἀρχιλόσταρχος Γρ. Ζεοπούλου.
- * 5. Ὡριαιὲς παιδικαὶ ἱστορίες Grimm.
- * 6. Τὰ φωσιότερα παραμύθια τοῦ Andersen.
- * 7. Ἰλιάδα καὶ Ὀδύσεια τοῦ Ὀμήρου.
- * 8. Ροβινσὼν Κρούσος ὑπὸ Defoe.
- * 9. Δὸν Κιχῶτος ὑπὸ Cervantes.
- * 10. Οἱ περιπέτειες τοῦ βαρὼν Μονχάουζεν.
- * 11. Ταξίδια τοῦ Γκιούλιβερ ὑπὸ Swift.
- * 12. Ἱστορίες γιὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸν Ἡρόδοτον.

ΣΕΙΡΑ Β΄

20 ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ 10-16 ΕΤΩΝ

*Εκδίδεται ἓνα τὸν μῆνα, ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1931. *Ὅσα ἔχουν ἀστερίσκον ἐκυκλοφόρησαν εἰς αὐτὰ δὲν ἐγγράφονται συνδρομηταί.

1. Οἱ μεγάλοι ἄνδρες τοῦ παρελθόντος.
2. Πέντε Ἐνδοξοὶ Λαοὶ ὑπὸ Cuerber.
3. Τὰ μεγαλύτερα γεγονότα τῆς ἀνθρωπότητος ὑπὸ Cuerber.
4. Αἱ μεγαλύτεραι πράξεις.
5. Οἱ μεγάλοι θαλασσοπόροι (Κολόμβος, Βάσκο δε Γάμα, Μαγγελάνος, Κούκ κλπ.).
6. Οἱ μεγάλοι ἐφευρέται καὶ αἱ ἐφευρέσεις των, ὑπὸ Bachman.
7. Οἱ μεγάλοι εὐεργέται τῆς Ἑλλάδος.
- * 8. Στὰ βάθη τῶν χρόνων. Ἱστορίες πολιτισμοῦ, ἐμπορίου, καὶ ἐξερευνησέων ἀπὸ τοὺς περιφημότερους λαοὺς τοῦ παρελθόντος. Luther.
9. Ἀνὰ τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν.
- * 10. Ὑγιεινὲς συνήθειες Λαμπραδίου Ε.
- * 11. Βυζαντινὲς ἱστορίες Ντὴλ—Σλουμπούζε.
- * 12. Τὸ πρῶτον ὁ κόσμος, νέα σειρά Carpenter.
- * 13. Πῶς ἐνδύεται ὁ κόσμος.
- * 14. Πῶς στεγάζεται ὁ κόσμος.
- * 15. Οἱ πειρατὲς τοῦ Αἰγαίου I. Βέρν.
- * 16. Περιπέτειες Κινέζου Ἰουλίον Βέρν.
- * 17. Ἀνω κάτω ὑπὸ Ἰουλίον Βέρν.
- * 18. Ἡ χώρα τῶν ἀδελφῶν Ἰουλίον Βέρν.
- * 19. Ὁ γύρος τῆς Γῆς εἰς 80 ἡμέρας, Βέρν.
- * 20. Ἡ μικρὴ Νερὸν τὰ τοῦ δάσους, W. Bensels. Ἕνα μοναδικὸ βιβλίον σὲ περιγραφὴς τοῦ δάσους (ζώων καὶ φυτῶν)

ΕΓΓΡΑΦΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ Εἰς τὸν ἐκδοτικὸν οἶκον ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε. ΑΘΗΝΑΙ
ΚΑΙ Εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα τῶν ἐπαρχιῶν
Ὅσα ἔχουν ἀστερίσκον () ἐκυκλοφόρησαν καὶ πωλοῦνται δεμ. Δρ. 40.— ἐκάστον